

Externí ex-post evaluace programu ÉTA

Závěrečná zpráva

Prosinec 2025

Obsah

Obsah

Seznam zkratek	4
1 Manažerské shrnutí	6
2 Zadání a účel zprávy.....	10
2.1 Cíle evaluace	10
2.2 Přístup dodavatele k předmětu plnění	10
3 Metodologie evaluace	12
3.1 Kvantitativní metody a data	12
3.2 Kvalitativní metody a zdroje dat.....	13
4 Zjištění a odpovědi na evaluační otázky	16
4.1 EO1: Byly dosaženy plánované indikátory a výsledky programu?	16
4.2 EO2: Jaká byla struktura oborů a institucí u podpořených projektů?	19
4.3 EO3: Jaká byla míra zapojení aplikačních garantů a jak hodnotili spolupráci?	20
4.4 EO4: Jaké byly přímé a nepřímé přínosy projektů?	32
4.5 EO5: Přispěl program k posílení interdisciplinarity a spolupráce?	44
4.6 EO6: V čem se lišila 4 VS zaměřená na Covidové výzvy vzhledem k ostatním VS v ÉTA?	56
4.7 Celkové hodnocení programu	59
5 Doporučení pro přípravu navazujících programů	62
6 Přílohy	68
6.1 Shrnutí případových studií	68
6.2 Podrobná analýza evaluačních otázek	83

Seznam zkratek

AG	aplikační garant
AI	umělá inteligence
API	aplikační programové rozhraní (Application Programming Interface)
AV ČR	Akademie věd České republiky
CDV	Centrum dopravního výzkumu v. v. i.
CEP	Centrální evidence projektů
ČR	Česká republika
CŽV	celoživotní vzdělávání
DŠ	dotazníkové šetření
EO	evaluační otázka
FF	Filozofická fakulta
FG	focus group
FORD	Field of Research and Development
GIS	geografický informační systém
ICV	Institut celoživotního vzdělávání
IDI	individuální hloubkový rozhovor (in-depth interview)
IROP	Integrovaný regionální operační program
IS	informační systém
IS TA	interní informační systém Technologické agentury ČR
IS VaVal	Informační systém výzkumu, vývoje a inovací
IZS	integrovaný záchranný systém
JMK	Jihomoravský kraj
KZ	komunitní zahrada / komunitní zahrady
LFHK	Lékařská fakulta v Hradci Králové
M17+	Metodika hodnocení výzkumných organizací a programů 2017+
MAS	místní akční skupina
MENDELU	Mendelova univerzita v Brně
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MUNI	Masarykova univerzita

MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NACE	klasifikace ekonomických činností
NNO	nestátní nezisková organizace
NPOV	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací
NUDZ	Národní ústav duševního zdraví
OP	operační program
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	obec s rozšířenou působností
OSU	Ostravská univerzita
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
RIV	Rejstřík informací o výsledcích
RUV	Registr uměleckých výstupů
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
TA ČR	Technologická agentura České republiky)
TRL	Technology Readiness Level (stupeň technologické připravenosti)
TUL	Technická univerzita v Liberci
UEB	Ústav experimentální botaniky AV ČR
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
UK	Univerzita Karlova
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
UPCE	Univerzita Pardubice
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VaV	výzkum a vývoj
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VR	virtuální realita
VŠB-TUO	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
VVI	veřejná výzkumná instituce
ZČU	Západočeská univerzita v Plzni

1 Manažerské shrnutí

Program ÉTA má v rámci systému podpory výzkumu, vývoje a inovací unikátní roli jako **nástroj zaměřený na společenské inovace, mezioborovou spolupráci a aplikaci výsledků výzkumu v oblasti společenských, humanitních a uměleckých věd (SHUV)**. Vytváří most mezi akademickým, veřejným, neziskovým a podnikatelským sektorem v oblasti SHUV, který je mezi dalšími nástroji na podporu transferu výsledků výzkumu a rozvoje inovací ve společenské praxi spíše na okraji zájmu. Program tedy umožňuje vznik projektů na rozhraní oborů a poskytuje institucionální rámec pro přenos „měkkých“ výstupů do praxe.

Program oslovil široké spektrum organizací – od velkých univerzit a ústavů Akademie věd přes menší aplikační firmy až po neziskové organizace či příspěvkové instituce. Celkem se do realizace zapojilo 97 unikátních subjektů a stovky aplikačních garantů (přičemž většina pocházela z externích organizací), kteří společně implementovali 419 projektů schválených v pěti veřejných soutěžích. Vysoká míra diverzity potvrzuje, že program skutečně propojuje různé sektory a otevírá prostor pro nové typy spolupráce. Projekty se přitom tematicky dotýkají velmi širokého spektra oblastí – od vzdělávání, sociálních služeb a zdravotnictví přes životní prostředí, kulturu a digitalizaci až po veřejnou správu a regionální rozvoj. Právě tato rozkročenost činí ÉTU jedinečnou v rámci českého výzkumného systému.

V uvedených 419 schválených projektech bylo **vytvořeno 1 084 reportovaných výsledků**, přičemž **1 002 (92,5 %)** z nich bylo **implementováno do praxe** (dle reportingu hlavních řešitelů). Neimplementovaných zůstalo pouze **82 výsledků** (cca 7,5 %), a to převážně z dílčích důvodů, jako byla změna aplikačního kontextu nebo externí okolnosti (např. pandemie, legislativní změny). Nejčastěji šlo o projekty z oblasti vzdělávání, veřejné správy, sociálních služeb, zdravotnictví, kultury a životního prostředí, často s mezioborovým přesahem. Výstupy měly převážně nekomerční charakter – metodiky, vzdělávací programy, softwarové nástroje, strategie či komunikační platformy – a byly uplatněny zejména ve veřejném a neziskovém sektoru. Implementace probíhala nejčastěji **ve vzdělávacím sektoru a veřejné správě**, kam dohromady směřovala více než polovina všech aplikovaných výstupů. Dalšími významnými oblastmi byly zdravotnictví, sociální služby, životní prostředí, kultura a digitální transformace. Projekty se často týkaly více oblastí současně – což odráží mezioborový charakter programu.

Do programu se zapojilo **97 unikátních institucí**, které reprezentují široké spektrum výzkumného a aplikačního systému. Třetinu hlavních řešitelů tvořily vysoké školy a univerzity, dalších téměř 30 % potom tvořily veřejné výzkumné instituce. Tyto subjekty implementovaly drtivou většinu z 419 realizovaných projektů. V pozici aplikačních garantů se do řešení se zapojilo 550 unikátních subjektů, přičemž převažovala externí spolupráce – zhruba čtyři pětiny partnerství tvořili garanti mimo instituci hlavního řešitele. Struktura aplikačních garantů byla výrazně rozmanitější než u hlavních řešitelů, nejčastěji šlo o neziskové organizace, soukromé společnosti, školy a školská zařízení, a také o samosprávné celky.

Flexibilita a otevřenost programu

Z provedené evaluace vyplývá, že právě **flexibilita a tematická otevřenost programu** patří k jeho největším přednostem. Tato otevřenost umožňuje realizovat projekty s velmi různorodým oborovým zázemím – od školství, sociálních služeb, zdravotnictví, kultury či veřejné správy až po environmentální a technologické inovace. V mnoha případech se jedná o projekty, které by se do jiných, sektorově vymezených programů vůbec nevešly. Příjemci podpory i aplikační garanti oceňují, že ÉTA „pokrývá mezery“ v systému a umožňuje realizaci mezioborových a mezisektorových projektů, které by jinak neměly prostor pro financování.

Převažující zpětná vazba ze strany zapojených subjektů hodnotí program jako mimořádně přínosný právě z důvodu této flexibility a otevřenosti. Vysoká míra spokojenosti účastníků svědčí o tom, že program naplnil očekávání v

oblasti propojování vědy a praxe, a stal se referenčním bodem pro uvažování o podobných typech podpory i v jiných oblastech výzkumu.

Dopady programu a charakter výsledků

Z pohledu výsledků lze konstatovat, že **většina projektů dosáhla implementace svých výstupů**. Ze vzorku více než tisíce výsledků uvedených v závěrečných zprávách bylo 92 % reálně uplatněno v praxi. Největší část dopadů se projevila v sektoru vzdělávání, kde projekty přispěly k modernizaci výuky, rozvoji digitálních nástrojů a zvyšování kvality vzdělávacího procesu. Významné přínosy byly zaznamenány také ve zdravotnictví, sociálních službách a ve veřejné správě, kde výsledky pomohly zlepšit koordinaci péče, efektivitu rozhodování a přístup občanů ke službám. Dopady se často týkaly stovek až tisíců osob, přičemž u projektů s digitálními výstupy dosahoval zásah i statisíců až milionů uživatelů. Vedle přímých přínosů v praxi se program projevil i na úrovni institucí – zvyšoval kompetence pracovníků, podporoval rozvoj interních procesů, zlepšoval kvalitu řízení projektů a posiloval spolupráci mezi vědeckými a aplikačními partnery.

Přestože mají tyto výsledky často **nekomerční charakter**, jejich **společenský přínos** je hodnocen jako významný. Projekty přinášejí systémové zlepšení fungování institucí, zvyšují kvalitu vzdělávání, dostupnost služeb a efektivitu rozhodování, čímž zprostředkovaně generují i dlouhodobé ekonomické efekty.

Specifika SHUV oborů a implikace pro program

Specifický charakter výzkumu v oblasti SHUV zásadně ovlivňuje způsob, jakým je třeba chápat implementaci a hodnocení výsledků. Na rozdíl od technických nebo přírodovědných oborů zde často **převažují „měkké“ výstupy** – metodiky, doporučení, platformy, vzdělávací programy či strategie –, jejichž dopady se neprojevují okamžitě a nelze je snadno vyjádřit v ekonomických veličinách. Mnohé výsledky se realizují prostřednictvím vzdělávání, veřejné komunikace nebo změn institucionální praxe, nikoli prodejem produktů či patentů.

Tento charakter výstupů však není zcela kompatibilní s formální klasifikací zpracovanou v M17+ a obecněji s přístupem této strategie k výsledkům VaV aktivit. Jinými slovy, dosahované výsledky projektů podpořených v programu ÉTA se často velmi obtížně propojují s touto klasifikací a výsledky jsou proto často vykazovány v kategorii „Ostatní“ nebo nejsou vůbec evidovány. Zásadním poznatkem evaluace je právě skutečnost, že **podstatná část klíčových výsledků programu není zachycena v Rejstříku informací o výsledcích (RIV)**, a tudíž zůstává mimo oficiální evidenci výzkumných výstupů. Až 44 % příjemců vytvořilo výstupy, které nebyly do RIV vůbec nahlášeny – přitom právě tyto výsledky, jako jsou metodické výstupy neodpovídající definici RIV, vzdělávací portály nebo nástroje pro veřejnou správu, představují pro aplikační praxi největší přínos. Současné nastavení systému vykazování a hodnocení, které preferuje formální klasifikaci RIV, tak v řadě případů nezaznamenává klíčové přínosy a dopady programu – zaměření reportingu na výsledky dle M17+ limituje komplexnost a „plastičnost“ informací o dosažených výsledcích, které nositel programu získává.

Komerencializace výsledků – limity, kontext a výzvy

Data jasně ukazují, že **komerencializace výsledků je v rámci programu nízká** – týká se přibližně 6 % všech výstupů a necelé pětiny projektů. Přímé tržní uplatnění bylo prokazatelně dosaženo jen v malém počtu případů a obvykle tehdy, když byl do projektu zapojen subjekt s komerčním zájmem či kapacitou výsledky převzít (např. malé a střední podniky, vývojáři aplikací, poradenské společnosti).

Převážná většina projektů působí ve veřejné, vzdělávací nebo neziskové sféře, kde **ekonomický model využití výsledků nedává smysl**. Příjemci často interpretují pojem komerencializace odlišně – za komerční využití považují například i implementaci výsledků mimo akademické prostředí, tedy jejich využití v praxi bez finančního protiplnění. To naznačuje, že samotný pojem by měl být v metodice programu znovu definován a doplněn o kategorie **společenského a institucionálního využití**.

Nízká komercializace zároveň odráží i **strukturální problémy v institucionální připravenosti výzkumných organizací**. Subjekty působící v SHUV oborech mají obvykle omezené zkušenosti s transferem znalostí, licencováním nebo vývojem tržních produktů. Chybí jim procesní i právní rámce a často i kapacity pro zajištění propagace či udržitelnosti výsledků. Přitom právě tyto oblasti rozhodují o tom, zda se výsledky dokážou skutečně rozšířit mimo původní výzkumné prostředí.

Mezioborová spolupráce jako klíčová přidaná hodnota

Jedním z nejvýznamnějších výsledků programu je **rozvoj mezioborové a meziinstitucionální spolupráce**. Většina projektů sice vznikla na půdorysu dříve existujících spoluprací a partnerství, projekty ale zároveň umožnily rozvoj dalších spoluprací mezi obory, které spolu dříve běžně nekomunikovaly nebo nenalézaly „styčné plochy“ – např. propojení technických věd s humanitními, sociálních věd s uměním, akademických institucí s obcemi či podniky.

Případové studie potvrzují, že mezioborová spolupráce vedla nejen k vyšší inovativnosti výsledků, ale i ke změně kultury práce uvnitř týmů. Řešitelé uvádějí, že učení se „jazykům“ jiných disciplín, nutnost překladu odborných pojmů a sdíleného porozumění přinesly hlubší porozumění společenským problémům a podpořily vznik trvale udržitelných partnerství. Zhruba tři čtvrtiny týmů pokračují ve spolupráci i po ukončení financování – často v podobě nových projektů, sítí nebo institucí, jako jsou Food Waste Institute či GEOSKOP.

Zároveň se ukazuje, že tyto projekty vyžadují delší dobu přípravy a realizace. Kombinace disciplín, testování výsledků v praxi a zapojení různých cílových skupin činí implementaci časově náročnější. U části projektů se projevil konkrétní **bariéry takové spolupráce, jejichž řešení a odbourávání vyžadovalo delší čas**: komunikační a „jazykové“ rozdíly mezi disciplínami, nedostatek metodických standardů (zejména ve zdravotnictví a vzdělávání), právní a licenční překážky v projektech s uměleckými výstup, institucionální limity související s časovou náročností přípravy interdisciplinárních projektů, atd. Řada týmů upozorňuje, že krátké lhůty veřejných soutěží ztěžují formování skutečně mezioborových konsorcií a že takto koncipované projekty vyžadují delší dobu realizace, zejména pokud zahrnují testování a validaci výsledků v praxi. Pro efektivnější fungování by proto bylo vhodné uvažovat o **prodloužení délky projektů** a o zavedení následné „follow-up“ podpory pro aplikaci a popularizaci výstupů.

Závěry

Závěrem lze shrnout, že program ÉTA prokázal efektivitu i společenský přínos. Osvědčil se jako funkční platforma pro projekty, jež propojují výzkum a praxi mimo tradiční rámce technologických inovací.

Pro budoucí vývoj programu a podobných nástrojů je klíčové:

- zohlednit specifika SHUV v metodikách hodnocení a rozšířit spektrum sledovaných dopadů o sociální, kulturní a environmentální aspekty,
- vytvořit podpůrné mechanismy pro implementaci a udržitelnost výsledků v praxi, včetně financování popularizace, validace a komunikace,
- posílit mentoring a podporu institucionálních struktur pro společenský transfer znalostí,
- a dále rozvíjet podmínky pro mezioborovou spolupráci, která se ukázala jako jeden z nejceněnějších a nejtrvalejších přínosů programu.

Program ÉTA přispěl nejen k řešení konkrétních společenských problémů, ale také k rozvoji společenských inovací a mezioborové spolupráce v České republice. Jeho přínos spočívá nejen ve vzniku nových poznatků, ale především v propojování akademického a aplikačního světa. Důležitým výsledkem je vytvoření nebo posílení stabilních partnerství, posílení schopnosti institucí pracovat napříč sektory a vznik konkrétních nástrojů, které zlepšují fungování společnosti.

2 Zadání a účel zprávy

2.1 Cíle evaluace

Cílem ex-post evaluace programu ÉTA je posoudit naplnění jeho cílů, výsledků a dopadů, a to jak kvantitativně, tak kvalitativně. Evaluace ověří, zda program splnil definované indikátory, jakým způsobem přispěl k zapojení společenských a humanitních věd do aplikovaného výzkumu a jak tyto aktivity ovlivnily kvalitu života ve společnosti. Součástí evaluace bude rovněž reflexe organizačního zajištění programu, zhodnocení spolupráce s aplikačními garanty, identifikace přínosů a dopadů realizovaných projektů včetně udržitelnosti výsledků, a formulace doporučení pro přípravu navazujícího programu SIGMA DC3.

V souladu s těmito cíli se evaluace, dle zadání, zaměřuje na následující okruhy:

- Ověření plnění indikátorů a cílů programu – kvantitativní analýza dosažených výsledků programu ÉTA, porovnání s plánovanými cíli a identifikace hlavních faktorů ovlivňujících dosažené výsledky.
- Posouzení přínosu podpořených projektů k řešení společenských a ekonomických výzev – hodnocení relevance projektů ve vztahu k aktuálním výzvám (např. digitalizace, klimatická změna, vzdělávání, sociální inovace) a jejich vliv na politiku a praxi.
- Identifikaci přímých a nepřímých dopadů realizovaných projektů na cílové skupiny – analýza implementace výsledků, přijetí výstupů cílovými skupinami a celospolečenské přínosy.
- Hodnocení efektivity zapojení aplikačních garantů – analýza motivace aplikačních garantů, míry využití výstupů projektů v jejich organizacích a identifikace faktorů ovlivňujících jejich spolupráci.
- Posouzení mezioborové spolupráce – míra zapojení různých oborů, propojení technických a netechnických věd, trvalost nově vytvořených partnerství.
- Specifické aspekty 4. veřejné soutěže zaměřené na covidové výzvy – analýza její efektivity, udržitelnosti výsledků a jejich využití po odeznění pandemie.
- Reflexi realizace celého programu – organizační zajištění, administrativní procesy a doporučení pro budoucí programy, zejména v rámci SIGMA DC3.

Tyto okruhy jsou reflektovány v sedmi evaluačních otázkách, které jsou předmětem zadání evaluace. Vstupní zpráva rozpracovává metodický přístup k zodpovězení těchto evaluačních otázek.

2.2 Přístup dodavatele k předmětu plnění

K evaluaci přistupujeme jako k nástroji hlubšího porozumění dopadům veřejné podpory výzkumu. Opíráme se o kombinaci kvantitativních analýz (včetně práce s databázemi VaVal) a kvalitativních metod (hloubkové rozhovory, případové studie, analýza dokumentace). Zvláštní důraz klademe na spolupráci s příjemci podpory a aplikačními garanty, jejichž zkušenosti a reflexe vnímáme jako klíčové pro smysluplné zhodnocení programu. Naším cílem je dodat nejen hodnocení minulosti, ale i podložená doporučení pro budoucnost.

Program ÉTA Technologické agentury ČR představuje specifický nástroj podpory výzkumu, vývoje a inovací v oblasti společenských a humanitních věd a umění (SHUV) a jejich propojení s dalšími obory. Jedním z klíčových

rysů programu je jeho značná heterogenita. Ta se projevuje ve značné roztržitosti tematického zaměření projektů, v různorodých typech a formách výstupů, a především ve velmi rozmanitých způsobech využití výsledků v praxi – od přímé implementace, přes aplikaci výstupů v procesech a regulacích veřejné správy či vzdělávání, až po jejich využívání konkrétními cílovými skupinami, například municipalitami, neziskovými organizacemi či kulturními institucemi.

Tato různorodost výrazně ovlivňuje i přístup k evaluaci. Evaluační design musí tuto obtížně uchopitelnou povahu výsledků respektovat a analyzovat dopady programu v celé jejich šíři i specifických kontextech. Typologizace výstupů a jejich uplatnění není vzhledem k rozmanitosti projektů vždy jednoznačná a při snaze výstupy, výsledky a dopady kategorizovat generuje riziko výrazného zkreslení skutečných výsledků programu. Evaluace proto vyžaduje kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod, ovšem se zvláštním důrazem na kvalitativní složku hodnocení. Kromě analýzy závěrečných zpráv, dat o implementaci a dotazníkových šetření mezi příjemci a aplikačními garanty proto evaluace počítá i s vyšším počtem případových studií. Ty jsou sice náročnější na zdroje, představují ale klíčový nástroj pro hlubší pochopení specifických dopadů programu, včetně jejich kontextuálního ukotvení a způsobů využití výsledků v praxi, které nelze plně postihnout standardizovanými kvantitativními ukazateli.

3 Metodologie evaluace

Při zpracování evaluace byly využity následující metody a zdroje dat:

3.1 Kvantitativní metody a data

Zpracování administrativních dat, deskriptivní statistika a komparativní analýza

Základem pro analýzu jsou administrativní data reportovaná žadateli a příjemci podpory z programu ÉTA (v informačním systému ISTA), které byla poskytnuta zadavatelem evaluace. Součástí administrativní databáze jsou jak finanční data o podpoře, tak i data vykazovaná příjemci v souvislosti s plněním monitorovacích ukazatelů. Tyto poskytují základní vstupy pro analýzu finančního a věcného pokroku a analýzu plnění cílů, jejíž hrubé obrysy byly představeny již v této Vstupní zprávě.

Data mining

Mimo data vykazovaná přímo příjemci podpory v rámci monitorovacího systému programu hrály důležitou roli sekundární datové zdroje, které zásadně rozšiřují informace o výsledcích a dopadech poskytnuté podpory, a umožnily pokročilejší analýzu.

Byly využity následující zdroje dat:

- IS VaVal

Klíčové vstupy pro evaluaci poskytla především Centrální evidence projektů (CEP) a Registr informací o výsledcích (RIV). Data z těchto informačních zdrojů byla získávána následujícími způsoby:

- Datové sestavy generované databázovým rozhraním.
- Automatizovaný data mining přímo ze záznamů o jednotlivých projektech a výsledcích. K tomuto účelu byla zčásti využita metoda web scraping s využitím programovacího jazyka Python. Dále bylo využito API rozhraní, jehož prostřednictvím byla čerpána především data o zapojených osobách a další dodatečná data z IS VaVal, která nejsou k dispozici v datových sestavách.

- Data RUV se, navzdory původnímu plánu, nepodařilo v evaluační zprávě využít. Evaluační tým i přes snahu zadavatele nezískal vstup do systému. Jak je ale patrné ze získaných dat, především dotazníkového šetření, projekty registrovaly své výsledky v RUV v marginálních případech – ve vzorku dotazníkového šetření uvedli pouze 4 respondenti, že skutečně registrovali své výsledky do systému RUV

Pokročilé statistické metody

Pro hloubkovou analýzu dopadů podpory, především na úrovni podpořených institucí, byly v omezené míře využity také pokročilé statistické metody jako regresní nebo korelační analýza. Metody byly aplikovány především kontextově a pro testování souvislosti některých proměnných.

Dotazníkové šetření

V rámci evaluace byly osloveny tři skupiny respondentů: hlavní řešitelé podpořených projektů, nepodpoření žadatelé o podporu z programu ÉTA a aplikační garanti. V následující tabulce jsou uvedeny počty oslovených osob, doručených dotazníků, získaných odpovědí a přesně vypočtená návratnost.

Tabulka 1 Oslovení respondenti DŠ

Skupina respondentů	Osloveno	Nedoručeno	Platný vzorek	Počet odpovědí	Návratnost
Hlavní řešitelé podpořených projektů	379	44	335	112	33,43 %
Nepodpoření žadatelé (program ÉTA)	Posláno zadavatelem	-	-	17	-
Aplikační garanti	271	23	248	52	20,97 %

3.2 Kvalitativní metody a zdroje dat

Desk research

Předmětem desk research byla především dokumentace související s implementací podpořených projektů (projektový reporting) a dále dokumentace související s výsledky VaV, které byly díky podpoře z programu ÉTA zpracovány. Součástí desk research nebyly žádosti o podporu, které nebyly zpracovateli evaluace předány.

Jednotlivé zprávy o implementaci nebyly pro potřebu evaluace agregovány, představovaly tedy sadu stovek jednotlivých souborů. Data z těchto zdrojů byla agregována s využitím programovacího jazyka Python a následně analyzována s využitím nástrojů AI.

Obsahová analýza a aplikace nástrojů AI

Obsahová analýza byla využita především na úrovni projektových dokumentací a výstupů podpořených projektů.

Pro kvalitativní obsahovou analýzu byly využity vhodné AI nástroje, primárně nástroje ChatGPT ve verzi 5, jehož podnikovou licenci máme proprietárně k dispozici. Tato licence garantuje, že nahraná data jsou důvěrná a nejsou nikdy využívána k tréninku AI.

AI nástroje byly v rámci obsahové analýzy využity především pro:

- **Zpracování a analýza velkých objemů nestrukturovaných dat** - zejména zpráv z realizace projektů, VaVal výsledků, atd. Cílem analýzy bude sumarizace a strukturování těchto dat tak, aby s nimi bylo možné dále analyticky pracovat.
- **Extrahování a sumarizace klíčových informací** z textových zdrojů, týkajících se zejména aplikace výsledků, komercializace, udržitelnosti, atd. Cílem analýzy bude z velkého množství textů sumarizovat informace o klíčových efektech a výsledcích – v situaci kdy tyto informace jsou zpracovány ve volném textu, nejsou tedy strukturovány.
- **Meta-evaluace zpracovaných výstupů**, zejména zápisů z rozhovorů, případových studií, vyhodnocení dotazníkových šetření, atd.

Původně plánované využití nástroje Atlas.ti bylo spíše omezené. Pro potřeby zpracování jednotlivých případových studií se ukázal jako spíše nadbytečný – jednotky zpracovaných rozhovorů bylo možné pro zpracování případové studie vyhodnotit jednotlivými zpracovateli bez této podpory, její zavedení se neukázalo efektivní. Nástroj byl částečně využit pro vyhodnocení kvalitativních odpovědí v dotazníkovém šetření, v kombinaci s častěji využívaným nástrojem ChatGPT (Atlas.ti se v tomto kontextu neukázal jako výrazně efektivnější).

Hloubkové rozhovory (IDI)

Rozhovory byly v případě této evaluace využity jako klíčová metoda sběru dat pro případové studie při komunikaci s podpořenými žadateli a dalšími aktéry na něj napojenými. Tyto rozhovory byly realizovány jak formou face-to-face, tak i online formou pomocí nástrojů pro online konference podle preference respondenta (MS Teams apod.).

V původním evaluačním designu byly plánovány dodatečné rozhovory s dalšími stakeholdery – veřejnými institucemi a inovujícími podniky – s cílem ověřit širší souvislosti programu a jeho efektů v obecnějším kontextu. Tyto informace byly získávány v rámci zpracování případových studií: celkem bylo realizováno:

- Veřejné instituce: celkem 8 rozhovorů – 2 rozhovory se zástupci ministerstev (MŽP a MD), 2 zástupci krajů (JČK a JMK), 2 města, Sdružení měst a obcí ČR a Národní síť MAS
- Soukromé subjekty: 5 rozhovorů

Původně plánované rozhovory se zástupci Rady programu byly nahrazeny společným workshopem s aktivní účastí těchto osob.

Případové studie

Případové studie byly klíčovým nástrojem pro evaluaci. Konkrétně analyzují především:

- Způsob využití výsledků projektů v praxi – u aplikačních garantů i případně dalších subjektů, včetně nepřímých dopadů (nové produkty, služby, procesy atd., které u aplikačních garantů nebo jiných subjektů byly vytvořeny na základě a s využitím výsledků projektů);
- Případné bariéry pro využití dosažených výsledků projektů v praxi;
- Dopad podpory / zkušenosti s realizací projektů na spolupráci s aplikační sférou obecně (zejm. v případě výzkumných organizací v pozici hlavních příjemců);
- Dopad podpory na rozvoj mezioborové spolupráce, a to především mimo rámec samotné implementace projektů, stabilita vytvořených partnerství
- Konkrétní přímé a nepřímé přínosy projektů;
- Způsob aktuálního využívání výsledků projektů a jejich případné rozšíření mimo subjekty, které byly do realizace projektu nějakou formou zapojeny;
- Specificky dopady podpory ve veřejné sféře, vč. dopadů na přípravu strategických dokumentů a formulaci nebo implementaci veřejných politik obecně;
- Komerční využití výsledků projektů v aplikační sféře (vč. projektů realizovaných podniky);
- Příspěvek projektů / výsledků projektů specificky k řešení celospolečenských výzev tak, jak jsou definovány v dokumentaci veřejné soutěže a programové dokumentaci;
- Obecná zpětná vazba k programu jako takovému a jeho implementaci ve specifickém institucionálně-administrativním kontextu hlavního příjemce (a případně dalších účastníků)

Základem pro zpracování případových studií byla podrobná obsahová analýza výsledků projektů a další relevantní dokumentace, která se k výsledkům (i nepřímo) vztahuje. Dále byly klíčovým zdrojem případových studií individuální nebo skupinové rozhovory s osobami, které byly do realizace projektu zapojeny. Pro zpracování případových studií byly realizovány rozhovory s:

- Klíčovými osobami řešitelského týmu (vedoucí řešitelského týmu);
- Osobami v pozici aplikačních garantů (pokud se AG v projektu účastnili);
- Zástupci dalších účastníků projektu, je-li relevantní.

Podrobně je způsob zpracování popsán u každé případové studie. Každá případová studie zahrnovala osobní návštěvu v místě realizace projektu.

S ohledem na diverzitu projektů a jejich nositelů bylo realizováno 15 případových studií. Při zpracování těchto případových studií bylo realizováno celkem 41 rozhovorů.

Mediální analýza

Cílem této metody evaluace bylo ověřit, zda a jakým způsobem byly výsledky podpořených projektů prezentovány v médiích. Tato otázka se týká nejen tradičních médií (televize, rozhlas, tisk), ale i online zpravodajských portálů, podcastů a dalších veřejně dostupných platforem. Analýza byla zajištěna ve spolupráci s externím partnerem, který využil specializované nástroje pro monitoring médií.

V rámci případových studií byly mediální výsledky spojené s analyzovanými projekty zpracovávány také kvalitativně – tam, kde to bylo relevantní.

4 Zjištění a odpovědi na evaluační otázky

4.1 EO1: Byly dosaženy plánované indikátory a výsledky programu?

Shrnutí a závěry

Cíle programu ÉTA byly stanoveny následovně:

Tabulka 1 Indikátory

č.	Indikátory programu	Cílová Hodnota	Dosažená hodnota
1.	Průměrná intenzita podpory za program	80 %	80,6 %
2.	Minimální počet podpořených projektů	525	419
3.	Minimální míra úspěšně dokončených projektů	85 %	100 %
4.	Minimální počet dosažených výstupů	1 100	3 223
5.	Minimální počet dosažených aplikovaných výsledků RIV	550	2 293
6.	Minimální míra aplikovaných výstupů	85 %	94,3 %
7.	Minimální počet dosažených publikačních výsledků RIV	550	930
8.	Minimální počet podpořených interdisciplinárních projektů	150	263

Program ÉTA naplnil většinu plánovaných indikátorů a cílů, a to jak v kvantitativní, tak kvalitativní rovině. Z analýzy administrativních a evaluačních dat vyplývá, že projekty programu ve velké většině případů dosáhly výsledků, které si stanovily při podání žádosti. Z celkového počtu 3 441 evidovaných výstupů bylo 94 % označeno jako dosažené, což potvrzuje vysokou míru souladu mezi plánovanými a skutečně realizovanými cíli. Z 419 hodnocených projektů mělo 76 % všechny své závazné výstupy splněné, zatímco 24 % zaznamenalo alespoň jeden závazný výsledek, kterého dosaženo nebylo. Podíl nedosažených výstupů (zhruba 9 %) souvisí především s typy výsledků, které mají delší publikační nebo certifikační proces – zejména články v odborných periodikách, metodiky či odborné knihy. I přes tyto dílčí odchylky lze konstatovat, že naprostá většina projektů programu ÉTA deklarované cíle naplnila. Nebyl zaznamenán žádný projekt, který by nebyl úspěšně dokončen.

Z hlediska struktury dosažených výsledků bylo v rámci programu evidováno celkem 3 441 výstupů (vč. nedosažených), přičemž 21 % tvořily publikační a 69 % aplikační nebo diseminační výsledky. Nejpočetnější kategorií jsou tzv. „ostatní výsledky“ (O; 30 %), které zahrnují velmi široké spektrum aktivit – od analytických studií a metodických dokumentů až po digitální nástroje, vzdělávací materiály a popularizační výstupy. Vysoký podíl výsledků tohoto typu naznačuje, že se příjemci podpory se svými projekty často obtížně vejdou do standardní kategorizace výstupů podle metodiky M17+. Právě tyto „ostatní výsledky“ však bývají nejbližší aplikační praxi a představují konkrétní nástroje či postupy, které jsou v praxi reálně využívány.

Zajímavým zjištěním je struktura a typologie výsledků v kategorii „O“. Podrobnější analýza identifikovala deset podtypů, z nichž nejvíce zastoupené jsou „Jiné“ (19 %), „Analytické dokumenty“ (18 %) a „Akce“ (13 %), dále pak metodické a digitální nástroje. Právě tyto výsledky nejčastěji přinášejí konkrétní aplikační dopady – například metodiky, vzdělávací programy či digitální aplikace využívané v praxi.

Zároveň se ukazuje, že značná část klíčových výsledků programů není vůbec evidována v Rejstříku informací o výsledcích (RIV). Až 44 % příjemců vytvořilo během realizace projektu výstupy, které do RIV nehlásí a tím pádem se neobjevují ani v implementačních zprávách. Přitom právě tyto výstupy – například metodické materiály, vzdělávací portály či aplikační nástroje – bývají pro úspěšnou realizaci projektu často zásadní. Současné nastavení systému vykazování, které je navázáno výhradně na RIV a klasifikaci M17+, tak vede k tomu, že nejdůležitější aplikační přínosy zůstávají pro poskytovatele podpory „neviditelné“. Tento způsob

evidence má zároveň dopad na financování vysokých škol, protože právě výstupy evidované v RIV jsou klíčovým podkladem pro výpočet institucionální podpory na výzkum.

Analýza projektových případových studií ukazuje, že řada vytvořených výsledků nebyla realizátory reportována do RIV, přestože vznikly, byly použity v praxi nebo měly reálný společenský dopad. Opakovaně se objevuje několik skupin důvodů, které lze shrnout napříč projekty programu ÉTA.

Prvním a nejčastějším důvodem je **nevhodnost výsledků pro kategorizaci v systému RIV**. Mnoho projektů vytváří výsledky aplikačního charakteru – metodiky, výstavy, prototypy, webové portály, vzdělávací materiály, herní prvky, aplikace či audiovizuální díla – které nejsou dostatečně publikovatelné nebo nesplňují formální definice žádné z RIV kategorií. Realizátoři uváděli, že tyto výsledky vznikly především pro praktické využití uživateli, nikoli jako vědecké publikace nebo certifikované výstupy.

Další významnou skupinu tvoří výsledky průběžné či interní povahy, které sloužily jako podklady k dalším pracím nebo rozhodování, avšak nebyly koncipovány k samostatnému zveřejnění. Patří sem analýzy, datové podklady, výzkumné sběry či prototypy. Tyto materiály často nesplňovaly požadavky na vědeckou publikaci nebo jejich úroveň nebyla pro RIV považována za dostatečnou.

V řadě projektů vznikly výstupy nad rámec původního plánu, typicky jako reakce na potřeby cílových skupin, nové poznatky, pandemickou situaci či technické okolnosti. Realizátoři je proto nechápali jako výsledky určené k formálnímu vykazání – jednalo se například o dětské verze expozic, vzdělávací hry, doprovodné workshopy, rozšířené datové sady nebo praktické manuály pro obce. Tyto výsledky vznikaly flexibilně v průběhu řešení, mimo strukturu plánovaných výstupů.

Další důvody byly spojeny s nedokončenou validací výsledků nebo absencí nezbytných procesů, jako je standardizace diagnostických nástrojů, medicínská certifikace či etické schválení. Takové výsledky mohly být užitečné v praxi, avšak nebylo možné je považovat za formální výstupy splňující kritéria RIV.

V některých případech realizátoři uváděli, že výsledky byly určeny výhradně pro praxi, nikoli pro vědeckou komunitu. Typické to je u projektů zaměřených na veřejnou správu, komunitní rozvoj, vzdělávání nebo sociální služby. Výsledky sice měly konkrétní dopad, například v obcích, školách, domovech seniorů či muzeích, ale nebyl v nich viděn smysl reportovat je do vědecké evidence.

Další opakovanou příčinou bylo, že některé výsledky vznikaly u partnerů projektu či aplikačních garantů, a hlavní příjemce si nebyl jistý, zda je může, nebo má vykazovat. V konsorciálních projektech tak část výstupů zůstala u aplikačních partnerů nebo byla vyprodukována v rámci jiných organizačních jednotek, které samy do RIV nevykazují.

Zejména u neziskových organizací, obcí, muzeí nebo malých podniků se objevovala také nízká administrativní kapacita nebo nízká motivace s RIV pracovat. Některé subjekty nedisponují potřebnými znalostmi, nejsou zapojeny do akademického systému a v reportování nevidí přímý přínos pro svou činnost. Pro ně je prioritou praktická aplikace, nikoli evidence výzkumných výsledků.

Celkově lze říci, že nehlášení částí výsledků do RIV není způsobeno jejich neexistencí, ale především nekompatibilitou aplikačních výstupů s formální logikou RIV, praktickou orientací projektů, případně administrativními nebo procesními překážkami. Projekty programu ÉTA často generují bohaté množství užitečných výsledků, které však svou povahou stojí mimo rámec vědeckého hodnocení.

Z analýzy implementačních dat vyplývá, že 85 % všech výsledků mělo plánovanou implementaci. Výsledky programu se nejčastěji uplatňují ve veřejné správě a ve vzdělávacím sektoru – dohromady zde směřuje více než polovina všech implementovaných výstupů. Příjemci však k otázce implementace přistupují velmi rozdílně. Někteří považují za implementaci již samotné zveřejnění publikace, jiní výhradně reálné uplatnění výsledků v praxi. Pouze malá část projektů (přibližně 15 %) vykazuje současně implementované i neimplementované výsledky, přestože by taková kombinace byla u většiny výzkumných projektů přirozená. Implementační zprávy přitom neumožňují zachytit důvody, proč k implementaci nebo dosažení výsledků nedošlo, a tím se ztrácí významná část informací o reálném průběhu a dopadech projektů.

Z hlediska komerčního využití mají výsledky programu ÉTA spíše společenský než tržní charakter. Komerencializace výsledků v rámci programu ÉTA je poměrně vzácným jevem a nelze ji považovat za hlavní či plošně rozšířený přínos tohoto programu. Zaměření programu na společenské inovace, metodickou a

vzdělávací podporu či přenos poznatků do veřejné praxe přirozeně vede k tomu, že většina výstupů má nekomerční charakter. Data z informačního systému ISTA ukazují, že komerční využití je plánováno pouze u zhruba 6 % všech výsledků, přičemž se týká asi 17 % projektů. V převážné většině případů tedy projekty své výstupy nekomercializují, ale využívají je ve veřejném nebo vzdělávacím sektoru, v neziskových organizacích či ve veřejné správě. Výsledky dotazníkového šetření tuto skutečnost potvrzují: pouze 9 % respondentů uvedlo, že své výsledky již komerčně využilo, dalších 9 % komercializaci teprve plánuje a více než čtyři pětiny respondentů o ní vůbec neuvažují. Podobný obraz přináší i případové studie – z 15 analyzovaných projektů pouze tři prokazatelně komerčně využívají své výsledky a jen v jednom případě šlo skutečně o vznik nového produktu s tržním uplatněním.

I tam, kde příjemci komercializaci deklarují, je její povaha často sporná. Z analýzy vyplývá, že přibližně u 42 % takto označených případů nejde o komerční využití v tržním slova smyslu, ale spíše o zavedení výsledků do praxe institucí, které je samy využívají v rámci své činnosti. Typicky jde o implementaci metodik, nástrojů či výukových programů do prostředí nemocnic, škol, výzkumných ústavů nebo veřejné správy. Takové využití je sice prokazatelně praktické, nicméně neodpovídá definici komercializace jako ekonomického zhodnocení výsledku. V těchto případech tak často dochází spíše k nejasnému výkladu pojmu komercializace, kdy příjemci za komerční využití považují jakoukoli formu implementace mimo akademické prostředí.

Skutečných příkladů, kdy komercializace přinesla nový produkt, službu nebo dokonce vznik spin-off či start-up společnosti, je velmi málo. Podle agregovaných dat z implementačních a finálních zpráv představují takové případy méně než pět procent všech projektů. Konkrétně bylo identifikováno několik jednotlivých projektů, které vyústily ve vznik nové služby nebo inovace stávajícího produktu, a pouze čtyři projekty deklarovaly založení spin-off nebo start-up firmy. Z celkového počtu analyzovaných projektů s odevzdanou finální zprávou o implementaci (152) však vyplývá, že žádný projekt neuváděl vstup do nového odvětví nebo vznik nového typu výroby. Většina komerčně využívaných výsledků se tedy týká spíše doprovodných aktivit – například licencování softwaru, realizace akreditovaných kurzů či odborných školení, publikací vydávaných komerčními nakladatelstvími nebo poskytování placených konzultací.

Komercializace se častěji objevuje v projektech, kde je od počátku zapojen komerční subjekt, který disponuje znalostí trhu a zázemím pro uvedení produktu nebo služby do praxe. Naopak ve výzkumných institucích, vysokých školách či neziskovém sektoru je tento proces spíše výjimkou – mimo jiné proto, že řada řešitelských týmů s komercializací neumí pracovat nebo ji považuje za neslučitelnou s veřejným charakterem výstupů. Bariérou pro řešitele bývá také obtížné vymezení ekonomického přínosu. Ten je často popisován vágně – jako zvýšení kvalifikace pracovníků, rozšíření odborné působnosti organizace nebo posílení její schopnosti nabízet nové služby. Takto chápáný „komerční přínos“ má spíše nepřímý charakter a nelze jej kvantifikovat v tržních ukazatelích.

Z těchto důvodů lze konstatovat, že komercializace výsledků programu ÉTA je méně častá a většinou probíhá ve „měkké“ formě – spíše než o prodej produktů jde o implementaci do aplikační praxe, která přináší hodnotu prostřednictvím lepšího fungování institucí, šíření znalostí a zvyšování odborné kapacity organizací. Projekty, které dosáhly skutečné komercializace, jsou spíše výjimkou, a i v jejich případě jde obvykle o doplňkový výsledek vedle hlavního společenského přínosu. Hlavní ekonomický efekt programu tak spočívá nepřímo v posilování znalostního kapitálu a odborných dovedností, v rozšiřování portfolia služeb a v posílení prestiže institucí, nikoli v přímém finančním zisku. Program ÉTA tak naplňuje svou roli především v oblasti společenského dopadu a veřejného přínosu, zatímco komerční efekty zůstávají omezené a druhotné.

Celkově lze uzavřít, že program ÉTA naplnil plánované indikátory a cíle ve velmi vysoké míře. Většina projektů dosáhla plánovaných výsledků, přičemž značná část z nich byla reálně implementována a využita v praxi. Program prokázal schopnost podporovat interdisciplinární a společensky orientovaný výzkum, který přináší konkrétní aplikační přínosy mimo akademické prostředí. Přetrvávají však nedostatky v systému evidence a vykazování výsledků – zejména v tom, že aplikačně nejvýznamnější výstupy často nespádají do standardních kategorií IS VaVal a nejsou proto v oficiálních výstupech programu viditelné. Současné vykazování tak neumožňuje plně zachytit reálný dopad programu na společenskou praxi, i když v obsahové a kvalitativní rovině lze jeho plnění hodnotit jako úspěšné.

4.2 EO2: Jaká byla struktura oborů a institucí u podpořených projektů?

Shrnutí a závěry

Program ÉTA oslovil široké spektrum institucí napříč českým výzkumným a inovačním systémem. Celkem se do něj zapojilo 97 unikátních subjektů, které reprezentují celé spektrum organizací od velkých veřejných výzkumných institucí až po menší aplikační a neziskové subjekty. Největší skupinu tvoří vysoké školy a univerzity (33 %), následují veřejné výzkumné instituce (29 %), zejména ústavy Akademie věd ČR, a dále soukromé společnosti (24 %), často malé a střední podniky či aplikační organizace. Menší zastoupení mají nestátní neziskové organizace (9 %) a státní příspěvkové organizace (3 %), například muzea nebo zdravotnické instituce. Celkové složení ukazuje, že program ÉTA oslovil široké spektrum aktérů a že české výzkumné prostředí je v jeho rámci poměrně diverzifikované, přičemž více než 85 % všech projektů je soustředěno ve veřejném akademickém a výzkumném sektoru.

Z hlediska rozsahu aktivit bylo v rámci programu realizováno celkem 419 projektů. Největší část z nich připadá na vysoké školy, které stojí za více než dvěma třetinami všech projektů (63,5 %). Mezi nejvýznamnější realizátory patří Univerzita Karlova (57 projektů), Masarykova univerzita (45), Univerzita Palackého v Olomouci (28), Jihočeská univerzita (18) a Vysoké učení technické v Brně (17). Veřejné výzkumné instituce realizovaly téměř čtvrtinu všech projektů (23,6 %), přičemž neaktivnější byly ústavy Akademie věd ČR zaměřené na společenské, technické a environmentální výzkumy. Soukromé subjekty se podílely na 33 projektech (7,9 %), neziskové organizace na 16 (3,8 %) a příspěvkové organizace na pěti (1,2 %).

Z celkového počtu 97 institucí se 44, tedy přibližně 45 %, účastnilo více než jednoho projektu. Těmito institucemi jsou především univerzity a veřejné výzkumné organizace s dlouhodobou zkušeností s projekty podporovanými z národních i mezinárodních programů (TAČR, GAČR, strukturální fondy EU, Horizon aj.). Program ÉTA tak v hodnoceném období spíše výjimečně přilákal zcela nové subjekty bez předchozí zkušenosti, posílil ale spolupráci již etablovaných aktérů českého výzkumného systému. Časté opakování ale není zejména ve velmi širokých organizacích, jako jsou univerzity, překvapivé. Zároveň není ani příliš vypovídající – jednotliví realizátoři mohou být roztroušeni v různých fakultách, katedrách nebo ústavech podpořených subjektů a ve skutečnosti se ani nemusí znát. Analýza byla proto zpracována až na úrovni unikátních výzkumných týmů, reprezentovaných hlavními řešiteli. Na této úrovni bylo v rámci programu identifikováno 390 hlavních řešitelů, z nichž 23 se podílelo na více než jednom projektu – většinou působících na velkých univerzitách nebo ve významných výzkumných organizacích. Z hlediska regionálního rozložení podpory dominuje hlavní město Praha, kde sídlí většina největších univerzit a výzkumných ústavů, a výrazné zastoupení má také Jihomoravský kraj s centrem v Brně.

Program ÉTA se vyznačuje rovněž vysokou mírou meziinstitucionální spolupráce. Z celkového počtu 419 projektů jich 251 reportuje realizaci ve spolupráci s alespoň jedním dalším subjektem. Všechny projekty s výjimkou 4. VS (33 projektů) má navíc obsazenu funkci aplikačního partnera – který ve velké většině přichází z jiného subjektu, než je hlavní řešitel projektu. Nejčastěji se vyskytují projekty s jedním či dvěma spolupracujícími partnery, přičemž neaktivnějšími spolupracujícími institucemi byly Masarykova univerzita, Univerzita Karlova a České vysoké učení technické v Praze.

Důležitou součástí programu byli také aplikační garanti, kteří zprostředkovávají propojení výzkumu s praxí. Celkem bylo zaznamenáno 2 299 případů zapojení aplikačních garantů (schválené i neschválené projekty), přičemž převažují garanti externí (70 %), tedy organizace mimo řešitelský tým. Největší podíl těchto garantů připadá na třetí veřejnou soutěž (52 %), následovanou pátou (23 %) a druhou (16 %). Z hlediska právní formy se mezi garanty nejčastěji objevují organizační složky státu (19 %), společnosti s ručením omezeným (11 %), spolky (10 %), veřejné vysoké školy (9 %) a příspěvkové organizace (9 %). Tato struktura dokládá, že program oslovuje jak veřejný, tak soukromý i neziskový sektor, čímž naplňuje svůj cíl podporovat aplikovatelnost a společenskou využitelnost výzkumu. Ve schválených projektech bylo vytvořeno 855 spoluprací s aplikačními garanty, podíl externích garantů ve schválených projektech přitom stoupl až téměř k 80 %.

Z hlediska oborového zaměření směřovala většina projektů do oblasti společenských věd, následovaly humanitní obory a umění, zatímco technické či zdravotnické disciplíny byly zastoupeny spíše okrajově. Nejčastěji se objevovaly projekty z oblastí vzdělávání a pedagogiky (53 projektů), sociologie (38), veřejné správy (38), psychologie (28) a urbanismu (25). Tato struktura jasně odráží poslání programu – podporovat výzkum zaměřený na společenskou inovaci, veřejné politiky a zlepšování kvality života.

4.3 EO3: Jaká byla míra zapojení aplikačních garantů a jak hodnotili spolupráci?

Shrnutí a závěry.

Aplikační garanti byli do projektů programu ÉTA zapojeni ve velmi vysoké míře – alespoň jeden aplikační garant se podílel na 386 z 419 podpořených projektů, tedy na více než devadesáti procentech všech. Celkem vzniklo 855 partnerství, což představuje průměrně 2,2 garanta na jeden projekt. Do řešení se zapojilo 550 unikátních subjektů, přičemž převažovala externí spolupráce – zhruba čtyři pětiny partnerství tvořili garanti mimo instituci hlavního řešitele. Pouze malá část, asi šest procent, představovala vnitřní guaranty ze stejné organizace. Struktura aplikačních garantů byla výrazně rozmanitější než u hlavních řešitelů. Nejčastěji šlo o neziskové organizace, dále o soukromé společnosti, školy a školská zařízení, a také o samosprávné celky. Zastoupeny však byly i vysoké školy, výzkumné instituce či organizační složky státu, které naopak patřily k neaktivnějším – jeden takový subjekt se průměrně zapojil do tří až čtyř projektů.

Motivace aplikačních garantů k účasti v programech byla převážně věcná a odborná, nikoli formální. Nejčastěji uváděli souvislost tématu projektu s posláním a činností své organizace a zájem o řešení konkrétního problému, který v praxi řeší. Velmi výrazně se však ukázalo, že ve většině případů šlo o partnerství, která navazovala na dřívější spolupráci s hlavním řešitelem nebo na již existující profesní kontakty. Data z dotazníkového šetření i analýz ukazují, že zcela nové partnerství vzniklo jen přibližně v jedné osmině projektů, zatímco drtivá většina spoluprací měla svůj základ v dřívějších kontaktech, společných projektech nebo dlouhodobém profesním propojení. Projekty tak často sloužily k formálnímu stvrzení či prohloubení již existujících vztahů, které byly před programem ÉTA spíše neformální či ad hoc. Tento fakt potvrzují i data z informačního systému VaVal, podle nichž klíčové osoby na straně řešitele a garanta spolupracovaly už před zahájením realizace projektu v až dvou třetinách případů.

Dalším impulsem pro zapojení garantů byla možnost rozvíjet inovace, zlepšovat procesy, získat nové know-how či posílit profesní rozvoj pracovníků. V mnoha případech šlo o přirozené propojení odborného zájmu s praktickým využitím výsledků. Jen výjimečně bylo zapojení garantů pouze formální nebo vynucené podmínkami programu.

Z výsledků dotazníkového šetření i případových studií vyplývá, že aplikační garanti sehráli v projektech aktivní a důležitou roli. Podíleli se na testování a validaci výstupů, poskytovali zpětnou vazbu, spoluvytvářeli výsledky, zajišťovali jejich šíření mezi cílové skupiny a v nezanedbatelné míře se zapojovali i do samotné implementace do praxe. Hlavní řešitelé i garanti shodně uvádějí, že spolupráce byla převážně funkční a přínosná, a případy pouze formální účasti se vyskytly spíše výjimečně. Přesto lze pozorovat drobný rozdíl v hodnocení – zatímco hlavní řešitelé přisuzují aplikačním garantům o něco větší podíl na praktické aplikaci výsledků, garanti sami hodnotí svou roli střízlivěji. Tento rozdíl však nespovídá o nespokojenosti, spíše odráží realističtější pohled z praxe.

Většina garantů uvádí, že výsledky projektů pro ně měly konkrétní a praktický přínos. Došlo ke vzniku nebo rozvoji nových produktů, metodik, vzdělávacích programů, softwarových aplikací či interních standardů. Mnoho organizací zavedlo nové služby, školení nebo portály, které jsou dále využívány. V řadě případů byly výsledky integrovány do strategických dokumentů a politik, nebo dokonce vedly ke vzniku nových institucí, například Food Waste Institute. Uplatnění výsledků se objevovalo na různých úrovních – od změn interních postupů přes inovaci vzdělávacích aktivit až po systémové dopady ve veřejné správě. Většina aplikačních garantů navíc deklaruje, že zavedené inovace dále rozvíjí, rozšiřuje na nové cílové skupiny nebo na ně navazuje dalšími projekty.

Bariéry využití výsledků se objevovaly spíše okrajově a měly převážně organizační či vnější charakter – změny personálu, omezené kapacity, rychlý technologický vývoj nebo legislativní překážky. V některých případech byla implementace zbrzděna pandemií COVID-19 nebo nedostatkem návazné podpory po skončení projektu. Celkově však neuplatnění plánovaných výsledků představovalo menšinu případů a neukazuje na systémový problém.

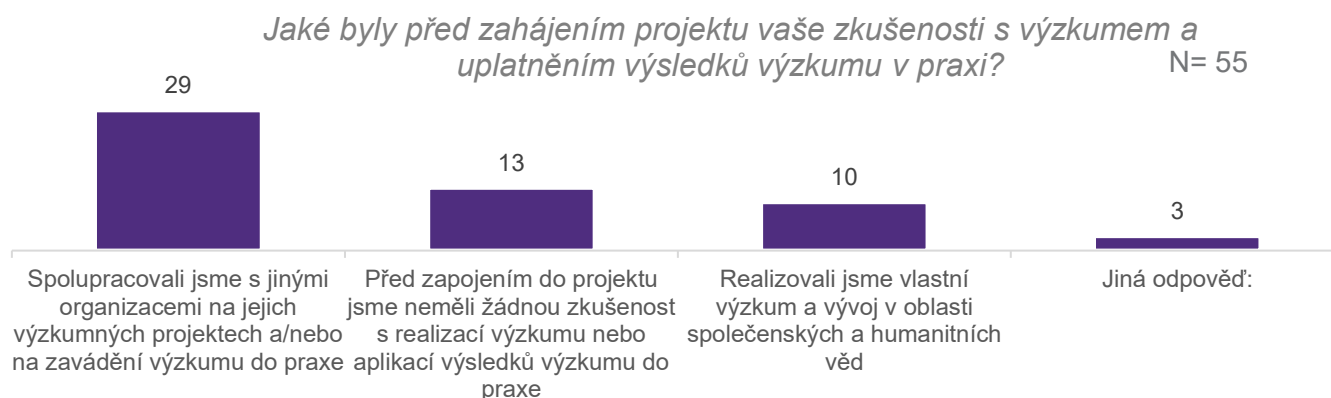
Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti je pozitivní, že většina garantů nadále využívá nebo plánuje využívat výsledky i po skončení projektů. Mnohé inovace se staly součástí běžné činnosti institucí, jiné se dále rozvíjejí prostřednictvím nových projektů. Zapojení aplikačních garantů tak je většinově považováno za skutečně funkční a přínosné – zprostředkovalo propojení mezi výzkumem a praxí a umožnilo implementaci výsledků v praxi. Na rozdíl od hlavních řešitelů, kteří často hodnotí využitelnost výsledků velmi optimisticky, bývají aplikační garanti při hodnocení střízlivější, nicméně i mezi nimi převládá vysoká míra spokojenosti. Celkově tedy platí, že aplikační garanti sehráli v programu TA ČR ÉTA důležitou roli – jejich zapojení bylo jen výjimečně formální, naopak ve

většině případů vycházelo z dlouhodobých vztahů a předchozí spolupráce, kterou program ÉTA pomohl prohloubit, formalizovat a přetavit do prakticky využitelných výsledků s dlouhodobým dopadem.

Motivace aplikačních garantů k účasti v programu.

Dle výsledků dotazníkového šetření má většina aplikačních garantů zkušenosti s výzkumem a uplatněním výsledků výzkumu do praxe. Většina respondentů totiž uvedla, že v minulosti již spolupracovali s jinými výzkumnými organizacemi na jejich výzkumných projektech a/nebo na zavádění výzkumu do praxe. Pouze menší část respondentů uvádí, že realizovala vlastní výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd. Naopak téměř čtvrtina respondentů v šetření uvedla, že před realizací projektu podpořeného z programu ÉTA takovou zkušenost neměla.

Graf 1 Předchozí zkušenosti s výzkumem a uplatněním výsledků výzkumu v praxi

Zdroj: vlastní šetření

Je ale nutné doplnit, že tato data mohou být zčásti zkreslena vychýlením vzorku dotazníkového šetření směrem k VaV institucím (VŠ, VVI). Tento předpoklad alespoň zčásti potvrzují data z IS VaVal – CEP. Z těch vyplývá, že pouze velmi malá část z aplikačních garantů má předchozí zkušenost s realizací projektů na podporu VaV, který by byl registrován v Centrální evidenci projektů IS VaVal (CEP). Pouze 78 aplikačních garantů (14 %) zahájilo v období 2013 – 2019 jiný projekt, který by byl v této databázi evidován. Není přitom překvapivé, že VŠ a VVI tvoří významnou část této množiny zkušených subjektů, a to jak absolutně (21 ze 78 subjektů s předchozími zkušenostmi s VaV projekty jsou VŠ nebo VVI), tak i relativně (21 z 25 VŠ a VVI, které v programu ÉTA vystupovaly v pozici AG, má předchozí zkušenosti s realizací VaV projektů). U jiných subjektů je tento podíl pochopitelně výrazně nižší: v případě NNO měl předchozí zkušenost s realizací VaV projektů pouze 2,7 %, v případě podnikatelských subjektů tento podíl činí cca 19 %. Celkově potom má při vyloučení VŠ a VVI předchozí zkušenost s realizací VaV projektu pouze necelých 11 % AG.

Z dat obou dotazníkových šetření vyplývá, že AG byli do realizace projektů většinou aktivně zapojeni. Jejich klíčovou rolí bylo především testování, připomínkování a validace dosažených výsledků v praxi. Důležitou rolí AG v projektu je, podle hodnocení hlavních řešitelů i AG samotných, následné šíření výsledků mezi cílovými skupinami a také konzultace a expertní podpora při realizaci projektu a implementaci jejich výsledků. Hodnocení role AG v samotné implementaci výsledků se ale mezi oběma skupinami respondentů mírně odlišuje – zatímco v množině zástupců hlavních řešitelů uvádí cca 68 % respondentů, že jednou z hlavních rolí AG v projektech je zajištění implementace výsledků mezi uživateli, ve skupině respondentů vystupujících v pozici AG tuto roli shledává pouze 48 % respondentů.

Graf 2 Hodnocení zapojení AG do realizace projektů dle hlavních řešitelů

*Jakým způsobem byl(i) do realizace Vašeho projektu zapojen(i) aplikační N= 112
garant nebo garanti? (Můžete označit více možností)*

Zdroj: vlastní šetření

Graf 3 Hodnocení zapojení AG do realizace projektů dle zástupců AG

Jakým způsobem jste v pozici aplikačního garanta byl/a do realizace projektu zapojen/a? (Je možné vybrat více odpovědí) N= 56

Zdroj: vlastní šetření

Částečně může být rozdíl ve vnímání role AG v oblasti zajištění implementace výsledků u jejich uživatelů způsobeno opět jistým vychýlením vzorku AG směrem k VŠ a VVI, kteří mohou být o něco více vzdáleni od praktické implementace. Nicméně rozdíly v odpovědích lze pozorovat i při srovnání odpovědí v dotazníkových šetřeních hlavních řešitelů a AG, kteří se vyjadřují ke stejným projektům. Jak bylo uvedeno výše, ke stejným projektům se vyjadřuje 18 dvojic hlavních řešitelů a AG. Zatímco u jiných možností jsou odpovědi relativně podobné, v případě hodnocení role AG v podobě zajištění implementace výsledků se odpovědi ve větší míře rozcházejí. V podmnnožině těchto 18 odpovědí vnímá uvedenou roli AG celkem 10 respondentů z této cílové skupiny a 12 zástupců hlavních řešitelů. Pouze u sedmi projektů se souhlasné odpovědi shodují – tedy v podmnnožině těchto 18 projektů se pouze v sedmi případech AG i hlavní řešitel shoduje, že rolí AG v daném projektu byla (mimo jiné) právě implementace výsledků.

Pozitivní je naopak shodně nízký podíl respondentů v obou cílových skupinách dotazníkových šetření, kteří zaznamenávají pouze formální roli AG.

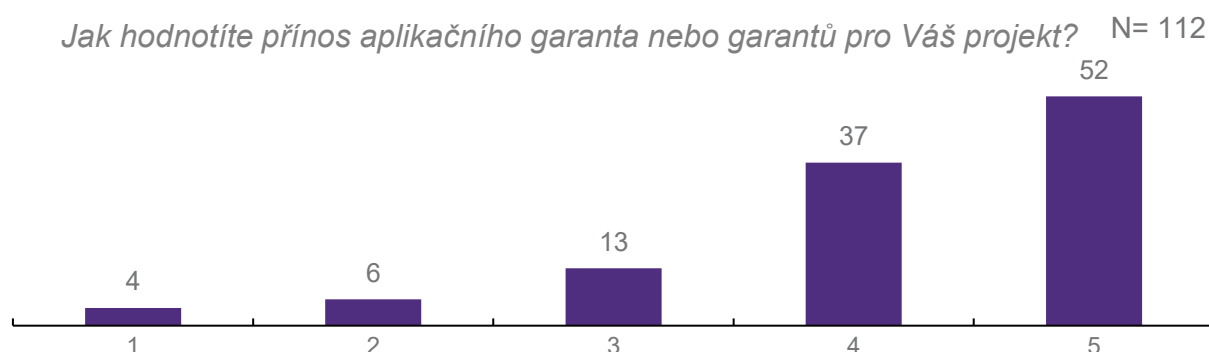
S tímto hodnocením se shodují také kvalitativní výpovědi v případových studiích. Z těch je možné k otázce role a zastoupení AG v analyzovaných projektech učinit následující závěry:

- Většina projektů potvrzuje aktivní účast AG. Ti se podíleli zejména na konzultacích zpracování řešení a plánovaných i neplánovaných výsledků, zpětné vazbě, spolupráci v týmu, testování v praxi a šíření výsledků

- Mezi hlavní úkoly AG jsou zmiňovány především praktické testování a implementace, organizace workshopů a popularizace nebo strategická podpora politik a jejich implementace ve veřejné správě (zde především v případě institucionální partnerů, jako jsou například ministerstva nebo kraje)
- Jen v malé části případových studií bylo pozorováno, že AG zastávali pouze formální roli nebo nebyli zapojeni vůbec. I v těchto případech ale jejich roli většinou přebraly jiné spolupracující instituce, které pouze v projektech nevystupovaly v roli AG.

Celkově lze z dotazníkového šetření i případových studií dovozovat vysokou míru spokojenosti se zapojením AG do realizace projektů. Téměř polovina respondentů z řad hlavních řešitelů hodnotí přínos AG pro jejich projekt nejvyšším možným stupněm. Hodnocení v případě AG je pouze nepatrně rezervovanější, i zde ale součet hodnocení dvou nejvyšších stupňů přesahuje 90 % odpovědí:

Graf 4 Přínos AG pro projekt z pohledu hlavních řešitelů (5 = nejvyšší stupeň hodnocení)

Zdroj: vlastní šetření

Graf 5 Celková spokojenost se zapojením AG do projektů a jejich přínosy z pohledu AG

Zdroj: vlastní šetření

Hodnocení vlastní motivace AG pro zapojení do projektu je zpracováno na základě výsledků dotazníkového šetření se zástupci AG, ve kterém na tuto problematiku směřovala otevřená otázka. Odpovědi byly kvalitativně analyzovány a následně kvantitativně vyhodnoceny. Na tomto základě lze zpracovat následující závěry co se týče motivací AG k účasti v programu:

- Nejčastějším motivem byla odborná souvislost a poslání organizace (20/48) – tedy AG uvádějí, že téma projektu odpovídá zaměření / poslání jejich organizace.
- Významnou roli hrála také předchozí spolupráce a partnerství (14/48). Data tedy potvrzují předchozí zjištění o tom, že projekty podpořené v programu ÉTA často navazují na předchozí spolupráci a společné projekty, případně předchozí spolupráci formalizují.
- Menší, ale stále nezanedbatelná část respondentů byla motivována rozvojem a inovacemi (10/48), tedy zájmem o podíl na vývoji nových produktů nebo postupů a rozšíření know-how či praktickou využitelností

výsledků (9/48). Tito respondenti zdůrazňují především fakt, že projekt bude řešit konkrétní problém, který AG má.

- Společenský dopad byl zmíněn méně často (4/48), ale ukazuje na hodnotu projektů pro širší komunitu.

Z komentářů k důvodům zapojení do role aplikačního garanta zároveň vyplývá, že motivace byly velmi pestré a často se kombinovalo více faktorů. Významná skupina odpovědí ukazuje na **praktické důvody a přínosy pro organizaci**, zapojení mělo zajistit rozvoj konkrétních nástrojů („chtěli jsme implementovat Multi-mode sběr dat“; „měli jsme zájem podílet se na vývoji softwaru, který usnadňuje odhad dožitého věku podle kostry“), přispět k profesnímu rozvoji pracovníků („je nezbytně potřeba pracovat s našimi pracovníky na jejich profesně lidském rozvoji“), či posílit využití výsledků směrem k uživatelům („možný přínos pro praxi knihovny“; „přínos pro pacienty s lymskou boreliózou“).

Častým impulsem bylo také **oslovení ze strany řešitelů projektu nebo dlouhodobých partnerů**: „byli jsme osloveni, byla to pro nás skvělá příležitost být u vzniku něčeho smysluplného“. Někteří respondenti zdůrazňovali i **dlouhodobou spolupráci a předchozí zkušenosti** („dlouhodobě v dané oblasti působíme a máme zkušenosti s vývojem i aplikací“; „zajímavý projekt, dlouhodobé partnerství s pořádající institucí“).

Objevovaly se rovněž **tematické motivace**, tedy přímá souvislost projektu s činností organizace („projekt byl zaměřen na oblast, kterou se zabýváme“; „téma projektu výrazně souvisí s činností naší organizace“; „kvůli tématu projektu“).

Z odpovědí je patrné, že zapojení aplikačních garantů nebylo jen formální, ale vycházelo z kombinace profesních zájmů, organizačního poslání, odborné relevance i příležitostí ke spolupráci s akademickou sférou.

Obdobně byly motivace AG rozpracovány také v případových studiích. Ty zdůrazňují především skutečnost, že AG se do realizace projektů zapojili především z praktických důvodů (potřeba nových metodik, diagnostických nástrojů, technologií). Další motivací byla strategická shoda s politikami a prioritami řešených projektů, tedy především využitelnost výsledků projektů v tomto směru (MŽP, JMK, MZe). Část AG viděla přínos v popularizaci, vzdělávání a kulturním dopadu (muzea, školy, neziskové organizace).

Očekávání AG byla většinou naplněna: Nejčastěji respondenti uvádějí, že projekt jim přinesl **orientaci v dané oblasti**, nové poznatky nebo **praktické ověření metod a postupů** ve vlastním prostředí, což sice znamenalo posun, ale nikoli vždy plné naplnění původních očekávání. U cca čtvrtiny respondentů výsledky předčily očekávání - využitelné výstupy, finančním přínosy nebo úspěšná implementace do praxe. Negativní hodnocení jen výjimečně.

Využití výsledků projektů v praxi u aplikačních garantů - nové nebo zlepšené procesy, produkty či služby, které aplikační garanti dále používají nebo rozvíjejí.

Tato část EO 3, zaměřená na implementaci a využívání výsledků projektů v praxi je založená především na primárním sběru dat v dotazníkovém šetření se zástupci AG a v případových studiích. V omezenější míře jsou zpracována také data ze zpráv o implementaci projektů, jejich omezením je ale skutečnost, že informace v těchto zprávách nejsou poskytovány samotnými AG, ale hlavními řešiteli projektů (jde tedy o jejich interpretaci toho, jak jiní účastníci využívají výsledků v praxi. Dalším, ovšem spíše sekundárním, omezením tohoto zdroje je fakt, že příjemci podpory nanejvýš poskytují informace o „dalších účastnících“ projektů, nikoliv explicitně o aplikačních garantech. Informace ve zprávách tedy míchají informace k AG a dalším účastníkům projektů – a tuto skutečnost je nutné mít při interpretaci na paměti.

Kvantifikace implementovaných výstupů a výsledků VaV a její analýza byla zpracována v EO 1. Z informací poskytovaných hlavními řešiteli ve zprávách o implementaci je zřejmé, že k implementaci dochází u většiny dosažených výstupů a výsledků, a to včetně těch, které nejsou zatříděny v RIV (či spíše především těchto výsledků).

Z finálních zpráv o implementaci (tedy zpráv, předložených projekty, jejichž implementace již byla ukončena) vyplývá, že ve vzorku 154 projektů s ukončenou implementací (celkem byly finální zprávy o implementaci předloženy 165 projekty, u 10 projektů ale byly předloženy v chybném formátu, kdy byl využit formát průběžné, nikoliv finální zprávy – data tedy nejsou kompatibilní a 1 projekt předložil finální zprávu o implementaci, ve které nebyla uvedena žádná data k implementovaným i neimplementovaným výsledkům) bylo vytvořeno 1084 výsledků. U drtivé většiny z nich (1002, tedy 92,5 %) je reportováno, že výsledky byly implementovány do praxe. Pouze 82 výsledků (vytvořených ve 23 projektech) nebyl alespoň jeden výsledek implementován.

Reportovaná data bohužel neumožňují analyzovat, kdo konkrétně tyto výsledky implementoval do praxe – tedy zda byly implementovány skutečně aplikačními garanty. S ohledem na roli aplikačních garantů je možné předpokládat, že tyto výsledky byly z velké části právě aplikačními garanty implementovány, podrobnější data ale k dispozici nejsou.

Jediným zdrojem administrativních dat, se kterým je možné při analýze implementace pracovat, jsou data uvedené v průběžných zprávách. Tyto sice popisují stav projektů v implementaci, nikoliv výsledky dosažené na konci implementace, nicméně alespoň zčásti se vyjadřují k využívání výsledků, které nebyly komercializovány, ale byly implementovány. Na základě dat v průběžných zprávách (do analýzy vždy vstupovala poslední odevzdaná průběžná zpráva) lze učinit následující závěry:

- Role aplikačního garanta je při implementaci explicitně zmiňována spíše omezeně, přibližně v každém šestém záznamu. To ale neukazuje na nedostatečnou roli AG – hlavní řešitelé mohou na pozici AG odkazovat méně explicitně. Navíc se informace v těchto záznamech věnují spíše tomu, kdo je konečným uživatelem
- Nejčastěji je jako uživatel výstupů / výsledků v zprávách o implementaci uváděná státní správa a samospráva – tedy ministerstva, kraje a obce (více než polovina analyzovaných záznamů)
- Druhým nejčastějším uživatelem, který je zmiňován v cca dvou pětinach záznamů, je akademická sféra – univerzity, AV, atd.
- Komerční i neziskový sektor se jako uživatelé / cíloví uživatelé výstupů a výsledků projektů (tedy jejich implementace v praxi) objevují vždy v cca pětina analyzovaných záznamů
- Přibližně jeden z devíti analyzovaných záznamů explicitně zmiňuje základní a střední školství jako uživatele nebo cílové uživatele výstupů a výsledků.

Z dat sbíraných informačním systémem ani reportovaných hlavními řešiteli tedy nelze explicitně vymezit jaký podíl výstupů byl skutečně implementován v praxi AG. Z kontextu analyzovaných projektů, a to jak z kvalitativních dat reportovaných hlavními řešiteli, tak i z případových studií ale lze dovodit vysokou míru zapojení AG do samotné implementace výsledků.

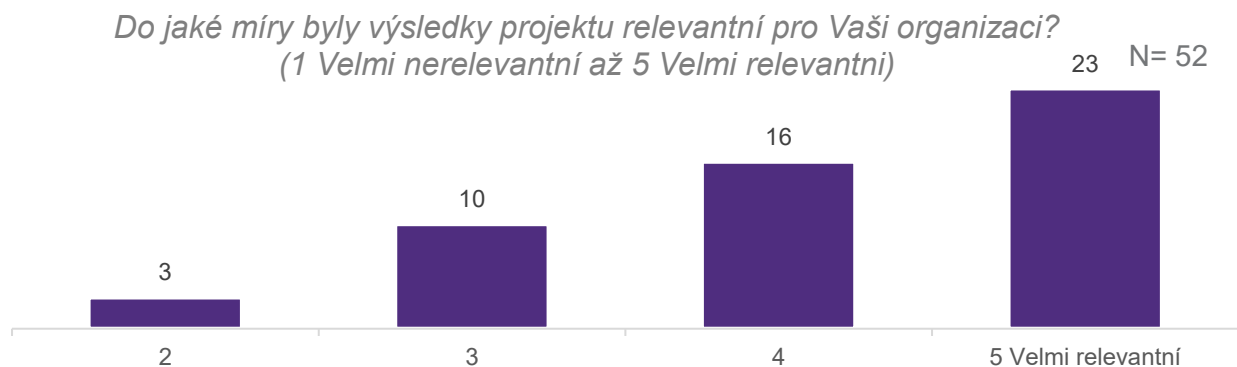
Z výsledků dotazníkového šetření lze dovozovat, že relevance a uplatnitelnost výsledků projektů je z pohledu AG vysoká. Z otevřených odpovědí respondentů Z odpovědí je patrné, že očekávání spojená s projekty byla naplněna v různé míře, od velmi pozitivního hodnocení až po kritičtější reflexe. Řada aplikačních garantů zdůrazňovala, že zapojení pro ně mělo **významné praktické přínosy**, například v podobě vývoje nebo dovyvoje softwaru („ověření funkčnosti multi-mode sběru dat“, „SW vyvinutý díky tomuto projektu objektivizuje vyhodnocování věku podle lidské kosti pánevní“), zkvalitnění vzdělávacích programů („podařilo se nám inovovat vzdělávací program, který je přínosný pro praxi“) či využití nových technologií v terapeutické nebo diagnostické práci („očekáváme využití eye-trackingu v oblasti diagnostiky a reedukace poruchy čtení“). Významně byl oceňován také **přínos k profesnímu rozvoji a vzdělávání zaměstnanců**, například „otevření tématu a nastavení konkrétních možností a kroků vzdělávání našich zaměstnanců“ nebo možnost šířit výstupy mezi pedagogy a pracovníky.

Menší část respondentů se ovšem vyjadřuje i kritičtěji. Někteří respondenti uvedli, že očekávání nebyla plně naplněna, ať už z důvodů omezené ochoty personálu implementovat výstupy, absence konkrétních využitelných výsledků („nedostali jsme žádné konkrétní výstupy, s kterými bychom mohli pracovat“) či nedostatečné následné podpory a marketingu.

Výsledky otevřených výpovědí AG tedy ukazují, že projekty byly pro většinu organizací přínosné, ať už prostřednictvím inovací, vzdělávání, technologického rozvoje nebo podpory spolupráce. Zároveň se však v některých případech projevil limity spojené s implementací výsledků do praxe.

V tomto trendu jsou poskytovány také škálované odpovědi. Více než polovina respondentů hodnotí výsledky projektů za velmi relevantní nebo spíše relevantní pro jejich instituci. Negativní hodnocení z pohledu relevance poskytuje pouze menší počet respondentů:

Graf 6 Hodnocení relevance výsledků podpořených projektů pro AG

Zdroj: vlastní šetření

V komentářích se objevují konkrétní příklady praktického dopadu i institucionálního ukotvení. Některé organizace uvádějí, že „přímo vznikaly výstupy, se kterými přímo nakládáme“ a že výsledky byly „velmi relevantní – byli jsme rozhodnutí využívat a také využívali“. Současně někteří respondenti popisují limity využitelnosti: regionální organizace vnímají, že „výstup není tolik využitelný na krajské úrovni, naopak dobře pro obce“, případně došlo k nesouladu cílení („projekt byl cílen na školy s nízkou zkušeností s 3D tiskem, zatímco my jsme měli vyšší zkušenosti“) nebo chyběla následná podpora ze strany příjemce. Objevila se i metodická výhrada k menšímu počtu rozhovorů a znalosti prostředí.

Velmi pozitivně je hodnocena také využitelnost výsledků v praxi. Přesto ale je možné pozorovat mírně negativnější trend – nejčastěji respondenti hodnotí využitelnost výsledků druhým nejvyšším stupněm a dva nejvyšší stupně hodnocení („zcela uplatnitelné“ a „spíše uplatnitelné“) vybírá o 3 respondenty méně než v případě hodnocení relevance.

Graf 7 Hodnocení využitelnosti výsledků podpořených projektů pro AG

Zdroj: vlastní šetření

V komentářích se objevují konkrétní příklady, jak byly výsledky začleněny do praxe. Některé organizace uváděly, že „členské školy uplatňují výsledky a výstupy v edukační praxi“ nebo že inovované programy „nabízíme pro praktické využití studentům i veřejnosti“. Jiné zdůrazňovaly plnou integraci: „výsledky jsou plně integrovány do portfolia služeb a produktů společnosti a dále rozvíjeny jak na komerční bázi, tak v rámci navazujících výzkumných projektů“ či „aktuálně má každý z našich pracovníků možnost si sáhnout k podpoře a zároveň je nastaven systém odborné a bezpečné podpory klientů“.

Současně zaznívaly i reflexe upozorňující na **limity implementace**, například závislost na ochotě státní správy a samosprávy investovat do vzdělávání zaměstnanců, nebo potřebu delšího vývoje před zahájením projektu. V některých případech se ukázalo, že výsledky mají spíše nepřímý charakter nebo že jejich širší využití závisí na dostupnosti technického vybavení u partnerů.

implementace byla velmi pestrá a probíhala na různých úrovních, od změn interních dokumentů a metodik, přes úpravy služeb, až po nové vzdělávací programy a technologie.

Část respondentů zdůraznila **revizi nebo tvorbu metodických dokumentů a norem**. Uváděny byly například „revize Minimálního standardu vzdělávání v sociální práci (dokument ASVSP)“. Podobně se objevilo zapracování výstupů do interních metodik v přímé práci s klienty nebo do dokumentace a směrnic, což mělo přispět i ke snížení administrativy.

Významnou roli hrály také **nové vzdělávací aktivity**. Respondenti uváděli školení a semináře pro zaměstnance, vznik kurzů celoživotního vzdělávání, nový vzdělávací program „Profesní seniorita“ zaměřený na rozvoj učitelů nebo využití výstupů v učebních plánech. Některé organizace realizovaly proškolení členů prostřednictvím publikací, videoukázek či prezentací.

Časté byly také **technologické a softwarové výstupy**. Do praxe byly začleněny softwarové aplikace a nástroje, například pro osteologické expertízy, pro analýzu maturitních a přijímacích testů (ShinyItem Analysis) či pro modelování provozu bezpilotních prostředků a zabezpečení kritické infrastruktury. Zmíněno bylo i užívání nové technologie DeePsy v práci s klienty nebo nasazení multi mode sběru dat do interních systémů.

V některých případech se implementace projevila **na úrovni strategií a politik**, například využitím výsledků při přípravě strategií v oblasti energetiky a klimatu, při jednání s Evropskou komisí, nebo při komunikaci se státní správou o podpoře VaVal. Výsledky se objevily také v portálu Správa území jako nová veřejně přístupná služba.

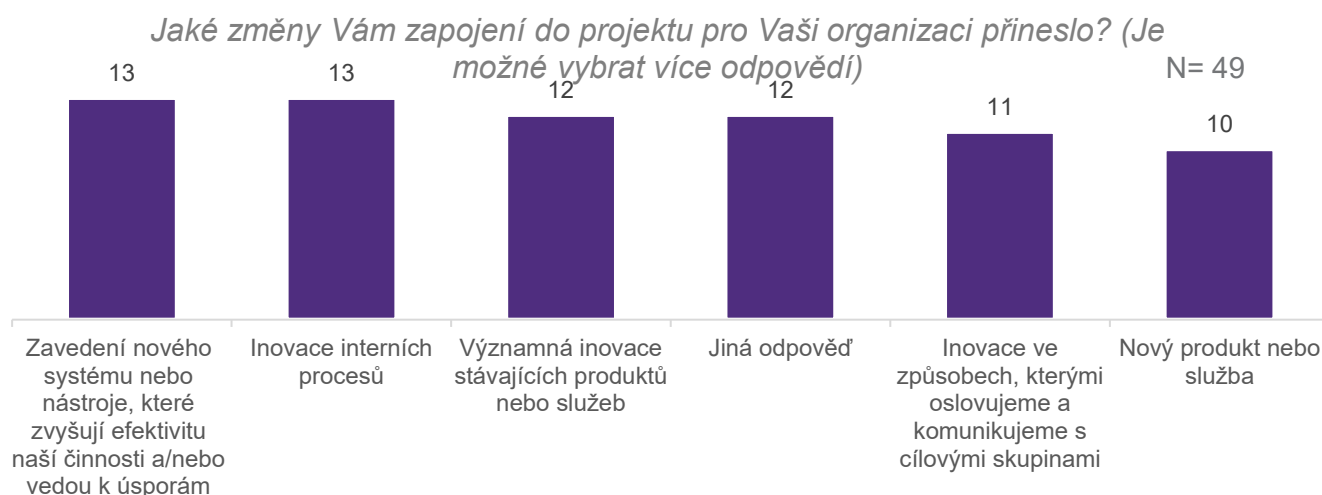
Respondenti rovněž uváděli **konkrétní přínosy pro cílové skupiny**: vznik komunitního centra pro podporu zdravého životního stylu rodin, využívání metodik a nástrojů v hudební praxi, reedukační péči pro žáky základních škol nebo nové postupy v sociální práci.

Vedle pozitivních příkladů zazněly i **kritičtější poznámky**, například že výsledný software nebyl po prodeji dále podporován, nebo že implementace byla omezena naléhavějšími událostmi (např. začátkem války na Ukrajině). Některé organizace uvedly, že výsledky zatím přímo neimplementovaly, nebo je využívají spíše ad hoc.

Z odpovědí je patrné, že implementace výsledků měla široký záběr, od interních organizačních změn přes školení a metodiky až k novým technologiím a strategickým dokumentům. Pro řadu organizací představovaly výstupy projektů konkrétní nástroje, které mohly okamžitě uplatnit v každodenní praxi.

Tato pestrost výsledků implementace se projevuje také do hodnocení konkrétních změn, které podpora přinesla v podpořených organizacích – AG. Podrobněji viz následující graf:

Graf 8 Konkrétní změny v důsledku implementace výsledků projektů

Zdroj: vlastní šetření

V komentářích respondenti přiblížili konkrétní příklady těchto změn. Některé organizace popsaly revizi a inovaci vzdělávacích standardů („inovace Minimálního standardu vzdělávání v sociální práci, vytvoření nového kompetenčního rámce absolventa studijních programů sociální práce“) nebo využití výsledků pro přípravu strategií v oblasti energetiky a klimatu. Jiní uváděli praktické nástroje pro klienty, například aplikace nebo systémy využitelné na úrovni obcí.

Vedle těchto pozitivních zkušeností se objevily i **kritičtější reflexe**. Některé organizace uvedly, že jim projekt pro jejich vlastní činnost zásadní změny nepřinesl („pro naši organizaci samotnou to nic nepřineslo“; „žádné“), nebo že výsledky zůstaly pouze ve fázi ukázek možného uplatnění. V několika případech byl přínos omezen vnějšími faktory, například rychlým nástupem nových technologií (AI) nebo zacílením projektu pouze na určitou oblast ČR.

V realizovaných případových studiích jsou zdůrazňovány především následující způsoby implementace výstupů a výsledků projektů na straně AG:

- Změna postupů práce
 - Vzdělávací instituce začaly používat nové diagnostické nástroje při práci s žáky – testování porozumění textu už neprobíhalo podle zastaralých materiálů, ale pomocí moderní baterie úloh.
 - Sociální a zdravotnická zařízení přizpůsobila svou každodenní rutinu zavedení monitorovacích technologií – ošetrovatelský personál tak reagoval na data ze senzorických systémů a změnil organizaci péče o klienty.
- Vznik nových služeb
 - V poradenské a vzdělávací praxi byly vytvořeny nové služby pro rodiče, učitele a žáky – např. konzultační setkání, využití nových testů nebo metodických doporučení.
 - V oblasti kultury vznikly nové formy edukačních a zážitkových služeb – VR expozice, interaktivní výstavy nebo tematické workshopy, které rozšířily nabídku muzeí a festivalů.
- Digitální inovace
 - Do praxe byly zavedeny nové webové portály, které slouží učitelům a studentům jako interaktivní nástroj – kombinují vzdělávací obsah s testovacími funkcemi a vizualizacemi.
 - Byly spuštěny také weby a databáze určené odborníkům či veřejnosti (např. v oblasti psychologické péče nebo environmentálního vzdělávání), čímž se výsledky projektu staly široce dostupné.
- Pilotní provoz a postupná adopce
 - Mnohé nástroje byly nejprve vyzkoušeny u aplikačních garantů – např. v několika školách, poradnách nebo domovech seniorů – a teprve po ověření funkčnosti se rozšiřovaly dál.
- Metodické ukotvení a vzdělávání personálu
 - Implementace byla často spojena s proškolením pracovníků
 - V některých případech byly vytvořeny metodické příručky nebo best practices, které usnadnily zavedení do praxe a slouží dodnes jako vodítko pro nové uživatele.

Konkrétní příklady těchto změn, které byly zdůrazňovány v případových studiích:

- Vznik nových produktů a služeb:
 - „Výsledkem projektu byl produkt v základní formě, která měla být dále rozvíjena a podporována.“
 - „Výsledky jsou plně integrovány do portfolia služeb a produktů společnosti a dále rozvíjeny jak na komerční bázi, tak v rámci navazujících výzkumných projektů.“
- Inovace ve vzdělávání:
 - „Inovovaný program nabízíme pro praktické využití studentům i veřejnosti.“
 - „Členské školy uplatňují výsledky a výstupy v edukační praxi.“
- Zlepšení podpory klientů a praxe:

„Aktuálně má každý z našich pracovníků možnost si sáhnout k podpoře a zároveň je nastaven systém odborné a bezpečné podpory klientů.“

„Praktické ověřování metod v prostředí knihovny.“

– Specializované aplikace:

„Jedná se o nepřímé vodítko pro objasnění chování řidiče v situacích spojených s pravděpodobným vlivem únavy...“

„Širší využití v hudební praxi zatím je omezeno dostupností partnerů se tímto vybavením, ale tento počet se každým rokem zvyšuje.“

Na otázku, zda zavedené výsledky a inovace fungují i po ukončení projektů, odpověděla v dotazníkovém šetření většina organizací kladně. Nejčastěji uvedly, že změny či inovace jsou udržovány ve stejném rozsahu, jak byly v rámci projektu zavedeny, významná část respondentů navíc deklarovala, že výsledky jsou dále rozvíjeny a rozšiřovány. Spíše menší podíl respondentů uvádí, že zavedené inovace jsou udržovány pouze omezeně nebo dokonce nejsou udržovány vůbec. Viz následující graf:

Graf 9 Udržování a rozvoj zavedených inovací po skončení projektu

Zdroj: vlastní šetření

V kategorii „jiné“ zaznívaly komentáře, že část změn pokračuje, zatímco jiné aktivity (např. semináře a články) již byly ukončeny nebo zůstávají pouze dostupné zpětně. Objevila se i vyjádření nejistoty („nemohu posoudit“, „doufáme“) nebo poznámka o specifickém charakteru projektu, který do předem nabízených možností nelze snadno zařadit.

Tento poměr potvrzuje i slovní část odpovědí – většina garantů vnímá projekty ÉTA jako **dlouhodobě přínosné a prakticky využívané**, byť často **v pozměněné či zjednodušené podobě** oproti původnímu projektu.

Citace typických vyjádření z otevřených odpovědí:

„Zavedené metody nadále využíváme při naší práci.“

„Projekt odstartoval proces změny, který pokračuje i po jeho ukončení.“

„Některé výstupy jsme přizpůsobili našim potřebám a dále rozvíjíme interně.“

Celkově lze tedy shrnout, že udržitelnost zavedených inovací je poměrně vysoká, většina respondentů potvrdila jejich zachování, často i s dalším rozvojem. Jen menší část případů ukazuje na oslabení či úplné ukončení efektů po skončení projektové podpory.

Komentáře respondentů ukazují, že udržitelnost a další rozvoj zavedených změn a inovací po skončení projektů je velmi různorodý. V řadě případů došlo k jejich pokračování a rozšíření, například formou navazujících projektů, které stavěly na získaných zkušenostech, či rozšiřováním programů pro nové cílové skupiny. Některé vzdělávací

programy se staly akreditovanými a jsou pravidelně otevírány, jiné byly aktualizovány a dále rozvíjeny v podobě metodických pokynů nebo revizí interních standardů. Objevila se i konkrétní zmínka o návaznosti na strategické dokumenty, například koncepce rozvoje vězeňství, kde projektové závěry podpořily formulaci nových cílů a opatření.

V dalších případech respondenti uváděli, že výsledky byly udržovány v původní podobě a využívány bez výraznějších změn, například v podobě softwarových nástrojů nebo portálů, které zůstávají funkční a dostupné. Některé inovace se staly součástí běžné praxe institucí, ačkoliv bez dalšího rozvoje.

Naopak část odpovědí upozorňovala, že výsledky se nepodařilo udržet či dále rozvíjet. Důvodem byla často povaha aktivit (jednorázové semináře, výzkumné akce, expozice zrušené kvůli rekonstrukci budovy) nebo nedostatečná podpora ze strany organizací. Jeden z respondentů například popsal, že výsledný software byl prodán jiné firmě, která však nerozvíjela původní myšlenku, ale využila jen klientskou základnu.

Tedy osud inovací po ukončení projektů závisí především na institucionální podpoře, dostupnosti financí a možnosti navázat na předchozí aktivity. V prostředích, kde tyto podmínky byly naplněny, dochází k dalšímu rozvoji a šíření inovací, zatímco v jiných případech jejich fungování postupně slábne či končí.

Respondenti v otevřených odpovědích nejčastěji zmiňují **tři hlavní cesty dalšího rozvoje implementovaných výsledků**:

a) Dlouhodobé používání a postupné zlepšování

Zhruba polovina všech respondentů (cca 50 %) uvádí, že projektové výstupy **dále používají v praxi** – ať už jde o metodiky, pracovní postupy, vzdělávací materiály či aplikace – a **průběžně je doplňují či aktualizují**. Konkrétně:

- V oblasti vzdělávání se metodiky z projektů ÉTA **začlenily do standardní výuky či školení**.
- U organizací veřejné správy či neziskového sektoru se nové procesy **staly součástí každodenní činnosti**.
- V několika případech došlo k vytvoření **nových verzí výstupů** nebo jejich **digitalizaci**, aby byly snadněji přístupné.

Typické formulace:

„Materiály vytvořené v rámci projektu využíváme dodnes, průběžně je upravujeme podle nových požadavků.“

„Inovace se stala součástí našeho systému práce, je však nutné ji dál rozvíjet.“

b) Rozšiřování na nové cílové skupiny

Další zhruba **třetina respondentů** uvedla, že výsledky projektu **rozšířila do dalších oblastí**, mimo původní pilotní prostředí. Příklady z otevřených odpovědí:

„Metodika byla sdílena s partnerskými organizacemi.“

„Po úspěšném testování jsme koncept přenesli do dalších krajů.“

„Zavedené nástroje jsme nabídli dalším školám / obcím / institucím.“

Tento typ pokračování je obvyklý u **aplikačních garantů typu krajů, měst, škol, muzeí či neziskových organizací**, které dokázaly výstup sdílet a rozšiřovat **bez nutnosti dalšího financování**.

c) Navazující projekty a spolupráce

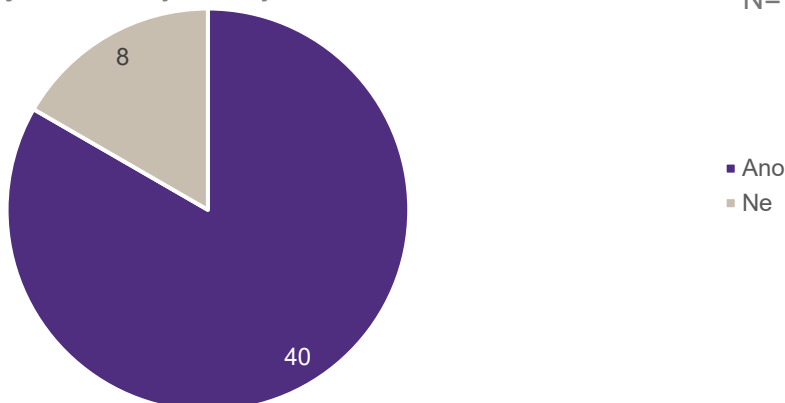
Přibližně **20–25 % aplikačních garantů** deklaruje, že na původní projekt **navázali dalšími aktivitami nebo projekty** (např. v programu ÉTA, SIGMA, či vlastním rozpočtem). Tyto případy často ukazují **vysoký stupeň strategického řízení výsledků** – garant se stává aktivním partnerem i po skončení podpory.

Více než 80 % respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda plánují využívání výsledků v budoucnu.

Graf 10 Využití výsledků v budoucnu

Plánujete další využití výsledků v budoucnu?

N= 48

Zdroj: vlastní šetření

Z komentářů vyplývá, že výsledky budou využívány v různých formách a časových horizontech. Nejčastěji se jedná o pokračování ve vzdělávacích aktivitách, kurzy, semináře a školení budou dále nabízeny a v některých případech byly akreditovány a realizují se pravidelně (např. každoročně). Významná část odpovědí (cca 25 %) směřuje k dalšímu rozvoji softwarových nástrojů a technologických řešení, a to jak v rámci interních aktivit, tak i v návaznosti na nové legislativní požadavky.

Další část organizací (zhruba 20 %) zdůrazňovala dlouhodobé odborné a systémové využití, například pro plánování provozu vodních děl, rozvoj práce s geodaty, při přípravě metodických pokynů či v navazujícím výzkumu v oblasti dějin správy. Některé instituce plánují využití i v horizontu několika let, například prostřednictvím připravovaných expozic a výstav.

Pouze menší podíl odpovědí (kolem 10–15 %) vyjadřoval nejistotu ohledně konkrétní podoby nebo časového rámce využití („asi ano, ale nezáleží to na mé osobě“, „záleží na vývoji AI“).

4.4 EO4: Jaké byly přímé a nepřímé přínosy projektů?

Shrnutí a závěry.

Projekty podpořené z programu ÉTA přinesly široké spektrum přímých i nepřímých přínosů, které se projevily jak na úrovni jednotlivců, tak institucí a celé společnosti. Mezi přímé přínosy patřily zejména konkrétní zlepšení kvality života, dostupnosti služeb a efektivitu fungování veřejných i soukromých organizací. Podle hodnocení příjemců podpory se nejvýraznější dopady projeví u občanů a veřejnosti, kteří díky realizovaným projektům získali lepší přístup k informacím a službám, snazší komunikaci s úřady a možnost řešit své záležitosti prostřednictvím digitálních nástrojů. Projekty ve zdravotnictví a sociální oblasti zlepšily koordinaci péče, dostupnost odborné pomoci a kvalitu poskytovaných služeb, což vedlo k větší důstojnosti a jistotě klientů i jejich rodin.

V oblasti vzdělávání přispěly projekty k modernizaci výuky, širšímu využívání digitálních technologií a propojení škol s praxí. Učitelé získali nové metodické materiály a výukové nástroje, které jim usnadňují přípravu a zvyšují kvalitu výuky. Významné přínosy zaznamenali také podnikatelé a malé firmy, které díky novým poradenským a datovým nástrojům dokážou lépe reagovat na změny a inovovat své produkty i služby. Přínosy se promítly i do fungování obcí a krajů – například prostřednictvím metodik a analytických nástrojů pro plánování dopravy, územního rozvoje a služeb.

Analýza více než tří tisíc projektových výsledků ukázala, že nejčastějšími oblastmi dopadů byly vzdělávání, zdraví a sociální péče, veřejná správa, digitalizace, životní prostředí, kultura, ekonomika, sociální začleňování a výzkumné metody. Projekty přinesly nové metodiky, softwarové aplikace, databáze, výukové programy, publikace i certifikované nástroje, které podpořily modernizaci praxe, rozhodování institucí a spolupráci mezi sektory. V řadě případů měly výsledky projektů i kvantifikovatelný dopad – od desítek účastníků kurzů až po desítky tisíc uživatelů online aplikací. Některé výstupy, například veřejně dostupné portály nebo metodiky, zasáhly i miliony uživatelů. Komerční využití se objevilo přibližně u pětiny projektů, obvykle v řádu statisíců korun ročně.

Nepřímé a vedlejší přínosy měly spíše společenský, komunikační a organizační charakter. Mnohé projekty přispěly ke zvýšení povědomí o daných tématech, sdílení dobré praxe a posílení spolupráce mezi výzkumnými institucemi, školami, neziskovými organizacemi a veřejnou správou. Častým efektem bylo posílení reputace a důvěryhodnosti zapojených organizací či vznik nových profesních sítí a partnerství. Tyto „měkké“ dopady sice nejsou snadno měřitelné, ale významně přispívají k dlouhodobé společenské hodnotě projektů.

Nepřímé efekty se lišily podle sektoru. Ve vzdělávání, zdravotnictví a sociálních službách se projekty často rozšířily mimo původní cílové skupiny a oslovily rodiče, komunity či širší veřejnost. Ve veřejné správě a urbanismu převažovaly organizační a síťové dopady, například sdílení metodik a zlepšení komunikace mezi úřady a výzkumníky. Projekty zaměřené na životní prostředí měly výrazný osvětový charakter, zatímco technologické a kulturní iniciativy posilovaly komunitní spolupráci a profesní kontakty.

Případové studie potvrdily, že nepřímé přínosy se projevovaly zejména ve formě změny postojů a zvýšení povědomí o společenských tématech (např. projekty Post Bellum či Food Waste Institute), rozvoje nových partnerství a spoluprací (např. Chytrý venkov, Demografický portál), zlepšení řízení a inovační kultury v organizacích (např. OSU – senzorická podložka, MENDELU – udržitelnost) a dopadů na tvorbu politik a strategií. Některé projekty se podílely na přípravě národních a regionálních strategií, metodik a doporučení, které ovlivnily například rodinnou politiku, rozvoj venkova, environmentální či vzdělávací politiky.

Většina projektů pokračovala i po skončení financování. Výstupy byly využívány ve výuce, při dalším výzkumu, v praxi veřejné správy nebo jako součást komerčních služeb. Udržitelnost byla nejčastěji zajištěna tím, že výsledky byly začleněny do činnosti organizací, měly vlastní obchodní model, byly dále rozvíjeny v navazujících projektech nebo financovány partnersky. Klíčovým faktorem dlouhodobého udržení byla role aplikačních garantů a existence jasného „majitele“ výsledku.

Mediální analýza potvrdila, že projekty měly i výrazný komunikační dopad. Zaznamenáno bylo přes 1 100 mediálních výstupů, z nichž 80 % tvořila online média, a celkový dosah se odhaduje na více než 40 milionů zobrazení. Popularizační činnost byla přítomna u většiny projektů – zahrnovala desítky workshopů, výstav,

článků a webových kampaní. Projekty jako GEOSKOP, Food Waste Institute či VR Zeman významně přispěly k šíření výsledků vědy a kultury mezi veřejnost.

Hodnocení dopadů programu ÉTA ukazuje, že jeho hlavní přínos spočívá především v jedinečném zaměření na propojování oborů a sektorů. Respondenti oceňují především to, že program cílí na „rozhraní“ mezi výzkumem, praxí a společenskými oblastmi, kde se běžně setkává více disciplín. Právě pro tyto obory bývá typické, že se svými projekty jen obtížně nacházejí podporu v jiných, úžeji vymezených grantových schématech – ÉTA je proto často vnímán jako jedinečný a v mnohých případech jako jediná dostupná možnost financování výzkumu, který překračuje tradiční oborové hranice.

K přednostem programu je řazena také jeho flexibilita a otevřenost vůči různým tématům. Umožňuje řešitelům zaměřit se na společensky relevantní problémy, které by v běžných schématech jen obtížně hledaly uplatnění – například v oblasti vzdělávání, sociálních inovací, kulturního dědictví nebo veřejných politik. Tato otevřenost je podle respondentů klíčová pro rozvoj mezioborové spolupráce a posilování společenského dopadu výzkumu, i když zároveň klade vyšší nároky na hodnocení výsledků, které nejsou vždy snadno měřitelné.

Zároveň se ukazuje, že účastníci programu častěji reflektují akademické dopady – přínos pro rozvoj výzkumu, vzdělávání a propojení vědeckých institucí s praxí – než dopady přímé, měřitelné na úrovni cílových skupin či širší společnosti. Ty jsou hodnoceny spíše zdrženlivě, a často bývají interpretovány prostřednictvím kvalitativních příkladů než kvantitativních ukazatelů. Přínosy projektů jsou proto často úzce tematicky vymezené, těžko zobecnitelné a obtížně kvantifikovatelné – typicky se jedná o změny v konkrétních oblastech, profesních komunitách nebo lokálních kontextech.

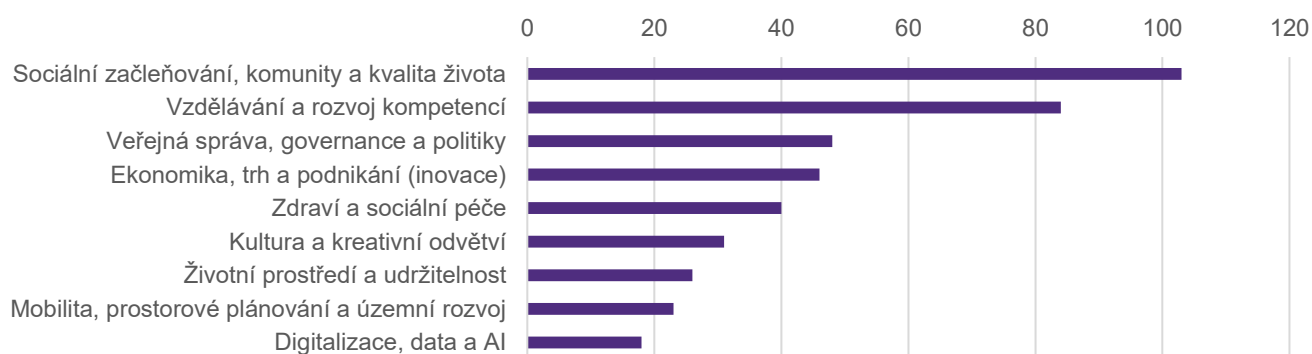
Z konkrétních dopadů jsou nejčastěji zmiňovány strategické a metodické přínosy – tvorba nových či inovovaných strategií, metodik, doporučení nebo politik, které mají dopad na praxi veřejné správy, vzdělávání či neziskového sektoru. Tyto výsledky bývají často dlouhodobě udržitelné a slouží jako východisko pro další výzkum i praktické aplikace.

Celkově lze shrnout, že program ÉTA je hodnocen jako unikátní nástroj podpory mezioborového a společensky orientovaného výzkumu, který umožňuje realizaci projektů s reálným přesahem mimo akademickou sféru. Jeho přínosy jsou pestré, mnohvrstevnaté a obtížně zobecnitelné, avšak právě tato rozmanitost je jeho hlavní hodnotou – umožňuje reagovat na komplexní společenské výzvy a propojovat výzkum s potřebami praxe způsobem, který jiné programy v současnosti nenabízejí.

Konkrétní přínosy zlepšení v důsledku realizace projektů, ovlivněné sektory a cílové skupiny.

Projekty je dle těchto typů přínosů, analyzovaných dle dat v popisech projektů a implementačních plánech, možné rozdělit následovně:

Graf 11 Třídění projektů dle očekávaných přínosů

Zdroj: vlastní šetření

Tato typologizace byla následně aplikovaná na data, která příjemci podpory reportují v zprávách o realizaci. Informace o přínosech projektů, u kterých neprobíhala komercializace výsledků, jsou uvedena pouze v průběžných zprávách o implementaci. Byly tedy analyzována data z posledních průběžných zpráv o implementaci těchto projektů. Informace, které jsou příjemci podpory v těchto zprávách reportovány, lze roztřídit následovně:

- Nejvýraznější přínosy pozorují příjemci podpory u **občanů a veřejnosti**, kde, dle jejich hodnocení, projekty přispívají ke zlepšení dostupnosti služeb a informací, zjednodušení komunikace s úřady a přechodu na online řešení. Lidé mohou snáze vyřizovat své záležitosti, mají přehlednější přístup k informacím a méně administrativní zátěže.
- **Pacienti a klienti sociálních a zdravotních služeb** profitují, dle hodnocení příjemců podpory, z lepší koordinace péče, dostupnosti odborné pomoci a důrazu na důstojnost a kontinuitu služeb. Projekty v této oblasti pomáhají vytvářet nové modely dlouhodobé péče, které kombinují zdravotní i sociální podporu a přinášejí větší jistotu seniorům i pečujícím rodinám.
- Pro **studenty a žáky** mají realizované aktivity přinášet modernější výuku, širší využití digitálních technologií a větší propojení školy s praxí. **Učitelé a školy** měli získat metodické materiály a opory, které zkvalitňují výuku a snižují časovou náročnost přípravy.
- **Podnikatelé a malé firmy**, dle hodnocení příjemců podpory, profitují z nových poradenských a datových nástrojů, které zlepšují orientaci v inovačních procesech, podporách a regulacích. Tyto přínosy se projevují ve schopnosti rychleji reagovat na změny a využívat moderní technologie v praxi.
- Jsou také pozorovány dopady na **obce, města a kraje**, kterým poskytly metodiky a analytické podklady pro plánování služeb, rozvoje území či dopravy.
- V oblasti **kultury a vzdělávání veřejnosti** jsou akcentovány přínosy v podobě přístupu ke kulturnímu obsahu, digitalizaci sbírek, nových forem prezentace a interaktivních vzdělávacích programů. Pro **návštěvníky kulturních institucí** i **turisty** mají tyto výsledky projektů přinášet pestřejší zážitky a lepší přístup ke kulturnímu dědictví.
- Nakonec se přínosy promítly i do **dopravní oblasti**, kde mají výstupy přispívat ke zlepšení bezpečnosti, plánování mobility a zklidnění městského provozu.

Z hlediska podpořených sektorů byla struktura projektů, dle výsledků dotazníkového šetření rovněž značně rozmanitá. Nejčastěji byly projekty spojovány se sektorem školství a vzdělávání. Významný podíl projektů směřoval také k oblasti veřejné správy a do sektoru zdravotnictví a zdravotní prevence. Dále byly podpořeny sektory životní prostředí a udržitelný rozvoj, sociální služby, oblast technologií a digitální transformace. Specifické zaměření na kulturu a kulturní politiku uvedlo 6 respondentů a na urbanismus a rozvoj měst a obcí včetně smart cities či bezbariérovosti ve svých projektech cílilo 5 respondentů.

Poměrně vysoký byl podíl odpovědí v kategorii Jiné (14,3 %), kde respondenti doplnili konkrétnější oblasti. Zde se objevily například cestovní ruch, doprava včetně vesmírného cestování, energetika, finance a důchodové zabezpečení, genderová rovnost, rodinná politika, stavební sektor, podniková sféra, ale i věda a výzkum či mezinárodní rozvojová spolupráce. Někteří respondenti kombinovali více oblastí, například „urbanismus a školství“ nebo „školství, ekonomické poradenství a rodinné podnikání“.

Graf 12 Třídění projektů dle sektorů – vlastní zařazení respondentů DŠ

Jaké konkrétní sektory byly výsledky zasaženy?

N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Z pohledu zástupců AG je struktura podpory dle sektorů vnímáno podobně, výrazně vyšší ale bylo zastoupení subjektů, které své projekty zacílily do oblasti kultury a kulturní politiky a sociálních služeb. Většina z těchto respondentů, kteří svůj projekt zařadili do sektoru kultury a kulturní politiky ale vybrala více než jeden sektor – nejčastější kombinací bylo současné působení v sektoru školství a vzdělávání (7 z 12 projektů). I z pohledu AG mají tedy projekty největší dopad v oblasti vzdělávání, ale významné efekty byly patrné i v kultuře, sociálních službách a digitální transformaci. Zároveň projekty zasahovaly i do řady dílčích a specifických sektorů, což ukazuje na jejich tematickou rozmanitost a přesahy do různých oblastí praxe.

Graf 13 Třídění projektů dle sektorů – vlastní zařazení respondentů AG

Jaké konkrétní sektory byly výsledky projektu, resp. jejich zavedením do praxe Vaší organizací, zasaženy?

N= 71

Zdroj: vlastní šetření

Rozmanité jsou výsledky a dopady také z pohledu konkrétních cílových skupin, které mají z podpory čerpat užitek. V souladu se sektorovým zacílením byly nejčastěji zastoupeny cílové skupiny vzdělávacích institucí, žáků a studentů a pedagogických pracovníků. Cílovou skupinu vzdělávacích institucí zmiňují jako jednu ze svých cílových skupin téměř tři pětiny všech respondentů z řad hlavních řešitelů. Dalšími často zmiňovanými cílovými skupinami jsou státní instituce a veřejná správa, samospráva a související cílová skupina obyvatel měst, obcí a regionů. Podrobněji jsou data zpracována v grafu níže:

Graf 14 Dopady projektů dle cílových skupin – hodnocení hlavními účastníky

Jaké cílové skupiny byly výsledky projektu zasaženy? (Můžete označit více možností)

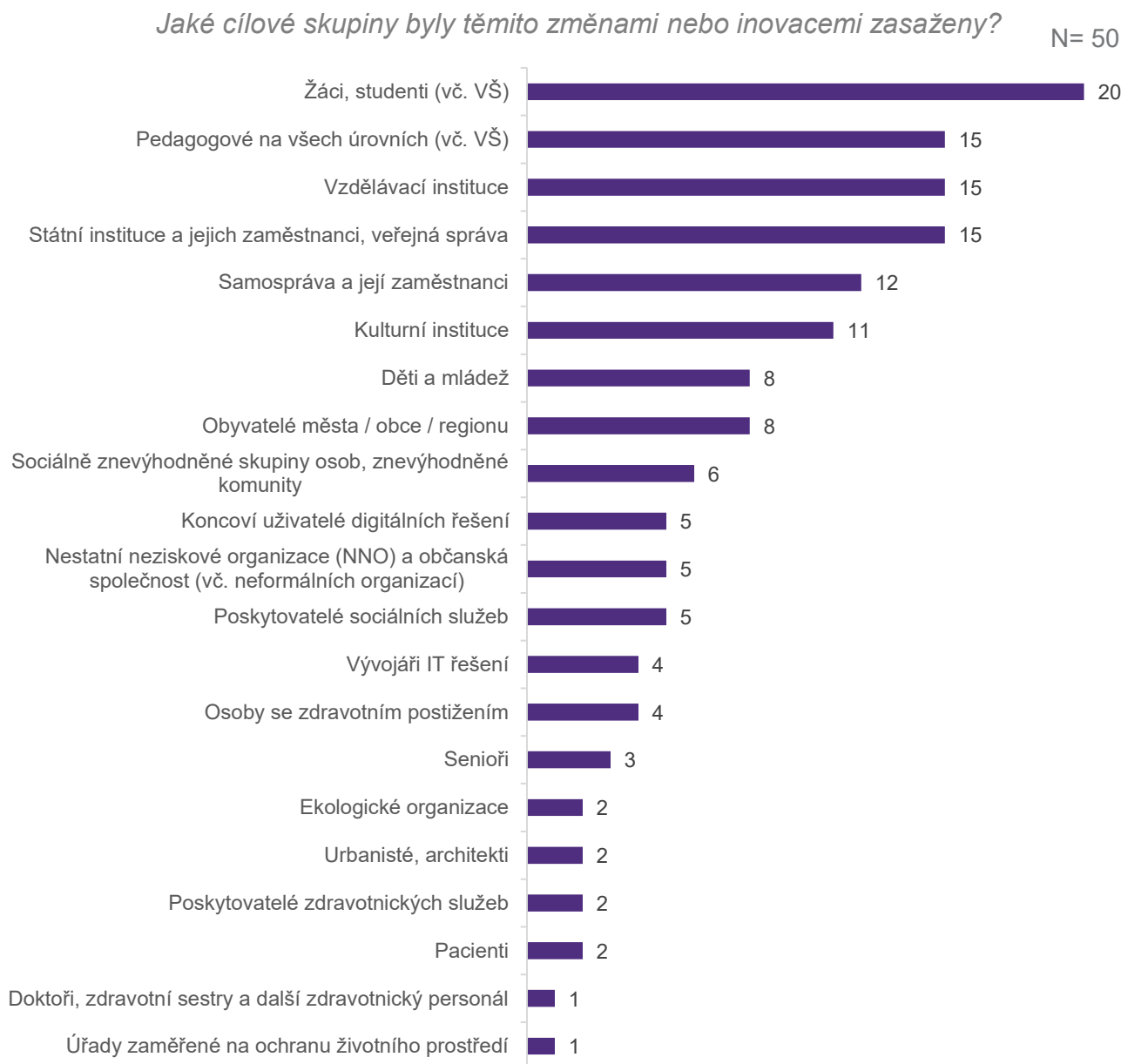
N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Velmi podobně strukturu cílových skupin vnímají také zástupci AG:

Graf 15 Dopady projektů dle cílových skupin – hodnocení hlavními účastníky

Zdroj: vlastní šetření

V dotazníkovém šetření se v odpovědi na otázku „Co osobně považujete za nejdůležitější výsledek Vašeho projektu?“ ukázalo, že respondenti kladli důraz na velmi širokou škálu výstupů – od metodik a certifikovaných nástrojů přes publikace a odborné knihy až po software, aplikace, databáze či vzdělávací programy. Často byla zmiňována tvorba metodik a jejich praktické uplatnění v praxi, ať už v podobě nástrojů pro hodnocení lokalit, strategie či aplikací využitelných v konkrétních oborech. Významné místo mezi výsledky zaujímaly také odborné publikace a monografie, jejichž hodnota byla spatřována jak v přínosu k vědeckému poznání, tak v podpoře aplikační praxe.

Řada odpovědí poukazovala na inovativní formy výstupů, například interaktivní webové aplikace, diagnostické softwary, databáze nebo online vzdělávací pomůcky. Část respondentů zdůrazňovala i společenský dopad projektů – například prostřednictvím podpory učitelů, rozvoje informační gramotnosti, podpory znevýhodněných skupin či posílení spolupráce mezi výzkumnou a aplikační sférou. Někteří respondenti ocenili i možnost, že výsledky jejich projektu byly využity v legislativních či strategických dokumentech, případně se promítly do vzdělávací praxe.

Respondenti byli také požádáni, aby uvedli konkrétní příklady, jak výsledky jejich projektů přinesly zlepšení v sektoru, na který byly zacíleny a vybraným cílovým skupinám. Celkově lze říci, že projekty popisují dopady ve dvou vzájemně propojených rovinách:

1. **Praktické dopady na cílové skupiny** – zlepšení dostupnosti služeb, vyšší kvalita výuky, větší podpora uživatelů a pacientů, digitalizace obsahu a komunikace.
2. **Systémové dopady** – rozvoj kompetencí, vznik nových metodik, digitalizace a otevřená data, posílení spolupráce napříč sektory.

Nejde tedy jen o jednotlivé inovace, ale o **komplexní posun směrem k otevřenějším, kompetentnějším a efektivnějším institucím**, které přinášejí konkrétní prospěch lidem v různých společenských rolích – jako občanům, studentům, klientům služeb i odborníkům.

Podrobnější obsahová analýza dopadů, které respondenti vymezují lze shrnout do následujících oblastí:

1. Zlepšení kvality života a dostupnosti služeb

Velká část projektů se zaměřuje na přímé dopady, které mají zlepšovat každodenní život a dostupnost specifických služeb pro pacienty, seniory, pečující nebo veřejnost využívající veřejné či komunitní služby, atd. Dosažená zlepšení spočívají především v rozšíření informovanosti, snadnější orientaci ve službách, dostupnější péči a lepším přístupu ke vzdělávání nebo kultuře.

Projekty přinesly, dle hodnocení respondentů, například:

- nové nástroje a aplikace, které usnadňují lidem přístup k sociálním a zdravotním službám,
- metodiky a informační materiály, které pomáhají pečujícím zvládat péči o své blízké,
- tvorbu podpůrných komunit a center, kde se sdílí zkušenosti a poskytuje praktická pomoc.

2. Profesionalizace a rozvoj lidských kapacit

Druhou dominantní oblastí dopadů, kterou respondenti rozpracovávají, je rozvoj kompetencí a profesního zázemí lidí, kteří služby poskytují – zejména učitelů, pracovníků ve zdravotnictví, výzkumníků či pracovníků veřejné správy. Projekty často se zaměřují na vznik nových vzdělávacích programů, školení, metodik a podpůrných materiálů, které pomáhají pracovníkům zvyšovat kvalitu jejich práce.

Specificky zmiňované dopady:

- zlepšení odborné připravenosti učitelů díky kurzům a metodickým nástrojům,
- posílení schopností zdravotníků řídit své kompetence a kariérní rozvoj,
- zlepšení managementu a komunikace v institucích díky novým vzdělávacím formátům,
- rozvoj výzkumných dovedností a zázemí pro mladé vědce.

3. Digitalizace a zpřístupnění znalostí

Velká skupina respondentů uvádí mezi dopady přínosy v oblasti přístupu k informacím, datům a znalostem – a to jak pro odborníky, tak pro širokou veřejnost. Dopady se mají projevit zrychlením a zkvalitněním komunikace, zvýšením transparentnosti a efektivnějším rozhodováním.

Konkrétní příklady těchto přínosů:

- vytvoření otevřených databází a portálů s odbornými informacemi,
- digitalizace kulturních a vědeckých sbírek, které jsou nyní volně dostupné,
- vývoj nástrojů pro správu dat a přehlednější vizualizace výsledků,

- vznik nových online vzdělávacích platforem a interaktivních kurzů.

4. Inovace a nové přístupy v odborné praxi

Další oblast, ve které jsou přínosy zaznamenávány, zahrnuje konkrétní metodiky, modely nebo aplikace, které inovují způsob práce v daných odvětvích. Tyto inovace mají podobu například nových diagnostických nástrojů, softwarů, vzdělávacích programů nebo procesních modelů.

Příklady popsane v odpovědích:

- vznikla metodika pro management kompetencí ve zdravotnictví,
- nové nástroje umožnily obcím zapojovat veřejnost do rozhodování o rozvoji území,
- vývoj AI a datových nástrojů pro výzkum uměleckých děl (digital humanities) posunul hranice poznání i prezentace kultury,
- nové postupy v participativním plánování posílily roli místních aktérů při rozhodování o krajině a přírodě.

5. Zvýšení informovanosti a zapojení veřejnosti

Část projektů pozoruje dopad v oblasti popularizace vědy, osvěty a participace veřejnosti. Typickými dopady v této oblasti jsou například:

- vznik veřejně přístupných výstav, workshopů a webů přibližujících výzkumné poznatky,
- zapojení obyvatel do mapování problémů ve svém okolí (např. krajina, doprava, sociální služby),
- větší povědomí o hodnotě přírody, kultury nebo vzdělávání.

Odpovědi v dotazníku pro aplikační garanty popisují klíčové přínosy projektů konkrétněji a více se zaměřují na praktické přínosy pro cílové skupiny.

Část odpovědí se týkala posílení vzdělávání a modernizace výuky, například revize studijních plánů a sylabů, užší propojení teorie a praxe v sociální práci, pilotní ověření nového programu „Vitalní učitel“ nebo aktualizace vzdělávacích programů. Několik respondentů uvedlo také vznik nových vzdělávacích zdrojů a portálů, které přinášejí studentům i učitelům praktické podklady („studenti historie a geografie mohou konfrontovat své znalosti s digitalizovanými prameny“).

Významně byly zastoupeny přínosy v sociálních a kulturních službách. Uvedeno bylo například rozšíření knihovních aktivit pro cizince a migranty (kurzy češtiny, doučování dětí, právní poradny), vznik rodinného centra Kolocafé, které se stalo součástí místního kulturního života, nebo využití výsledků pro práci vězeňské duchovní služby. Některé projekty přispěly také k lepší podpoře klientů hospicové péče díky zpřehlednění dokumentace a multidisciplinární spolupráci.

Řada příkladů se vztahovala k technologickým inovacím, například vznik a další rozvoj softwarových systémů pro modelování provozu dronů, využití nových metod vizualizace ve stereometrii, autentizace uživatelů přes identifikační karty nebo nástroje pro psychoterapii („zdokonalení zpětné vazby“). V oblasti dopravy pak byla zmiňována možnost lepšího objasnění předstřetové fáze dopravních nehod.

Některé příspěvky reflektovaly také institucionální a systémové dopady: zmapování oblastí pro plánování ve vězeňské službě, vznik metodické podpory pro psychology nebo zohlednění ekonomického významu rekreačního využití vodních děl při jejich správě.

Z odpovědí vyplývá, že přínosy se projevily jak na úrovni cílových skupin (studenti, pedagogové, klienti sociálních a zdravotních služeb, veřejnost), tak na systémové a organizační rovině, kde projekty přinesly nové postupy, metodiky a technologie využitelné v praxi. V tomto smyslu tak aplikační garanti popisují přínosy obdobně jako zástupci hlavních řešitelů.

Kvalitativní a kvantitativní přínosy výstupů projektů

Kvalitativní přínosy výstupů a výsledků byly rozpracovány výše.

Projektový reporting nevyžaduje po příjemcích podpory kvantifikaci dopadů – s výjimkou kvantifikace dopadů některých komercializačních aktivit ve finálních zprávách o implementaci, jako je například vyčíslení efektů v podobě snížení nákladů organizace díky zefektivnění interních procesů a pracovní činnosti / náplně, případně kvantifikace přímých příjmů organizace z implementace výstupu nebo výsledku podpory.

S ohledem na nízký podíl projektů, které vykazují komercializaci některých výstupů nebo výsledků ale jsou data k těmto kvantitativním přínosům velmi omezená. Jak bylo uvedeno výše, ze 152 projektů, které předložily finální zprávu o implementaci uvedlo pouze 27, že alespoň část ze zpracovaných výstupů nebo výsledků bylo komerčně využito (a pouze 21 komerční využití blíže popsalo). Efekt v podobě snížení nákladů organizace byl zaznamenán pouze ve dvou případech a v jednom byl kvantifikován (zefektivnění systémových procesů o 50 ošhodin/rok a zefektivnění pracovní činnosti o cca 100 ošhodin / rok. Dopad výstupů a výsledků v podobě zvýšení příjmů organizace zaznamenalo 15 příjemců a vyčíslilo 11 příjemců – zpravidla v řádu nižších statisíců. Menší počet subjektů (5) také reportuje příjmy z prodeje licencí, a to v rozmezí od jednotek tisíc až po cca 2 miliony ročně.

Požadavek na kvantifikaci výsledků a přínosů byl proto součástí dotazníkového šetření. Odpovědi se ukázaly jako velmi rozmanité, od přesně uvedených počtů jednotlivců až po odhady v řádu tisíců či dokonce milionů osob.

Část respondentů uváděla relativně malé skupiny, například desítky účastníků kurzů, jednotky až desítky pedagogů nebo jednotlivé kulturní instituce a univerzity. Jiní však zmiňovali stovky či tisíce zasažených, například prostřednictvím učitelských příruček, školení nebo využívání aplikací a databází. Některé projekty dosáhly dokonce na desítky tisíc uživatelů (např. mobilní aplikace s 30 tisíci staženími) nebo uváděly zásah celých segmentů společnosti, jako jsou obce s rozšířenou působností, regionální samosprávy či celé profesní skupiny (např. psychologové, logopedi, sociální pracovníci).

Objevily se i odpovědi zdůrazňující celospolečenský dopad, například možnost využití výsledků miliony klientů zdravotních pojišťoven, obecnou populací prostřednictvím volně přístupných metodik nebo uživatelů digitálních řešení. Někteří respondenti zároveň upozorňovali, že přesná kvantifikace není možná, protože výsledky jsou volně dostupné online a jejich využívání nelze sledovat, případně že dopad se projeví až v budoucnu v souvislosti s implementací.

Celkově lze shrnout, že dopad projektů na cílové skupiny byl značně variabilní, od úzce vymezených menších skupin až po potenciální celospolečenský dosah. Přitom se ukazuje, že právě univerzální přístupnost výsledků (veřejně dostupné databáze, metodiky či aplikace) může výrazně zvyšovat jejich dosah, i když jej nelze exaktně kvantifikovat.

Z celkových 112 odpovědí neodpovědělo nebo neposkytlo informace 39 respondentů (více než třetina). Další cca 22 odpovědí byla zařazena do kategorie „obecných“ – jde především o odpovědi, které neposkytují kvantifikaci jako takovou a hovoří například o tom, že dopad je „celospolečenský“, beneficianty jsou „všechny obce v ČR“, „všichni poskytovatelé zdravotnických služeb“, atd. Případně respondent odpovídá, že kvantifikaci nelze provést. Další devět respondentů sice kvantifikaci alespoň zčásti provedlo, ale dopady jsou vymezeny primárně na úrovni institucí, nikoliv konkrétních osob. Typicky jde právě o projekty, jejichž výstupy byly zaměřené na ministerstva nebo obce, veřejnou správu, atd.

Konkrétnější odhad velikosti dopadu implementovaných výsledků tak poskytuje přibližně 42 ze 112 respondentů (tedy 37,5 %). Většina z nich (23) velikost skupiny, která měla přímý užitek z implementovaných projektů, odhaduje na řádově desítky až stovky osob. Dopad na úrovni řádově tisíců osob odhaduje nebo kalkuluje 13 respondentů. Zbytek odhaduje dopad vyšší, zpravidla v nižších desítkách tisíc osob. Jeden projekt odhaduje dopad na úrovni 100 000 osob (zdravotnická aplikace) a jeden na úrovni milionů osob (opět online aplikace).

Z podrobnější analýzy odpovědí vyplývá, že charakter a rozsah dopadů se mezi sektory i regionálními úrovněmi liší poměrně výrazně.

V **sektoru školství a vzdělávání** převažují formulace, které popisují dopady jako „**desítky až stovky osob**“ nebo „**tisíce žáků, studentů a pedagogů**“. Tento sektor má nejčastěji konkrétně kvantifikované odpovědi. Projekty

zde typicky směřovaly ke konkrétním skupinám účastníků vzdělávání, a výsledky bylo možné poměrně přesně odhadnout v počtech osob zapojených do výuky, seminářů nebo využívajících nové metodiky.

U **zdravotnictví a zdravotní prevence** se objevují odpovědi typu „tisíce osob“ či „celá populace ČR“ - tedy „obecně“ vymezený dopad. Tyto projekty často pracovaly s tématy prevence nebo osvěty, které mají přirozeně celospolečenský přesah. Míra kvantifikace zde bývá spíše rámcová – zaměření na širokou veřejnost vede k formulacím dopadu v řádu tisíců až statisíců, případně k obecnému popisu bez čísel.

V **sociálních službách** převažují odpovědi popisující dopad jako **institucionální** – tedy že se týká „poskytovatelů služeb“, „organizací sociální péče“ nebo „obcí“. Často jde o projekty, jejichž výsledky měly zlepšit fungování systému služeb, nikoli přímo zasáhnout velké množství jednotlivců. Kvantifikované hodnoty („stovky osob“) se v této oblasti objevují jen výjimečně.

Veřejná správa vykazuje obdobný charakter – odpovědi často uvádějí, že dopad je na úrovni „úřadů, samospráv či ministerstev“, méně často na jednotlivce. Projekty zaměřené na správu a řízení institucí tedy přinášejí efekty spíše systémového než populačního charakteru.

U **projektů v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje** jsou odpovědi velmi rozptýlené. Část z nich je popsána obecně („dopad na veřejnost“, „na všechny obyvatele“), jiná část pracuje s číselnými odhady („tisíce osob“). V této oblasti je patrná kombinace osvětových projektů s velkým dosahem a lokálních aktivit s dopadem na menší komunity.

Z hlediska **regionálního vymezení dopadu** se ukazuje, že:

- Projekty s deklarovaným **celostátním dosahem** nejčastěji uvádějí **obecné nebo velmi široce kvantifikované dopady** (např. „všichni občané ČR“, „tisíce osob“).
- **Regionální a lokální projekty** častěji pracují s formulacemi „desítky až stovky osob“ nebo „několik institucí v kraji“.
- Projekty zaměřené na **obce a města** používají často právě institucionální popisy dopadu („dopad na samosprávu“, „na město XY“), což odpovídá jejich povaze.

Struktura odpovědí ve sloupci ukazuje také rozdíly v **rozsahu dopadů podle cílových skupin**, které měly z projektů prospěch.

U projektů zaměřených na **školy, pedagogy a studenty** převažují odpovědi typu „desítky až stovky osob“ či „tisíce žáků a učitelů“. Tyto projekty měly nejlépe vymezené publikum a jejich výstupy se často šířily prostřednictvím výuky, metodik nebo školení. Kvantifikované dopady jsou zde nejběžnější, protože školské aktivity umožňují snadné odhadování počtu účastníků či škol, které metodiku převzaly.

U projektů, jejichž cílovými skupinami byly **zdravotnické instituce, pacienti nebo pečující**, se nejčastěji objevují popisy typu „tisíce osob“ nebo „dopad na širokou veřejnost“. Zdravotnické a preventivní projekty mívají silně populační charakter a zasahují jednotlivce prostřednictvím osvětových kampaní nebo vzdělávacích aktivit. Přesné kvantifikace jsou zde spíše rámcové, ale míra dopadu je zjevně vnímána jako vysoká.

Projekty zaměřené na **samosprávu, veřejnou správu či ministerstva** uvádějí dopady převážně **institucionálního typu** – např. „dopad na obce“, „na krajské samosprávy“. Tato skupina projektů generuje spíše systémové efekty, které se nevyjadřují v počtu osob, ale v rozsahu implementace opatření nebo metodik.

U projektů směřujících na **neziskové organizace, komunitní a občanské iniciativy** se objevuje široké rozpětí odpovědí. Část z nich uvádí **konkrétní počty účastníků (desítky až stovky)**, zatímco jiné popisují **obecné dopady**. Tyto projekty často fungují na lokální či regionální úrovni, takže míra konkrétnosti odpovídá jejich velikosti.

U **ekologických a environmentálních organizací** se objevuje kombinace odpovědí – od **institucionálních dopadů** až po **široce pojaté populační dopady** („dopad na veřejnost, tisíce osob“). Tato pestrost odpovídá charakteru environmentálních projektů, které propojují vědu, osvětu i praxi.

Celkově lze říci, že **míra konkretizace dopadu** úzce souvisí s charakterem cílové skupiny.

- **Cílové skupiny tvořené jednotlivci (studenti, pedagogové, pacienti)** vedou k **přesnějším a kvantifikovaným odpovědím**.
- **Cílové skupiny tvořené institucemi (samospráva, ministerstva, poskytovatelé služeb)** se vyjadřují spíše **institucionálně či systémově**, bez vyčíslení osob.
- **Cílové skupiny typu veřejnost či občanská společnost** kombinují oba přístupy – část odpovědí uvádí číselný rozsah, část zůstává obecná.

Celkově lze shrnout, že **velikost a charakter dopadu** silně souvisí s typem projektu: projekty se zaměřením na práci s lidmi (školství, zdravotnictví) mají **kvantifikovatelné, populačně definované dopady**, zatímco projekty zaměřené na instituce (veřejná správa, sociální služby) uvádějí převážně **institucionální a systémové dopady**. Environmentální a multisektorové projekty pak představují **přechodnou kategorii** – spojují obecné i kvantifikované popisy, podle toho, zda řeší systémová opatření nebo přímé osvětové aktivity.

Kvalitativní mediální analýza

Podrobná mediální analýza je zpracovaná v příloze. Základní zjištění analýzy jsou zpracována v následujících bodech:

Počet mediálních výstupů a struktura dle typu média

- **Celkový počet výstupů:** 1 191
- **Rozložení podle typu média:**
 - **Online média:** 954 výstupů (cca 80 %)
 - **Tisk:** 103 výstupů (9 %)
 - **Sociální sítě:** 133 zmínek (11 %)
 - **Televize:** 1 výstup¹
- **Další zjištění:**
 - 14 % výstupů obsahuje slovo **ÉTA** přímo v titulku.
 - 23 % výstupů pochází z mainstreamových zdrojů.
 - Zmínky na sociálních sítích se objevují až od roku 2020, přičemž nejvyšší mediální aktivita byla v roce 2021.

Odhad mediálního dopadu a dosahu

- **Mediální dopad (GRP):** 479 GRP
 - 1 GRP odpovídá 1 % populace ČR (cca 90 000 osob).
 - To znamená, že obsah mohl oslovit až **43 milionů zobrazení** (včetně opakovaných kontaktů).
- **Odhadovaný dosah (unikátní zásah):**
 - **Celkem:** 42,8 mil. osob

¹ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030667317-tyden-v-politice/218411058160019/> , od času 36:22.

- **Online média:** 36,2 mil.
- **Tisk:** 6,6 mil.
- **Sociální sítě:** — (zachyceno 8 576 interakcí, Influence Score = 3)
- **Odhad hodnoty AVE:**

Graf 16 Odhad AVE pro mediální výstupy spojené s programem ÉTA

Advertising Value Equivalent (AVE) pro téma: ÉTA

za období od 1. 1. 2018 do 1. 9. 2025

Shrnutí hlavních trendů

- **Vrchol medializace:** rok 2021 (nejvíce výstupů i nejvyšší dopad).
- **Dominantní kanál:** online prostředí.
- **Postupný nárůst** přítomnosti na sociálních sítích od roku 2020.

4.5 EO5: Přispěl program k posílení interdisciplinarity a spolupráce?

Shrnutí a závěry

Program ÉTA prokazatelně přispěl k posílení interdisciplinarity i spolupráce mezi výzkumnými institucemi, veřejnou správou, podniky a neziskovým sektorem. Mezioborová spolupráce se ukázala jako jeden z nejvýznamnějších efektů podpory – projekty ji ve většině případů hodnotily jako zásadní přidanou hodnotu a nezbytnou podmínku úspěchu. Díky propojení odborníků z různých oblastí – od vědců, pedagogů a psychologů přes IT vývojáře až po umělce – vznikly výsledky, které byly kvalitnější, praktičtější a měly širší společenský dopad. Projekty s mezioborovým přesahem přinášely inovativní řešení a dokázaly lépe reagovat na potřeby uživatelů, zatímco ty, které zůstaly v rámci jednoho oboru, dosahovaly zpravidla méně výrazných efektů.

Z dat vyplývá, že zhruba dvě třetiny projektů měly víceoborový charakter, přičemž nejčastěji docházelo k propojení přírodních a společenských věd, následovaly kombinace společenských a humanitních oborů či technických a společenských disciplín. Projekty tak často vytvářely most mezi oblastmi, které se běžně setkávají jen zřídka – typicky mezi IT a vzděláváním, právem, sociologií nebo psychologií. V některých případech se do spolupráce zapojily i umělecké obory, zejména v projektech zaměřených na vzdělávání, kulturní dědictví či vizuální komunikaci. Přestože šlo o menší počet případů, tyto projekty měly významný popularizační a kulturní přínos. Kvantitativně se mezioborovost potvrzuje i dle výstupů v RIV: cca 30–45 % projektů generovalo výsledky ve více než jedné vědní oblasti; nejčastěji přírodní + společenské (80 projektů), dále technické + společenské (37) a lékařské + společenské (36).

Technické a netechnické obory byly v projektech propojovány v menším, ale jasně doloženém rozsahu: nejčastěji šlo o vazby počítačových a informačních věd se vzděláváním (19 projektů), nebo s psychologií (16), politologií a veřejnou správou (14) či sociologií (12). Na úrovni vědních oblastí patří k nejčastějším dvojicím přírodní + společenské vědy (114 projektů) a technické + společenské vědy (41 projektů). Zapojení kreativních/uměleckých oborů bylo spíše okrajové, nejčastěji v kombinaci s IT nebo médií/komunikací; v dotaznících nahlásili umělecké výsledky jen 4 respondenti (3,6 %). Případové studie hodnotí mezioborovost univerzálně pozitivně a za klíčové považují časně zapojení uživatelů a interaktivní formy sdílení (workshopy, terénní akce, praktické semináře), zatímco čistě mediální prezentace měly spíše popularizační dopad.

Program významně rozšířil partnerství mezi akademií a aplikační sférou: v projektu zapojené VaV instituce nejčastěji spolupracovaly s veřejným sektorem (193 projektů), následovaly NNO (129), soukromý sektor (59; v 5. VS žádný) a ostatní vzdělávací instituce (39). Pouze ~8 % projektů zahrnovalo jediný sektor, 61 % propojilo dva; nejintenzivnější mezisektorová spolupráce byla ve 3. VS, naopak 5. VS vykázala výrazný pokles. V dotaznících cca polovina hlavních řešitelů uvádí nová partnerství a 37,5 % (42) posílení existujících; u AG je pohled střídavější, ale i tam podpora vedla ke zlepšení spolupráce u více než 2/3 subjektů.

Rozvoj mezioborové spolupráce a partnerství je v případových studiích hodnocen univerzálně pozitivně. Projekty nejen že propojovaly různé vědecké a aplikační perspektivy, ale současně posilovaly orientaci výzkumu na praktické využití výsledků, zejména ve vysokých školách a veřejných výzkumných institucích. Vznikala nová partnerství s aplikačním sektorem, veřejnou správou i neziskovými organizacemi. Mnohé z nich přerostly rámec jednotlivých projektů a staly se základem pro dlouhodobou spolupráci. Některé projekty přímo vedly k navazujícím grantům či ke vzniku nových institucí – například Food Waste Institute při MENDELU –, jiné vytvořily trvalé profesní sítě nebo platformy pro sdílení know-how (např. GEOSKOP, Demografický portál). Spolupráce často pokračuje i po ukončení financování, a to formálně prostřednictvím nových projektů nebo neformálně ve formě odborných komunit.

V případových studiích je mezioborová spolupráce označována za klíč k inovativnosti a uplatnitelnosti výsledků. Týmy zdůrazňují, že spojení rozdílných oborů umožnilo nejen efektivnější přenos poznatků, ale také lepší porozumění „jazykům“ různých odborností a zlepšení komunikace uvnitř i vně akademického prostředí. Tento efekt přesahoval původní záměr – mezioborovost se stala i nástrojem profesionalizace a otevřenosti vědeckých komunit. Projekty ukázaly, že úspěch mezioborové práce závisí především na vzájemné důvěře, schopnosti sladit terminologii a pracovní tempo a na aktivním zapojení uživatelů do vývoje od počátku.

Bariéry mezioborové spolupráce byly převážně komunikační/jazykové, metodologické/standardizační, právní/licenční, institucionálně-procesní a systémové (např. nepružnost veřejné správy, nedostatečné financování); často se zmiňuje i administrativní zátěž. Týmy je zpravidla tlumily častou komunikací, jasným rozdělením rolí, zprostředkujícími rolemi a zapojením uživatelů od počátku.

Z hlediska udržitelnosti spolupráce program ÉTA prokázal, že partnerství vzniklá v rámci projektů často nezanikla po skončení podpory, ale pokračovala v různé formě. V dotazníkovém šetření uvedlo, že spolupráce již dále nepokračuje, pouze asi 6 % hlavních řešitelů, zatímco mezi aplikačními garanty to uvedla přibližně čtvrtina (27 z 48). Převládá model, kdy spolupráce dále probíhá – většinou neformálně (uvádí 41 % realizátorů a 35 % AG), případně formálně ve formě nových navazujících projektů (27 % realizátorů).

Případové studie potvrzují, že asi tři čtvrtiny týmů udržují spolupráci i po ukončení projektu. V řadě případů přerostla v institucionalizovanou podobu – např. vznikl Food Waste Institute při MENDELU nebo síť GEOSKOP na Univerzitě Palackého. U technologických projektů (např. senzorická podložka) pokračuje spolupráce v komerční rovně, zatímco kulturní projekty (VR Zeman, Post Bellum) udržují dlouhodobé partnerství v oblasti prezentace a vzdělávání.

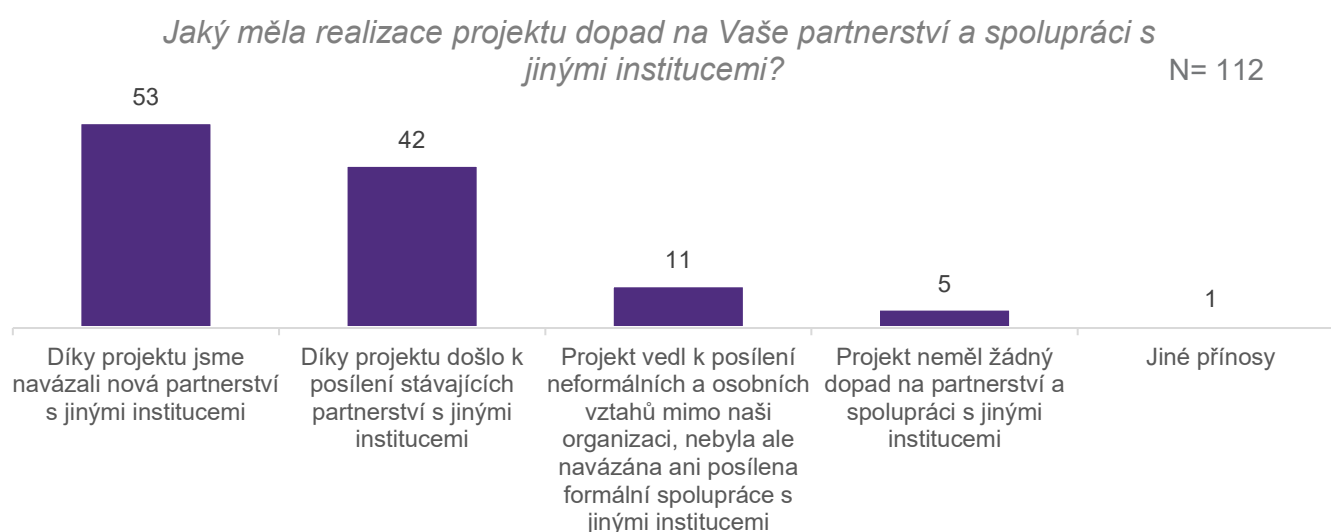
Kvantitativní analýza dat IS VaVal ukazuje, že v letech následujících po realizaci projektů ÉTA dochází ke snížení počtu dalších společných projektů – zhruba z 0,43 spoluprací na projekt v prvním roce na 0,12–0,17 v pátém roce –, poté se pokles zastavuje. Zároveň se ale spolupráce nevrací na úroveň před zahájením programu, což naznačuje alespoň částečný dlouhodobý efekt podpory.

Zapojení projektů do mezioborové spolupráce a její přínos; propojení technických a netechnických oborů, zapojení kreativních a uměleckých oborů do výzkumných projektů.

Význam mezioborové spolupráce potvrzují dotazníková šetření. Obě skupiny respondentů uvádějí, že díky realizaci projektů byla navázána nová partnerství a spolupráce s jinými institucemi. Toto zjištění je ve zdánlivém nesouladu s dřívějšími informacemi o tom, že v projektech se propojovali spíše instituce, které již v minulosti alespoň neformálně spolupracovaly. Uvedené odpovědi se ale týkaly formalizované spolupráce mezi hlavními řešiteli a aplikačními garanty. V této části je spolupráce analyzována širěji, tedy jsou mimo jiné analyzována nová partnerství a spolupráce, která nebyla formálně vymezena jako vztah mezi aplikačním garantem a hlavním řešitelem, ale byla nově navázaná díky projektovým aktivitám.

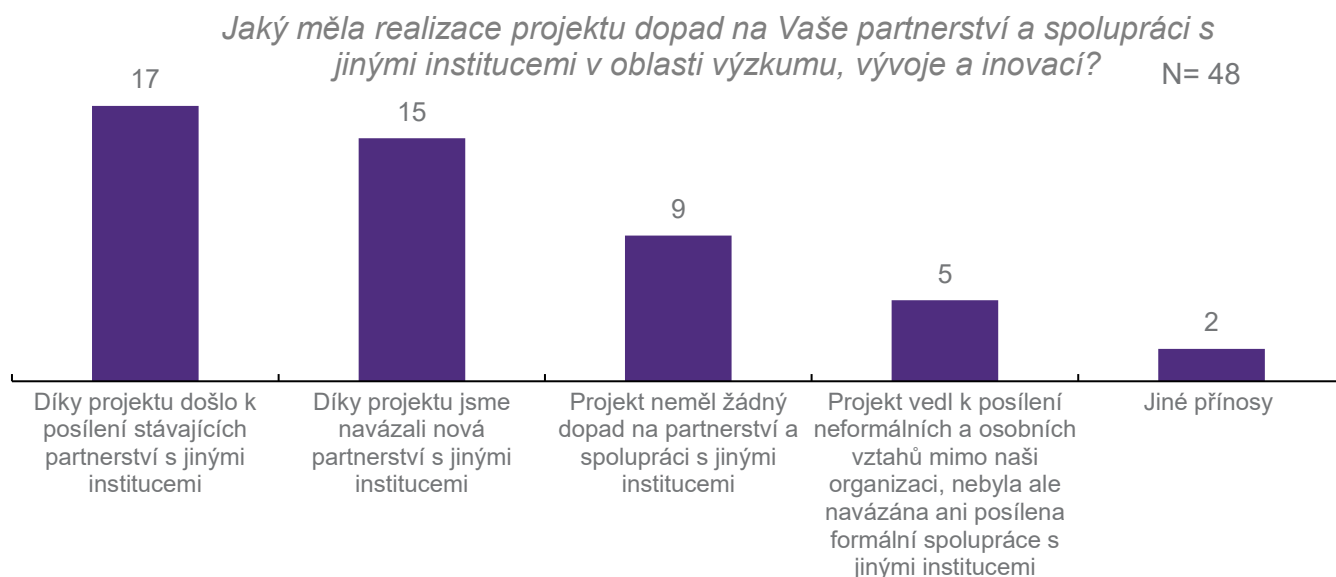
V případě hlavních řešitelů odpovídá cca polovina respondentů, že díky projektům byla navázána nová partnerství s jinými institucemi. Další významná část respondentů (42; 37,5 %) zdůraznila, že projekt přispěl k posílení již existujících spoluprací. Podíl respondentů, kteří naopak uvádějí, že projekt neměl žádný vliv na partnerství a spolupráci s jinými institucemi je malý – šlo pouze o jednotky respondentů. Velmi podobná je reflexe AG, s ohledem na nižší celkový počet respondentů je ale procentuální podíl subjektů, které uvádějí, že podpora neměla žádný dopad na partnerství s jinými institucemi, významnější.

Graf 17 Dopad realizace projektu na partnerství a spolupráce s jinými institucemi – hlavní řešitelé

Zdroj: vlastní šetření

Graf 18 Dopad realizace projektu na partnerství a spolupráce s jinými institucemi – AG

Zdroj: vlastní šetření

Rozvoj mezioborové spolupráce a partnerství patří k nejvíce oceňovaným efektům podpory v případových studiích. Právě zacílení podpory na mezioborovou spolupráci na pomezí mezi SHUV a dalšími sektory (zejm. IT nebo technické obory, v menší míře umělecké obory) je napříč všemi subjekty pozitivně hodnoceno. Projekty posilují orientaci na aplikaci výsledků výzkumu v SHUV oborech u VŠ a VVI, vznikají nová partnerství s aplikačním sektorem.

V naprosté většině projektů byla mezioborová spolupráce hodnocena jako **zásadní přidaná hodnota**. Řešitelské týmy ji považovaly za klíč k úspěchu, protože umožnila spojit výzkumné a aplikační perspektivy a přetavit výstupy do konkrétních produktů či metodik. Typicky šlo o propojení technických, společenských a humanitních disciplín s praxí.

Například u projektu **senzorické podložky (OSU, ANUME, SeneCura)** bylo výslovně uvedeno, že propojení odborníků z oblasti kinantropologie, psychologie pohybu, IT vývoje a sociální péče bylo pro vznik produktu **nezbytné** a vedlo k prakticky využitelnému řešení. Podobně projekt **OBRAZY (ÚGN AV ČR)** označil víceoborový přístup – kombinaci geografie, výtvarného umění a fotografie – za klíčový pro dosažení vzdělávacího a kulturního dopadu. Také projekt **VR Zeman (UTB, FilmFest, FG Forrest)** zdůraznil synergii mezi audiovizuálním uměním, informačními technologiemi a vzděláváním, která umožnila přenést filmové dědictví do nových digitálních forem. Podobně je přínos mezioborové spolupráce vyzdvihován například v projektu **FF UK (výuka české fonetiky)**, ve které spolupráce s IT sektorem, která by bez projektu nebyla uvažována (hlavní motivací bylo zpracování nových učebnic fonetiky, které by nahradily zastaralé a nedostupné učební materiály), přinesla zásadní přidanou hodnotu projektu a řádově zvýšila jeho dopad. Mezioborová spolupráce mezi IT specialisty v oblasti autonomního řízení a právními obory byla rovněž zcela zásadní komponentou v projektu **ČVUT** zaměřeném na ochranu osobních dat v systémech autonomního řízení.

Celkově týmy hodnotí mezioborovou spolupráci jako **inovativní a obohacující** – rozšířila možnosti využití výsledků a přinesla lepší pochopení potřeb různých cílových skupin. Zároveň neuvádějí významné konflikty nebo překážky, spíše zmiňují nutnost sladit terminologii a pracovní tempo různých odborností.

V případě šíření výsledků napříč obory se nejúčinnějšími formami ukázaly **workshopy, terénní akce a praktické semináře**, které umožnily přímý kontakt s uživateli.

V projektu **VR Zeman** sehrály roli hlavního komunikačního kanálu workshopy a výstavy, v nichž se prezentoval nový narativní přístup k audiovizuálnímu vzdělávání. Projekt **čteč baterie (OSU)** zdůraznil význam kombinace metodických publikací s praktickým školením pedagogů a pracovníků poradenských zařízení – pouhé zveřejnění

výzkumných materiálů se ukázalo jako nedostatečné. Podobně u **GEOSKOPu (UPOL)** byly workshopy pro učitele klíčovým nástrojem zavedení portálu do výuky.

Naopak **festivalové prezentace a mediální výstupy** (např. OBRAZY nebo VR Zeman) měly především popularizační dopad. Tyto formy přinesly vysoký dosah, ale menší efekt při transferu znalostí mezi obory. Celkově tedy platí, že **nejefektivnější je kombinace přímého sdílení s metodickou podporou**, zatímco čistě mediální kanály plní spíše roli doplňkovou.

Projekty v případových studiích tak jednoznačně potvrzují, že mezioborová partnerství vedla k **vyšší kvalitě a uživatelské použitelnosti výstupů**.

Některé konkrétní projevy přidané hodnoty spolupráce již byly popsány výše. Dalším příkladem může být projekt **senzorické podložky**, ve kterém bylo vyzdvihováno „ideální rozložení sil“ mezi výzkumníky, technologickým startupem a poskytovateli péče. Výsledkem byla nejen funkční technologie, ale také její praktické nasazení v domovech seniorů, doprovázené vznikem obchodního modelu pronájmu zařízení. Podobně u projektu **čtecí baterie** spolupráce mezi univerzitou a poradenskou praxí umožnila sjednocení diagnostických přístupů v několika krajských pracovištích a otevřela diskusi o standardizaci nástrojů. V projektu **VR Zeman** zase partnerství s festivalovým prostředím vedlo k novým distribučním možnostem a rozšíření publika o mladší generace.

Tyto příklady potvrzují, že efektivní mezioborová spolupráce **zvyšuje šance na implementaci**, protože propojuje teoretické znalosti s praktickým zázemím a aplikačními zkušenostmi partnerů.

Případové studie ukazují významnou přidanou hodnotu synergií, ale zaznamenávají i několik významných poučení.

Synergie se objevovaly především v projektech, kde byli uživatelé zapojeni do vývoje od počátku – např. ošetřovatelé při testování sensorické podložky nebo učitelé při práci s GEOSKOPem. Tím se podařilo sladit výzkumné cíle s reálnými potřebami a zvýšit šanci na přijetí výsledků v praxi.

Zejména projekt sensorické podložky uvádí konkrétní organizační opatření k řešení počátečního odporu personálu (obava ze sledování práce): data byla zpřístupněna ve třech úrovních podle pozic a systém byl otevřený 24/7, což posílilo důvěru a vlastní odpovědnost pracovníků.

V kulturních projektech, jako je VR Zeman, se naopak objevily licenční a právní otázky spojené s ochranou duševního vlastnictví, což tým označil za nutné ošetřit už v přípravné fázi projektu.

Další střet se týká metodické standardizace – např. u čtecí baterie je absence sjednocených norem vnímána jako překážka širšího zavedení.

Případové studie programu ÉTA ukazují, že mezioborová spolupráce je **zásadním faktorem úspěchu projektů** – nejen z hlediska inovativnosti, ale především kvůli schopnosti propojit vědu s praktickými dopady. Nejúčinnější sdílení znalostí probíhá formou **interaktivních workshopů a metodické podpory**, které propojují výzkumníky, odborníky z praxe i cílové uživatele. Tam, kde se podařilo nastavit komunikaci a jasné rozdělení rolí, vznikly výsledky s, dle hodnocení uživatelů, dlouhodobou hodnotou. Projekty zároveň ukazují, že mezioborová práce vyžaduje **důvěru, standardizaci a právní jistotu**, které jsou klíčem k udržitelnosti výsledků.

Bariéry mezioborové spolupráce.

Případové studie programu TA ČR ÉTA ukazují, že mezioborová spolupráce přinesla pro většinu projektů výraznou přidanou hodnotu, ale zároveň vyžadovala překonávání řady bariér. Tyto překážky lze rozdělit do několika typů: jazykové a komunikační, metodologické, právní a obsahové, institucionální a procesní, systémové a strukturální. Míra a povaha bariér se přitom lišila podle charakteru spolupráce – jiné výzvy řešily projekty propojující technické a umělecké obory a jiné ty, které spojovaly společenské vědy s aplikovanými či technologickými disciplínami.

Jedním z nejčastějších problémů byla **komunikační a jazyková bariéra** mezi odborníky z různých oblastí. V projektech, kde se setkávaly humanitní a technické disciplíny, bylo nutné doslova „překládat“ pojmy i pracovní logiku jednotlivých oborů. Typickým příkladem je projekt zaměřený na výuku češtiny pro nerodilé mluvčí, kde bylo potřeba propojit lingvistickou odbornost s vývojem softwaru a vznikla nutnost zprostředkovávat porozumění obou stran a „překládat“ jejich potřeby – převádět odborné zadání do technologických parametrů. Podobný fenomén popisuje i tým projektu HUMR na Masarykově univerzitě, který uvádí, že společné učení mezi sociálními a technickými vědami vyžadovalo výraznou investici času i otevřenost vůči odlišným vědeckým kulturám. Obdobný postřeh učinili také zástupci projektu ČVUT, pro které bylo rovněž největší výzvou porozumění světu IT a právníků, včetně „jazykového“ porozumění – v projektu bylo nutné „překládat“ komunikaci mezi oběma těmito „světy“. Tyto bariéry byly obvykle překonávány častou komunikací, průběžnými konzultacemi a zapojením uživatelů do testování, které pomohlo zjednodušit odborný jazyk a nastavit společné porozumění.

Druhou významnou kategorií byly **metodologické a standardizační bariéry**. Nejvýrazněji se projevily v projektech zaměřených na vzdělávání a zdravotnictví. Například v případě vývoje čtecí baterie pro diagnostiku poruch čtení (OSU) byla hlavní překážkou absence standardizace – výsledné nástroje bylo možné využít jen orientačně, nikoli pro oficiální diagnostické závěry. Podobně projekt R-DĚTI, který kombinoval vývoj textilních zdravotních pomůcek s klinickou praxí, musel řešit etické schvalování testů a absenci zavedených metodik pro práci s dětmi-pacienty. Tyto problémy se týmy snažily řešit plánováním následné standardizační fáze, úzkou spoluprací s odbornými institucemi a vyjednáváním metodických i etických rámců přímo v průběhu projektu.

U projektů spojujících **umělecké a technické obory** se jako zásadní ukázaly **právní a licenční bariéry**. Projekt OBRAZY upozornil, že práce s výtvarnými díly a vizuálními materiály naráží na potřebu získat a ošetřit autorská práva, která mohou být časově i finančně náročná. Bez právní přípravy a dostatečné rozpočtové rezervy by realizace expozic nebyla možná. Zkušenost s nutností právní a licenční připravenosti potvrzuje i projekt VR Zeman, kde se řešila práva na užití jména a díla Karla Zemana. Týmy proto doporučují, aby byla právní stránka projektů plánována již v návrhové fázi.

Další výraznou skupinu tvoří **institucionální a procesní bariéry**. Řada univerzitních týmů (např. FF UK nebo MENDELU) uvádí, že musela vytvořit nové interní mechanismy pro správu licencí, finančních toků nebo smluv s aplikačními partnery. Ukázalo se, že klasické akademické prostředí často není připravené na agilní spolupráci s firmami či veřejnými institucemi. Některé projekty také zmiňují krátké časové lhůty při přípravě, které bránily zapojení všech plánovaných partnerů. Tato omezení byla nejčastěji řešena zúžením konsorcia na ověřené subjekty a důsledným projektovým řízením, které přeneslo část administrativní zátěže na specializované pracovníky.

Ve spolupráci s aplikační sférou a veřejnou správou se pak projevily spíše **systémové bariéry**. V projektu zaměřeném na post-traumatickou péči (CDV) byla například popsána nedostupnost psychotherapeutických služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění, což omezovalo praktické využití výsledků výzkumu. Projekt MENDELU o potravinových odpadech zase čelil problémům s financováním implementace na straně veřejné správy, zejména kvůli omezeným rozpočtům resortů. ČVUT zaznamenalo slabší zájem průmyslových partnerů o implementaci metodik ochrany dat, protože legislativní rámec pro autonomní řízení nebyl v době realizace projektu ještě uzavřen. Tyto bariéry překračovaly možnosti projektových týmů a ukazují, že úspěšná aplikace výsledků vyžaduje nejen výzkumnou kompetenci, ale i systémové změny a meziinstitucionální koordinaci.

Přes uvedené problémy většina projektů dokázala překážky překonat. Pomohlo především **silné projektové řízení** a vytvoření **zprostředkujících rolí** – například osob, které dokázaly komunikovat mezi různými profesními kulturami, či administrativních pracovníků zajišťujících právní a finanční agendu. Často se také osvědčilo **zapojení aplikačního garanta jako mostu mezi akademií a praxí** – například Svaz měst a obcí v projektu demografického portálu nebo organizace SeneCura v projektu senzorické podložky. Dalším klíčovým mechanismem byla **standardizace a metodické ukotvení výsledků**, které umožnilo jejich širší využití po skončení financování. V několika projektech pomohla i institucionalizace – tedy převedení výstupu do trvalé činnosti organizace nebo vznik nové instituce, která pokračuje v rozvoji tématu (např. Food Waste Institute při MENDELU).

Z hlediska typologie se dá říci, že **jazykové a metodologické bariéry** dominovaly u projektů spojujících společenské a technické obory, **právní a licenční překážky** byly typické pro kulturní a umělecké projekty, a **systémové či procesní limity** se objevovaly u spolupráce s veřejnou správou. Přestože povaha problémů se lišila, jejich řešení mělo společný základ – otevřenou komunikaci, jasné vymezení rolí, zapojení všech partnerů už v raných fázích projektu a systematickou péči o institucionální rámec spolupráce.

Celkově lze uzavřít, že bariéry mezioborové spolupráce se v projektech ÉTA neprojevily jako nepřekonatelné. Naopak, týmy je často vnímaly jako přirozenou součást procesu, která vedla k hlubšímu porozumění mezi obory a

k posílení kvality výsledků. Program tak potvrdil, že mezioborovost sice přináší složitost, ale zároveň i nejvyšší potenciál pro inovace, které přesahují hranice jednotlivých disciplín.

V menší míře se, zejména v dotazníkových šetřeních, mezi bariérami spolupráce objevují administrativní a byrokratické bariéry související s administrací projektů. Respondenti jsou ale v takovém případě zřídka konkrétnější, spíše jde o obecné výtky („Byrokracie projektů, vlastně se topíme v byrokracii všech možného a často smysl projektů může unikat. Mnoho nápadů tak není realizováno, protože se nevejdou do formuáře.“).

V dotazníkovém šetření jsou mezi významnými bariérami popisovány také nedostatečná podpora inovativních přístupů a mezioborových spoluprací ze strany vedení institucí (které preferují rozvoj výzkumu ve „svém“ oboru) nebo nízká připravenost státní správy a samosprávy skutečně zavádět inovace do praxe. V případě respondentů dotazníkového šetření mezi hlavními řešiteli respondenti popsali širokou škálu překážek, které limitují plné využití potenciálu projektů. Část odpovědí poukazuje na „přirozené“ rozdíly vyplývající z odlišných povah oborů a institucionální kultury, jež komplikují efektivní komunikaci a organizaci spolupráce. Častěji se však objevovaly strukturální problémy, zejména nedostatečný právní a institucionální rámec, rigidita státní a veřejné správy, nízká ochota ke změnám a omezená kapacita zapojených aktérů. Několik respondentů zmínilo rovněž legislativní proměny v průběhu projektu, autorská práva nebo problematické nastavení podpory pro poskytovatele sociálních služeb.

Opakovaně se objevovalo téma nedostatečného financování, kdy absence finančních zdrojů omezovala motivaci institucí k aktivní účasti nebo vedla k závislosti na dobrovolném zapojení aplikačních garantů. Bariérou byly také komunikační obtíže a odlišná očekávání jednotlivých partnerů, stejně jako metodologické a technické překážky či složitosti spojené s ochranou duševního vlastnictví.

Někteří respondenti zdůrazňovali specifické problémy, například neochotu podniků účastnit se výzkumu z obavy o citlivá data, politickou neprůchodnost navrhovaných změn nebo nízkou prioritu společenských témat, jako je sociální vyloučení romských komunit. Objevila se také kritika stereotypního fungování státní správy, která často upřednostňuje vlastní agendu před meziresortní spoluprací.

Zároveň část účastníků uvedla, že žádné zásadní bariéry nezaznamenali, nebo že obtíže byly pouze dílčí a spíše organizační povahy. Celkově však odpovědi ukazují, že hlavními překážkami pro hlubší spolupráci jsou omezené kapacity, nedostatečná podpora a nepružnost institucionálního rámce, spolu s finančními a legislativními limity.

Vznik nových partnerství mezi akademickou a aplikační sférou díky programu.

Jak bylo uvedeno výše, většina respondentů dotazníkových šetření potvrzuje, že díky podpoře došlo k navázání nových spoluprací a partnerství s jinými institucemi. Hodnocení tohoto efektu se mezi zástupci hlavních řešitelů a AG mírně odlišuje – v případě AG jsou odpovědi mírně skeptičtější než u hlavních řešitelů, když vyšší podíl respondentů uvádí, že díky projektu došlo k posílení stávajících partnerství, a naopak o něco menší podíl hovoří o vzniku nových partnerství. Zástupci AG také častěji, než hlavní řešitelé uvádějí, že projekt neměl žádný dopad na partnerství a spolupráci s jinými institucemi. I z hodnocení AG ale vyplývá, že celkově realizace projektů přispěla k rozvoji spolupráce u více než dvou třetin zapojených organizací, a to buď prostřednictvím upevnění existujících vazeb, nebo navázáním zcela nových partnerství.

Téměř dvě třetiny respondentů – hlavních řešitelů pozoruje, že díky realizaci projektu došlo k navázání nebo prohloubení spolupráce s aplikační sférou v oblasti společensko-vědního výzkumu:

Graf 19 Dopad podpory na rozvoj spolupráce s aplikační sférou

Došlo díky realizaci projektu k navázání / prohloubení spolupráce s aplikační sférou v oblasti společensko-vědního výzkumu?

N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Z odpovědí vyplývá, že spolupráce probíhala napříč širokým spektrem institucí a organizací. Některé projekty vedly k intenzivnějším vazbám s veřejnou správou a samosprávami (např. krajské úřady, obce, Agentura pro sociální začleňování, MMR, ŘSD), jiné přinesly propojení s aplikační sférou v oblasti vzdělávání (školy, školská poradenská zařízení, univerzity, vydavatelství učebnic). Významným přínosem bylo také zapojení profesních organizací (např. Asociace soukromého zemědělství, podniková sféra, kulturní instituce, zdravotnická zařízení).

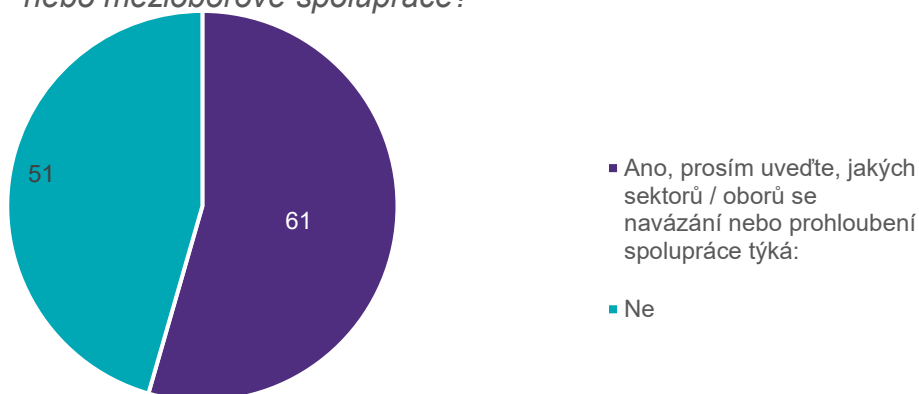
Některé odpovědi ukazují i na konkrétní výsledky, jako je vznik spin-off firmy aplikačního garanta, pokračující společné projekty (např. v oblasti BESIP nebo regionální politiky), či využití výstupů projektu v krizovém plánování, legislativních diskusích a vzdělávací praxi. Spolupráce často přetrvává i po ukončení projektu, a to jak ve formě nových projektů, tak dlouhodobých partnerství.

Nadpoloviční podíl respondentů také uvádí, že podpora z programu vedla k navázání nebo prohloubení mezisektorové a mezioborové spolupráce. Toto zjištění potvrzuje závěry kvantitativní analýzy výše, které rovněž ukazují, že u mírně nadpoloviční většiny projektů byla prokázána mezioborová spolupráce při realizaci podpořeného projektu.

Graf 20 Dopad podpory na posílení mezisektorové nebo mezioborové spolupráce

Došlo díky realizaci projektu k navázání nebo prohloubení mezisektorové nebo mezioborové spolupráce?

N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Z otevřených odpovědí vyplývá, že projekty měly výrazně interdisciplinární a mezisektorový charakter – a právě mezioborový charakter podpory je považován za jednu z klíčových přidaných hodnot programu. Nejčastěji se spolupráce rozvinula v oblasti vzdělávání a pedagogiky, a to od mateřských škol po vysoké školy, včetně poradenských zařízení a tvorby metodik využitelných v praxi. Dále byla často zmiňována zdravotní a sociální sféra, kde projekty přispěly k propojení s nemocnicemi, klinickými pracovišti či poskytovateli sociálních služeb, a to například v oblasti psychodiagnostiky, logopedie a speciální pedagogiky. Silně zastoupeny byly i společenské a humanitní vědy, především sociologie, ekonomie, demografie, psychologie, historie, mediální studia a právo, které byly často provázány s praxí v podobě spolupráce s obcemi, ministerstvy nebo nevládními organizacemi.

Několik projektů propojilo akademickou sféru s technickými a přírodovědnými obory, zejména v oblasti informačních technologií, kybernetické bezpečnosti, dopravy, stavebnictví, geografie či geologie, přičemž tato spolupráce vedla k využití výstupů v praktickém prostředí.

Významné byly také efekty v oblasti ekologie a environmentálních studií, kde došlo k zapojení ekologických organizací, lesnictví, zemědělství a ochrany přírody, a to včetně využití výsledků v krajinném plánování. Opakovaně se objevovaly i příklady prohloubené spolupráce s veřejnou správou a politikou, zejména s obcemi, kraji, ministerstvy a samosprávami, včetně nových platform zaměřených na rozvoj regionů a metropolitní spolupráci.

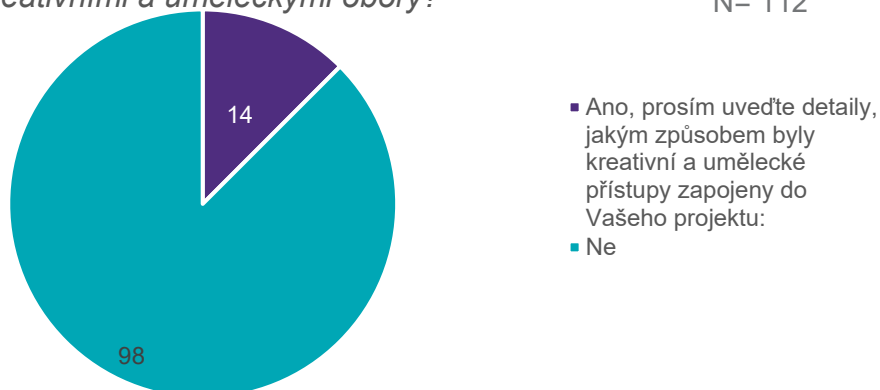
Některé projekty navíc zdůraznily i přenos znalostí do podnikatelského sektoru, například v oblasti rodinných podniků nebo vývoje softwarových řešení.

Naopak k rozvoji spolupráce s kreativními a uměleckými obory přispívá podpora z programu spíše ojediněle. I tento závěr byl patrný již z analýzy dat o projektech a jejich výsledcích, potvrzují to i respondenti dotazníkového šetření – vliv podpory na prohloubení nebo rozvoj spolupráce v této oblasti pozoruje pouze 14 respondentů ze 112 (12,5 %)

Graf 21 Dopad podpory na posílení spolupráce s kreativními a uměleckými obory

Došlo díky realizaci projektu k navázání nebo prohloubení spolupráce s kreativními a uměleckými obory?

N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Z otevřených odpovědí vyplývá, že zapojení kreativních a uměleckých přístupů se projevovalo především ve formě spolupráce s architekty, urbanisty, designéry a grafiky, a to zejména při tvorbě vizuálních výstupů, výstavního mobiliáře nebo propagačních materiálů. Některé projekty uvedly spolupráci s galeriemi, studenty výtvarných oborů či VOŠ oděvního designu, například při tvorbě nových modelů inspirovaných historickými vzory.

Další příklady zahrnují začlenění výtvarných řešení do edukačních materiálů, vznik audiovizuálních děl nebo zpracování výsledků ve formě propagačního videa. V jednom případě byla spolupráce popsána prostřednictvím tvorby fiktivních reportáží v rámci experimentu, jinde pak jako přirozená součást projektu, kde hlavní řešitelé sami pocházeli z kreativního prostředí a doplňovali jej o technické obory.

Celkově se tedy spolupráce s kreativními a uměleckými obory objevovala spíše okrajově, avšak v jednotlivých projektech hrála důležitou roli při zajištění vizuální a prezentační atraktivity výstupů

Význam podpory z programu ÉTA pro rozvoj mezioborové spolupráce a mezisektorových partnerství je hodnocen jako klíčový přínos také v případových studiích. Ve všech analyzovaných projektech se potvrdila role podpory jako významného katalyzátoru **nových a někdy i netradičních partnerství** mezi výzkumnými institucemi, firmami, neziskovým sektorem a veřejnou správou. Většina projektů (přibližně dvě třetiny) uvádí, že díky programu navázala **zcela novou spolupráci**, která před projektem neexistovala. Tyto nové vazby často vznikly mezi obory či institucemi, které se dosud běžně nepotkávaly – například mezi fakultami technického a humanitního zaměření, mezi univerzitami a malými firmami, nebo mezi výzkumnými pracovišti a kulturními institucemi.

Jedním z nejvýraznějších příkladů je projekt **senzorické podločky** Ostravské univerzity, který propojil akademické výzkumníky, technologický startup ANUME a síť domovů pro seniory SeneCura. Tým uvádí, že tento typ partnerství by bez podpory programu ÉTA vůbec nevznikl, protože by žádná ze stran neměla sama o sobě kapacitu iniciovat takto víceoborový vývoj. Projekt dal dohromady zcela odlišné organizační kultury – akademickou, podnikatelskou a sociálně-zdravotní – a vytvořil mezi nimi funkční spolupracující systém, který po skončení projektu přešel do běžné praxe. Podobně inovativní partnerství vzniklo v projektu **VR Zeman**, který spojil Univerzitu Tomáše Bati, firmu FG Forrest a festival FilmFest Zlín. Kombinace akademického výzkumu, kreativního průmyslu a kulturní instituce vytvořila unikátní platformu, jež dokázala přenést výsledky výzkumu přímo k publiku.

Dalším příkladem je projekt **GEOSKOP** Univerzity Palackého, který díky programu vytvořil trvalou síť spolupracujících škol, muzeí a vzdělávacích institucí. Tato síť zůstala aktivní i po skončení financování a zajišťuje průběžnou aktualizaci obsahu portálu i šíření metodiky mezi pedagogy. Také projekt **Food Waste Institute (MENDELU)** dokládá, že program ÉTA umožnil vznik nového typu spolupráce – akademický tým vytvořil společně s městy, kraji a Ministerstvem životního prostředí partnerství, které přerostlo rámcem projektu a vedlo k založení samostatné instituce. Institut dnes funguje jako platforma pro výzkum, vzdělávání a poradenství v oblasti cirkulární ekonomiky a potravinového odpadu.

V oblasti společenských a vzdělávacích témat vznikla nová partnerství zejména mezi univerzitami a institucemi veřejné správy. Projekt **Demografický portál (SC&C a SMO ČR)** přinesl spolupráci akademického sektoru, analytické agentury a Svazu měst a obcí, která vyústila v dlouhodobé používání datového nástroje na úrovni obcí a krajů. Podobně **projekt Chytrý venkov (UJEP)** navázal trvalou spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, která vedla k využití metodiky v národních strategiích regionálního rozvoje.

Zvláštním rysem mnoha projektů bylo také **propojení akademického a kulturního sektoru**. V projektech **OBRAZY** nebo **Post Bellum Expozice** vznikly týmy, které spojily vědecké, umělecké a vzdělávací instituce – tento model spolupráce otevřel nové cesty k popularizaci výsledků výzkumu a k jejich přenosu do kulturní a vzdělávací praxe.

Celkově lze říci, že program ÉTA významně posílil **meziinstitucionální a mezioborové propojení**. Nová partnerství se formovala nejen na úrovni jednotlivých projektů, ale také na systémové úrovni: některé univerzity díky zkušenosti s ÉTOU začaly aktivněji vyhledávat aplikační partnery a nastavovat interní procesy pro spolupráci s veřejným i soukromým sektorem.

Další pokračování spolupráce navázané díky podpoře z programu

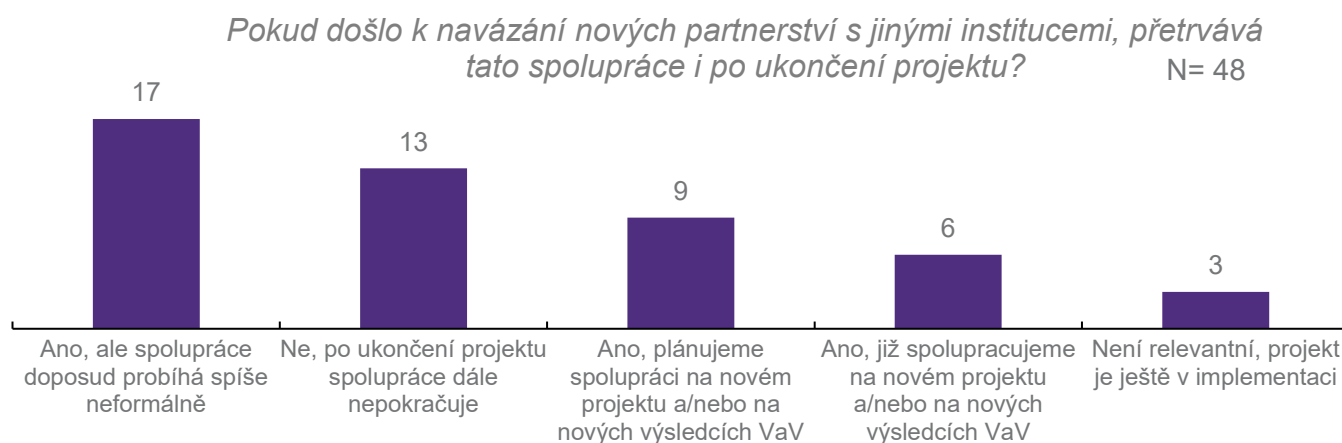
Určité rozdíly v postojích hlavních řešitelů a zástupců AG přetrvávají také při hodnocení dlouhodobosti / trvalosti vzniklých partnerství. Zástupci AG opět mají mírně skeptičtější pohled: Zatímco v případě respondentů dotazníkového šetření se zástupci realizátorů vyjádřilo pouze cca 6 % respondentů (absolutně sedm) názor, že po ukončení projektu spolupráce ve vzniklém partnerství dále nepokračuje, v případě AG šlo o druhý nejčastější postoj, který sdílí více než čtvrtina respondentů (27 z 48). Podobně se odpovědi odlišují i v ostatních kategoriích – obě skupiny respondentů sice nejčastěji odpovídají, že spolupráce nadále probíhá, ale spíše neformálně (41 % realizátorů a 35 % AG), pouze 6 zástupců AG uvádí, že na půdorysu spolupráce z programu ÉTA již vznikl nový (návazný) projekt, zatímco v případě hlavních řešitelů jde o druhou nejčastější odpověď (27 % respondentů).

Graf 22 Přeetrvání spolupráce po ukončení podpory – hlavní řešitelé

Zdroj: vlastní šetření

Graf 23 Přeetrvání spolupráce po ukončení podpory – AG

Zdroj: vlastní šetření

Důvodem těchto rozdílů v hodnocení je patrně skutečnost, že z pohledu hlavních řešitelů se odpověď týká často většího počtu spolupracujících subjektů – větší část těchto kontaktů a partnerství proto přeetrvává v delším horizontu. V případě AG měla ale účast na projektech častěji ad-hoc charakter, kdy se řeší konkrétní problém nebo příležitost – AG byli také častěji do projektů „přizváni“ hlavními řešiteli na základě jejich odbornosti a větší „blízkosti“ k cílovým skupinám, u kterých měly být výsledky implementovány.

Pohled případových studií potvrzuje spíše perspektivu hlavních realizátorů. Naprostá většina týmů (přibližně tři čtvrtiny) deklaruje, že **spolupráce navázaná v rámci projektu pokračuje i po jeho ukončení**. Míra a forma této spolupráce se liší – od formálních navazujících projektů až po volná profesní partnerství či dlouhodobé sítě praxe.

V některých případech spolupráce přerostla do **institucionální roviny**. Food Waste Institute vznikl jako samostatný právní subjekt s trvalou strukturou financování; projekt GEOSKOP se proměnil v aktivní vzdělávací komunitu učitelů; a metodika Chytrého venkova se stala součástí strategických dokumentů MMR, čímž se spolupráce mezi akademií a státní správou určitým způsobem formalizovala.

U technologického projektu **senzorická podložka**, se akademicko-aplikační partnerství přetavilo v **komerční spolupráci** – startup ANUME pokračuje ve vývoji a distribuci produktu, univerzita zůstává garantem metodiky a výzkumného dohledu, a poskytovatelé sociálních služeb využívají zařízení v každodenní praxi.

U jiných projektů má spolupráce spíše **síťový a neformální charakter**. Například u **VR Zeman** se univerzita, technologická firma a festival dohodly na dlouhodobé propagaci a rozšiřování obsahu prostřednictvím festivalové sítě. U **Post Bellum** pokračuje spolupráce s regionálními muzei a vzdělávacími institucemi na regionálních

expozicích. Také **ČVUT** udržuje kontakt s Ministerstvem dopravy a průmyslovými partnery v rámci pracovních skupin, které se věnují technickým standardům pro autonomní systémy.

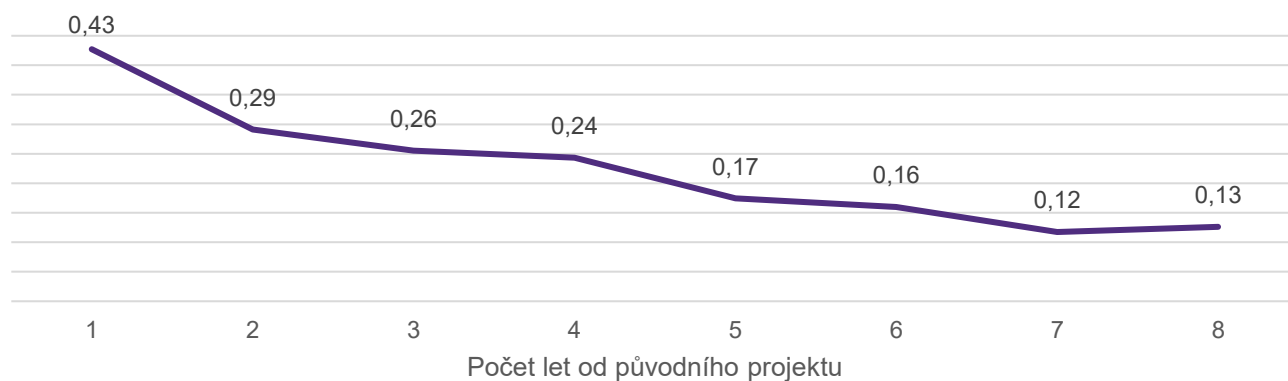
Některé týmy deklarují i **nepřímé pokračování spolupráce** – i když konkrétní projekt neskončil novým společným grantem, partneři nadále sdílejí data, metodiky a know-how. To je typické např. pro **projekt CDV o posttraumatické péči**, kde síť partnerů zůstala aktivní a slouží jako odborná platforma pro výměnu zkušeností mezi výzkumníky a složkami IZS.

Celkově platí, že spolupráce, které vznikly díky programu ÉTA a byly popsány v případových studiích, mají relativně **vysokou míru udržitelnosti**. U více než poloviny projektů byly vytvořeny **mechanismy pro další financování** – buď formou navazujících grantů, nebo integrací výsledků do pravidelné činnosti partnerů. Významnou roli zde hraje **vlastnictví a motivace aplikačních garantů**, kteří často převzali výsledky jako součást svých běžných aktivit (např. SMO ČR, SeneCura, MMR).

Určitý pohled na přetrvávání a další rozvoj spolupráce poskytuje také kvantitativní analýza dat IS VaVal. Na základě dat systému byly na úrovni podpořených projektů vytvořeny páry osob, které se na implementaci daných projektů podílely – tedy zástupce hlavního řešitele a zástupce dalšího účastníka (příp. účastníků) projektů. Následně bylo v datech CEP dohledáváno, zda v těchto „párech“ vznikají další iniciativy – tedy zda se osoby, které byly zapojeny do realizace projektů v následujících letech ve vyšší míře zapojují do dalších společných projektů.

Z grafu níže lze vidět, že průměrný počet spoluprací v letech navazujících po realizaci projektu podpořeného z ÉTA spíše klesá, ovšem nikoliv dramaticky. V prvním roce (tj. v roce kdy byla zahájena realizace podpořeného projektu) bylo celkem zaznamenáno 179 dalších spoluprací, tento počet ale postupně klesá: ve čtvrtém roce po zahájení realizace bylo zaznamenáno již pouze 102 následných spoluprací a v pátém roce pouze 73. Z dat se ale zároveň jeví, že od pátého roku dále se pokles zastavuje a v následujících letech zůstává podíl návazných spoluprací přibližně konstantní. Tento trend je možné studovat v následujícím grafu. Vzhledem k tomu, že u významné části projektů nelze analýzu „protáhnout“ za pátý rok realizace (byly zahájeny až v roce 2020) jsou data vyjádřena jako podíl počtu dalších spoluprací na celkový počet projektů. Zatímco v prvním roce realizace existovalo na jeden projekt 0,43 dalších spoluprací, od pátého roku realizace se tento podíl zastavuje na úrovni 0,12 – 0,17 průměrných spoluprací na jeden schválený projekt. Zároveň ale je nutné doplnit, že zastavení tohoto poklesu může být způsobeno tím, že v šestém a dalších letech od zahájení realizace projektů ÉTA ještě nejsou zachyceny projekty podpořené ve 3. – 5. VS, u kterých byly spolupráce s dalšími subjekty obecně méně časté.

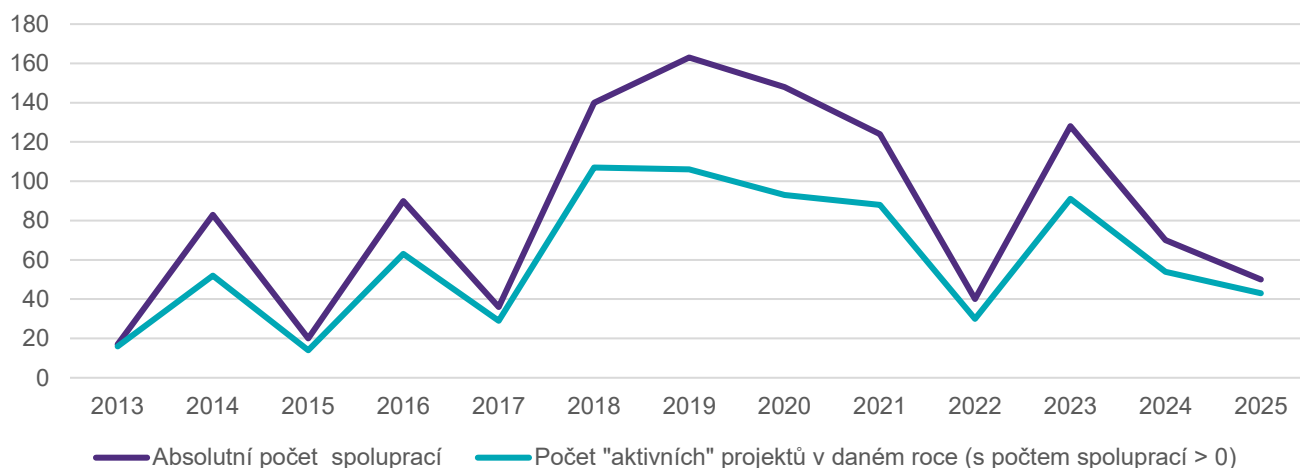
Graf 24 Průměrný počet následných spoluprací (rok 1 = rok začátku realizace projektu podpořeného z ÉTA)

Pro lepší přehlednost byla analýza zpracována také opačným směrem – tak, aby bylo možné zachytit a odfiltrout spolupráce, které existovaly ještě před zahájením realizace programu ÉTA. I z této analýzy je patrné, že počet dalších projektů realizovaných podpořenými subjekty má po ukončení podpory z programu klesající charakter a z trendu je možné pozorovat, že počet spoluprací mimo program ÉTA se po ukončení projektů do značné míry vrací na hodnoty z období předcházející podpoře z programu. Pro větší názornost byla ustavena také kategorie „aktivních projektů“. U této proměnné se jedná o absolutní počet týmů z projektů podpořených v programu ÉTA, které v daném roce evidují alespoň jeden další společný projekt. Jinými slovy, kategorie „aktivních projektů“ má za úkol odfiltrout případné odchylky způsobené realizací většího počtu projektů u několika málo vybraných týmů, které spolupracovaly na projektech ÉTA.

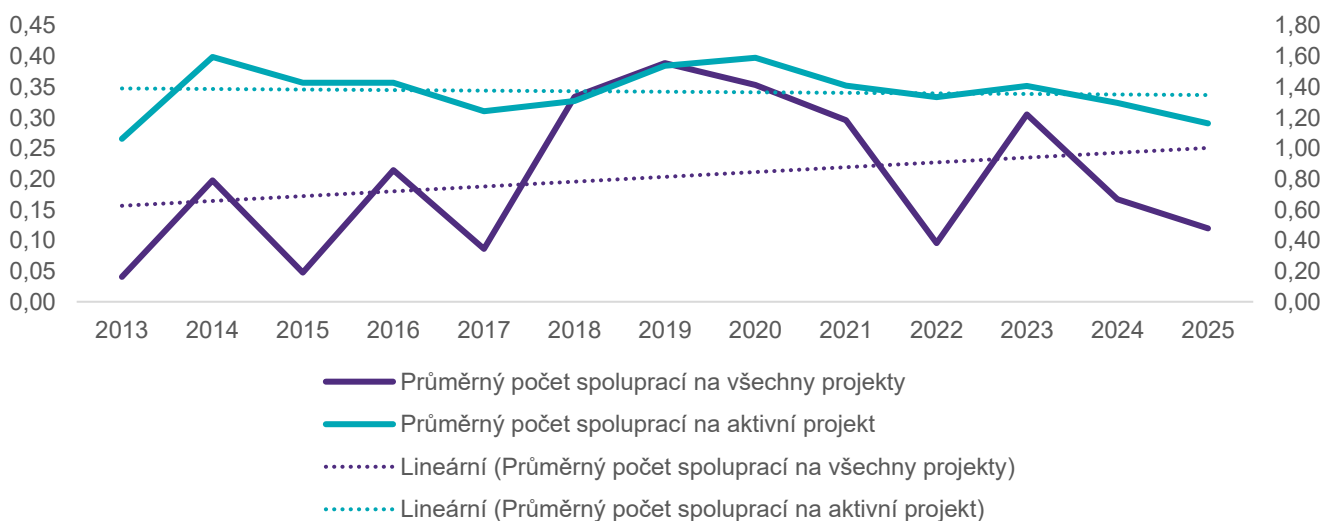
Průběh počtu spoluprací i počtu „aktivních projektů“ lze sledovat na grafu níže:

Graf 25 Počet dalších spoluprací a počet „aktivních projektů“ u řešitelských týmů projektů ÉTA

V grafu je možné pozorovat významný nárůst dalších spoluprací v období implementace programu ÉTA, po němž opět přichází nezanedbatelný pokles. Zároveň ale nepozorujeme pokles na úroveň hodnot z období před realizací programu, je tedy možné dovozovat alespoň omezený potenciál podpory z programu ÉTA generovat další návazné projekty. Toto je patrné také při přepočtu další spolupráce na celkový počet projektů:

Graf 26 Vývoj spolupráce mezi účastníky programu ÉTA v přepočtu na projekty

Z grafu je patrný mírně stoupající trend vyjádřený lineární regresí při přepočtu na celkový počet projektů. Při přepočtu na počet „aktivních projektů“ je trend konstantní, což naznačuje především to, že nedochází k významnějšímu průměrnému nárůstu počtu návazných spoluprací na jeden „aktivní“ tým.

4.6 EO6: V čem se lišila 4 VS zaměřená na Covidové výzvy vzhledem k ostatním VS v ÉTA?

Projekty čtvrté VS obecně vykazovaly menší míru mezioborové a mezisektorové spolupráce než projekty z jiných výzev – více než dvě třetiny z nich byly zaměřeny pouze na jednu vědní oblast, nejčastěji společenské vědy, a jen menšina deklarovala zapojení více oborů. Stejný trend potvrdily i výsledky dotazníkového šetření, v němž respondenti ze čtvrté VS uváděli, že díky podpoře posílili spíše již existující partnerství, zatímco vznik nových mezioborových spoluprací byl méně častý. Většina těchto spoluprací po skončení projektů pokračuje, avšak převážně v neformální podobě a bez návazných společných projektů.

Absence povinných aplikačních garantů znamenala, že žádný z projektů čtvrté VS tuto roli neobsazoval. Přesto však v několika případech došlo ke spolupráci s aplikačními partnery z praxe, typicky ze školského či zdravotnického prostředí. Případové studie projektů GEOSKOP a R-DĚTI ukazují, že i bez formálního garanta vznikla efektivní partnerství, která umožnila přímé ověřování výstupů v reálném prostředí – například zapojení učitelů do tvorby výukových materiálů nebo testování zdravotnických pomůcek ve spolupracujícím zařízení. Tyto spolupráce přetrvávaly i po ukončení projektů a v případě GEOSKOPu vedly k dalším aktivitám a rozvoji výstupů, jako je aktualizace a rozšiřování vzdělávacího portálu či pokračující spolupráce s učiteli. V projektu R-DĚTI spolupráce rovněž pokračovala, byť v méně formální podobě, a výsledky projektu jsou nadále ověřovány v praxi.

Z hlediska uplatnění výsledků po odeznění pandemie lze konstatovat, že většina projektů dokázala své výstupy adaptovat pro nový kontext a využívat je i nadále. Část z nich byla dokonce využitelná i pro řešení jiných krizových situací. Typickým příkladem je projekt zaměřený na řízení a financování mateřských škol, jehož zjištění o systémových slabinách se ukázala relevantní i mimo pandemii. Významnou roli sehrál také rozvoj digitálních nástrojů, přestože digitalizace nebyla hlavním cílem většiny projektů. Pouze menší část projektů se jí věnovala systematicky, avšak pandemie urychlila jejich využití v praxi – například projekt GEOSKOP vytvořil digitální portál pro vzdělávání, který se po pandemii stal ještě významnějším a nadále slouží školám i pedagogům. Naopak jiné projekty se digitalizace dotýkaly jen okrajově. Celkově lze říci, že čtvrtá VS přinesla především prakticky zaměřené výstupy, které reagovaly na aktuální potřeby společnosti během pandemie, a přestože míra mezioborové spolupráce a technologických inovací byla spíše omezená, řada projektů si uchovala svou relevanci i po odeznění krize.

Charakter spolupráce ve srovnání s ostatními VS

Ve 4. VS nebyla vyžadována účast aplikačních garantů – žádný z 33 podpořených projektů tedy neměl obsazenu pozici AG. Stejně tak řada projektů nevykazuje, že by se jejich realizace účastnily další subjekty v pozici dalších účastníků. Dle dat ISTA byl alespoň jeden další účastník zapojen do realizace 18 z 33 podpořených projektů (tj. 55 %). V tomto se projekty podpořené ve 4. VS výrazně neodlišují od ostatních projektů v programu ÉTA – dle dat ISTA činí u ostatních výzev podíl projektů s alespoň jedním vykázaným dalším účastníkem cca 60 % (tedy o 5 p.b. vyšší). Ostatní projekty ovšem měly povinně obsazenu pozici externího garanta (byť u části byl AG ze stejné instituce – podíl interních garantů ale ve skutečnosti dosahoval cca 20 %). Obecně tak lze dovodit, že ve 4. VS docházelo spíše méně často k navazování spolupráce s dalšími subjekty než v ostatních VS.

Na podobný závěr ukazují i další provedené analýzy mezioborové spolupráce, představené výše. V 4. VS je možné pozorovat nejvyšší podíl vytvořených výsledků, které byly zatříděny pouze do jedné vědní oblasti (72 %, tedy 23 z 33 podpořených projektů; v 18 případech z těchto 23 byly výsledky zatříděny do odvětví společenských věd) a při analýze druhé úrovně FORD směřovaly výsledky VaV ve 4. VS do jediného oboru v 50 % projektů (průměr za celý program činí 39 %). Stejný trend lze pozorovat při pohledu na oborové vymezení projektů jako takových v ISTA – ve 4. VS je 55 % projektů (18 z 33) zatříděných pouze do jedné vědní oblasti (ve všech případech jde o společenské vědy) – mezioborovou spolupráci tedy deklaruje pouze 15 projektů. V programu jako celku se tento podíl „jednooborových“ projektů pohybuje pouze na úrovni 37 %. Pouze čtyři projekty byly v tomto pohledu přiřazeny k oboru „umění“, z toho ve dvou případech šlo o hlavní obor a ve dvou o vedlejší.

V dotazníkovém šetření poskytlo své odpovědi za 4. VS celkem 8 respondentů (tj. cca 7,2 % - přibližně odpovídá podílu všech projektů ze 4. VS na všech podpořených, který činí 7,8 %). V hodnocení dopadu podpory z projektu na existující partnerství a spolupráci s jinými institucemi jsou v odpovědích těchto respondentů ve srovnání s celým vzorkem patrné jisté rozdíly. Pouze tři z osmi respondentů uvedli, že díky projektu navázali nová partnerství s jinými institucemi, zatímco v celém vzorku byla toto nejčastější odpověď (více než 47 % respondentů). Většina respondentů ze 4. VS uvedla, že díky podpoře došlo k posílení stávajících partnerství (5 odpovědí). Ve vztahu k hodnocení pokračování spolupráce se ale odpovědi oproti ostatním respondentům neliší – většina respondentů uvádí, že spolupráce pokračuje neformálně. Žádný z respondentů ovšem neuvedl, že by s partnery z projektu ve 4. VS spolupracovali na novém projektu nebo jej alespoň připravovali. Podíl respondentů, kteří uvedli, že díky podpoře ve 4. VS došlo k navázání nebo prohloubení spolupráce s aplikační sférou je rovněž mírně nižší než v celém vzorku – takto odpověděla polovina respondentů, zatímco v celém vzorku to byly přibližně dvě třetiny. Ještě menší podíl respondentů potom uvádí, že díky podpoře došlo k prohloubení mezisektorové nebo mezioborové spolupráce – tento efekt potvrzují pouze 3 z 8 respondentů, zatímco v celém vzorku šlo o 55 % - toto zjištění ale je konzistentní s kvantitativními rozdíly v intenzitě mezioborové spolupráce u 4. VS, představenými výše.

Shrnutí dvou případových studií ve 4. VS k tématu navazování mezioborové spolupráce v kontextu projektů realizovaných v době pandemie COVID-19:

V obou projektech se mezioborová spolupráce projevila především ve **spojení výzkumných týmů z různých odborných oblastí** s aplikačními partnery, kteří zastupovali školní či zdravotnickou praxi. Charakter těchto propojení byl však odlišný – zatímco projekt GEOSKOP představoval **spolupráci vzdělávací a technologické povahy**, projekt R-DĚTI měl povahu **technologicko-medicínskou**.

V případě GEOSKOPu je mezioborovost jasně doložena. Projekt propojil odborníky na didaktiku geografie, environmentální vzdělávání a informační technologie. Spolupráce probíhala jak v rámci univerzity (mezi katedrami a obory), tak i směrem k praxi – zapojeni byli učitelé základních a středních škol, kteří testovali a připomínkovali výukové materiály. Vznikla tak platforma, kde se vědecký a pedagogický pohled setkával při přípravě metodik a tvorbě interaktivního vzdělávacího portálu. Tato forma propojení je v dokumentu doložena opakovanými zmínkami o **společných konzultacích a workshopech** a o tom, že se na přípravě obsahu podíleli „univerzitní pracovníci i učitelé z praxe“.

U projektu R-DĚTI byla mezioborová spolupráce vytvořena na bázi **spojení technických a zdravotnických disciplín**. Projekt realizovala Technická univerzita v Liberci ve spolupráci se zdravotnickým zařízením, které testovalo výstupy (textilní zdravotní pomůcky). Interdisciplinární tým se musel vyrovnat s odlišnými požadavky medicínského a technického prostředí – zejména s otázkami etiky testování, zajištěním schválení pro práci s dětskými pacienty a nutností přizpůsobit vývoj reálným potřebám lékařů a terapeutů. Bez této spolupráce by ověřování výstupů nebylo možné.

Pokud jde o **navazování spolupráce**, obě studie shodně uvádějí, že kontakty mezi akademickou a aplikační sférou **nebyly před projektem systematicky rozvinuté** – šlo tedy o **nově vzniklá partnerství** v rámci programu ÉTA. V GEOSKOPu vznikla síť učitelů a škol až v průběhu projektu, při tvorbě a pilotním testování portálu. V R-DĚTI projekt popisuje, že spolupráce s lékařským pracovištěm byla „navázána v průběhu řešení“ a vyžadovala určitou administrativní a etickou přípravu, než mohla být naplno rozvinuta.

Z vyjádření představitelů projektu vyplývá, že kontext podpory v době pandemie COVID-19 neměl žádný zásadní dopad co se týče **rychlosti a flexibility** navazování kontaktů a v konkrétních společných aktivit. **Doložení spolupráce** je v obou případových studiích jednoznačné. V GEOSKOPu ji dokládají konkrétní popisy společných workshopů, konzultací a pilotního ověřování s učiteli; u R-DĚTI je doložena faktem, že probíhalo testování a vyhodnocení výstupů ve spolupracujícím zdravotnickém zařízení.

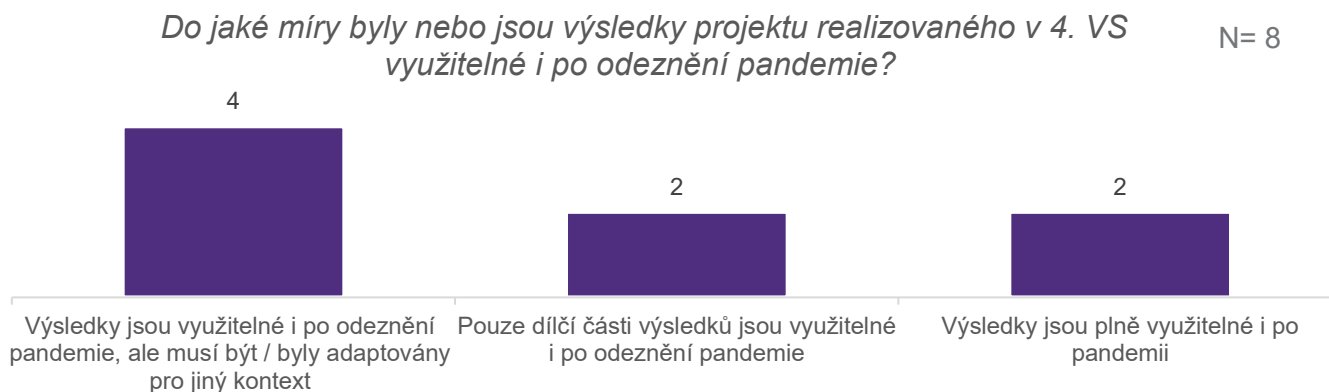
Uplatnění výsledků a pokračování spolupráce po odeznění pandemie

Z výsledků případových studií vyplývá, že v obou projektech byly navázány spolupráce, které přetrvaly a nešlo tedy o ad-hoc spolupráci, která byla orámována parametry výzvy cílené na pandemii. V případě GEOSKOPu zástupci výslovně uvádí, že výstupy projektu – zejména vzdělávací portál – budou dále rozvíjeny a aktualizovány. Akademický tým Univerzity Palackého plánuje doplnění nových výukových materiálů, zapojování dalších škol a rozšiřování komunity učitelů, kteří s portálem pracují. Studie také zmiňuje, že spolupráce s učiteli bude pokračovat prostřednictvím sdílení zkušeností, workshopů a konzultací a že univerzitní tým počítá s dalším metodickým rozvojem didaktických nástrojů. Vznikl tedy nástroj, který přesahuje potřeby výuky v kontextu pandemie. V případě druhého projektu jsou plány a očekávání od další spolupráce popisovány méně konkrétně. Případová studie uvádí, že spolupráce se zdravotnickým pracovištěm pokračuje i po skončení projektu, ale další konkrétní plány nejsou blíže popsány. Z textu pouze vyplývá, že testování a využívání vyvinutých textilních pomůcek ve zdravotnickém zařízení stále probíhá a že výsledky projektu se nadále ověřují v praxi. Lze ale dovodit, že jádro tohoto projektu se vztahovalo k řešení akutního problému souvisejícího s pandemií COVID-19.

V případě projektu GEOSKOP tak jde o nástroj, který byl sice vytvořen pro potřeby vzdělávání v době pandemie, výstupy se ale ukázaly být velmi dobře použitelné i po pandemii. Studie konstatuje, že digitální forma výstupů se stala ještě relevantnější, protože školy po pandemii projevily zvýšený zájem o online a interaktivní vzdělávací nástroje. Uplatnitelnost portálu GEOSKOP je tedy po pandemii nejen zachována, ale dokonce posílena, a projekt je nadále využíván ve výuce i při dalším vzdělávání učitelů. Projekt R-DĚTI pandemie ovlivnila především v oblasti testování a spolupráce se zdravotnickým zařízením. Studie zmiňuje, že kvůli pandemickým opatřením došlo ke zpoždění klinických testů a komplikacím při práci s dětskými pacienty, což oddálilo plné ověření výsledků v praxi. Po odeznění pandemie se však podle studie testování obnovilo a vyvinuté textilní pomůcky jsou dále využívány a ověřovány ve zdravotnickém prostředí.

To, že výsledky jsou využitelné i po odeznění pandemie potvrdila také většina respondentů dotazníkového šetření: 4 uvádějí, že výsledky jsou nadále využitelné, ale musí být nebo byly adaptovány pro nový kontext a další dva respondenti dokonce tvrdí, že výsledky jsou i po odeznění pandemie plně využitelné:

Graf 27 Využitelnost výsledků 4. VS po odeznění pandemie

Zdroj: vlastní šetření

Významná část těchto odpovědí ovšem hovoří o tom, že výstupy a nástroje, které byly zpracovány, jsou využitelné v kontextu jiných krizí. Jde tedy často o projekty zaměřené právě na období krizí a nejistoty, pro které mohou být i v budoucnosti aplikovatelné. Příkladem mohou být Výsledky projektu zaměřeného na řízení a financování mateřských škol během pandemie COVID-19, které se ukázaly jako využitelné i po jejím odeznění. Zjištění o systémových slabínách decentralizovaného modelu řízení a financování MŠ byla přenesena na další krizové situace, například sezónní respirační epidemie či jiné mimořádné výpadky personálu.

Příspěvek projektů k digitalizaci

Většina projektů nebyla zaměřena na rozvoj digitalizace. Pouze ve dvou případech bylo uvedeno, že digitalizace byla důležitou komponentou, ale nepředstavovala hlavní cíl. Ostatní respondenti zvolili ještě „měkčí“ hodnocení – projekty se buďto digitalizaci věnovaly jen okrajově (2) nebo dokonce nebyly na rozvoj digitalizace zaměřeny vůbec (4 – polovina respondentů). Tomuto hodnocení odpovídaly i odpovědi na otázku, jaké konkrétní nástroje byly aplikovány. V jednom případě bylo součástí projektu využívání webových nebo mobilních aplikací, ve druhém případě potom byly využívány nástroje pro rozvoj online vzdělávání a komunikace.

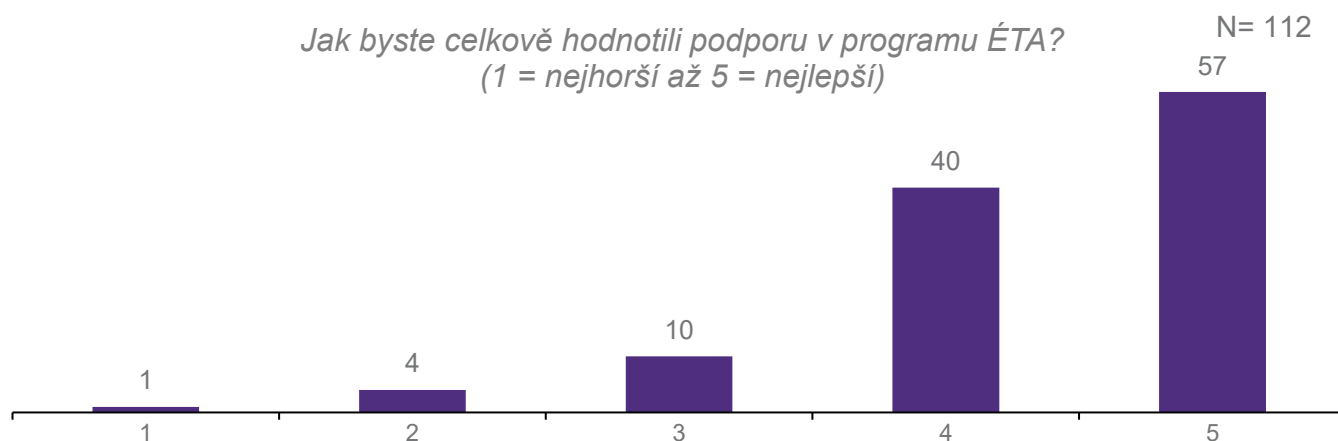
Na rozvoj digitalizace ve vzdělávání byl zaměřen jeden z projektů v případových studiích, poněvadž jeho předmětem bylo představení nástroje pro digitalizaci vzdělávání – tedy vznik vzdělávacího portálu, který shromažďuje výukové materiály, metodiky a interaktivní cvičení pro výuku geografie na základních a středních školách. Pandemie COVID-19 původně omezila možnost prezenčního testování materiálů, ale zároveň urychlila přechod škol na digitální výuku. Studie uvádí, že právě tato situace zvýšila význam projektu, protože GEOSKOP nabídl školám hotové digitální prostředí pro výuku. Druhý analyzovaný projekt komponentu digitalizace neobsahoval.

Jinými slovy, z celkem desíti analyzovaných projektů (8 v DŠ plus 2 případové studie) byla alespoň zčásti na rozvoj digitalizace zaměřena nanejvýš polovina. Obecně tedy nebyly v tomto souboru zachyceny projekty, které by byly výrazněji zaměřené na využívání technologií nebo jejich nečekané aplikace v kontextu řešení covidové krize.

4.7 Celkové hodnocení programu

Celkově převažuje velmi pozitivní hodnocení programu ze strany zainteresovaných subjektů. Nadpoloviční většina respondentů z řad hlavních řešitelů projektů udělila programu v otázce na celkové hodnocení nejvyšší možnou známku (5). Jeden ze dvou nejvyšších stupňů hodnocení zvolilo 87 % všech respondentů:

Graf 28 Celkové hodnocení programu

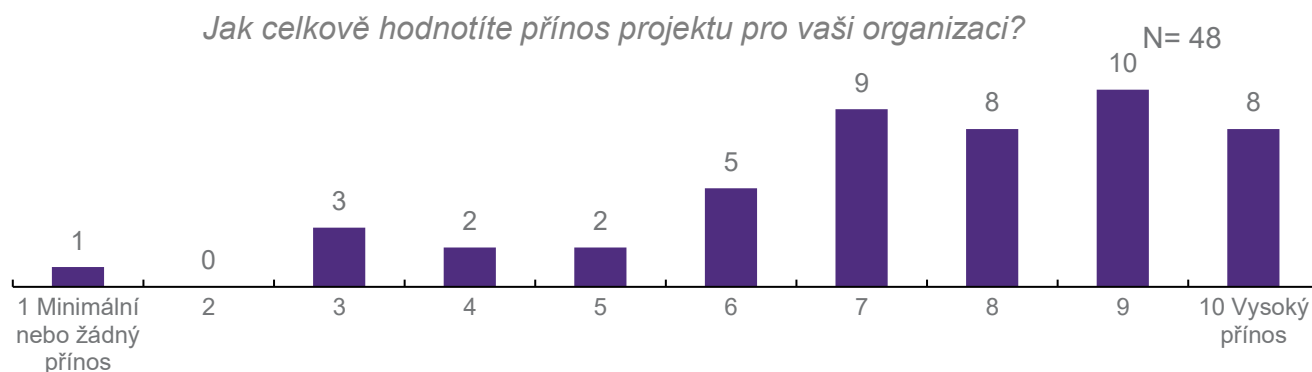
Zdroj: vlastní šetření

V otevřené otázce k hodnocení podpory programu ÉTA respondenti nejčastěji vyjadřovali vysokou spokojenost s jeho přínosem, a to zejména z pohledu společenského a humanitního výzkumu. Program byl vnímán jako jedinečná příležitost pro aplikovaný výzkum v oblastech, kde jinak podpora chybí – například ve vzdělávání, rodinné politice, kultuře nebo veřejné správě. Mnozí oceňovali funkční administrativu, vstřícný přístup pracovníků TA ČR i uživatelskou přívětivost celého systému.

Vedle pozitivních zkušeností zazněly i kritičtější reflexe. Někteří respondenti upozorňovali na problémy s nastavením legislativního a institucionálního rámce, na nejasnosti v implementačních zprávách či na právní nejistotu spojenou s kontrolami projektů. Objevila se také kritika kvality práce jednotlivých zpravodajů nebo nedomyšleného řešení situací, kdy hlavní řešitel čelí dlouhodobým zdravotním komplikacím.

Podobné je hodnocení programu ze strany aplikačních garantů – je ale, stejně jako u většiny dalších otázek, ve srovnání s hlavními řešiteli o něco střízlivější. Celkový přínos podpory pro svou organizaci hodnotili aplikační garanti na desetistupňové škále. Čtyři nejvyšší stupně hodnocení (tedy 7 – 10) zvolilo 73 % respondentů. Také v otevřených otázkách vyjadřovali respondenti spíše spokojenost.

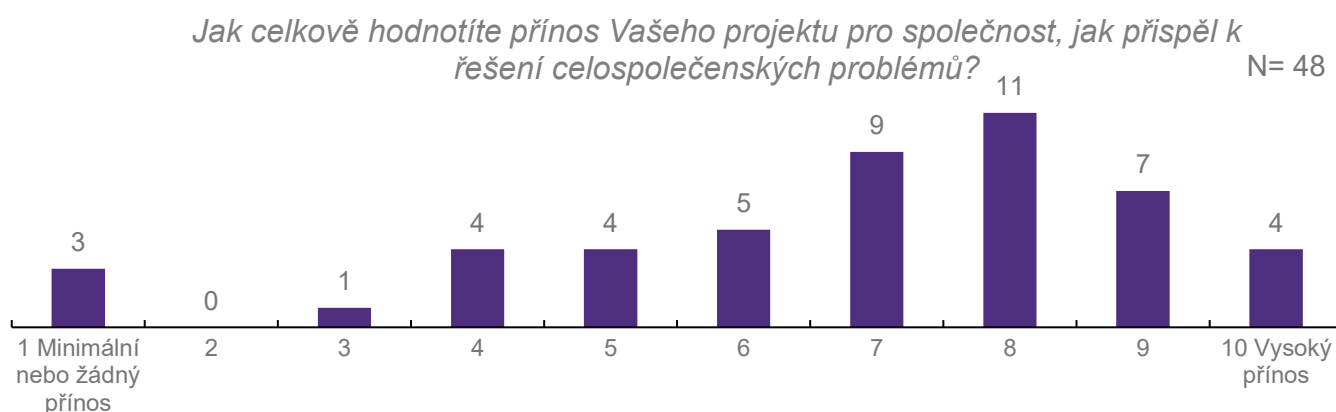
Graf 29 Celkové hodnocení přínosnosti podpory pro aplikační guaranty

Zdroj: vlastní šetření

Zároveň je ale nutné upozornit, že hodnocení přínosu projektu pro společnost a pro řešení celospolečenských problémů je mírně posunuto směrem k více kritickým stupňům hodnocení. I v tomto případě vybraly stupeň hodnocení 7 – 10 téměř dvě třetiny respondentů, nejčastější jsou ale stupně 7 a 8. Respondenti se tedy k otázce příspěvku k řešení celospolečenských problémů stavějí mírně rezervovaněji, většinově je ale stále tento přínos hodnocen jako spíše vysoký.

Graf 30 Hodnocení přínosu projektu k řešení celospolečenských problémů

Zdroj: vlastní šetření

Pozitivní vyznění celkového hodnocení programu podtrhuje skutečnost, že čtyři pětiny respondentů – aplikačních garantů uvažují o tom, že by se v budoucnosti do podobných programů znovu zapojili.

Celkové hodnocení tak lze shrnout do následujících bodů:

- Program byl napříč projekty **hodnocen pozitivně** – respondenti oceňovali, že propojuje společenské a humanitní vědy s technickými a přírodovědnými obory.
- Vyzdvihována byla také **flexibilita podpory**, která umožnila zaměřit se na témata s vysokým společenským dopadem, jež by v jiných grantových schématech obtížně hledala uplatnění.

- Projekty přinesly výsledky, které byly **prakticky využitelné**, což zvýšilo spokojenost aplikačních garantů i cílových skupin.
- Program napomohl k **posílení spolupráce** mezi akademickou, aplikační a veřejnou sférou a přispěl k inovacím v oblastech, které často stojí mimo hlavní proud technologických projektů.

Na základě požadavků formulovaných v průběhu workshopu / prezentace předběžných závěrů byl zpracován průmět implementace programu ÉTA na oblasti, pilíře a indikátory Evropského inovačního indexu (European Innovation Scoreboard, EIS). Program ÉTA má potenciální příspěvek především k pilířům **Framework Conditions** a **Innovation Activities**, a to zejména prostřednictvím rozvoje lidského kapitálu, budování interdisciplinárních dovedností a tvorby sítí spolupráce. Naopak **prakticky neovlivňuje** pilíře týkající se podnikových investic, technologických inovací, patentů a ekonomických dopadů. Program tak posiluje inovační kapacitu spíše na úrovni sociálních a institucionálních předpokladů než na úrovni tržních a technologických výsledků měřených v EIS.

Program ÉTA má potenciálně nejvýraznější dopad v rámci pilíře „**Framework Conditions**“, konkrétně na dimenzi **Human Resources** (např. indikátory jako *New doctorate graduates*, *Population with tertiary education*, *Lifelong learning*) a částečně na dimenzi **Attractive Research Systems** (*International scientific co-publications*, *Top-cited publications*). Evaluace opakovaně dokládá, že program posiluje interdisciplinární kompetence, buduje kapacity týmů a zvyšuje schopnost organizací pracovat s novými metodami, digitálními nástroji či daty. Projekty mohou přispívat k rozvoji lidského kapitálu zejména v oblastech společenských a humanitních věd, kde vytvářejí nové kompetence pro aplikovaný výzkum, analýzy, metodiky nebo digitální produkty. Přímý vliv na bibliometrické indikátory je však omezený, protože značná část výstupů není publikačního charakteru (v evaluaci je zdůrazněn vysoký podíl „ostatních výsledků“ a aplikačních výstupů).

Prokazatelný je také vliv na pilíř „**Innovation Activities**“, zejména na dimenzi **Innovation Linkages** (indikátory *Public-private co-publications*, *Innovative SMEs collaborating with others*). Program podle evaluace generuje rozsáhlé sítě spolupráce a prokazatelně posiluje meziinstitucionální i mezioborové vazby: z 419 projektů je většina realizována ve spolupráci s dalšími institucemi a zaznamenáno bylo více než 800 případů zapojení aplikačních garantů. Projekty dále často pokračují v návazných aktivitách, což odpovídá posílení inovačního ekosystému – i když jde spíše o spolupráci mezi veřejnými institucemi, univerzitami a neziskovým sektorem než o spolupráci podniků. Tím program přispívá k indikátoru *Public-private collaboration*, byť většina partnerů nejsou firmy, ale veřejné a společenské instituce.

Naopak **omezený až zanedbatelný vliv** má program ÉTA na pilíř „**Business Innovation**“, zahrnující dimenze **Firm Investments** (*R&D expenditures in business sector*, *Non-R&D innovation expenditures*) a **Innovators** (*SMEs introducing product or business-process innovations*, *Marketing/organisational innovators*). Evaluace potvrzuje, že projekty ÉTA nejsou orientovány na technologické ani tržně orientované inovace (resp. toto řeší pouze v jednotkách případů) a jen malá část účastníků pochází z podnikové sféry. Vzniklé výstupy – metodiky, aplikace, vzdělávací nástroje, portály, výstavy – nejsou typy inovací, které EIS standardně zaznamenává v podnikatelském sektoru. Program také prakticky neovlivňuje indikátor *Intellectual assets* (patenty, ochranné známky, designy), protože nevytváří technologické produkty ani nevede k patentovým výstupům.

Podobně slabý je vliv ÉTA na pilíř „**Impacts**“, zejména dimenze **Economic Effects** (*Employment in knowledge-intensive activities*, *Sales of innovative products*, *Exports of knowledge-intensive services*). V evaluaci není doložen žádný významný efekt na zaměstnanost v high-tech sektorech či tržní výkonnost inovací, protože projekty programu cílí primárně na veřejné služby, komunitní rozvoj, vzdělávání či kulturu, nikoli na ekonomickou komercializaci. Pokud program generuje dopady, jde o dopady **společenské**, nikoli ekonomické – což se v EIS přímo nezachycuje.

5 Doporučení pro přípravu navazujících programů

Návrh doporučení bude dopracován po rozhovorech se zástupci TAČR a dalších subjektů.

Tematické a oborové zacílení programu

Vysoká flexibilita programu a tematická otevřenost je (i přes ojedinělé výtky vůči příliš úzkému nebo politicky zaměřenému cílení) jednou z nejvíce oceňovaných charakteristik programu. Příjemci podpory i aplikační garanti obecně oceňují, že program je cílen na „rozhraní“ oborů a sektorů. Především v případě oborů, pro které je tato rozkročenost typická, bývá problém s tím, že příjemci se nevejdou do jiných, sektorově zaměřených programů – ÉTA je tedy unikátní a někdy jedním z mála dostupných forem podpory.

Doporučením v tomto smyslu tedy je především udržet tematickou rozmanitost a flexibilitu a nastavit cíle programu tak, aby bylo možné podporovat i okrajová a méně tradiční témata na rozhraní SHUV a dalších oborů, pro která nejsou k dispozici jiné druhy podpory.

Zároveň lze pozorovat, že specifické zacílení projektů do oblasti SHUV, mezioborové spolupráce a specificky na aplikaci výsledků SHUV v praxi má, ve srovnání s jinými oblastmi VaV a inovací, významná specifika, která při implementaci programu nejsou vždy plně zohledněná. Především jde o:

- Univerzální výkazy a formuláře, které často nezohledňují ostatní přínosy a výstupy projektů. Jak bylo ukázáno, komerční využití našla velmi malá část implementovaných výsledků. Toto je primárně způsobeno „měkkým“ charakterem většiny výsledků, u nichž se výsledky implementace jen velmi obtížně odhadují. Lze pozorovat, že přesnější kvantifikace ekonomických dopadů byly poskytovány téměř výhradně u projektů, ve kterých došlo k vývoji „hmatatelnějších“ výsledků, například webových a mobilních aplikací, vzdělávacích programů nebo v omezené míře i konkrétních produktů. U výsledků typu metodik, platform pro spolupráci, strategií, konzultační podpory, atd. se reálné ekonomické dopady obtížně vymezují, natož kvantifikují. Při reportingu jsou ostatní přínosy a výstupy část přehlíženy kvůli univerzálnímu charakteru výkazů a formulářů. Na ekonomické využití výsledků je pak kladen neúměrný důraz při reportingu. Této skutečnosti si všímá řada příjemců, v odpovědích na dotazníkové šetření i ve volných textech ve zprávách o implementaci:

„Hodnocení by nemělo být zaměřeno pouze na ekonomické přínosy, ale i na sociální a environmentální dopady; výzkum v nekomerčních oblastech má zásadní roli.“

„Dopady měkkých výstupů (semináře, články) se sledují obtížně; bylo by vhodné zaměřit se na jejich hodnocení v budoucích projektech.“

„(...) tyto projekty mají jiný charakter výstupů a jejich implementace probíhá např. prostřednictvím vzdělávání nebo metodických doporučení, které nelze vyjádřit ekonomickými metrikami.“

- Specifikem programu, resp. podporovaných oborů a jejich aplikace je také skutečnost, že výsledky těchto aktivit se často velmi obtížně propojují s klasifikací RIV, resp. M17+. Jak bylo ukázáno, tento problém se

projevoval především velmi vysokým podílem výsledků typu „Ostatní“ na všech reportovaných výsledcích (do této kategorie příjemci podpory „našroubovávají“ výsledky, které je obtížné zařadit ve formální klasifikaci výsledků) a také skutečností, že v téměř polovině projektů byly vytvořeny výsledky, které vůbec do RIV nebyly nahlášeny – a nebyly proto ani reportovány ve zprávách o implementaci. Přitom jde v řadě případů o nejdůležitější výsledky realizace projektů.

Doporučení:

- **Posílit důraz na sběr dat o nekomerčním využití aplikovaných výsledků při implementaci projektů (např. upravit formulář zpráv o realizaci tak, aby zpracovával také data o nekomerčním využití výsledků – včetně cílových beneficiářů, kvantifikace přínosů (nefinanční), atd.**
- **Zvážit zavedení vhodných indikátorů pro sledování měkkých dopadů a dopadů na úrovni veřejných institucí.**
- **Mimo výsledky reportované v RIV strukturovaně ve zprávách o implementaci sbírat také informace o výsledcích, které nebyly do RIV nahlášeny, včetně vhodných kvantifikací**
- **Obecněji zohledňovat výsledky mimo standardní klasifikaci RIV také v hodnocení projektů předložených do programu**

Konzistence reportingu a hodnocení

Z realizovaných analýz je zřejmé, že řada příjemců přistupuje ke klíčovým aspektům programu odlišně. Dle analýzy není napříč projekty dostatečně vyjasněná definice „implementace“ výsledků projektů. Většina projektů tak deklaruje, že všechny výsledky byly nebo budou implementovány. To přitom neodpovídá pozorované praxi, jako implementované výsledky jsou deklarovány například také akademické publikační výsledky, jejichž aplikace do praxe je sporná. Naopak v jiných projektech jsou podobné typy výsledků reportovány jako neimplementované (a v popisu je uvedeno, že výsledky tohoto typu z principu nejsou aplikačními výsledky a o jejich implementaci tedy nelze hovořit). Pouze malá část projektů (přibližně 15 %) vykazuje současně implementované i neimplementované výsledky, přestože by taková kombinace byla u většiny výzkumných projektů přirozená. Tato nekonzistence omezuje věrohodné vyhodnocení podílu skutečně implementovaných výsledků. Jedním z aspektů tohoto zdánlivého nadhodnocování implementace výsledků může být i skutečnost, že zprávy o implementaci nevyžadují detailní informace o tom, jak byly výsledky implementovány – postačí uvést, že k implementaci došlo. Naopak, pokud je některý z výsledků označen jako výsledek bez implementace, musí být vysvětleno, proč k implementaci nedošlo.

Implementační zprávy přitom neumožňují zachytit důvody, proč k implementaci nebo dosažení výsledků nedošlo, a tím se ztrácí významná část informací o reálném průběhu a dopadech projektů.

Podobně lze v projektech pozorovat určitou nekonzistenci co se týče vykazování komerčního využití výsledků. U nezanedbatelné části (z obsahové analýzy vyplývá, že jde až o dvě pětiny komerčně využitých výsledků) spočívá komerční využití v tom, že je například metodika nebo nový nástroj zaveden do praxe dané instituce – není ale zřejmé, v čem spočívá ekonomický přínos zavedení metodiky, směrnice, strategie, atd.

Někteří příjemci v této souvislosti poukazují i na detail související s vykazováním informací o implementaci: a sice že není zřejmé, zda se v zprávách o implementaci mají vyplňovat data za daný rok nebo za celou dosavadní implementaci. Tato nekonzistence ve vykazování byla ve zprávách pozorovaná.

Specifickým projevem nekonzistence v reportingu je skutečnost, že část příjemců odevzdává jednu zprávu za období (což je správný přístup), zatímco jiní příjemci zpracovávají odděleně zprávy o implementaci pro každý dosažený výsledek nebo skupinu „příbuzných“ výsledků (například série workshopů). Evaluačnímu týmu byl takto předán soubor 931 průběžných zpráv o implementaci, které se ale vztahovaly pouze k 702 unikátním kombinacím projektu a roku. Jinými slovy, z uvedených 702 zpráv o implementaci jich bylo 602 odevzdáno „korektně“ (tj. za jeden rok a projekt v jedné zprávě) zatímco zbývajících 100 bylo zpracováno do více různých souborů, často v

odděleném souboru pro každý výsledek. „Rekordmanem“ jsou dvě průběžné zprávy z jednoho projektu, které byly odevzdána každá v devíti oddělených souborech. I v této části tedy lze pozorovat „technickou“ nekonzistenci v reportingu.

V neposledním případě upozorňujeme také na skutečnost, že někteří příjemci neodevzdávají zprávy ve správných formátech. Ze 165 odevzdaných finálních zpráv o realizaci bylo 10 (6 %) odevzdáno ve formátu používaném pro průběžné zprávy o implementaci – a nebyla tedy poskytnuta data, která jsou ve finální zprávě vyžadována.

Doporučení:

- **Posílit metodickou podporu v oblasti vykazování a definic klíčových pojmů; podrobněji kontrolovat správné a korektní zpracování průběžných a finální zprávy o implementaci**
- **Vyžadovat alespoň ve finální zprávě o implementaci stručné vysvětlení toho, jak byly jednotlivé výsledky implementovány**

Komericializace výsledků

Jak bylo uvedeno výše, komericializace výsledků je na nízké úrovni – ke komerčnímu využití výsledků zpravidla dochází pouze v případě, že realizačního týmu se účastní subjekt (zpravidla, ovšem ne vždy, soukromý), který výsledky bezprostředně přebírá a aplikuje. Zaměření programu na společenské inovace, metodickou a vzdělávací podporu či přenos poznatků do veřejné praxe přirozeně vede k tomu, že většina výstupů má nekomerční charakter. V některých případech navíc dochází k nejasnému výkladu pojmu komericializace – příjemci za komerční využití považují jakoukoli formu implementace mimo akademické prostředí. Především VaV subjekty v oblasti SHUV (kteří tvoří drtivou většinu hlavních řešitelů projektů) navíc velmi často nemají sami vlastní zkušenosti s přenosem výsledků do praxe a jejich transferem do konkrétních produktů a služeb. Na takové procesy často nejsou nachystány ani instituce samotné – a to především procesně. Tato skutečnost vytváří bariéru pro vyšší míru komerčního využívání výsledků.

Doporučení:

- **Posílit podporu příjemců v oblasti komericializace (konzultace, vzdělávání, metodická podpora, atd.) výsledků s důrazem na specifika SHUV oborů, zvýšit důraz na propojování příjemců podpory se subjekty inovačních ekosystémů, kteří se zaměřují na transfer výsledků VaV do praxe.**
- **Posílit sdílení dobré praxe (nejen) v oblasti komerčního využití výsledků, podpořit vytvoření platformy pro sdílení zkušeností mezi řešiteli – např. specificky zacílené workshopy, online fóra zaměřená na přenos výsledků do praxe, atd.; více prezentovat příklady dobré praxe (vč. publikačních a propagačních výsledků).**
- **Zvážit zpřesnění definice komericializace v metodických dokumentech, aby nedocházelo k jejímu nesprávnému výkladu ze strany příjemců.**

Mezioborová spolupráce

Rozvoj a posilování mezioborové spolupráce patří také mezi klíčové přidané hodnoty programu. Důraz na mezioborová partnerství a spolupráci je jednomyslně oceňován. Určitou bariérou pro větší rozvoj mezioborové spolupráce v rámci podpořených projektů ale vytváří časové hledisko. Řada řešitelů uvádí, že interdisciplinární projekty vyžadují delší čas na přípravu projektů a vzájemné „sladění“ týmů z odlišných oborů. Z tohoto důvodu byly některými příjemci formulovány výhrady vůči krátkému trvání veřejné soutěže, během něž je obtížné formulovat skutečně mezioborový projekt a sestavit mezioborová / mezisektorová partnerství. Byly zaznamenány případy, kdy právě kvůli krátkému času na přípravu nebyla partnerství vytvořena a namísto toho byly klíčové aktivity realizovány formou subdodávky – kdy dodavatel de facto plní roli partnera. Část příjemců zmiňuje, že v krátkém času na přípravu je možné předložit pouze projekty, které již byly v určité fázi přípravy, nikoliv formulovat zcela nové projekty. I to může být důvod proč je více než dvě třetiny projektů formulováno na půdorysu předchozí spolupráce mezi partnery.

Část příjemců rovněž zdůrazňuje, že mezioborový charakter spolupráce často vytváří potřebu delší implementace – jednotlivé dílčí komponenty projektu je nutné správně naplánovat a navázat na sebe. Projekty se nezabývají pouze vývojem například nových metodik, ale také jejich následným ověřováním a aplikací, což samo o sobě vytváří tlak na harmonogram (například v případě škol je nutné pro pilotní ověřování respektovat školní cyklus, obdobně je kvůli specifickému kontextu časově náročná také validace a pilotní ověřování v jiných oblastech), který je o to vyšší, pokud jsou výsledky zpracovávány, validovány a testovány a následně opět upravovány a finalizovány v mezioborové spolupráci. Je proto doporučováno zvážit prodloužení časového harmonogramu pro realizaci projektu v případě, že součástí projektu je praktické ověřování a validace výsledků v reálných podmínkách.

Doporučení:

- **Komunikovat s předstihem (cca 6 měsíců) klíčové parametry budoucích veřejných soutěží (výzev) mezioborového programu tak, aby bylo možné s předstihem sestavovat realizační týmy a připravovat nové projekty**
- **Zvážit prodloužení maximální možné doby realizace projektu o 6 – 12 měsíců specificky pro fázi pilotního ověřování a validace výsledků.**

Administrativní překážky

Část respondentů dotazníkového šetření i příjemců podpory ve zpracovaných zprávách o implementaci poukazuje na některé administrativní překážky, kterým při implementaci programu čelí. Specificky je zmiňováno především:

- Zjednodušit schvalování změn v personálním obsazení projektového týmu (při přirozené fluktuaci zaměstnanců)
- Zjednodušit pravidla pro vstup nového aplikačního garanta v průběhu implementace projektu – kdy se přirozeně objeví potřeba spolupracovat s dalším subjektem na implementaci výsledků, aniž by bylo nutné schvalovat dodatek ke smlouvě;
- Zjednodušit pravidla pro změny v rozpočtech tak, aby do určité hranice (např. změna do 10 %) nebylo nutné změnu řešit formálním dodatkem ke smlouvě;

Doporučení:

- **Zvážit úpravu pravidel pro administraci projektů s cílem zjednodušit procesy změn v projektovém týmu, vstupu nových partnerů nebo drobných transferů v rozpočtu**

Způsobilost výdajů

S ohledem na specifický charakter projektů zaměřených na implementaci výsledků výzkumu v SHUV oborech do praxe narážejí někteří příjemci na nedostatečnou podporu aktivit, které jsou pro implementaci výsledků do aplikační praxe nezbytné. Typicky jde o náklady na propagaci a publicitu (které jsou klíčové především v projektech, jejichž zásadní komponentou je osvěta a veřejná komunikace), náklady spojené s testováním, pilotním ověřováním a validací metodik v reálném provozu, atd. Tyto náklady často nemohou být zařazeny do kategorie ostatních přímých nákladů (které jsou vymezeny jako náklady na ochranu práv duševního vlastnictví, náklady spojené s údržbou a provozem dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, atd.) a jsou pokrývány z kategorie nepřímých nákladů.

Specificky se potom objevuje také požadavek na podporu follow-up projektů například formou malých pokračovacích grantů, licenční podpory či specifické podpory marketingu a popularizace výsledků dosažených v realizovaných projektech.

Doporučení:

- Aktualizovat vymezení přímých nákladů tak, aby zahrnovaly financování aktivit, které jsou nezbytné pro aplikaci a implementaci výsledků ve společenskovědních, humanitních a uměleckých oborech; zohledňovat specifika aplikace výsledků těchto oborů v definici ostatních přímých nákladů.
- Zvážit zavedení dodatečné podpory formou pokračovacích grantů zaměřených na popularizaci a propagaci výsledků, marketing, licenční podporu, atd.

Forma a způsob projektového reportingu prostřednictvím zpráv o realizaci

Ve vztahu ke způsobu a formě projektového reportingu byla v průběhu evaluace identifikována konkrétní zjištění, která omezují využitelnost dat z projektového reportingu pro celkové hodnocení výstupů a výsledků podpory, ale i jejich dopadů – a limitují tak komplexnost a „plastičnost“ pohledu na dosažené výsledky. Jak bylo v evaluační zprávě v různých kontextech uvedeno, projektový reporting pro určité aspekty hodnocení neposkytuje dostatečná (nebo žádná) vstupní data – a jediným způsobem, jak takové informace o programu zjistit je sběr primárních dat (s jeho omezeními).

Část těchto deficitů byla již diskutována výše, a to především co se týče velmi omezené výpovědní hodnoty dat zpracovávaných ve zprávách o implementaci o dosažených výsledcích projektu – mimo výsledky, které byly komercializovány a lze tak vymezit jejich ekonomický dopad – takové výsledky ale lze v programu ÉTA pozorovat spíše ojediněle a k velké většině výsledků, které komerční aplikaci nemají poskytuje projektový reporting často velmi omezená data.

Dalším zásadním limitem diskutovaným výše je skutečnost, že ve zprávách o implementaci se vůbec nezjišťují data o výsledcích, které nebyly nahlášené do RIV, které namnoze představují zásadní efekty projektů – poskytují se pouze informace, které se „vejdou“ do formálního rámce RIV a u řady projektů tak může dojít k zásadní redukci informací o projektu.

Mezi další limity reportingu patří především:

- Zprávy o implementaci neposkytují informace o plánovaných výsledcích, které vůbec nebyly zpracovány - a o důvodech toho, proč nebyly zpracovány
- Jak již bylo uvedeno výše, pokud je výsledek vykázán jako implementovaný, příjemce dále nerozpracovává způsob implementace. Část příjemců pravděpodobně zaměňuje "implementovaný" a "dosažený" / "zpracovaný". Naopak, pokud je výsledek označen jako neimplementovaný, musí být vysvětleno, proč k implementaci nedošlo.
- V případě implementace výsledku není reportováno, kdo výsledek implementoval a jak. Z dat uvedených ve zprávách o implementaci tak nelze analyzovat roli AG a případně dalších účastníků projektů.
- Podobně v případě reportované komercializace nelze vyčíslit, kdo v realizačním týmu výsledky komerčně využívá a ke komu se tedy vztahují reportovaná data – například o počtech nových produktů, o výši úspor nebo dodatečných příjmů, atd. V reportingu se rozlišují pouze členové týmu (do této kategorie ale patří také aplikační garanti!) a subjekty mimo realizační tým. I v tomto bodu lze navíc pozorovat nekonzistence, mezi příjemci není úplná shoda, jak vykazovat – část příjemců tedy efekty na úrovni aplikačních garantů evidentně vykazuje v realizačním týmu, zatímco jiní je vykazují v kategorii přínosů mimo realizační tým.
- Obecně se na základě dat ze zpráv o implementaci obtížně tvoří linka: plánovaný výsledek v implementačním plánu - dosažený výsledek (a jeho číslo v RIV nebo jde o výsledek mimo RIV) - implementace (a kdo) - komercializace
- Ve zprávách chybí explicitní propojení výsledků na RIV – tedy číslo výsledku v této databázi. To je spíše technické omezení, z důvodu této absence se obtížněji výsledky reportované příjemci propojují s daty publikovanými v RIV například pro ověření aktuálního stavu výsledků, které byly v implementačních plánech plánovány.

- Zásadním omezením je absence sledování publikací, propagačních aktivit, atd. Informace o realizovaných propagačních a publikačních aktivitách se proto musí sbírat ad-hoc a na vzorku příjemců.

Doporučení: **ad-hoc úpravy formátu projektového reportingu (zpráv o implementaci), které omezí nebo odstraní uvedené limity.**

6 Přílohy

6.1 Shrnutí případových studií

Téma: péče o seniory

Souhrn za jednotlivé projekty

TL03000520: Chytrá řešení napříč kontinuální péčí o seniory (Ostravská univerzita)

Projekt měl za cíl vyvinout IT a senzorický nástroj pro monitoring vitálních funkcí seniorů, který zlepší kvalitu ošetrovatelské péče a zároveň zachová komfort pacientů. Inovace směřovala k využití v institucionální i domácí péči a reagovala na demografické trendy stárnutí populace a nedostatek zdravotnického personálu. Výsledkem je aplikovaná **senzorická podložka** umísťovaná pod matraci, která sleduje stav ležících pacientů. V rámci projektu bylo nasazeno více než 200 podložek v domovech seniorů aplikačního garanta SeneCura. Obchodní model je založen zejména na pronájmu s cenou kolem 2 400 Kč za měsíc. Implementaci provázely bariéry v podobě obav části ošetřujícího personálu, které se podařilo překonat zapojením všech úrovní zaměstnanců do systému kontroly.

Projekt je od počátku koncipován jako víceoborový (kinantropologie, psychologie, IT, sociální péče). Spolupráce je hodnocena jako efektivní, prospěšná a bez zásadních bariér – projektový tým svou odborností pokryl všechny aspekty projektu. Došlo k posílení partnerství mezi univerzitami, start-upem a aplikačním garantem.

Dopady projektu jsou významné – přímým přínosem je kvalitnější péče a efektivnější monitoring seniorů, nepřímým pak zvýšení povědomí o možnostech využití technologií v sociální péči. Komerční potenciál je značný, avšak udržitelnost zatím není plně zajištěna, protože chybí patentová ochrana, legislativní vyjasnění a dlouhodobé financování. Jako silnou stránku projektu lze označit sociální zaměření a propojení vědy s praxí, slabinou je silná globální konkurence v oblasti nositelné elektroniky. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, neboť umožnil spojit společenské a technologické disciplíny a přinést řešení s významným společenským dopadem.

TL02000362: Využití humanoidního robota pro aktivní stárnutí seniorů a seniorek (Masarykova univerzita)

Projekt se zaměřil na propojení sociálních a technologických aspektů využití **robota Pepper**. Cílem bylo aktivizovat seniory prostřednictvím zábavy, komunitních aktivit a budování identity. Motivací bylo zároveň bořit stereotypy o technologickém ageismu a ukázat, že senioři mohou být aktivními uživateli moderních technologií. ČVUT vyvíjelo software pro reálné interakce a MUNI zkoumala sociální dopady, zatímco aplikační garant Život 90 poskytoval prostředí a cílové skupiny.

Projekt splnil plánované cíle a přinesl i mnoho výsledků nad rámec, například kurzy robotiky, tvorbu dialogů či popularizační články. Vyvinutý software pro robota Pepper byl zveřejněn na GitHubu a využívají ho studenti i vědci. Přímé implementace probíhaly v komunitních centrech, kde senioři robota testovali, učili se programovat a

navrhovat obsah. Projekt přinesl desítky odborných i popularizačních výstupů a ovlivnil výuku i další výzkum na obou univerzitách.

Dopady byly patrné zejména u seniorů, kteří díky interakcím s robotem získali nové aktivity, posílili sebevědomí a rozvíjeli mezigenerační vztahy. U odborné veřejnosti i studentů zvýšil povědomí o možnostech gerontechnologií a inspiroval další diskuse. V mezinárodním měřítku se rozšířilo povědomí prostřednictvím publikací, konferencí a mediálních výstupů. Udržitelnost fyzického výsledku byla limitována zastaráním technologie a finančními bariérami, avšak znalostní báze a software zůstávají využívány a mají dlouhodobý přínos.

Jako silnou stránku projektu lze označit mezioborovou spolupráci a kreativní řešení výzev, zejména v době pandemie, slabinou pak finanční a technická náročnost provozu robota. Program ÉTA je hodnocen pozitivně díky prostoru pro kreativitu a mezioborovost, které umožnily vzniknout výsledkům s významným společenským dopadem.

TL02000345: Demografický webový portál pro municipality ČR – analýza dostupných kapacit předškolního vzdělávání a služeb pro seniory včetně podkladů pro plánování a strategii rozvoje (SC & C spol. s r.o.)

Projekt měl za cíl vytvořit online nástroj, který obcím poskytuje aktuální demografická data a krátkodobé prognózy týkající se vývoje počtu dětí a seniorů. Hlavní motivací bylo umožnit samosprávám kvalifikovaně plánovat kapacity mateřských škol a služeb pro seniory. Impuls vycházel z praxe, **demografický portál** měl zjednodušit práci zastupitelům a zvýšit jejich informovanost.

Výsledkem projektu je funkční webový portál a aplikace, které aktivně využívá téměř stovka obcí v rámci ročního členství. Kromě plánovaných výstupů vznikly i nad rámec – například data o populaci v produktivním věku, účty pro ORP a MAS, pravidelné webináře či články v odborných časopisech. Projekt se stal pro společnost SC & C také nástrojem propagace a vstupní branou k dalším zakázkám, například dlouhodobým demografickým studiím.

Dopady projektu jsou patrné především na lokální úrovni. Obce oceňují jednoduchost a praktickou využitelnost dat pro plánování školských i sociálních služeb, a povědomí o demografickém portálu v ČR významně vzrostlo. Přímý vliv na politiku či legislativu zaznamenán nebyl, ale projekt podporuje informovanost o důsledcích stárnutí populace. Bariéry spočívají zejména v komerční udržitelnosti – předplatné pokrývá náklady, ale nepřináší významný zisk. Hodnota projektu však spočívá v posílení reputace firmy a v rozšiřování partnerství s obcemi, poradenskými firmami či akademickou sférou.

Program ÉTA byl hodnocen pozitivně – administrativní náročnost byla zvládnutelná a komunikace s TAČR hodnocena jako vstřícná. Slabší stránkou bylo dlouhé čekání na schválení projektu a nutnost psát průběžné zprávy. Silnou stránkou je funkční produkt, který nachází reálné využití. Projekt tak přispívá k řešení celospolečenské výzvy stárnutí populace alespoň na lokální úrovni tím, že obcím poskytuje podklady pro strategická rozhodnutí a plánování.

Porovnání projektů zaměřených na péči o seniory

TACR a program ÉTA hodnotí zástupci všech tří projektů pozitivně.

Spolupráce a mezioborovost

Ve všech projektech byl kontakt mezi aktéry alespoň částečně zahájen ještě před samotnými úvahami o projektu. Všechny projekty stavěly na multidisciplinární spolupráci – v projektech byla využita různá kombinace akademických institucí, soukromých firem a dalších organizací (např. o.p.s.). Spolupráce byla vnímána jako velký přínos. Výzvou byl odlišný způsob uvažování a komunikace mezi obory, popř. mezi různými typy partnerů (státní sektor a komerční sektor; mocenská nerovnost mezi technickými a sociálními vědami). V projektech robota Pepper a sensorické podložky šlo o hlubší integraci vědy, technologie a praxe – interdisciplinární spolupráce hodnocena jako vysoce efektivní a inspirativní. U demografického portálu šlo spíše o spolupráci konzultační, s menší hloubkou (propojení výzkumné firmy a municipalit – propagace, zpětná vazba).

Plánované výsledky

Ve všech případech byly plánované výsledky splněny. Projekty měly ambici posílit praktickou využitelnost – nikoli jen akademické výstupy. V projektu robota Pepper vznikla velká spousta neplánovaných výsledků – tyto neplánované výsledky byly nejčastěji kategorie O a navazovali na potřeby aktuálně zjištěné během projektu. V ostatních projektech bylo neplánovaných výsledků méně (u demografického portálu byly neplánované výsledky spíše praktické a uživatelské než vědecké).

Dopady

Všechny projekty měly dopad na své hlavní uživatele, přičemž u projektů robota Pepper a sensorické podložky byly hlavními a přímými uživateli sami senioři. U zapojených seniorů projekty přispěly (alespoň částečně) ke zlepšení kvality jejich života. Zatímco dopad na cílovou skupinu u demografického portálu byl jen zprostředkovaný (portál cílil na obce a jejich zastupitele a ti teprve musí rozhodnout o případných krocích ke zlepšení kvality života seniorů).

Dva technologicky zaměřené projekty přináší nová poznání ve svém oboru. Robot Pepper a sensorická podložky jsou projekty, které jsou "průkopníky nových cest". Demografický portál (komerční projekt) má hlavní dopad v informování cílové skupiny, která má mj. na starosti péči o seniory (zastupitelé obcí).

Ve dvou projektech (kde působil mj. komerční subjekt) je hlavní výsledný produkt stále funkční (demografický portál a sensorická podložka) a řeší se jeho komercializace. Ve třetím projektu fyzický výsledek projektu (robot Pepper) už nefunguje – i když dle zástupců projektu "know-how stále žije" a čerpají z něj.

U projektu sensorické podložky je vysoký komerční potenciál, ale slabinou je patentová ochrana a financování. U projektu demografického portálu spočívají bariéry zejména v komerční udržitelnosti – předplatné pokrývá náklady, ale nepřináší významný zisk (hodnota projektu však spočívá v posílení reputace a propagace firmy a v rozšiřování partnerství).

Celospolečenský kontext

Každý projekt reagoval na stárnutí populace a potřebu adaptace služeb, i když zcela odlišným způsobem. Projekt sensorické podložky se zaměřil na konkrétní řešení nedostatku zdravotnického personálu; robot Pepper přispěl k boření stereotypů o seniorech a technologiích a měl významný dopad na veřejnou debatu. Demografický portál má omezenější celospolečenský dopad, je zaměřený spíše na lokální úroveň.

Téma: redukce a plýtvání potravinami

Souhrn za jednotlivé projekty

TL02000092: Podpora pro-environmentálních vzorců chování a incentive pro behaviorální změnu v produkci potravinových odpadů a plýtvání (MENDELU, Provozně ekonomická fakulta)

Projekt měl za cíl získat přesná data o plýtvání potravinami v českých domácnostech, navrhnout a otestovat behaviorální intervence a vytvořit metodiku pro jejich využití v plánech odpadového hospodářství. Inovace spočívala v kombinaci objektivního měření odpadu a testování komunikačních strategií. Výstupem jsou reprezentativní data z 900 domácností, metodika pro obce, pět workshopů a mezinárodní konference. Implementace do praxe je částečná – metodika je k dispozici, ale centrální kampaň zatím nevznikla z důvodu nedostatku financí.

Projekt byl založen na úzké spolupráci mezi univerzitou, aplikačními garanty (MŽP, MZe, JMK) a firmou Green Solution. Spolupráce byla hodnocena jako modelová – probíhaly konzultace, testování a workshopy. Partnerství s Green Solution pokračuje i po skončení projektu a přineslo oběma stranám cenné know-how.

Dopady projektu jsou významné – intervenční kampaň prokázala 11% pokles plýtvání potravinami, vzdělávací materiály se nadále využívají ve školách a firmách a data jsou citována v akademické i aplikační sféře. Komerční dopad je omezený, ale vznikla nezisková organizace Food Waste Institute pro pokračování aktivit. Silnou stránkou projektu jsou unikátní data a praktické ověření účinnosti intervencí, slabinou nedostatečné financování pro masivní zavedení metodiky. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil řešit společensky významný problém a propojit výzkum s praxí.

TL05000718: Zvýšením potravinové soběstačnosti k odolnosti společnosti vůči dopadům krize (UJEP, Fakulta sociálně ekonomická)

Projekt měl za cíl určit potenciál komunitních zahrad (KZ) jako prostředek pro zvýšení potravinové soběstačnosti obyvatel měst a posílení jejich odolnosti vůči krizím. Inovace spočívala v mapování poptávky po KZ, identifikaci bariér jejich zakládání a vytvoření doporučení pro obce. Výstupem je metodika pro zakládání KZ, výsledky dotazníkových šetření a GIS mapy vhodných lokalit. Projekt reagoval i na pandemii COVID-19, která zvýšila zájem o samozásobitelství. Implementace byla úspěšná – obce získaly podklady, které využily při plánování nových zahrad.

Projekt byl koncipován mezioborově, zapojil sociology, GIS analytiku, ekonomy, zástupce veřejné správy i neziskový sektor (KOKOZA o.p.s.). Spolupráce byla hodnocena jako velmi dobrá a pokračuje i v dalších projektech. MŽP jako aplikační garant využívá výsledky pro formulaci politiky a přípravu výzev na zakládání KZ.

Dopady projektu jsou společenské i praktické. Projekt zvýšil povědomí o významu KZ, poskytl obcím konkrétní doporučení a pomohl překonat počáteční bariéry při zakládání zahrad. Komerční využití se nepředpokládá, ale partner projektu KOKOZA využívá výsledky pro své poradenské aktivity.

Silnou stránkou projektu je aplikovatelnost výstupů a jejich okamžitá využitelnost, slabinou jsou omezené možnosti plošného sledování dopadů. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil pružně reagovat na potřeby obcí a vytvořit prakticky orientovaný projekt.

Porovnání projektů zaměřených na redukci a plýtvání potravinami

TAČR a program ÉTA hodnotí zástupci obou projektů velmi pozitivně.

Program umožnil aplikovaný výzkum s přímým dopadem na praxi a poskytl dostatečnou flexibilitu pro reakci na aktuální potřeby.

Spolupráce a mezioborovost

Projekt MENDELU se opíral o spolupráci s ministerstvy, krajem a firmou Green Solution a zapojil odborníky na ekonomii, odpadové hospodářství a behaviorální vědy. Spolupráce byla intenzivní a partneři oceňovali kvalitu dat i možnost ovlivnit intervenční strategie. Projekt Zvýšení potravinové soběstačnosti zapojil univerzitu, neziskovou organizaci KOKOZA, MŽP a několik měst, čímž vytvořil silný mezioborový rámec kombinující sociologii, GIS, environmentální ekonomii a veřejnou správu. Oba projekty stavěly na partnerství, které často navazovalo na předchozí spolupráce, a posílily je pro budoucí projekty.

Plánované výsledky

Oba projekty splnily plánované cíle a dosáhly výsledků s vysokou aplikační hodnotou. MENDELU přineslo unikátní data o plýtvání potravinami z reprezentativního vzorku 900 domácností, ověřené intervenční kampaně a metodiku pro obce. Projekt soběstačnosti vytvořil metodiku pro zakládání komunitních zahrad, GIS mapy vhodných lokalit, zprávy pro obce a brožury pro veřejnost. V obou projektech vznikly nad rámec plánu další výstupy – MENDELU například založila Food Waste Institute jako platformu pro udržení výstupů, projekt soběstačnosti rozšířil šetření o nové obce a zpracoval praktické materiály pro další vzdělávání a šíření informací.

Dopady

Dopady obou projektů jsou výrazné a společensky relevantní. Projekt MENDELU prokázal 11% snížení plýtvání potravinami u zapojených domácností, ovlivnil veřejnou debatu a poskytl podklady pro další diskuze či kroky na institucionálních úrovních. Projekt soběstačnosti zvýšil povědomí o komunitních zahradách, pomohl obcím identifikovat vhodné lokality a aktivizoval místní obyvatele. Komerční využití nebylo u obou projektů cílem, ale v případě KOKOZY výsledky posílily jejich nabídku služeb pro města a obce. Výzvou zůstává dlouhodobá udržitelnost a financování diseminace výsledků.

Celospolečenský kontext

Oba projekty reagují na globální výzvy – udržitelnost, klimatickou změnu a odolnost společnosti vůči krizím. MENDELU přispívá k naplňování cílů EU na snížení potravinového odpadu a vytváří nástroje pro efektivní environmentální politiku. Projekt soběstačnosti ukazuje možnosti, jak posílit lokální potravinové zdroje a komunitní vazby, zejména v dobách krizí. Společně oba projekty podporují systémové změny směrem k udržitelnějšímu a odolnějšímu fungování měst a domácností.

Téma: umění

Souhrn za jednotlivé projekty

TL02000222: Podpora turistického ruchu vcházením do krajinomalby a fotografie (Ústav geoniky AV ČR)

Projekt měl za cíl vytvořit kolekci krajinomaleb a historických fotografií z Moravy a přilehlých oblastí, identifikovat místa jejich vzniku a dokumentovat současný stav krajiny. Inovace spočívala v propojení historických uměleckých děl s moderní dokumentací a ve využití audiovizuálních forem popularizace. Výstupem jsou výstavy, publikace a webové stránky, které propojují vědecké výsledky s veřejností. Původně plánované čtyři výstavy byly navýšeny téměř na dvojnásobek. Implementace proběhla formou instalace výstav v muzeích a galeriích a zveřejněním digitálního obsahu online.

Projekt spojil geovědní a umělecké disciplíny, čímž vznikl unikátní mezioborový přístup podporující kulturní turistiku. Spolupráce s aplikačními garanty – muzei, galeriemi a obcemi – byla klíčová pro zajištění výstavních prostor a historických dat. Komunikace s některými partnery byla náročná, ale projektový tým ji zvládl a partnerství zůstala převážně na osobní bázi.

Dopady projektu jsou především společenské a kulturní – podpořil návštěvnost regionů, přiblížil veřejnosti vývoj krajiny a rozšířil povědomí o krajinomalbě. Komerční efekt je nepřímý prostřednictvím prodeje publikace a zvýšení turistické atraktivity. Silnou stránkou projektu je popularizace vědy a zapojení široké veřejnosti. Slabinou je omezená udržitelnost výstav, které mají dočasný charakter.

Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil vznik unikátního propojení vědy, umění a turistiky.

TL03000367: Využití virtuální reality v umění – vytvoření zážitku ve světě fantazie a inspirace Karla Zemana (UTB Zlín)

Projekt měl za cíl vytvořit nový umělecký zážitek ve virtuální realitě (VR), který by přiblížil dílo Karla Zemana mladé generaci a využil jej pro vzdělávání. Inovace spočívala v kombinaci audiovizuální tvorby, IT vývoje a interaktivní edukace. Výstupem je audiovizuální dílo, které bylo prezentováno v Kabinetu filmové historie UTB, v Muzeu Karla Zemana v Praze a na filmových festivalech. Součástí byly také workshopy v ČR a Francii. Projekt proběhl podle plánu, výsledky nad rámec nebyly generovány – hlavní důraz byl kladen na kvalitu finálního AV díla.

Projekt byl od počátku víceoborový, spojil IT vývojáře, umělce a pedagogy. Spolupráce mezi UTB, Filmfestem a FG Forrest byla hodnocena jako dobrá, i přes obtížnější start projektu, který vedl ke změně hlavního řešitele. Projektový tým měl zkušenosti s vedením grantů a zvládl řízení i koordinaci všech aktivit.

Dopady projektu jsou především společenské a vzdělávací – stovky žáků a studentů měly možnost vyzkoušet si VR brýle a interaktivní formou se seznámit s dílem Karla Zemana. Komerční využití se neplánuje, další využití je smluvně zajištěno s partnery prostřednictvím prezentací na festivalech. Silnou stránkou projektu je atraktivní propojení umění a moderních technologií, slabinou omezený dosah projektu (nižší stovky účastníků). Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil vznik unikátního uměleckého výstupu s vysokou edukační hodnotou.

Porovnání projektů zaměřených na umění

TACR a program ETA hodnotí zástupci obou projektů pozitivně.

Především je oceňována možnost spojit výzkum s praxí a realizovat inovativní kulturní projekty, které by bez podpory nevznikly. Program je vnímán jako unikátní díky důrazu na mezioborovost a rozšíření dosahu umění napříč věkovými a jinými cílovými skupinami napříč regiony.

Spolupráce a mezioborovost

Projekt krajinomalby propojil geovědní výzkum, historii umění a regionální instituce (muzea, obce) s cílem přiblížit vývoj krajiny široké veřejnosti. V rámci spolupráce bylo zapojeno až 15 aplikačních garantů. Z tohoto důvodu nebyla komunikace vždy jednoduchá a obnášela různé výzvy, ale přinesla cenná data a lokální zapojení. Projekt Karla Zemana spojil univerzitní tvůrčí tým s Filmfestem a FG Forrest a propojil audiovizuální tvorbu, IT vývoj a vzdělávání. Spolupráce byla hodnocena jako dobrá, i přes složitější start a změnu hlavního řešitele. Oba projekty jsou příkladem víceoborového přístupu – první v oblasti přírodních a humanitních věd, druhý v propojení umění a technologií.

Plánované výsledky

Oba projekty splnily plánované cíle. Krajinomalba dosáhla dvojnásobného počtu výstav oproti plánu, vydala dvě publikace a zpřístupnila výsledky online. Projekt Karla Zemana vytvořil kvalitní audiovizuální VR dílo a uspořádal plánované workshopy a výstavy v ČR i zahraničí. Nad rámec plánu projekt krajinomalby významně rozšířil popularizaci prostřednictvím médií a veřejných akcí, zatímco projekt VR se zaměřil především na kvalitu hlavního výstupu, bez tvorby dodatečných výsledků.

Dopady

Oba projekty mají výrazný společenský dopad. Krajinomalba podporuje kulturní turistiku, zvyšuje povědomí o proměnách krajiny a zapojuje veřejnost prostřednictvím výstav a online obsahu. Virtuální realita Karla Zemana přibližuje historii filmového triku mladé generaci a má silný edukační rozměr. Komerční efekt je u obou projektů vedlejší – kniha z projektu krajinomalby je dostupná ke koupi, VR dílo je využíváno především v rámci festivalů a prezentací. Výzvou pro oba projekty je dlouhodobá udržitelnost – výstavy jsou dočasné a VR technologie rychle zastarává, což vyžaduje aktualizaci.

Celospolečenský kontext

Projekt krajinomalby přispívá k uchování kulturního a přírodního dědictví a podporuje regionální identitu. Projekt VR přináší moderní způsob vzdělávání a popularizace kulturní historie, který odpovídá potřebám digitální generace. Oba projekty tak propojují vědu, kulturu a veřejnost a mají význam pro budování vztahu k historii a krajině.

Téma: covid

Souhrn za jednotlivé projekty

TL04000303: GEOSKOP – distanční výuka zeměpisu na základních školách a gymnáziích (Univerzita Palackého, Olomouc)

Projekt si kladl za cíl vytvořit online vzdělávací portál pro interdisciplinární výuku zeměpisu, který podpoří kritické myšlení a konstruktivní přístup žáků. Inovace reagovala na změny ve vzdělávání po pandemii COVID-19, která přesunula výuku do domácností, a snažila se transformovat tradiční model „učitel učí žáka“ na interaktivní prostředí, kde učitel působí jako průvodce. Výsledkem je webová aplikace GEOSKOP, která je po registraci přístupná učitelům i žákům a slouží k distanční i prezenční výuce. Portál aktuálně využívá přibližně 500 uživatelů a jejich počet každoročně roste. Implementace nečelila zásadním bariérám – pouze drobné technické obtíže byly vyřešeny s IT expertem.

Projekt byl od počátku pojat jako víceoborový, kombinující geografii s historickými, sociálními a environmentálními aspekty. Spolupráce mezi univerzitou, gymnáziem a základními školami v ČR i Rakousku byla hodnocena jako vynikající a profesionální, posílená teambuildingy a společnými workshopy. Projektový tým měl dostatečné kapacity a zkušenosti pro řízení i technickou realizaci.

Dopady projektu jsou především akademické a společenské – GEOSKOP podporuje rozvoj kritického myšlení a samostatné práce žáků. Nepřímé dopady na vzdělávací politiku nejsou zaznamenány, komerční využití se neplánuje. Udržitelnost portálu závisí na zajištění financování pro rozšiřování obsahu. Silnou stránkou projektu je inovativní propojení distanční a prezenční výuky a vysoká spokojenost partnerů, slabé stránky nejsou výslovně uvedeny. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, neboť umožnil realizaci nápadu, který by bez podpory nebyl uskutečněn.

TL04000150: R-DETI – zkvalitnění péče o děti s kožními problémy z pohledu etiky, sociální a zdravotní péče v době pandemických krizí (Technická univerzita v Liberci)

Projekt měl za cíl vyvinout ochranné prostředky (roušky a nákrčníky) vhodné pro děti s kožními nemocemi, s důrazem na komfort, funkčnost a estetiku, aby jim nošení ochrany dýchacích cest během pandemie nezhoršovalo zdravotní stav. Inovace spočívala v kombinaci medicínských požadavků s textilním výzkumem a designem, včetně zapojení psychologických aspektů. Výstupem byly funkční vzorky roušek a nákrčníků ve více variantách, užitečný vzor, dotazníkové šetření a odborné články. Implementace proběhla formou testování na dětských pacientech ve spolupráci s LFHK UK, ale k plošnému nasazení nedošlo kvůli odeznění pandemie a poklesu poptávky.

Projekt byl mezioborový, propojil textilní inženýrství, medicínu, psychologii i design. Spolupráce mezi TUL, LFHK UK a VÚB byla hodnocena jako velmi efektivní, partneři pravidelně konzultovali postupy a výsledky. Bariéry spočívaly v etickém schvalování testů a regulačních překážkách při změně požadavků (přechod k respirátorům). Partnerství byla posílena a rozšířena o spolupráci s výrobcí vláken a zahraničními firmami, které projevíly zájem o výsledky projektu.

Dopady projektu jsou společenské i odborné – přinesl komfortnější řešení pro zranitelnou skupinu dětí, rozšířil znalosti o vlivu roušek na dermatologické pacienty a zvýšil povědomí mezi rodiči a zdravotníky. Komerční využití zatím nenastalo, ale produkty jsou připraveny k výrobě při budoucí potřebě. Silnou stránkou projektu je jeho rychlá aplikovatelnost a praktický výstup, slabinou omezená možnost implementace kvůli konci pandemie. Program ÉTA

je hodnocen pozitivně, protože umožnil flexibilní reakci na aktuální společenskou potřebu a mezioborovou spolupráci.

Porovnání projektů zaměřených na covid

TAČR a program ÉTA hodnotí zástupce obou projektů pozitivně.

Spolupráce a mezioborovost

Oba týmy oceňují možnost propojení výzkumu s praxí a flexibilitu programu při řešení aktuálních společenských výzev.

V obou projektech byla spolupráce mezi partnery nastavena dobře a hodnocena jako přínosná. Projekt GEOSKOP propojil univerzitu s gymnázií a základními školami, čímž vytvořil platformu pro sdílení zkušeností učitelů a inovaci výuky zeměpisu. Projekt R-DETI naopak propojil obory textilního inženýrství, medicínu, psychologii a design, aby vyvinul řešení pro děti s kožními problémy během pandemie. Oba projekty tak stavěly na multidisciplinárním přístupu – GEOSKOP více v rovině pedagogické a sociální, R-DETI v rovině technické a medicínské. Výzvou v případě R-DETI byly etické a legislativní bariéry spojené s testováním produktů u dětských pacientů.

Plánované výsledky

Oba projekty dosáhly všech plánovaných výsledků. GEOSKOP vytvořil funkční webový portál pro distanční i prezenční výuku, který je aktivně využíván učiteli a žáky a má rostoucí uživatelskou základnu. R-DETI vyvinul několik funkčních vzorků roušek a nákrčníků, vytvořil použitelný a akceptovatelný vzor, který byl i testován. Projekt R-DETI navíc přinesl nad rámec plánu rozsáhlou popularizaci výsledků a zapojil nové materiály do vývoje.

Dopady

V obou projektech jsou dopady primárně společenské. GEOSKOP podporuje rozvoj kritického myšlení žáků a inovaci ve výuce, zatímco R-DETI přispěl k lepší ochraně zdraví dětí a zvýšení povědomí o jejich potřebách mezi rodiči a zdravotníky. Komerční využití GEOSKOPU se neplánuje, zatímco produkty R-DETI jsou připraveny k výrobě v případě budoucí pandemie a mají potenciál rychlé implementace. Slabinou R-DETI je omezená možnost zavedení výsledků do praxe po odeznění pandemie, u GEOSKOPU je výzvou zajištění financování pro další rozšiřování obsahu.

Celospolečenský kontext

Oba projekty reagují na významné společenské výzvy. GEOSKOP reaguje na změny ve vzdělávání po pandemii a pomáhá transformovat roli učitele i žáka v procesu učení. R-DETI reagoval přímo na pandemii COVID-19 a přinesl praktické řešení pro zranitelnou skupinu dětí. Celkově oba projekty přispívají k adaptaci společnosti na krizové situace, každý ve své oblasti – GEOSKOP v oblasti vzdělávání, R-DETI v oblasti ochrany zdraví.

Téma: doprava a smart řešení

Souhrn za jednotlivé projekty

TL03000066: Chytrý venkov – udržitelný rozvoj venkova s využitím Smart řešení (UJEP, Fakulta sociálně ekonomická)

Projekt měl za cíl vytvořit metodiku pro zavádění konceptu chytrého venkova, která umožní přenést principy Smart City do prostředí menších obcí a vytvořit nástroje pro udržitelný rozvoj venkova. Inovace spočívala v přizpůsobení technologických i netechnologických řešení specifikům venkova, aby byla prakticky použitelná i pro obce s omezenými kapacitami. Výstupem je metodika, odborný článek a realizovaný workshop, které obcím a místním akčním skupinám poskytují praktický návod. Metodika již byla využita při tvorbě strategií CLLD 2021–2027. Implementaci komplikovala nízká ochota některých obcí sdílet data a rozdílná kvalita dostupných dat.

Projekt byl víceoborový – spojil sociálně-ekonomické přístupy s technologickými znalostmi z oblasti Smart City. Spolupráce mezi UJEP, Inovačním centrem Ústeckého kraje a Národní sítí MAS byla hodnocena jako rovnocenná a přínosná. Partnerství pokračuje i po skončení projektu a vznikly nové kontakty pro další spolupráci.

Dopady projektu jsou významné zejména pro regionální rozvoj – metodika pomáhá obcím lépe plánovat, využívat data a zvyšovat atraktivitu venkova pro mladší generace. Společenským přínosem je zlepšení obrazu venkova a podpora jeho rozvoje. Komerční využití se neplánuje, udržitelnost je podmíněna průběžnou podporou šíření metodiky. Silnou stránkou projektu je praktická využitelnost a propojení akademické sféry s praxí, slabinou je závislost na ochotě obcí se zapojit. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil vznik komplexního nástroje pro další rozvoj venkova v tomto sektoru.

TL05000424: Komplexní systém psychologické ponehodové péče v ČR (Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.)

Projekt měl za cíl vytvořit funkční, provázaný systém psychologické podpory pro osoby zasažené dopravní nehodou, od krizové intervence na místě nehody až po dlouhodobou terapii. Inovace spočívala v propojení jednotlivých článků pomoci a vytvoření uceleného metodického rámce pro odborníky. Výstupem je odborná kniha, web www.ponehodovapece.cz, edukační materiály, best practices a dopadová studie pro veřejnou správu. Díky vysokému zájmu praxe bylo uspořádáno čtyřnásobně více workshopů než bylo plánováno, a byla zavedena pravidelná mezioborová setkání odborníků.

Projekt zapojil různé odborníky jako např. psychology, techniky, analytiky nehod, statistiky a zástupce IZS včetně policejních psychologů. Spolupráce mezi CDV a aplikačním garantem ČSODN byla intenzivní a probíhala po celou dobu projektu, přičemž řízení projektu bylo hodnoceno jako efektivní. Partnerství bylo posíleno a pokračuje i v navazujícím projektu.

Dopady projektu jsou společenské i odborné – výstupy jsou volně dostupné a využívány v praxi, web slouží jako centrální místo pro informace a mapu pomoci. Projekt podpořil vznik navazujícího prakticky zaměřeného projektu, posílil síť odborníků a zlepšil metodiky práce s oběťmi nehod. Komerční využití se neplánuje, výsledky jsou chápány jako veřejná služba. Silnou stránkou projektu je institucionální opora CDV a návaznost výstupů, slabinou systémová bariéra dostupnosti dlouhodobé psychoterapie. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil sjednotit odbornou komunitu a vytvořit nástroje s přímým společenským dopadem.

TL03000691: Ochrana soukromí a osobních údajů v systémech autonomního řízení (ČVUT, Dopravní fakulta)

Projekt měl za cíl vytvořit certifikovanou metodiku pro práci s osobními údaji v systémech autonomního řízení a připravit ji k budoucímu legislativnímu ukotvení. Inovace reagovala na rostoucí poptávku po systematickém řešení ochrany dat, které jsou autonomními systémy sbírány, a na reputační rizika výrobců a provozovatelů. Výstupem je metodika, která má výrobcům a provozovatelům pomoci nastavit procesy ochrany osobních údajů tak, aby byly v souladu s legislativou. Projekt mapoval datové toky v oblasti autonomní mobility a vytvořil znalostní základnu, která bude dále rozvíjena. Implementaci zatím brání omezená ochota výrobců sdílet reálná data; metodika byla testována pouze na simulovaných datech.

Projekt byl od počátku víceoborový. Propojil právní a technické experty a položil základy pro společný jazyk mezi právníky a vývojáři. Spolupráce s Ministerstvem dopravy jako aplikačním garantem byla klíčová – poskytovalo zpětnou vazbu, certifikovalo výstupy a mělo zajistit jejich využití v budoucích politikách. Právní kancelář Rowan Legal doplnila expertízu v oblasti ochrany dat.

Dopady projektu jsou především institucionální a odborné – vznikla metodika připravená k použití při tvorbě legislativy a k aplikaci v průmyslové praxi. Společenský dopad se očekává v budoucnu, jakmile metodika pronikne do reálných provozů. Komerční využití je omezené, ale znalostní základna je cenná pro další vývoj. Silnou stránkou projektu je, že metodika byla certifikována, třebaže ji zatím nebylo možné zcela využít v praxi a prozatím je založena pouze na modelových údajích. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil propojit technické a právní disciplíny a reagovat na aktuální potřeby rozvoje autonomní mobility.

Porovnání projektů zaměřených na dopravu a smart řešení

TAČR a program ÉTA hodnotí zástupci všech tří projektů pozitivně. Všichni oceňují podporu aplikovaného výzkumu, možnost multidisciplinárních týmů a prostor pro praktické výstupy, které mají přímý společenský dopad.

Spolupráce a mezioborovost

Projekt KOMPLEX propojil psychology, techniky, analytiku nehod a zástupce IZS, spolupráce byla hodnocena jako intenzivní a vyústila v posílení partnerské sítě odborníků. Projekt Ochrany osobních údajů propojil IT odborníky, právníky a Ministerstvo dopravy, přičemž klíčovým přínosem byla schopnost „přeložit“ právní normy do technického kontextu. Chytrý venkov vypracoval metodiku, realizoval workshopy a odborný článek, které MAS využívají při tvorbě strategií, a nad rámec plánu byly publikovány další odborné články.

Dopady

KOMPLEX má přímý společenský dopad – výstupy jsou implementovány do praxe, využívají je složky IZS i veřejná správa, vznikl navazující projekt a síť odborníků se pravidelně setkává. Dopad projektu Ochrany osobních údajů je zatím spíše potenciální – metodika je připravena a certifikována, ale čeká na legislativní a tržní poptávku; klíčový přínos spočívá v připravenosti na budoucí regulaci a know-how pro certifikace. Chytrý venkov má dopad především na regionální rozvoj – metodika byla využita při přípravě strategií CLLD, MAS a obce ji používají pro plánování projektů a aplikace vznikají v Datovém centru ÚK. Komerční využití se v žádném z projektů přímo neplánuje, ale v případě Ochrany osobních údajů je do budoucna očekáván významný tržní potenciál.

Celospolečenský kontext

Všechny projekty reagují na aktuální výzvy – KOMPLEX zlepšuje péči o oběti dopravních nehod a snižuje riziko dlouhodobých psychických následků, čímž přispívá k sociální stabilitě a ekonomickým úsporám. Projekt Ochrany osobních údajů předběhl dobu a připravil nástroje pro zajištění soukromí v budoucích autonomních systémech, což je klíčové pro důvěru veřejnosti a bezpečnost digitální mobility. Chytrý venkov podporuje udržitelnost a atraktivitu

venkova, čímž pomáhá řešit odliv obyvatel a zvyšuje kvalitu života v regionech. Společně tak tyto tři projekty přispívají k systémovým změnám v dopravě, legislativě i regionálním rozvoji.

Téma: výuka/vzdělávání

Souhrn za jednotlivé projekty

TL03000123: Expoziční vzdělávací nástroje Paměti národa pro 21. století (Post Bellum, o.p.s.)

Projekt měl za cíl vytvořit moderní interaktivní expozici Paměti národa, která by zpřístupnila autentické příběhy pamětníků široké veřejnosti a propojila historii s digitálními technologiemi. Inovace spočívala v kombinaci příběhového obsahu s AR/VR technologiemi, gamifikací a digitálním průvodcem. Výstupem jsou dvě stálé expozice (Pardubice a Brno), software pro interaktivní exponáty a digitálního průvodce, pět vědeckých publikací a datově podložený výzkum publika. Implementace byla úspěšná – expozice jsou plně v provozu a generují placenou návštěvnost.

Projekt byl od počátku mezioborový, zapojil experty na nové technologie, herní design, architekturu, historii a muzejní pedagogiku. Spolupráce mezi Post Bellum, technologickým partnerem 3dsense, FF UK a municipalitami byla hodnocena jako náročná, ale přínosná – došlo k posílení know-how všech stran a k vytvoření modelu pro další expozice.

Dopady projektu jsou výrazné – expozice slouží jako kulturní centra s doprovodnými programy, workshopy a vzdělávacími aktivitami. Společenským přínosem je prohloubení historické paměti, podpora občanského vzdělávání a zvýšení atraktivity regionů. Komerční dopad je nepřímý prostřednictvím vstupného a zvýšené návštěvnosti. Silnou stránkou projektu je inovativní a imerzní forma zpracování, slabinou vysoká finanční a technická náročnost. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil propojit humanitní vědy s technologiemi a vytvořit dlouhodobě udržitelné expozice.

TL03000259: Vývoj diagnostické baterie čtení s porozuměním pro žáky 2. stupně ZŠ (Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta)

Projekt měl za cíl vyvinout novou diagnostickou baterii pro měření porozumění souvislému textu u žáků 2. stupně ZŠ, která by nahradila zastaralé nástroje z 80. let a reflektovala současný vývoj jazyka i potřeby praxe. Inovace spočívala ve vytvoření sady moderních testovacích úloh a metodiky pro jejich využití v pedagogicko-psychologických poradnách a při výuce speciální pedagogiky. Klíčovým výstupem je metodická příručka s diagnostickými texty a otázkami. Implementace do plné praxe zatím vyžaduje standardizaci, proto je využití nyní pouze orientační.

Projekt byl řešen ve spolupráci s PPP Ostrava a Opava, které se podílely na připomínkování a testování textů. Spolupráce byla hodnocena jako přínosná a přinesla nové podněty pro vývoj. Navázána byla také spolupráce s Prešovskou univerzitou a dalšími akademickými institucemi.

Dopady projektu jsou především odborné – rozšíření diagnostických možností PPP, zlepšení přípravy budoucích speciálních pedagogů a zapojení do mezinárodních výzkumů čtenářské gramotnosti. Nepřímým přínosem je snížení rizika sociálního znevýhodnění žáků s poruchami čtení. Komerční využití není plánováno, ale materiály mohou být podkladem pro budoucí akreditaci standardizovaného nástroje. Silnou stránkou projektu je odborná kvalita a reakce na aktuální potřeby praxe, slabinou absence standardizace, která omezuje plošné nasazení. Program ÉTA je hodnocen pozitivně, protože umožnil vznik zásadního nástroje pro pedagogickou diagnostiku.

TL02000480: Nástroj k nácviku zvukové stránky češtiny pro výuku nerodilých mluvčích s důrazem na využití ICT

Projekt byl zaměřen na vytvoření moderního, systematického a didakticky uceleného nástroje pro výuku výslovnosti češtiny jako cizího jazyka. Reagoval na dlouhodobý deficit aktuálních fonetických materiálů, kdy dostupná skripta byla metodicky i obsahově zastaralá a neodpovídala současným potřebám výuky ani možnostem digitálních technologií. Výsledkem projektu je kombinace dvou cvičebnic a komplexní online aplikace s profesionálními audio nahrávkami, interaktivními a adaptivními cvičeními a možností zpětné vazby, která umožňuje samostatný i řízený trénink výslovnosti. Projekt tak propojil lingvistický a fonetický výzkum s praktickou aplikací ve vzdělávání a s efektivním využitím ICT.

Hlavním řešitelem i aplikačním garantem projektu byla Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, konkrétně Fonetický ústav a Ústav bohemistických studií, přičemž role výzkumného týmu a aplikačního garanta se do značné míry překrývaly. To umožnilo průběžné testování výsledků přímo ve výuce kurzů češtiny pro cizince a rychlou zpětnou vazbu od cílových skupin. Klíčovým partnerem byla programátorská firma, která se nepodílela pouze dodavatelsky, ale fungovala jako rovnocenný mezioborový partner a přinesla inovativní technická řešení nad rámec původního plánu. Spolupráce se dále rozšířila na domácí i zahraniční univerzitní pracoviště, zejména prostřednictvím sítí Erasmus+ a aliance EU4+, kde byly výsledky pilotně využívány.

Projekt měl výrazné akademické, institucionální i společenské dopady. Pro studenty a učitele češtiny jako cizího jazyka vznikl kvalitní a široce využívaný nástroj, který zlepšuje osvojování výslovnosti, individualizuje výuku a zvyšuje efektivitu pedagogické práce; aplikaci a materiály využívají tisíce uživatelů v ČR i zahraničí. Pro Filozofickou fakultu UK projekt znamenal posílení prestiže, internacionalizace a také vznik nových interních procesů spojených s licenčním a částečně komerčním využitím výsledků. Projekt byl hodnocen jako plně úspěšný, splnil všechny plánované cíle a v řadě ohledů je překročil, zejména rozsahem výstupů a jejich reálným dopadem do praxe. Získané ocenění a pokračující rozvoj aplikace potvrzují jeho dlouhodobou udržitelnost a význam pro oblast jazykového vzdělávání i propojení humanitních věd s digitálními technologiemi.

Porovnání projektů zaměřených na výuku a vzdělávání

TAČR a program ÉTA hodnotí zástupci všech projektů pozitivně. Projekty oceňují možnost realizace dlouhodobých cílů, které by bez podpory programu nebyly uskutečněny, a shodují se, že program ÉTA umožnil propojení výzkumu s praxí.

Spolupráce a mezioborovost

Projekt Paměť národa byl výrazně mezioborový – zapojil neziskovou organizaci, akademické pracoviště, technologického partnera a experty z oblastí designu, architektury a muzejní pedagogiky. Spolupráce byla hodnocena jako náročná, ale přínosná, a vedla k posílení kapacit i k navázání nových partnerství. Projekt Diagnostická baterie čtení i projekt Nástroj k nácviku zvukové stránky češtiny měly jednodušší strukturu spolupráce, hlavními partnery byly Ostravská univerzita a PPP Ostrava a Opava, resp. pouze zaměstnanci FSV UK ve spolupráci s dodavatelskou společností v oblasti ICT. Spolupráce byla spíše konzultačního charakteru, zaměřená na vývoj a testování nástrojů. Výzvou v projektu Ostravské univerzity byla absence standardizace textů, která limituje širší využití.

Plánované výsledky

Projekty splnily plánované cíle. Paměť národa vytvořila dvě stálé interaktivní expozice s digitálním průvodcem, softwarem pro AR/VR exponáty a robustní výzkumná data o publiku. Nad rámec plánu vznikly dětská verze expozice, desková a úniková hra a další doprovodné formáty. Diagnostická baterie čtení vyvinula sadu textů a metodickou příručku, která je již používána v PPP a při výuce na Pedagogické fakultě. Nad rámec plánu vznikly odborné studie a prezentace na konferencích, nicméně testování bylo částečně zpožděno pandemií COVID-19. Projekt FSV UK vytvořil ucelený systém pro výuku zvukové stránky češtiny pro nerodilé mluvčí, zahrnující dvě cvičebnice a komplexní online aplikaci, které jsou reálně využívány ve výuce na FF UK, v komerčních kurzech i na domácích a zahraničních univerzitách. Nad rámec původního plánu došlo k rozšíření výstupů i funkcionalit (např. sofistikovanější aplikace, licenční platforma a analytické nástroje), přičemž všechny plánované výsledky byly naplněny a v některých ohledech překročeny.

Dopady

Dopady projektu Paměť národa jsou výrazně společenské a kulturní – expozice se staly živými kulturními centry, podporují občanské vzdělávání a mají mezinárodní přesah. Komerční dopad je nepřímý prostřednictvím vstupného a teambuildingů. Dopady projektu Diagnostická baterie čtení jsou primárně odborné – zlepšují diagnostickou praxi PPP a přispívají k rovnosti ve vzdělávání, ale širší využití je limitováno chybějící standardizací. Komerční využití se neplánuje. Dopady projektu FSV UK jsou především vzdělávací a společenské – vznikl široce využívaný digitální nástroj a učební materiály, které zkvalitňují výuku češtiny jako cizího jazyka v ČR i v zahraničí, podporují internacionalizaci českého vysokého školství a usnadňují integraci nerodilých mluvčích. Sekundární institucionální a ekonomický dopad spočívá v posílení prestiže FF UK a v udržitelném, omezeném komerčním využití prostřednictvím licencí a prodeje cvičebnic.

Celospolečenský kontext

Projekt Paměť národa reaguje na potřebu uchování historické paměti a vzdělávání k demokracii a kritickému myšlení, čímž přispívá k posilování občanských hodnot. Projekt Diagnostická baterie čtení reaguje na dlouhodobý problém absence moderních diagnostických nástrojů a pomáhá snižovat sociální znevýhodnění žáků s poruchami čtení. Oba projekty tak řeší společensky důležité výzvy, každý ve svém segmentu – jeden v oblasti kulturní a historické paměti, druhý v oblasti inkluzivního vzdělávání. Projekt FSV posiluje dostupnost kvalitní výuky češtiny jako klíčového nástroje vzdělávací i sociální integrace. Zároveň přispívá k digitalizaci humanitního vzdělávání, k šíření českého jazyka a kultury v mezinárodním prostředí a k posilování role univerzit jako nositelů společensky relevantních inovací.

6.2 Podrobná analýza evaluačních otázek

Stručné představení programu ÉTA

Program ÉTA Technologické agentury České republiky (TA ČR) je nástrojem veřejné podpory aplikovaného výzkumu, který se zaměřuje na oblast společenských a humanitních věd. Program byl spuštěn v roce 2018 s cílem podpořit výzkumné aktivity, jejichž výsledky mají potenciál prakticky přispět k řešení aktuálních společenských výzev. Specifikem programu je důraz na mezioborovou spolupráci a zapojení aplikačních partnerů – institucí, které mohou výsledky výzkumu uplatnit v praxi.

ÉTA je koncipována jako otevřený rámec pro spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a subjekty z veřejného, neziskového i soukromého sektoru. Významnou roli v programu hraje také důraz na společenský dopad, který je v rámci hodnocení projektů sledován jako jedno z klíčových kritérií. V praxi se jedná například o metodiky, doporučení pro veřejné politiky, vzdělávací nástroje nebo nové přístupy v oblasti kultury, péče, vzdělávání či správy věcí veřejných.

Jednotlivé výzvy (veřejné soutěže) v rámci programu vymezují tematické priority, které se odvíjejí od aktuálního společenského kontextu a strategických dokumentů. Témata se v průběhu let proměňovala – příklady zahrnují oblasti jako rovnost a začleňování, digitalizace veřejné správy, participace obyvatel, podpora kulturní identity, duševní zdraví nebo vzdělávací inovace. Výzkumné projekty musí být realizovány v partnerství s aplikačním subjektem, který se zavazuje k využití nebo zhodnocení výsledků.

Celkem bylo v rámci programu ÉTA mezi lety 2018 a 2020 vyhlášeno pět těchto veřejných soutěží. Každá z nich měla specifické tematické zaměření a cíle, které reflektovaly aktuálně vnímané společenské potřeby a priority. Níže je uveden přehled těchto výzev:

1. veřejná soutěž (2018)

První VS programu ÉTA se zaměřila na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti společenských a humanitních věd. Cílem bylo podpořit projekty, které propojují výzkumné organizace s aplikačními partnery a přinášejí praktické výstupy využitelné v různých sektorech společnosti.

2. veřejná soutěž (2019)

Druhá VS pokračovala v podpoře aplikovaného výzkumu se zaměřením na aktuální společenské výzvy. Důraz byl kladen na interdisciplinární spolupráci a zapojení aplikačních partnerů, aby výstupy projektů měly reálný dopad na praxi.

3. veřejná soutěž (2019)

Třetí VS rozšířila tematické oblasti o nové výzvy, jako je digitalizace a modernizace veřejné správy. Cílem bylo podpořit projekty, které přispějí k efektivnějšímu fungování veřejných institucí a zlepší kvalitu poskytovaných služeb.

4. veřejná soutěž (2020)

Čtvrtá VS byla vyhlášena 29. dubna 2020 a svým zaměřením se, s ohledem na aktuální kontext v době vyhlášení VS, od ostatních výrazně odlišovala. Specifikem této VS bylo zaměření především v kontextu reakce na pandemii COVID-19. Projekty měly přispět k řešení dopadů pandemie na společnost a navrhnout opatření pro zvýšení odolnosti společnosti vůči podobným krizím v budoucnosti.

5. veřejná soutěž (2020)

Pátá výzva byla vyhlášena 2. září 2020. Zaměřila se na podporu projektů, které využívají inovační potenciál společenských, humanitních a uměleckých věd k řešení výzev 21. století. Důraz byl kladen na spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a aplikačními partnery s cílem přenést výsledky výzkumu do praxe.

Program generuje široké spektrum výstupů, jejichž přínos je různorodý a často obtížně srovnatelný. Mezi podpořenými projekty lze nalézt jak výzkumy orientované na systémové změny (např. v oblasti vzdělávací politiky), tak pilotní řešení nebo metodické nástroje zaměřené na specifické cílové skupiny. Charakteristickým rysem programu je rovněž vysoká míra tematické rozmanitosti a odlišný přístup jednotlivých řešitelských týmů k práci s aplikačními partnery.

Analýza EO 1

Základní přehled o podpoře z programu ÉTA

V rámci pěti veřejných soutěží programu ÉTA bylo předloženo celkem 2 035 projektů, z nichž 419 bylo podpořeno. Celková výše nákladů na realizaci těchto projektů dosáhla přibližně 2,45 mld. Kč, přičemž téměř 2 mld. Kč tvořila podpora z národních zdrojů.

Podrobnější struktura financování a účastnické základny je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 2 Plnění programu

	Počet podaných projektů	Počet podpořených projektů	Celkové náklady	Finanční podíl programu
ÉTA 1	306	94	527.23 mil. Kč	88 %
ÉTA 2	362	136	739.95 mil. Kč	79 %
ÉTA 3	526	100	722.52 mil. Kč	79 %
ÉTA 4	308	33	119.96 mil. Kč	79 %
ÉTA 5	533	56	327.91 mil. Kč	79 %
ÉTA celkem	2035	419	2 448 mil. Kč	81 %

Zdroj: TAČR – ISTA

Výstupy projektů

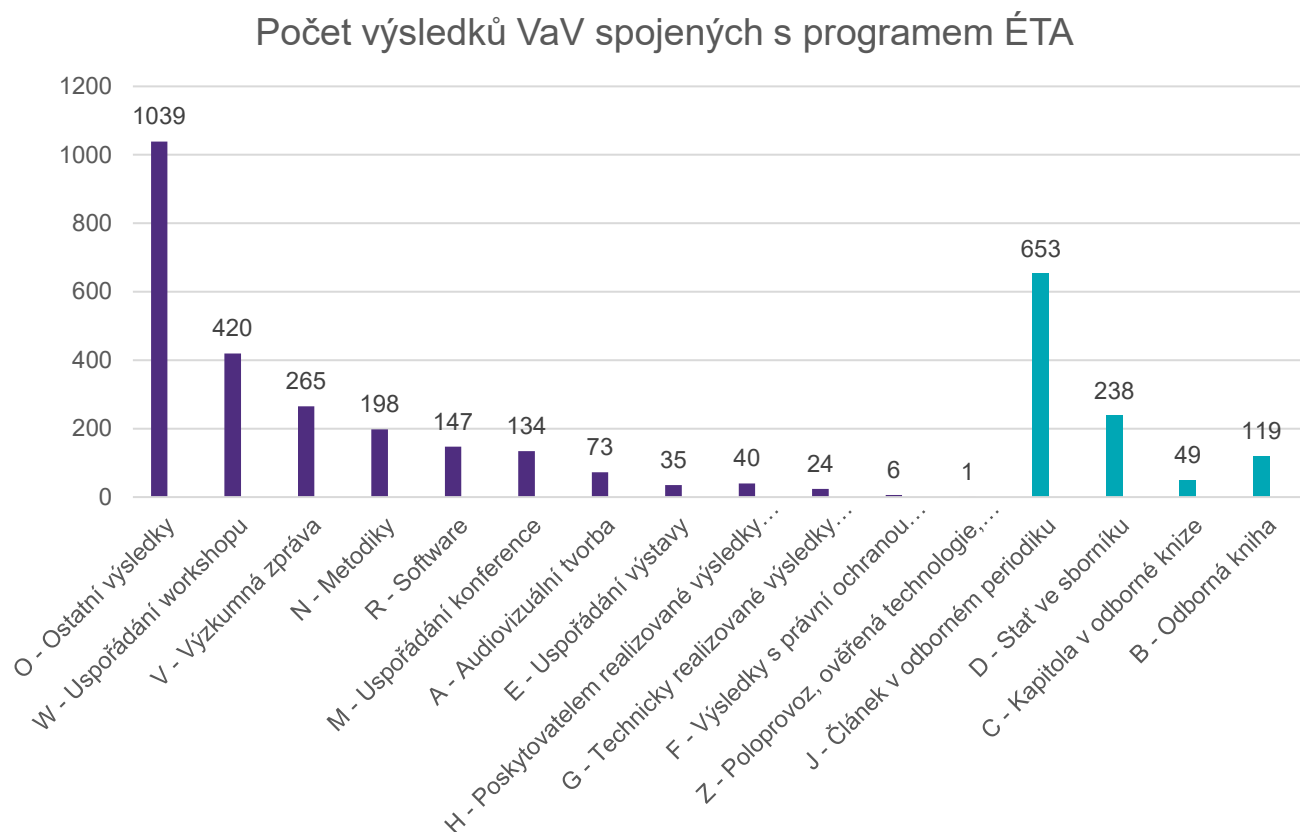
Zásadní je pro evaluaci především otázka VaV výsledků podpory z programu ÉTA. Jako vstupy pro tuto analýzu výsledků podpory v této oblasti lze uvažovat tři zdroje. Za první, data prezentovaná ve vztahu k programu ÉTA v dashboardu TAČR – tedy data reportovaná v systému monitoringu projektů. Za druhé, data o výsledcích VaV reportovaná v databázi CEP, která je součástí IS VaVal. Třetím zdrojem potom je samotný Rejstřík informací o výsledcích (RIV), který je rovněž součástí IS VaVal a obsahuje údaje o výsledcích, kterých bylo dosaženo při řešení výzkumných aktivit VaVal. Záznamy o dosažených výsledcích, které jsou v tomto rejstříku obsaženy, lze propojit se zdrojem financování těchto aktivit, a to až na úroveň projektů.

Data z těchto zdrojů ovšem vykazují odlišné hodnoty celkových výsledků podpory. Dle informačního systému, který monitoruje pokrok v implementaci podpořených projektů programu ÉTA (ISTA) bylo díky podpoře vytvořeno celkem 3441 výsledků (data ke květnu 2025). V RIVu je pak 3751 výstupů, v rámci 412 evidovaných projektů, ne všechny projekty však evidovaly (7 neevidovalo).

V rámci programu ÉTA bylo dle údajů z monitorovacího systému TA ČR (ISTA) evidováno celkem 3 441 výsledků dosažených v podpořených projektech. Z hlediska jejich struktury dle klasifikace M17+ dominují především tzv. ostatní výsledky (1 039; 30 %), které představují široké spektrum výstupů – od analytických studií a interních metodických materiálů až po digitální a aplikační nástroje.

Významný podíl tvoří také publikační výstupy – především články v odborných periodikách (653; 19 %) a statě ve sbornících (238; 7 %). Spolu s odbornými knihami (119) a kapitolami v odborných knihách (49) tak publikace představují přibližně třetinu všech evidovaných výsledků. Z aplikačně zaměřených kategorií jsou nejčastější workshopy (420; 12 %) a výzkumné zprávy (265; 8 %), které dokumentují důraz programu na diseminaci poznatků a praktické využití výsledků ve spolupráci s aplikační sférou. Významné zastoupení mají rovněž metodiky a specializované postupy (198; 6 %) a software (147; 4 %). Naopak zcela okrajově se v rámci programu objevují technicky realizované výsledky (24), výsledky s právní ochranou (6) či poloprovozy (1).

Graf 31 Počet výsledků VaV

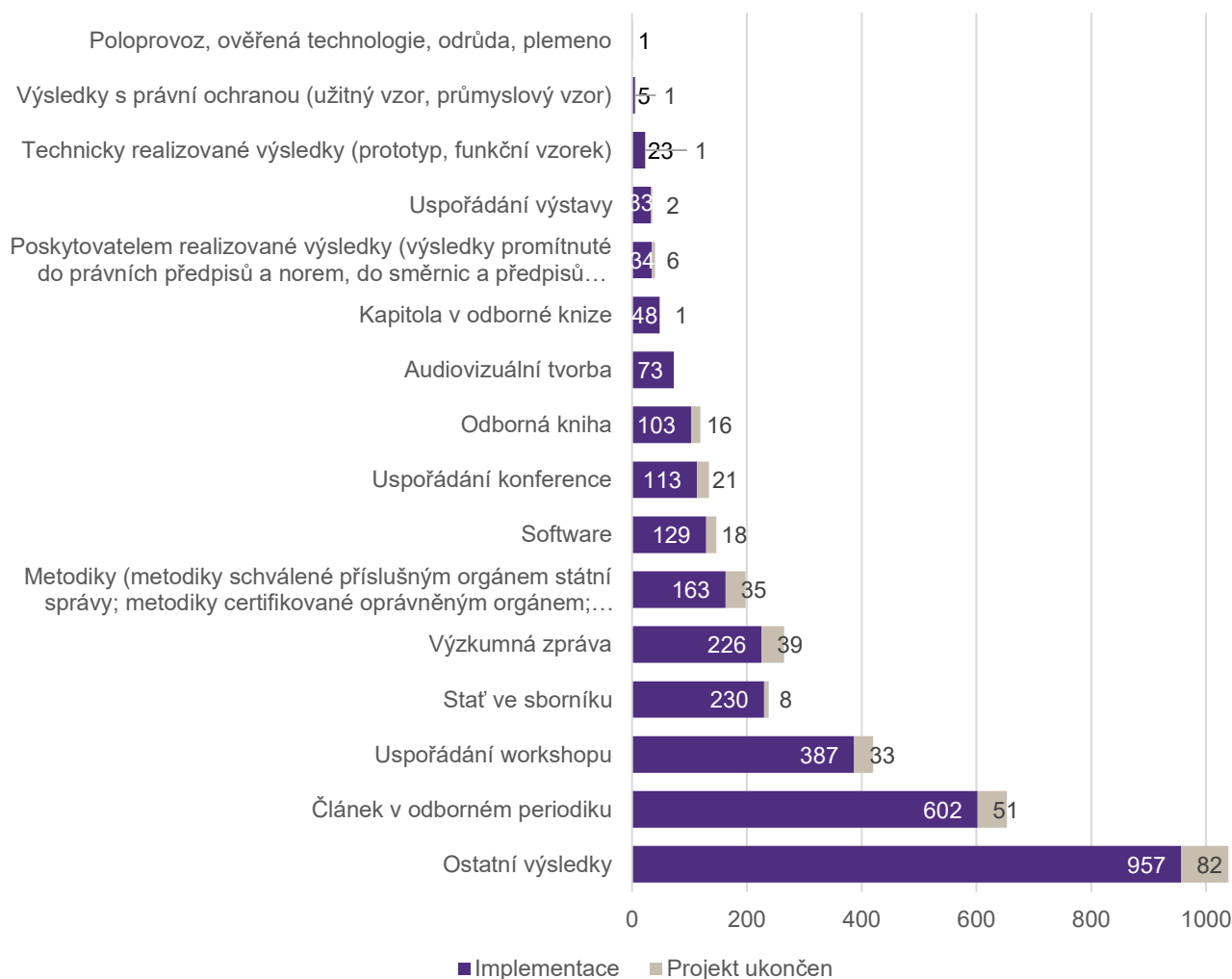

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Většina z výsledků (3 127; 91 %) je aktuálně ve fázi implementace, zatímco 314 výsledků (9 %) je již u projektů ukončených. Nejčastěji se jedná o tzv. ostatní výsledky (1 039; 30 %), které představují heterogenní skupinu zahrnující např. analytické výstupy, metodické materiály či digitální nástroje. Významné zastoupení mají také publikační výstupy – zejména články v odborných periodikách (653; 19 %) a statě ve sbornících (238; 7 %) – a dále workshopy (420; 12 %) a výzkumné zprávy (265; 8 %). Menší část představují metodiky (198; 6 %), software (147) a odborné knihy (119). Zcela okrajově jsou zastoupeny technicky realizované výsledky, užité vzory a poloprovozy.

Graf 32 Počet výsledků VaV se zohledněním stavu projektu

Počet výsledků VaV spojených s programem ÉTA se zohledněním stavu projektu

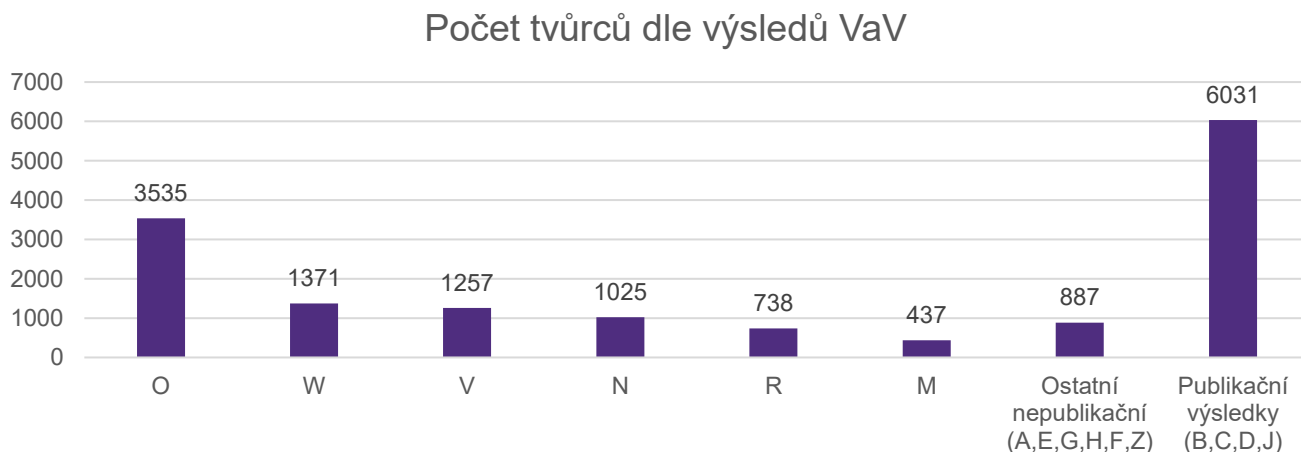
Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Počet a struktura výsledků dle kategorií M17+

Průměrný počet osob podílejících se na tvorbě jednoho výsledku v rámci programu ÉTA činí 4 tvůrce. Nejvyšší průměrný počet tvůrců vykazují patenty (11 tvůrců) a výsledky s právní ochranou (8). Tyto výstupy obvykle vznikají v rámci interdisciplinárních týmů a vyžadují propojení výzkumné, technické a právní expertizy. Nadprůměrný počet spoluautorů mají také výzkumné zprávy (6), audiovizuální tvorba (5), metodiky (5) a software (5) – tedy formy, které zpravidla vznikají ve spolupráci více odborníků při přenosu výsledků do praxe. Menší autorské kolektivy jsou typické pro publikační výstupy – zejména kapitoly v odborných knihách (2), články v odborných periodikách (4) a statě ve sbornících (4). Střední hodnoty (kolem 4 tvůrců na výsledek) jsou typické pro workshopy (4), konference (4) a ostatní výsledky (4), které kombinují vědeckou, organizační i aplikační složku.

Celkově lze shrnout, že průměrný počet spoluautorů potvrzuje interdisciplinární a týmový charakter programu ÉTA – více než polovina výsledků vzniká v kolektivech o čtyřech a více tvůrcích. Nejvíce spolupráce se pojí s technickými, právně chráněnými a aplikačními výstupy, zatímco publikační výsledky mívají spíše individuální autorský charakter.

Graf 33 Počet tvůrců dle výsledků VaV

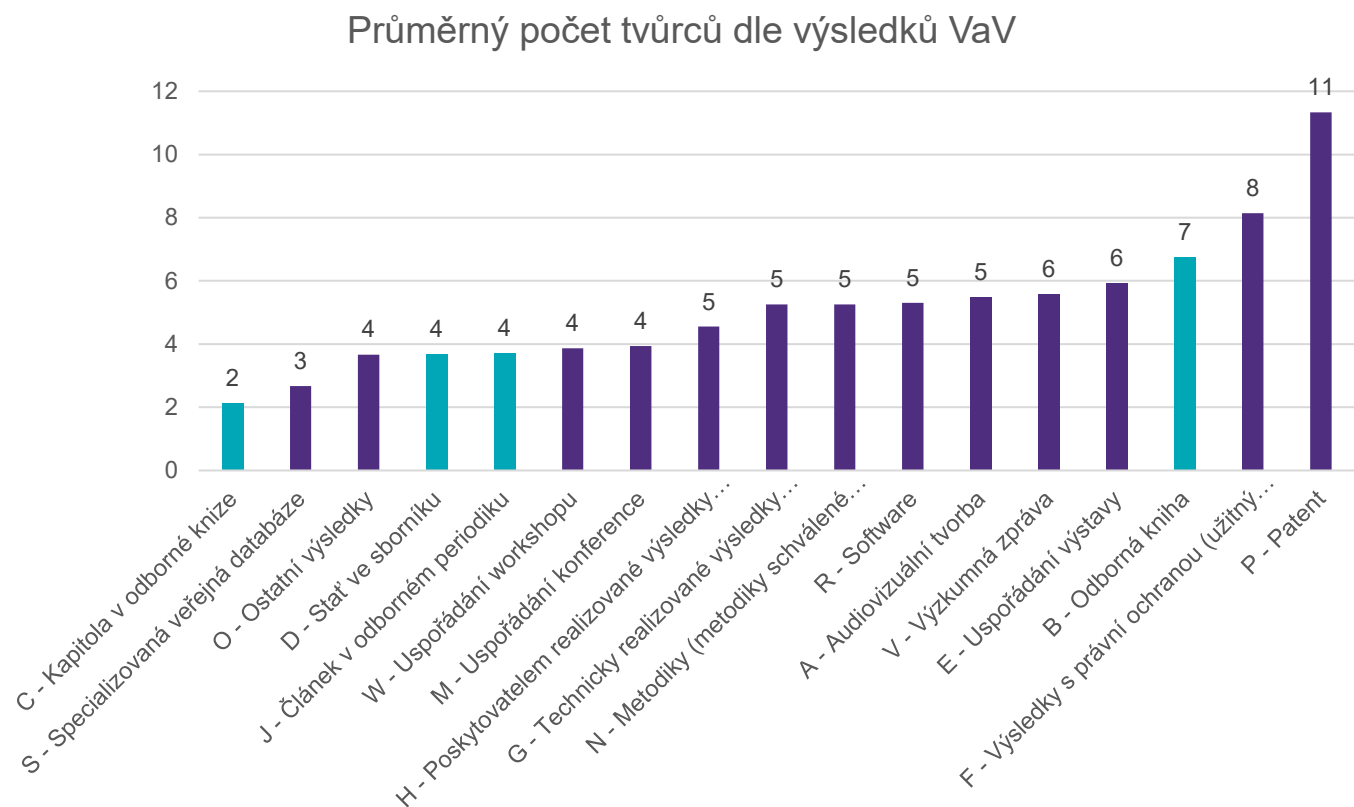

Zdroj: vlastní zpracování dle dat RIV

Na tvorbě výsledků programu ÉTA se celkově podílelo 12 881 tvůrců. Největší počet připadá na publikační výsledky (6 031; 47 %). Druhou nejpočetnější skupinu představují ostatní výsledky (O; 3 535; 27 %), které zahrnují široké spektrum aplikačních, metodických a diseminačních forem. Na tyto výstupy navazují workshopy (W; 1 371; 11 %) a výzkumné zprávy (V; 1 257; 10 %), tedy typy výsledků, které vyžadují spolupráci a účast většího počtu odborníků, často z různých institucí. Další skupiny tvoří metodiky (N; 1 025; 8 %), software (R; 738; 6 %) a konference (M; 437; 3 %), které dokumentují výrazné zapojení aplikační sféry a přenos výzkumných poznatků do praxe. Menší, ale významný podíl představují ostatní nepublikační výsledky (A, E, F, G, H, Z; 887; 7 %), kam spadají například výstavy, audiovizuální tvorba, poskytovatelem realizované výsledky či technicky realizované výstupy.

Celkově lze shrnout, že struktura zapojení tvůrců potvrzuje vyváženost programu ÉTA mezi vědeckou a aplikační složkou výzkumu. Přibližně polovina všech zapojených tvůrců (47 %) se podílela na publikačních výstupech, zatímco druhá polovina (53 %) byla zapojena do tvorby aplikačních a diseminačních forem výsledků.

Graf 34 Průměrný počet tvůrců dle výsledků VaV

Zdroj: vlastní zpracování dle dat RIV

Z dat monitorovacího systému TA ČR vyplývá, že struktura dosažených výsledků se výrazně liší podle typu řešitelské organizace. Celkem bylo evidováno 3 441 výsledků, z toho 1 059 publikačních (31 %) a 2 382 ostatních aplikačních a diseminačních výstupů (69 %).

Veřejné vysoké školy jsou jednoznačně nejvýznamnějším typem příjemce, který generuje převážnou část všech výsledků napříč kategoriemi. Vytvořily 779 publikačních výstupů (74 % všech publikačních výsledků) a současně nejvyšší počty aplikačních výsledků – zejména metodik (131), softwarů (167), výzkumných zpráv (167) a workshopů (293).

Druhým nejaktivnějším typem organizace jsou veřejné výzkumné instituce, které dosáhly 169 publikačních výsledků (16 %) a rovněž vysokého počtu aplikačních výstupů, zejména metodik (31), softwarových řešení (58) a výzkumných zpráv (58).

Soukromé subjekty se zaměřují především na výstupy s praktickým využitím. Přestože vykazují nižší počet publikačních výsledků – 78 (7 %), vynikají vyšším zastoupením metodik (26), softwarů (24) a workshopů (47). Významná je také kategorie ostatní výsledky (85), kam spadají např. diseminační aktivity, aplikace či nové služby využitelné v praxi.

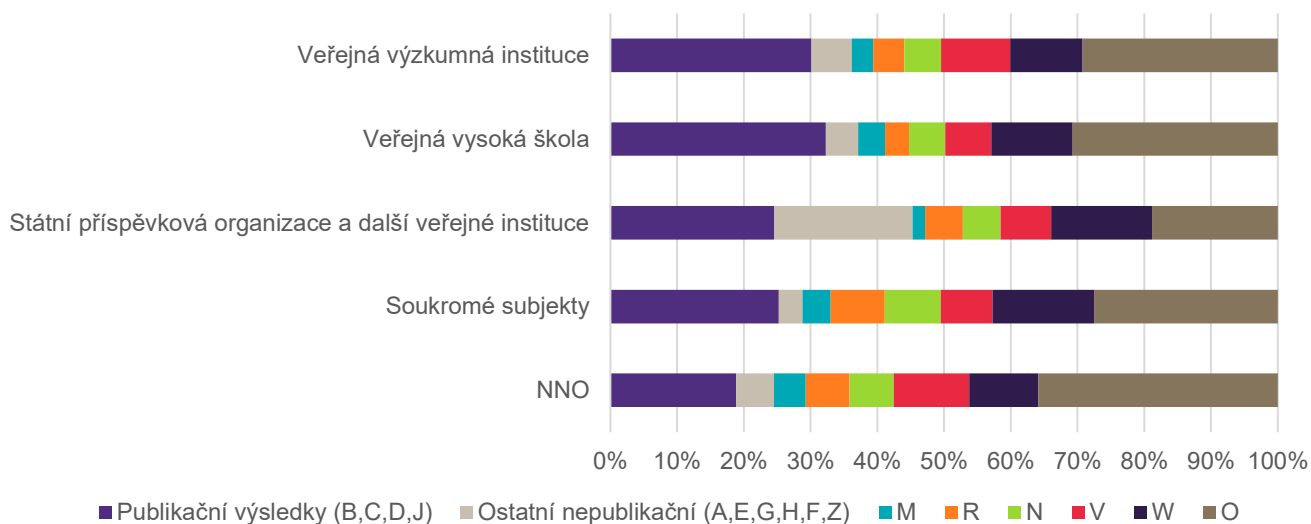
Podobný profil vykazují i nestátní neziskové organizace (NNO), které produkují relativně málo publikačních výsledků – 20 (2 %), avšak jejich výstupy mají převážně aplikační charakter. Nejčastěji jde o metodiky (7), výzkumné zprávy (12), workshopy (11) a ostatní výsledky (38), typicky zaměřené na šíření poznatků směrem k cílovým skupinám a veřejnosti.

Naopak státní příspěvkové organizace a další veřejné instituce představují početně menší skupinu, jejichž výstupy jsou rovněž spíše aplikačně orientované – zejména metodiky (3), softwarová řešení (4) a výzkumné zprávy (4) využitelné pro potřeby veřejné správy.

Celkově lze shrnout, že publikační výsledky tvoří přibližně 31 % všech evidovaných výstupů, zatímco aplikační výsledky představují 69 %. Tato struktura odpovídá zaměření programu ÉTA, který propojuje akademickou a aplikační sféru a má umožňovat vznik širokého spektra výstupů – od publikací a metodik až po workshopy, software či další prakticky využitelné produkty.

Graf 35 Výsledky VaV dle typu nositele projektu

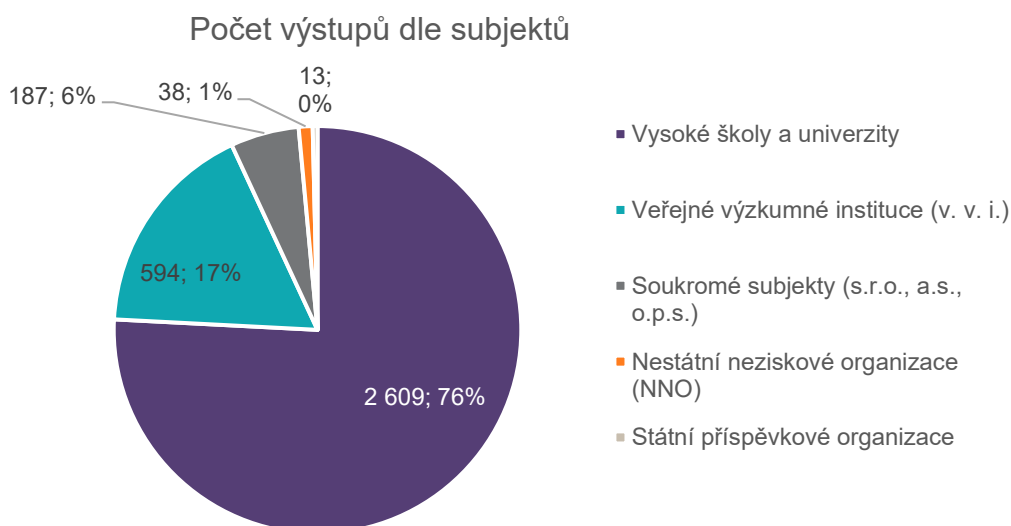
Výsledky VaV dle typu nositele projektu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Graf ukazuje, že naprostou většinu výstupů vytvořily vysoké školy a univerzity (76 %, 2 609 výstupů), následované veřejnými výzkumnými institucemi (17 %, 594). Nestátní neziskové organizace se podílely 6 % (187), zatímco soukromé subjekty a státní příspěvkové organizace jen okrajově (1 % a < 0,5 %). Struktura potvrzuje dominantní roli akademického sektoru při realizaci výstupů programu.

Graf 36 Počet výsledků VaV dle typu subjektu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Z hlediska vědních oblastí (FORD) dominují výsledky spadající do kategorie společenských věd, které tvoří více než dvě třetiny všech evidovaných výsledků (2 331; 68 %). Tyto projekty generují nejvyšší počet jak publikačních,

tak aplikačních výsledků – 721 publikačních výstupů (68 % všech publikačních) a zároveň nejvíce metodik (127), výzkumných zpráv (171) a workshopů (292). Významně jsou zastoupeny také tzv. „ostatní výsledky“ (787), což odráží široké spektrum diseminačních a popularizačních aktivit v sociálně-vědních projektech.

Druhou nejvýznamnější skupinu tvoří projekty z oblasti technických a technologických věd, které vytvářejí 277 publikačních výstupů (26 %) a současně nadprůměrný počet aplikovaných výsledků – zejména softwarů (41), metodik (63) a výzkumných zpráv (74). Vysoký počet „ostatních výsledků“ (194) ukazuje na praktické uplatnění poznatků ve formě nástrojů, aplikací a služeb pro průmyslovou i veřejnou sféru.

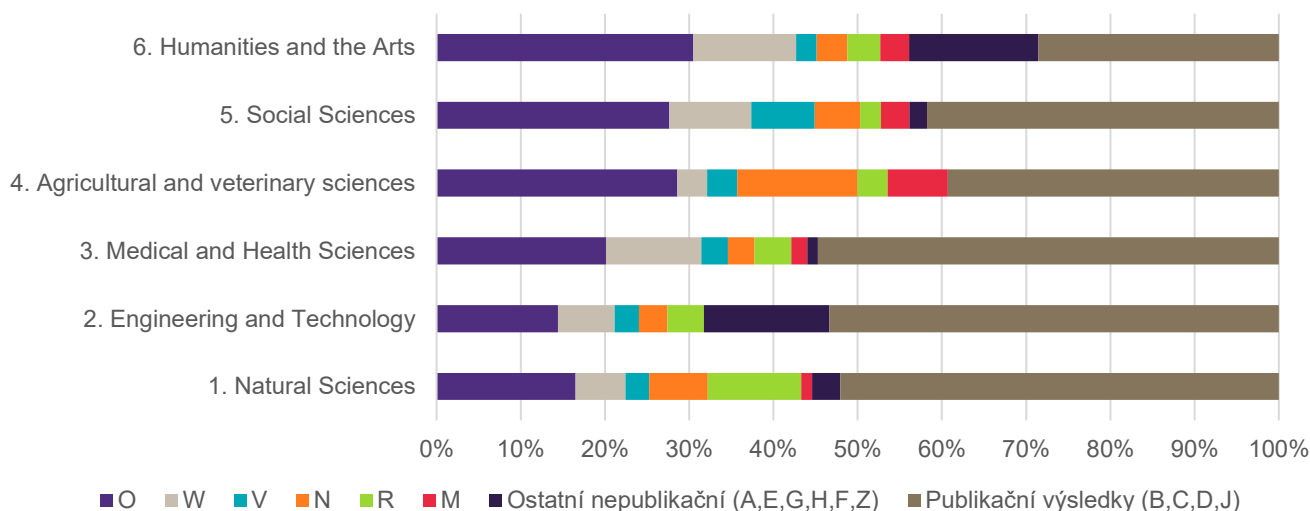
Výsledky z oblasti humanitních a uměleckých věd představují menší, avšak tematicky rozmanitou část celku – 48 publikačních výsledků (5 %) a 25 nepublikačních (3 %). Tyto projekty často přinášejí výsledky ve formě výstav, workshopů nebo odborných publikací, které přispívají k popularizaci vědy a kultury.

Nejmenší zastoupení mají projekty z oblasti zdravotnických a lékařských věd, které tvoří celkem 53 výsledků (2 %), z toho 13 publikačních (1 %). Přesto je i zde patrné zaměření na aplikační výsledky – např. softwarové nástroje (6), metodiky (3) či výzkumné zprávy (6), využitelné v praxi zdravotnických zařízení a sociálních služeb.

Celkově lze shrnout, že program ÉTA svým zaměřením logicky koncentruje většinu výsledků do oblasti společenských věd, přičemž doplňkově se v něm uplatňují i technologicky a mezioborově orientované projekty. Struktura potvrzuje interdisciplinární charakter programu – propojuje technické a společenské přístupy a podporuje rozvoj aplikovaných metodik, softwarů a diseminačních aktivit napříč vědními oblastmi.

Graf 37 Oborové třídění výsledků VaV

Výsledky VaV dle oborů OECD

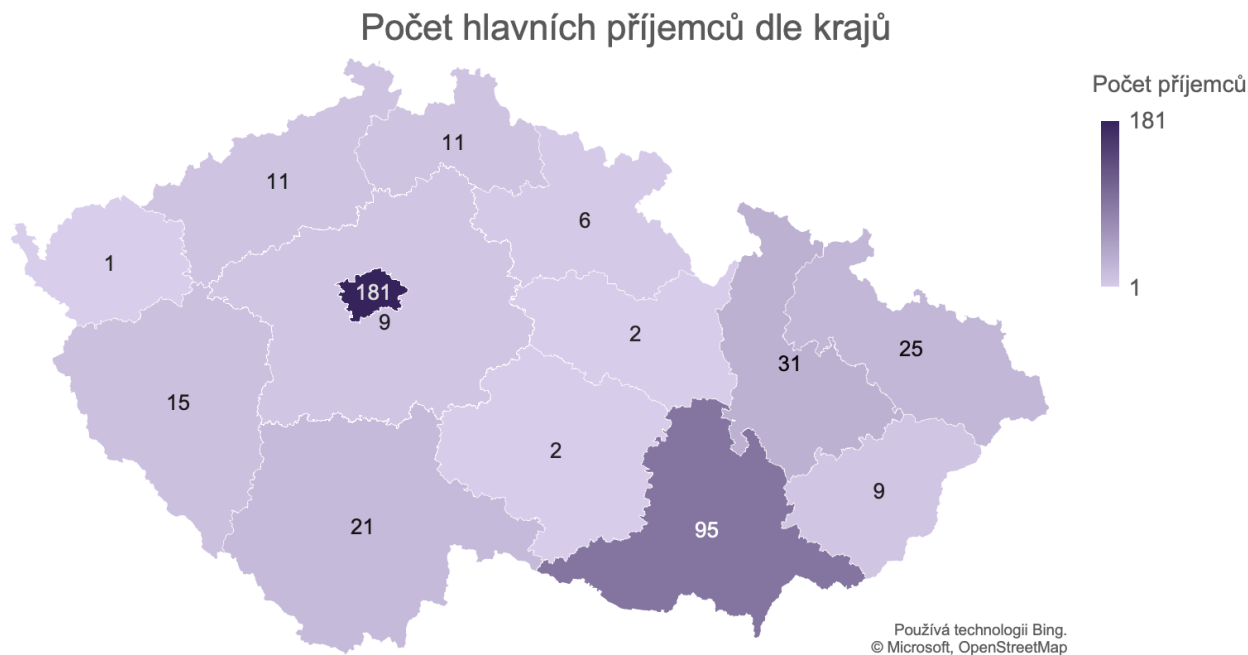

Zdroj: vlastní zpracování dle dat RIV

Z údajů o sídle příjemce vyplývá, že výsledky programu ÉTA jsou geograficky koncentrovány především do dvou regionů – Hlavního města Prahy (46 %) a Jihomoravského kraje (29 %), které dohromady generují tři čtvrtiny všech evidovaných výstupů. Tento stav odpovídá vysoké koncentraci výzkumných a vysokoškolských institucí v těchto oblastech, zejména Univerzity Karlovy, Akademie věd ČR a Masarykovy univerzity.

Dalšími aktivními regiony jsou Moravskoslezský, Olomoucký a Jihočeský kraj, kde se do programu zapojují univerzity s regionálním zaměřením, často v projektech orientovaných na vzdělávání, sociální inovace a rozvoj veřejných služeb. Kraje s technickým zaměřením, jako Plzeňský a Liberecký, vykazují střední úroveň zapojení. Naopak kraje s menší výzkumnou infrastrukturou – například Vysočina, Pardubický nebo Zlínský – se na výsledcích programu podílejí jen okrajově.

Obrázek 1 Počet výsledků dle krajů

Zdroj: IS VaVal – CED

Výsledky nad rámec plánovaných výsledků

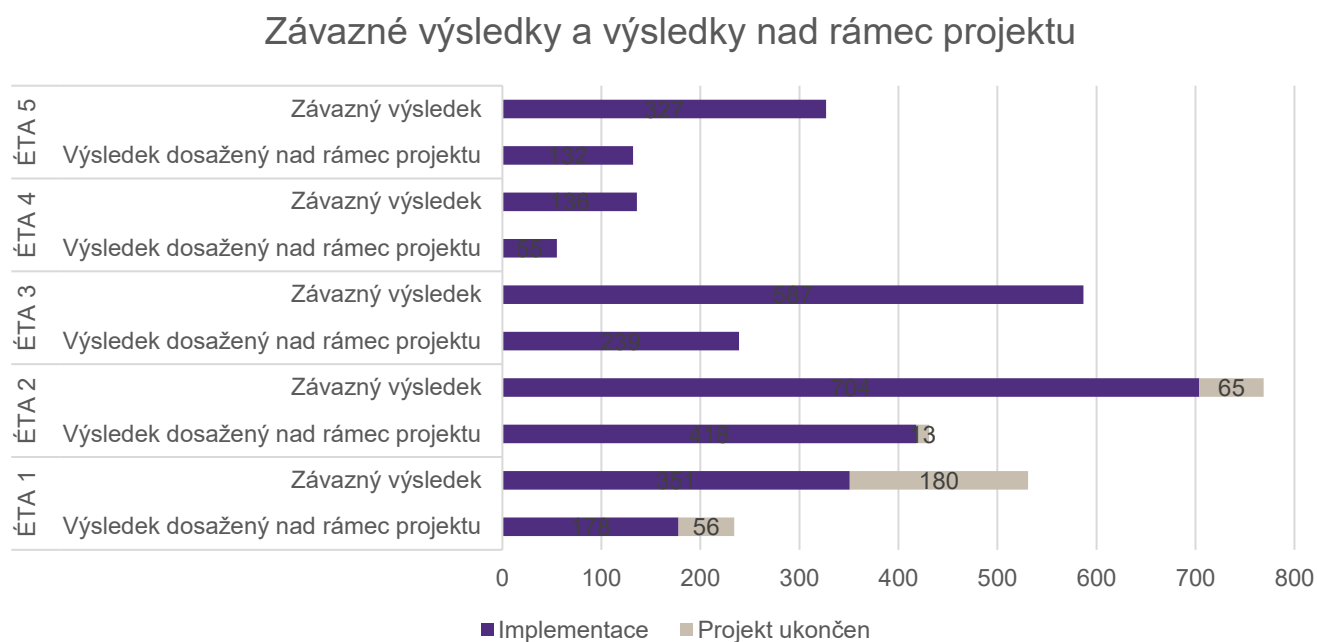
Z dat monitorovacího systému TA ČR vyplývá, že celkem bylo v programu ÉTA evidováno 3 441 výsledků, z nichž 3 127 (91 %) pochází z projektů ve fázi implementace a 314 (9 %) z již ukončených projektů.

Největší objem výsledků pochází z výzev ÉTA 1 a ÉTA 2, které dohromady tvoří téměř 60 % všech evidovaných výsledků. Ve výzvě ÉTA 1 bylo zaznamenáno 765 výsledků (22 %), z toho 531 závazných (69 %) a 234 dosažených nad rámec projektu (31 %). Podobně ve výzvě ÉTA 2 bylo evidováno 1 200 výsledků (35 %), přičemž podíl závazných výsledků činí 769 (64 %) a výsledků nad rámec projektu 431 (36 %).

Výzvy ÉTA 3–5 jsou mladší a projekty v nich z většiny stále probíhají. Dohromady tvoří 1 476 výsledků (43 % všech výsledků), které pocházejí převážně z projektů ve fázi implementace. Nejvíce výsledků z těchto výzev připadá na ÉTA 3 (826; 24 %), dále ÉTA 5 (459; 13 %) a ÉTA 4 (191; 6 %). Ve všech těchto případech převažují závazné výsledky (přibližně dvě třetiny) nad výsledky dosaženými nad rámec projektu. Podíl výsledků „nad rámec projektu“ je však i v novějších výzvách poměrně významný — například ve výzvě ÉTA 3 tvoří 239 výsledků (29 %) a ve výzvě ÉTA 5 celkem 132 výsledků (29 %).

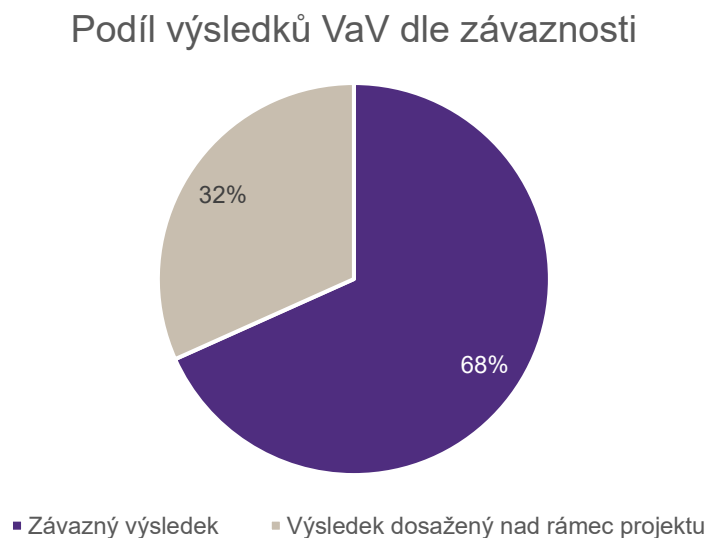
Celkově lze konstatovat, že napříč všemi výzvami tvoří závazné výsledky 2 350 (68 %) a výsledky dosažené nad rámec projektu 1 091 (32 %). Tento poměr ukazuje vysokou míru naplnění plánovaných cílů a zároveň potvrzuje přidanou hodnotu programu ÉTA v podobě tvorby dalších, nezávazných, avšak reálně využitelných výstupů.

Graf 38 Výsledky v třídění dle závaznosti

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Graf 39 Podíl závazných výsledků a výsledků nad rámec projektu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

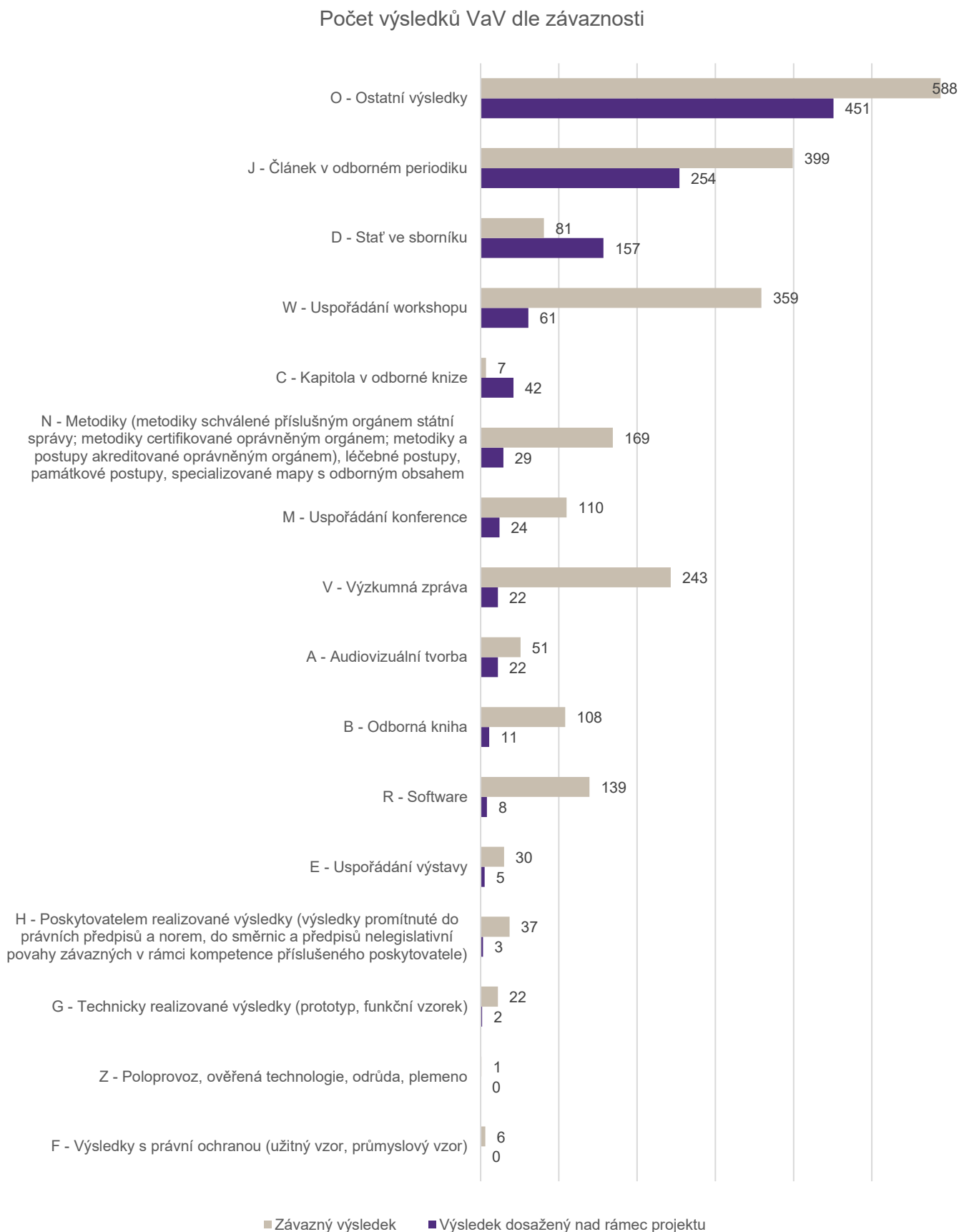
Největší objem výsledků tvoří kategorie O – ostatní výsledky (1 039; 30 % všech výsledků), která zahrnuje široké spektrum diseminačních a aplikačních aktivit. Následují články v odborných periodikách (J; 653; 19 %), workshopy (W; 420; 12 %) a výzkumné zprávy (V; 265; 8 %). Tyto čtyři kategorie dohromady představují více než dvě třetiny všech výsledků programu.

Z hlediska struktury závazných výsledků dominují opět ostatní výsledky (O; 588; 25 %), následované články v odborných periodikách (J; 399; 17 %), workshopy (W; 359; 15 %) a výzkumnými zprávami (V; 243; 10 %).

Naopak mezi výsledky dosaženými nad rámec projektu převažují zejména ostatní výsledky (O; 451; 41 % všech nad rámec), články v odborných periodikách (J; 254; 23 %) a statě ve sbornících (D; 157; 14 %). Publikační a popularizační aktivity tedy bývají nejčastější formou rozšíření původně plánovaného výstupu projektu. Dále jsou časté metodiky (N; 198; 6 %), software (R; 147; 4 %) a konference (M; 134; 4 %), které představují praktické a aplikačně orientované formy výstupů. Naopak technicky realizované výsledky (G; 24; <1 %), výsledky s právní ochranou (F; 6; <1 %) a poloprovozy či technologie (Z; 1; <1 %) se objevují pouze výjimečně, což odpovídá převážně společenskovednímu a humanitnímu zaměření programu.

Podrobný přehled zpracovaných výsledků v členění dle toho, zda byly od začátku projektu plánované, nebo jde o výsledky nad rámec implementačního plánu, je zpracován v následujícím grafu:

Graf 40 Kategorie výsledků a třídění dle závaznosti

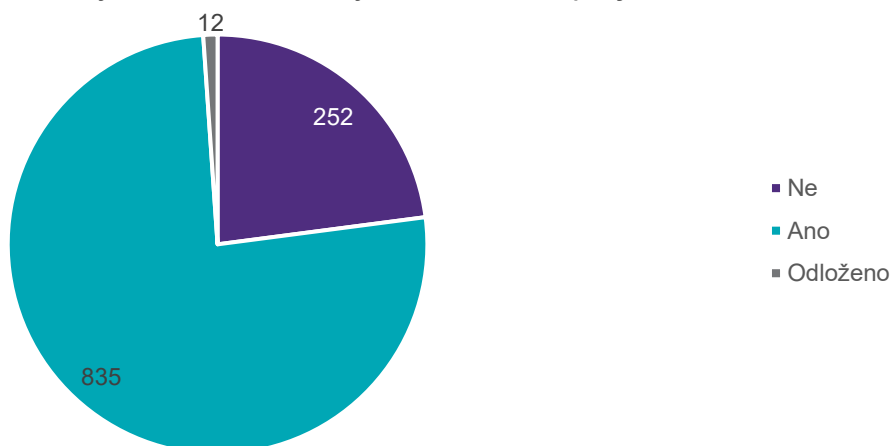

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Analýza ukazuje, že z celkového počtu 1 099 výsledků dosažených nad rámec projektu má naprostá většina – 835 výsledků – připravený plán další implementace. To představuje přibližně 76 % všech výstupů, což potvrzuje silnou orientaci příjemců na pokračování využití výsledků i po skončení financování. Naopak 252 výsledků (asi 23 %) nemají žádný plán implementace, což může signalizovat buď omezenou možnost jejich dalšího uplatnění, nebo skutečnost, že byly vytvořeny primárně pro potřeby projektu. Pouze 12 výsledků (zhruba 1 %) bylo označeno jako odložené, tedy s plánem implementace posunutým do budoucna. Tento poměr naznačuje, že program podporuje nejen dosažení projektových cílů, ale i tvorbu výstupů s dlouhodobým potenciálem, přesto je vhodné sledovat důvody, proč část výsledků zůstává bez dalšího plánu.

Graf 41 Plán implementace výsledků dosažených nad rámec projektu

Plán implementace výsledků dosažených nad rámec projektu

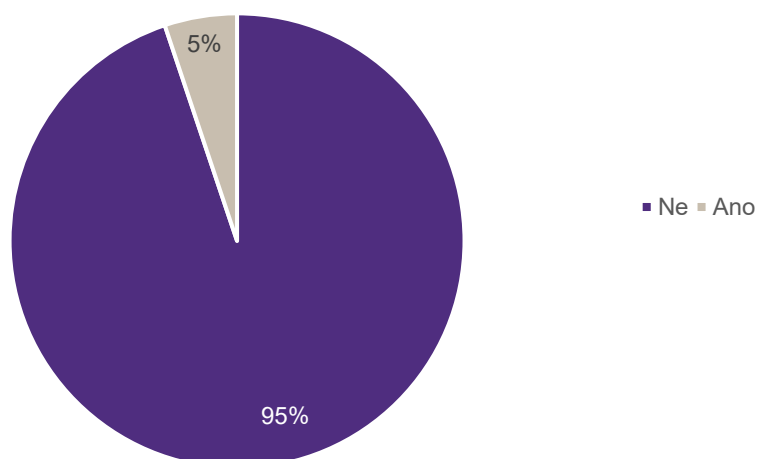

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Přibližně **95 % výsledků** dosažených nad rámec projektu nemá plán komerčního využití, zatímco pouze **5 % výsledků** komerční aplikaci plánuje.

Graf 42 Plán komerčního využití výsledků nad rámec projektu

Plán komerčního využití výsledků nad rámec projektu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Výsledky mimo RIV

Specifickou kategorií jsou **výsledky projektů, které nejsou evidovány v RIV** a nejsou ani reportovány v ISTA – příjemci je tedy nenahlašují do RIV, a tedy ani nereportují v rámci monitorovacích zpráv o implementaci. Z dat dotazníkového šetření vyplývá, že tento typ výsledků v průběhu realizace a implementace projektu vytvořilo nebo vytváří 49 respondentů, tedy cca 44 % vzorku – nejde tak o zanedbatelný objem výsledků. Dle otevřených odpovědí respondentů jde především o výsledky jako dodatečné (ad-hoc) workshopy, semináře a konferenční příspěvky nebo publikace, které svým charakterem neodpovídají typologii RIV, jsou ale pro úspěšnou implementaci projektů důležité - popularizační texty, studijní materiály, atd., výukové a metodické materiály, mediální výstupy, výstavy, webové stránky.

Z popisu těchto výsledků a především z hlubší analýzy tohoto fenoménu v případových studiích jasně vyplývá, že u této kategorie výsledků mimo RIV jde velmi často o výsledky spojené s implementací / aplikací projektových aktivit v praxi. Tedy nejsou sice uváděny v RIV, ale pro projekty samotné jde často o zásadní výsledky projektu jako takového. Příkladem výsledku, který nebyl přihlášen do RIV je senzorická podložka pod matraci pro seniory, která byla vyvinutá v jednom z analyzovaných projektů. Tento výsledek nebyl do RIV zařazen, jde ale o klíčový výsledek, bez něž zbytek projektu téměř postrádá smysl.

Výsledky mimo RIV byly zaznamenány v 7 z 15 celkem zpracovaných případových studií. Z hlubší analýzy je přitom patrné to, co již bylo uvedeno – tyto výsledky se „nevejdou“ do definic výsledků tak, jak je stanovuje M17+ a byly zpravidla nepublikačního, aplikačního charakteru. Výše zmíněný trend, kdy klíčový výsledek projektu není reportován v RIV, bylo možné zaznamenat i v některých dalších případových studiích – především z pohledu aplikačních garantů jde často o nejdůležitější výsledky projektu jako takového. Například v projektu GEOSKOP je zásadním výsledkem digitální portál pro výukové a didaktické materiály – tento portál ale jako výsledek není v RIV uveden. Podobně také v projektu „Chytrý venkov“ hrály klíčovou roli metodické a strategické materiály zpracované pro MMR nebo pro obce – některé z nich ale opět nejsou v RIV zavedeny (metodiky, procesní nástroje). V projektu MendelU zaměřeném na prevenci plýtvání jídla (který byl dokonce, jako jediný projekt podpořený v programu ÉTA, explicitně prezentován v televizní zpravodajské reportáži) hrají významnou roli osvětové a popularizační materiály, které opět nejsou v RIV uvedeny – do RIV byly zařazeny pouze uspořádané workshopy nebo zpracované metodické materiály.

Vzhledem k tomu, že forma zpráv o implementaci (průběžných i finální) je úzce propojena právě se strukturou RIV (resp. M17+ obecně), vzniká paradoxní situace, kdy tyto často nejzásadnější výsledky realizace projektů nejsou ve zprávách zmíněny buďto vůbec (jsou uvedeny pouze výsledky, které se reportují) nebo jen okrajově v závěrečném textovém poli. Bez sběru primárních dat (např. dotazníkem nebo případovou studií) tak poskytovatel podpory nemusí mít o existenci takových výsledků vůbec povědomí.

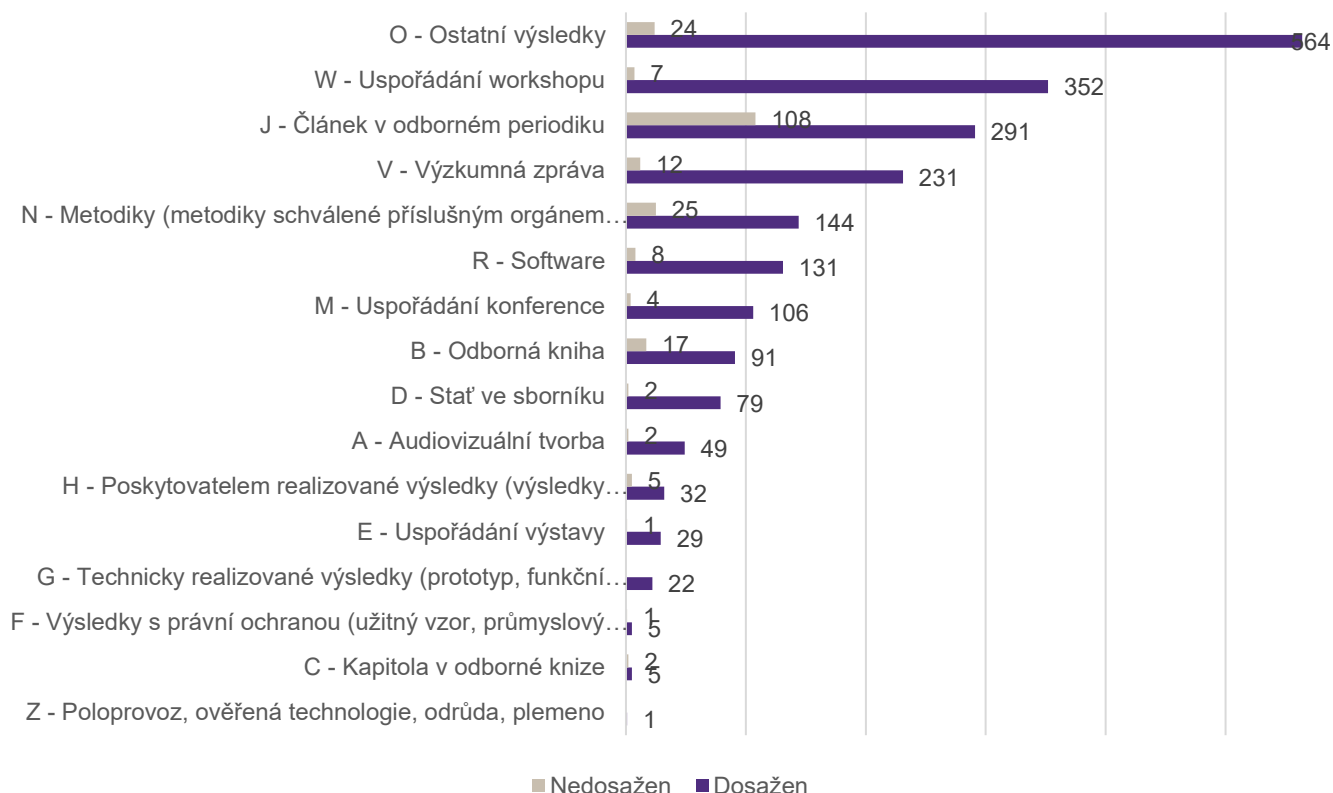
Nedosažené výsledky

Z celkového počtu 2 350 závazných výsledků bylo 2 132 (91 %) dosaženo a 218 (9 %) označeno jako nedosažené.

Nedosažené výsledky tvoří pouze menší část a soustřeďují se především do kategorií, které mají delší publikační nebo schvalovací cyklus. Nejčastěji jde o články v odborných periodikách (108; 50 % všech nedosažených), metodiky (25; 11 %) a odborné knihy (17; 8 %). U těchto typů je obvyklé, že proces recenzování nebo certifikace přesahuje dobu trvání projektu.

Graf Počet závazných výsledků dle jejich dosažení

Počet závazných výsledků VaV dle dosažení

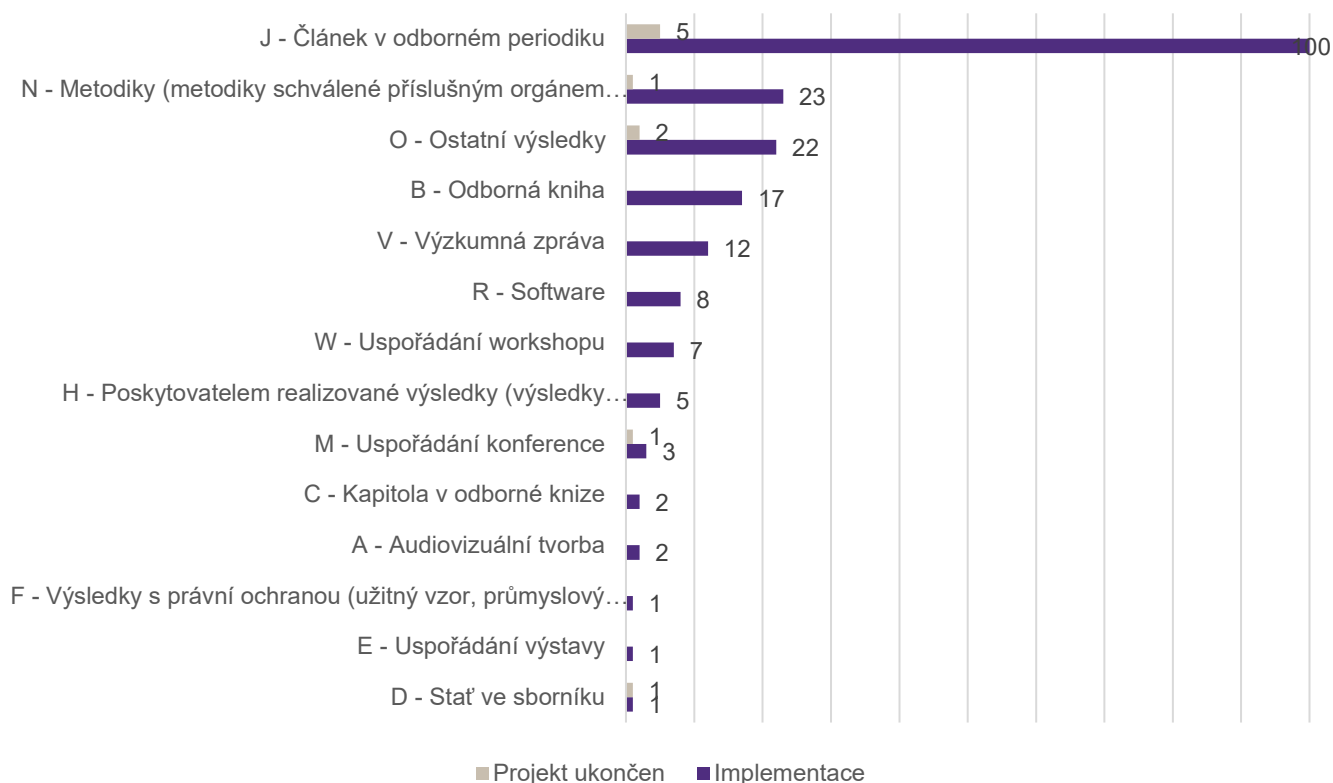

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Nejpočetněji zastoupeným druhem výsledku jsou články v odborných periodikách (J; 105; 49 %), které představují klíčovou formu publikační činnosti. Významný je také podíl ostatních výsledků (O; 24; 11 %) a metodik (N; 24; 11 %). Další skupiny tvoří odborné knihy (B; 17; 8 %), výzkumné zprávy (V; 12; 6 %) a software (R; 8; 4 %). Tyto formy výstupů často představují souhrnné výsledky výzkumu nebo nástroje využívané v praxi, například ve vzdělávání, veřejné správě či sociálních službách. V menší míře se objevují workshopy (W; 7; 3 %), poskytovatelem realizované výsledky (H; 5; 2 %), konference (M; 4; 2 %) a audiovizuální výstupy (A; 2; 1 %). Publikačně i kulturně zaměřené formy jako kapitoly v odborných knihách (C; 2; 1 %), výstavy (E; 1; <1 %) a výsledky s právní ochranou (F; 1; <1 %) jsou zastoupeny pouze okrajově.

Graf Nedosažené výsledky

Počet závazných výsledků VaV, kterých nebylo dosaženo dle stavu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Z výše uvedeného by mohlo vyplývat, že vysoký počet nedosažených výsledků je způsoben především fází implementace projektů. Toto však patrně není klíčový důvod nedosažení cca 9 % plánovaných výsledků. Při pohledu na data z dotazníkového šetření je totiž patrné, že nejde o zcela výjimečnou situaci. Tato data ukazují, že všech závazných výsledků dosáhlo 93 respondentů (83 %), dalších 14 respondentů doposud neukončilo implementaci, ale očekává, že výsledků spíše dosáhne. Zbývajících 5 respondentů ovšem přiznává, že některých závazných výsledků dosaženo nebylo a ani nebude. Jde tedy sice o malý podíl na celém vzorku, přesto ale byly i tyto situace pozorovány.

Informace o nedosažených výsledcích nejsou součástí projektového reportingu. Ve zprávách o implementaci je pouze uváděno, zda jsou výsledky implementovány nebo ne, případně zda došlo ke komercializaci výsledků. Nedosažené výsledky ale nejsou sledovány a stejně tak proto nejsou ve zprávách o realizaci rozpracovány důvody nedosažení výsledků.

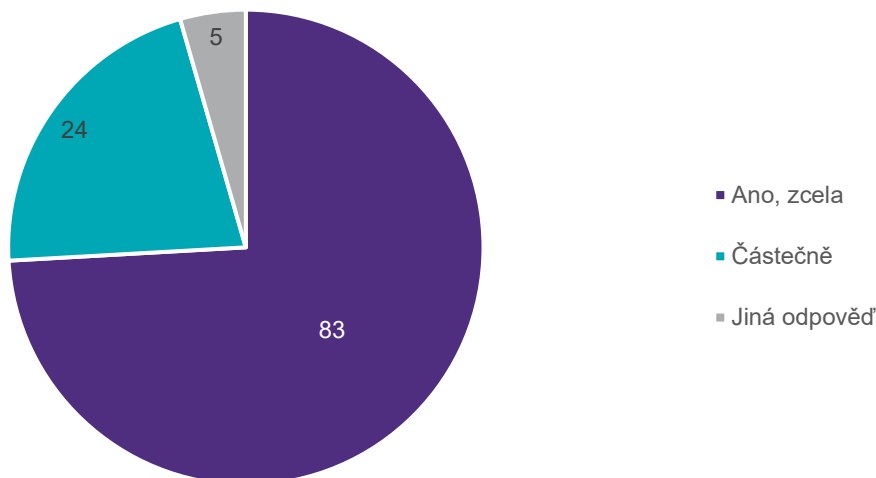
Z otevřených odpovědí v dotazníkovém šetření vyplývá, že za nedosažením některých výsledků stojí především externí důvody – organizační změny na straně AG, COVID-19, zdravotní důvody, atd.

Na obecněji formulovanou otázku zda byl projekt implementován podle původního plánu odpověděly kladně pouze cca tři čtvrtiny respondentů (83). Další respondenti odpovídají zpravidla, že plán byl splněn částečně – odchylky od plánované implementace jsou tedy častější, než co by naznačovala data o nesplnění závazných výsledků.

Graf Implementace dle plánu

Podařilo se Váš projekt realizovat dle původního plánu?

N= 112

Pokud projekty nebyly implementovány podle plánu, klíčovou příčinou je zejména COVID-19. Mezi dalšími důvody jsou potom zmiňovány nutnost změny řešení v průběhu realizace (např. nové vstupy), problémy na straně AG nebo zpoždění harmonogramu.

Typologie kategorie Ostatních výsledků

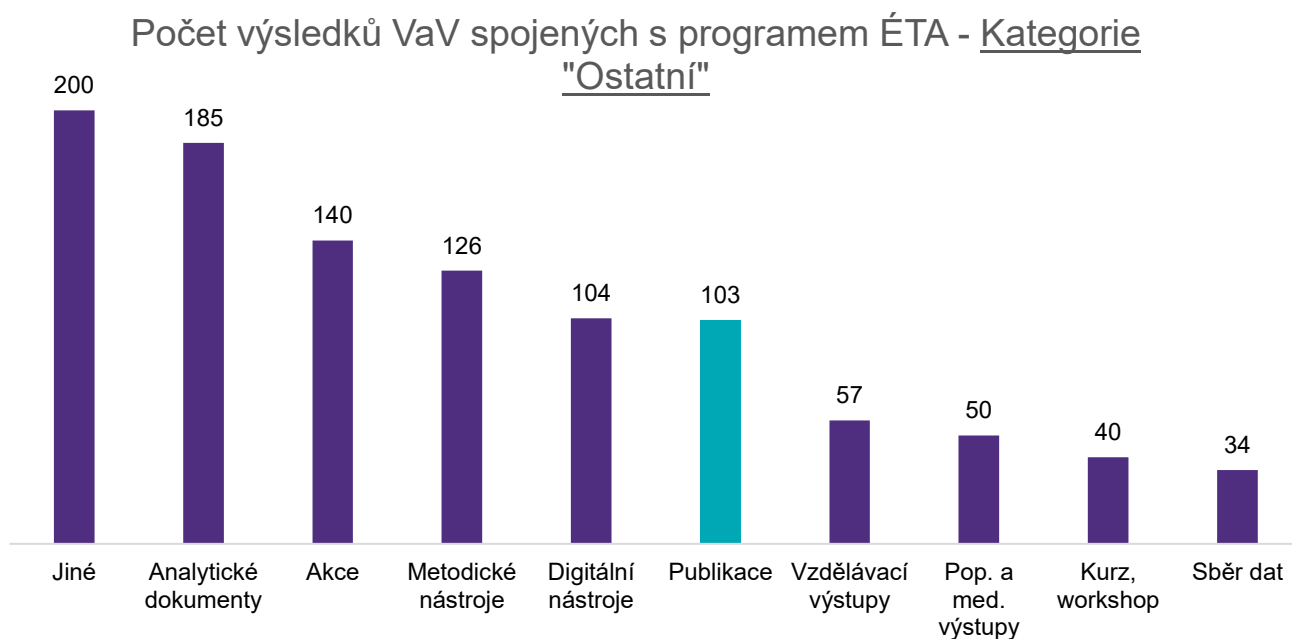
V rámci hodnocení programu ÉTA bylo identifikováno, že významná část výsledků dosažených v projektech (30 %) je klasifikována v kategorii „Ostatní“. Tato kategorie je však v oficiální klasifikaci velmi obecně definovaná. Proto byla provedena hlubší obsahová analýza s cílem vytvořit podrobnější typologii v rámci této evaluace.

Pro rozkrytí této kategorie byla využita kombinace obsahové analýzy názvů výsledků (v českém, anglickém a polském jazyce) s využitím AI nástrojů, které identifikovaly hlavní témata, opakující se struktury a klíčová slova. Na základě těchto výstupů byly výsledky seskupeny do 10 sémanticky a funkčně odlišných typů výsledků. Tato typologie následně prošla validací evaluačního týmu. Výsledkem analýzy je kategorizace, která rozčleňuje jinak obtížně interpretovatelné výstupy do následujících tematických skupin (abecední řazení):

1. Akce
2. Analytické dokumenty
3. Digitální nástroje a prostředí
4. Jiné
5. Koncepční a metodické výstupy
6. Kurz
7. Mezinárodní výstupy
8. Popularizační výstupy
9. Publikace
10. Vzdělávací materiály a programy

I přes snahu najít jednoznačné a dobře popsatelné rozřazení, nejvíce zastoupené jsou výsledky typu „Jiné“ (19 %), které je obtížné dále strukturovat. Významně zastoupeny jsou ale i výsledky typu „Analytické dokumenty“ jako zprávy, studie či strategie (18 %) a „Akce“ – typicky vzdělávacího charakteru (13 %). Typologie pokrývá také digitální nástroje, vzdělávací výstupy, metodiky či popularizační aktivity. Některé z těchto kategorií se na první pohled alespoň zčásti překrývají s jinými typy výsledků dle metodiky M17+, nicméně řešiteli byly do RIV zavedeny v kategorii O. Příkladem takového překryvu výsledky publikačního charakteru, které se objevují i v kategorii „Ostatní“ (zařazujeme je tedy do kategorie „publikace“). Podobně jsou také mezi výsledky v kategorii O zařazeny některé konference, workshopy a další akce.

Graf Typologie výsledků v kategorii Ostatní

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA; fialovou barvou jsou zobrazeny nepublikační / aplikované výsledky, tyrkysovou publikační

Tabulka na další straně shrnuje jednotlivé kategorie, jejich popis, klíčová slova a ukázkové příklady.

Tabulka 3 Analýza kategorie „Ostatní – přehledová tabulka

Typ výsledku	Počet výsledků	Podíl	Popis / interpretace	Klíčová slova	Příklady výsledků
Jiné	200	19 %	Výstupy, které nelze jednoznačně zařadit do jiných kategorií; často obsahově obecné nebo nejednoznačné	(není relevantní)	Digitální Česko v digitální Evropě, Komunitní prostor přijímání konceptu inteligentních měst, Půdy milířišť Českého lesa
Analytické dokumenty	185	18 %	Zprávy, studie, strategie, legislativní návrhy a další analytické výstupy zaměřené na hodnocení, doporučení nebo návrhy	studie, analýza, zpráva, strategie, návrh, doporučení, legislativa	Analýza webových prezentací měst, Studie dopadu nástrojů, Návrh změn v legislativě
Akce	140	13 %	Konference, workshopy, kulaté stoly, diskuse a prezentace nepopularizačního typu	akce, konference, kulatý stůl, oponentura	Profesiogramy - referát na konferenci, Konference České společnosti "Dyslexie", 25. 9. 2019, Výzkumné symposium 2021: Témata projektů řešených na Pedagogické fakultě MU
Metodické nástroje	126	12 %	Návody, metodiky, příručky	metodika, manuál, návod, příručka	MAR uživatelský manuál, Metodika participativního plánování, Metodika

					výuky k tématu Sluneční energie - voda v krajině - vegetace pro VŠ studenty učitelství přírodopisu pro ZŠ a učitele z praxe
Digitální nástroje	104	10 %	Softwarové aplikace, webové platformy, interaktivní nástroje.	nástroj, aplikace, software, systém	Interaktivní knihovna procesních modelů v hotelnictví a cestovním ruchu, Webová aplikace Zdravá města, Aplikace pro vyhodnocení investic do zdravotních prostředků
Publikace	103	10 %	Tištěné i online odborné publikace, články, knihy, sborníky	knihy, publikace, článek, sborník	Knížní publikace Dobrých příkladů, Monografie Smart Cities, Sborník příspěvků
Vzdělávací materiály	57	5 %	Materiály a výstupy sloužící k výuce, vzdělávání, jako jsou učebnice, programy a výukové moduly	učebnice, výukový materiál, program, vzdělávání	Učebnice nejenom pro úředníky, Program vzdělávání sociálních pracovníků, Vzdělávací modul
Popularizační a mediální výstupy	50	5 %	Popularizační články, výstupy v médiích, veřejná osvěta	článek, popularizace, rozhovor, média	Popularizační článek I., Rozhovor o projektu, Výstup v médiích

Kurz	40	4 %	Realizovaná školení a kurzy	kurz, školení, workshop, trénink	Školení aktérů, Blended-learningové kurzy pro podporu publikační činnosti doktorandů, Vzdělávací kurz Teorie vztahu stroj a Společnost 4.0
Sběr dat	34	3 %	Výsledky zaměřené na vytvoření nebo strukturování dat, dotazníky, databáze	data, sběr, dotazník, struktura	Struktura databáze, Dotazníkové šetření, Vstupní datový formát
Celkem	1 039	100 %			

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

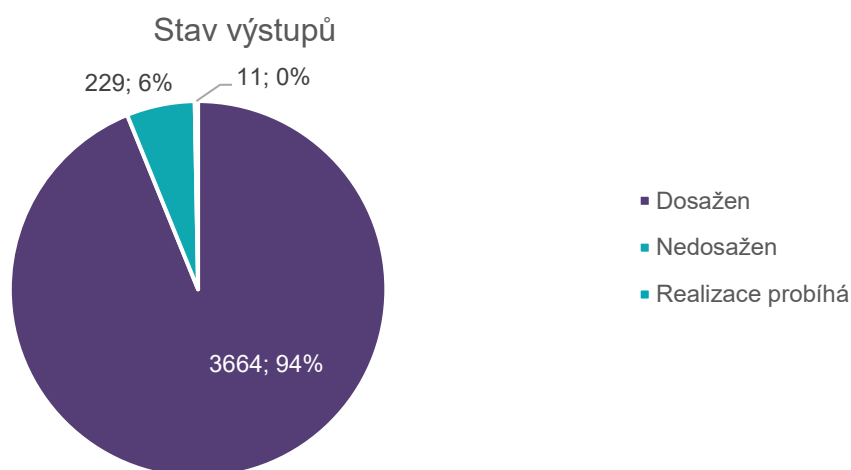
Plnění deklarovaných cílů

Analýza dosažených výstupů ukazuje, že projekty programu ÉTA ve velké většině případů naplnily cíle, které si stanovily při podání žádosti. Hodnocení vychází z údajů ISTA, kde je u každého výstupu uveden stav jeho dosažení.

Tento údaj umožňuje posoudit, nakolik se podařilo projektům přetavit plánované aktivity do konkrétních a ověřených výsledků.

Z celkového počtu 3 904 evidovaných výstupů bylo 3 664 (94 %) označeno jako „dosažené“, tedy úspěšně dokončené v souladu s plánovaným cílem projektu. Dalších 229 výstupů (6 %) zůstalo nedosažených, zatímco 11 (méně než 1 %) bylo v době hodnocení stále ve fázi realizace. Tento výsledek potvrzuje, že naprostá většina výstupů (více než devět z deseti) byla úspěšně dokončena, což lze interpretovat jako vysokou míru souladu projektových výsledků s deklarovanými cíli.

Graf Stav výstupů dle jejich dosažení

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Analýza dat ukazuje, že projekty programu ÉTA ve vysoké míře naplnily cíle, které si stanovily při podání žádosti, a to jak na úrovni jednotlivých výstupů, tak celkového projektového výsledku.

Z celkového počtu 419 analyzovaných projektů lze konstatovat, že většina projektů dosáhla převážné části svých plánovaných výstupů. Celkem 98 projektů (24 %) mělo alespoň jeden výstup ve stavu „Nedosažen“, což znamená, že nedokončily všechny plánované výsledky, i když u většiny z nich byla část výstupů úspěšně dosažena. Naopak 319 projektů (76 %) vykazovalo všechny své výstupy jako „Dosažené“ a lze je tedy z hlediska formální evidence považovat za projekty plně v souladu s deklarovanými cíli.

Je však třeba upozornit, že tato klasifikace vychází z administrativního vyhodnocení stavů výstupů a nemusí vždy odrážet skutečný stupeň implementace nebo uplatnění výsledků v praxi. U řady projektů, zejména u těch s větším počtem výstupů, se jednotlivé výsledky mohly nacházet v různých fázích přípravy nebo být dokončeny v jiné podobě, než bylo původně plánováno. Naopak projekty s menším počtem výstupů, typické pro neziskové organizace a soukromé subjekty, vykazují častěji úplné dokončení všech plánovaných výsledků.

Rozložení podle typu institucí ukazuje, že nejvíce projektů s dílčím nesouladem se objevuje u veřejných vysokých škol a veřejných výzkumných institucí, které obvykle řeší rozsáhlejší projekty s komplexnější strukturou. Naopak menší výzkumné organizace a aplikační partneři realizují projekty s menším počtem výstupů, což zvyšuje pravděpodobnost jejich úplného dokončení. Celkově však platí, že drtivá většina projektů programu ÉTA naplnila své cíle alespoň zčásti, a pouze malý počet projektů zůstal bez dosažených výstupů

Implementované výsledky

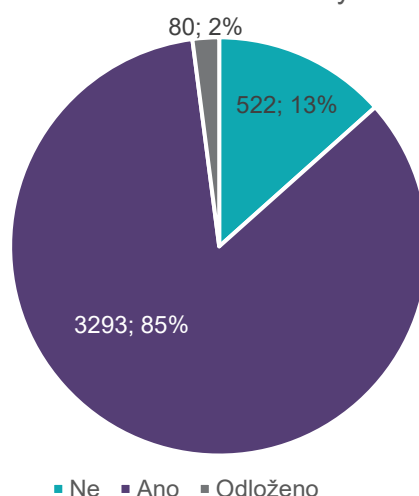
Analýza implementačních dat sleduje, nakolik jsou dosažené výsledky projektů programu ÉTA reálně využívány v praxi a zda jejich řešitelé plánují jejich uplatnění mimo akademické prostředí. Tato část se zaměřuje na dvě roviny – deklarovaný záměr implementace a skutečný stav její přípravy. Cílem je zjistit, do jaké míry se projekty posouvají od tvorby znalostí k jejich aplikaci a jaké bariéry tento proces ovlivňují.

Z grafu „Plánovaná implementace dosaženého výsledku/výstupu“ vyplývá, že většina výsledků (3 293; 85 %) má plánovanou implementaci, zatímco pouze 13 % (522) výstupů implementaci neplánuje a 2 % (80) výstupů má implementaci odloženou. Tento výsledek svědčí o silné orientaci programu na aplikační využitelnost výstupů a naznačuje, že většina řešitelů uvažuje o praktickém dopadu své práce, i když se implementace často realizuje s odstupem po ukončení projektu.

Z hlediska typů institucí se ukazuje, že největší počet neplánovaných implementací pochází z prostředí vysokých škol a výzkumných ústavů. Konkrétně jde zejména o Univerzitu Karlovu (95 výsledků bez plánované implementace), České vysoké učení technické v Praze (45) a Vysoké učení technické v Brně (42). Mezi výzkumnými institucemi se nejčastěji vyskytují Ústav státu a práva AV ČR (18) a Archeologický ústav AV ČR (16). Tento trend lze interpretovat tak, že právě velké akademické instituce s vysokým počtem výstupů mají také větší podíl těch, které zatím nenašly přímé aplikační uplatnění. Naopak soukromé společnosti (např. TREXIMA nebo INESAN) se v této kategorii objevují minimálně, což může souviset s jejich cíleně aplikačním zaměřením a nižším objemem teoretických výstupů.

Graf Třídění dle implementace výsledků

Plánovaná implementace dosaženého výsledku/výstupu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

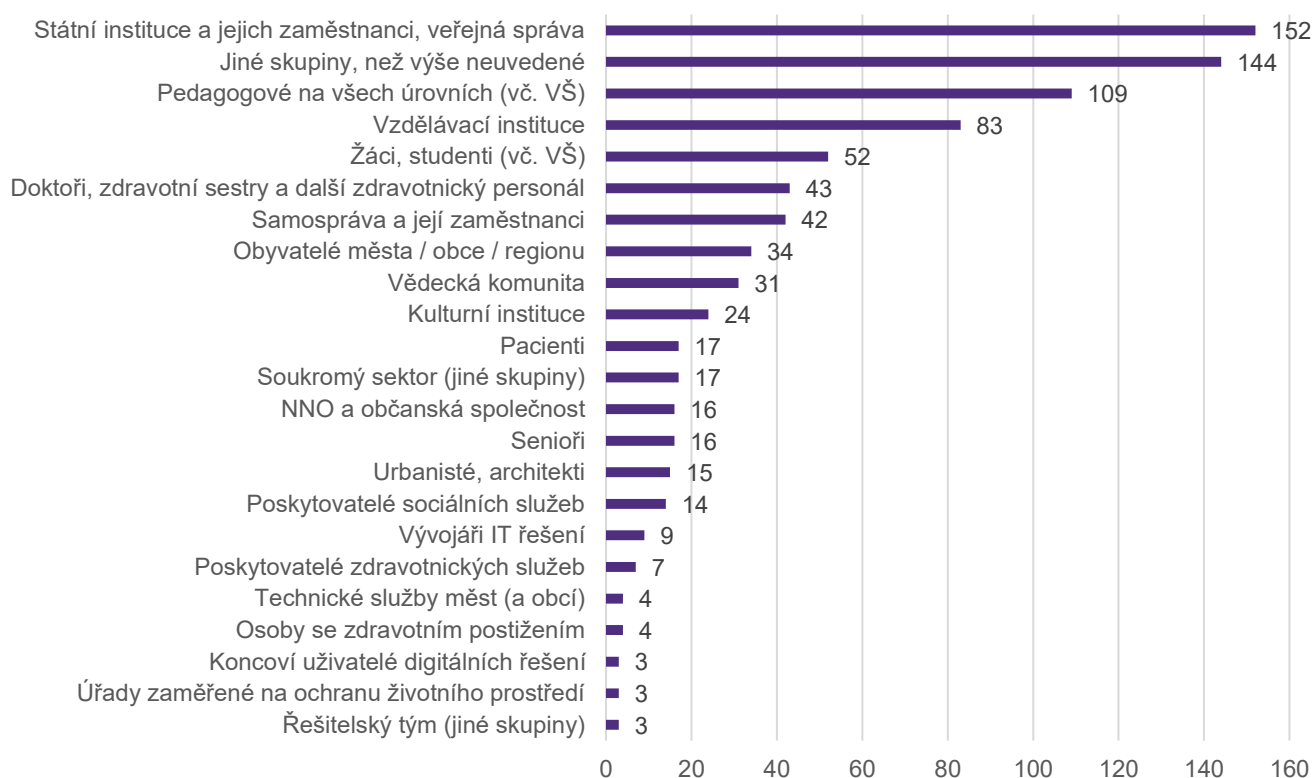
Implementace výsledků programu ÉTA směřuje, dle reportovaných dat, především do veřejné správy, vzdělávání a odborného prostředí. Nejpočetnější skupinu tvoří státní instituce a jejich zaměstnanci (152; 18 %), následované kategorií jiné skupiny neuvedené jinde (144; 17 %), která zahrnuje specifické profesní či tematické okruhy (např. odborníky na danou problematiku, pracovní skupiny nebo aplikační partnery).

Významnou část tvoří také vzdělávací sektor, kam spadají pedagogové na všech úrovních (109; 13 %), vzdělávací instituce (83; 10 %) a žáci a studenti (52; 6 %). Tento soubor potvrzuje, že projekty programu ÉTA mají silný vzdělávací a osvětový rozměr a jejich výsledky se reálně promítají do výuky, profesní přípravy i vzdělávání dospělých. Dalšími cílovými skupinami jsou zdravotničtí pracovníci (43; 5 %) a pacienti (17; 2 %), zaměstnanci samospráv (42; 5 %), obyvatelé měst a obcí (34; 4 %) a vědecká komunita (31; 4 %). Menší, ale tematicky

významné skupiny tvoří kulturní instituce (24; 3 %), neziskové organizace a občanská společnost (16; 2 %) a poskytovatelé sociálních služeb (14; 2 %).

Celkově struktura cílových uživatelů ukazuje, že implementované výsledky programu mají široký společenský dopad – od veřejné správy a vzdělávacího systému po zdravotnictví, kulturu a neziskový sektor. Nejvýznamnější podíl tvoří veřejné instituce (23 %) a vzdělávací oblast (29 %), což potvrzuje orientaci programu na praktické uplatnění výzkumu ve veřejném sektoru a v rozvoji znalostí.

Graf Struktura cílových uživatelů implementovaných výsledků

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Důvody neimplementace výsledků

Z údajů uvedených v implementačních plánech vyplývá, že i publikační výstupy jsou ve značné míře plánovány k uplatnění v praxi nebo dalšímu využití v rámci odborné a akademické komunity.

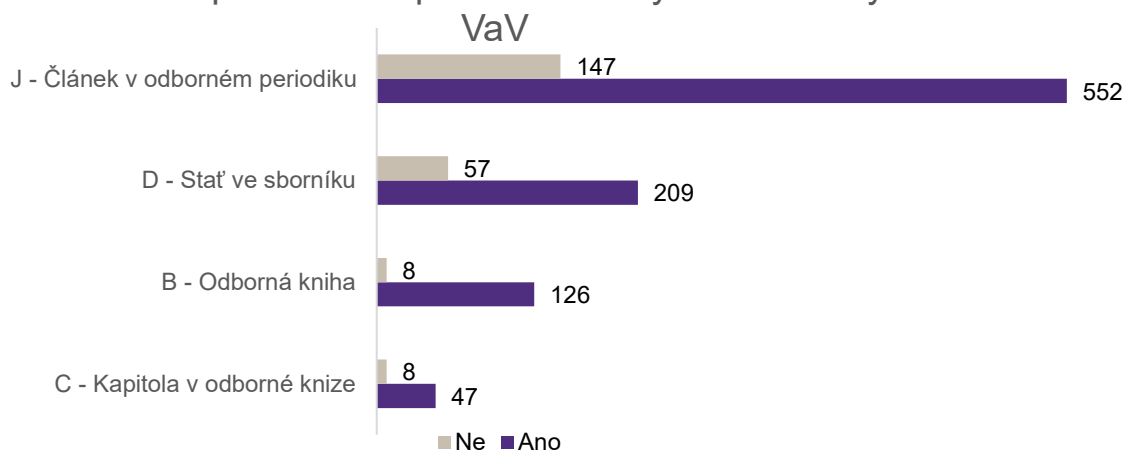
Z celkového počtu 1 154 publikačních výsledků je 934 (81 %) označeno jako plánovaných k implementaci, zatímco 220 (19 %) není v implementačních plánech uvedeno jako implementované. Nejvyšší míra plánované implementace je patrná u odborných knih (B; 126 z 134; 94 %) a kapitol v odborných knihách (C; 47 z 55; 85 %), které představují často základní podklad pro vzdělávací či odborně metodické účely. Poměrně vysoký podíl implementace vykazují také statě ve sbornících (D; 209 z 266; 79 %) a články v odborných periodikách (J; 552 z 699; 79 %).

Tyto výsledky naznačují, že i publikace – byť primárně určené k šíření vědeckých poznatků – jsou v řadě případů využívány v aplikační sféře, např. jako odborné podklady pro metodiky, politická doporučení, vzdělávací programy nebo strategické dokumenty veřejné správy.

Celkově lze konstatovat, že i publikační výstupy vykazují vysoký aplikační potenciál. Skutečnost, že více než čtyři pětiny z nich jsou plánovány k implementaci, potvrzuje přenos poznatků z výzkumu do praxe a schopnost programu ÉTA překlenout hranici mezi akademickým a aplikačním prostředím.

Graf Implementace publikačních výsledků

Plánování implementace publikačních výsledků dle výsledků

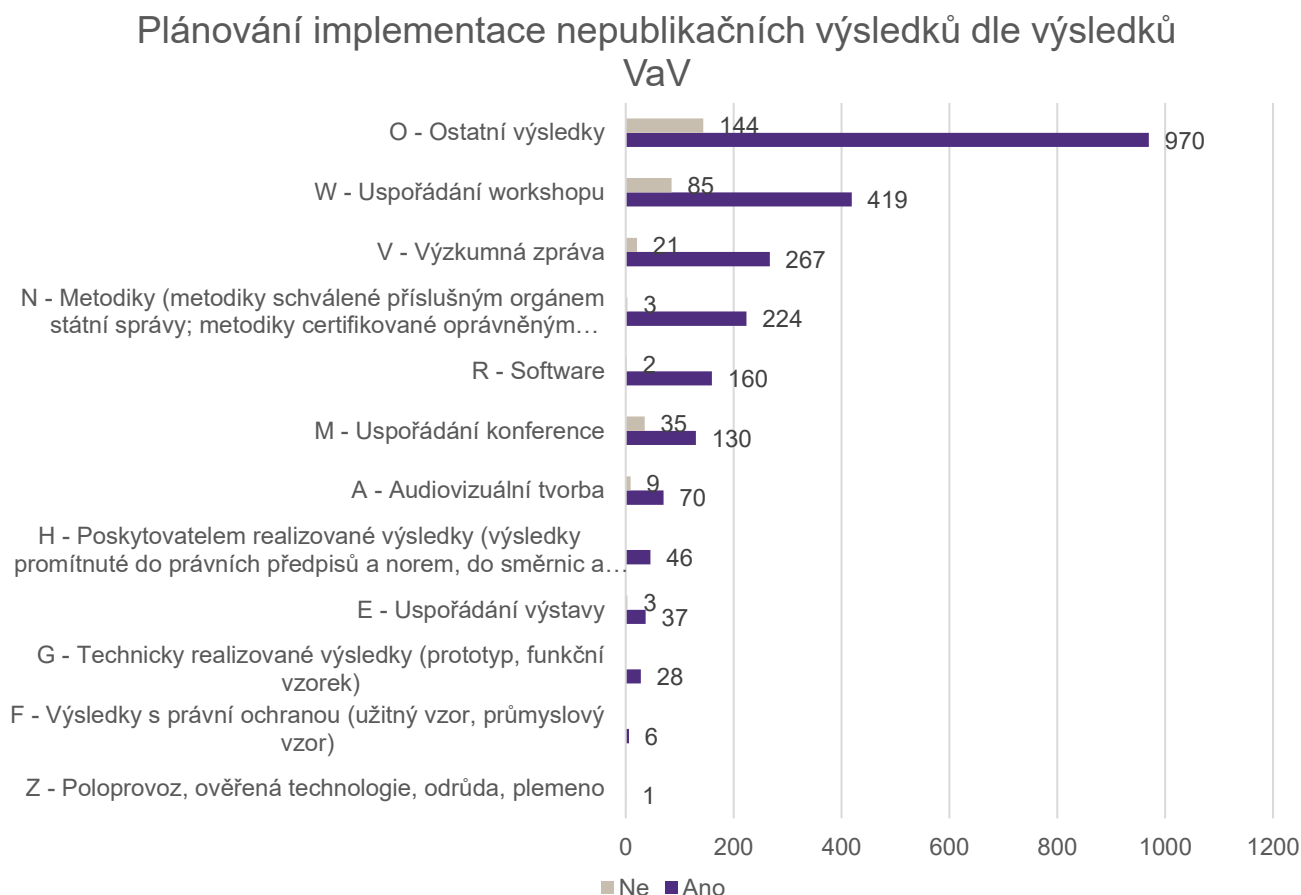
Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Podle údajů z implementačních plánů bylo mezi 2 660 nepublikačními výsledky uvedeno, že 2 358 (89 %) je plánováno k implementaci, zatímco 302 (11 %) nikoliv. Vysoký podíl plánované implementace potvrzuje praktický a aplikačně orientovaný charakter programu ÉTA, jehož výsledky jsou ve většině případů určeny k reálnému využití ve veřejné správě, vzdělávání, kultuře či sociální oblasti.

Nejčastěji plánované k implementaci jsou ostatní výsledky (O; 970; 42 % všech implementovaných), které zahrnují širokou škálu výstupů – od aplikačních nástrojů a materiálů až po diseminační aktivity. Významný podíl mají také workshopy (W; 419; 18 %), výzkumné zprávy (V; 267; 11 %) a metodiky (N; 224; 9 %), které představují klíčové formy přenosu výzkumných poznatků do praxe. Dále se často objevují softwarové výstupy (R; 160; 7 %) a konference (M; 130; 6 %), jejichž cílem je sdílení a aplikace výsledků v odborné i institucionální praxi. Specifické, ale důležité formy implementace jsou spojeny také s audiovizuální tvorbou (A; 70; 3 %), výstavami (E; 37; 2 %) a poskytovatelem realizovanými výsledky (H; 46; 2 %). Méně časté jsou technicky realizované výsledky (G; 28; 1 %), výsledky s právní ochranou (F; 6; <1 %) a poloprovozy či ověřené technologie (Z; 1; <1 %), což odpovídá společenskovešednímu zaměření programu.

Celkově lze konstatovat, že implementační plány dokládají vysoký aplikační potenciál nepublikačních výsledků programu ÉTA. Převážná většina z nich (89 %) je plánována k reálnému využití, a to jak prostřednictvím metodik, nástrojů a softwarových řešení, tak i formou vzdělávacích, kulturních a diseminačních aktivit. Tento trend potvrzuje, že program ÉTA účinně naplňuje svůj cíl – propojit výzkum se společenskou praxí a posílit dopady aplikovaného výzkumu mimo akademické prostředí.

Graf Implementace nepublikačních výsledků

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Z celkového počtu 522 výsledků, u nichž příjemci v implementačních plánech neuvedli plán implementace, bylo ve 27 případech (5 %) uvedeno, že náklady potřebné na implementaci převyšují potenciální přínosy. Ve většině případů, konkrétně u 495 výsledků (95 %), respondenti uvedli, že tento důvod se neuplatnil – absence implementace tedy vyplývá z jiných faktorů (např. z charakteru výstupu, jeho dokončení až po skončení projektu či z potřeby navazujících aktivit mimo rámec projektu).

K nejvyššímu počtu případů, kdy byla implementace označena jako neekonomická, dochází u ostatních výsledků (O; 9), audiovizuální tvorby (A; 6) a článků v odborných periodikách (J; 4). Tyto typy výstupů obvykle nemají přímý komerční nebo institucionální přínos a jejich dopad je spíše diseminační, což může vést k nižší motivaci k formální implementaci.

U většiny neimplementovaných výstupů však náklady implementaci nepřevyšují – nejčastěji jde o publikační výsledky (J; 143; 27 % všech neimplementovaných), ostatní výsledky (O; 135; 26 %) a workshopy (W; 81; 16 %). Tyto případy spíše ukazují, že dané výstupy již splnily svůj diseminační účel nebo že jejich aplikace není hlavním cílem (např. publikace, prezentace či popularizační výstupy).

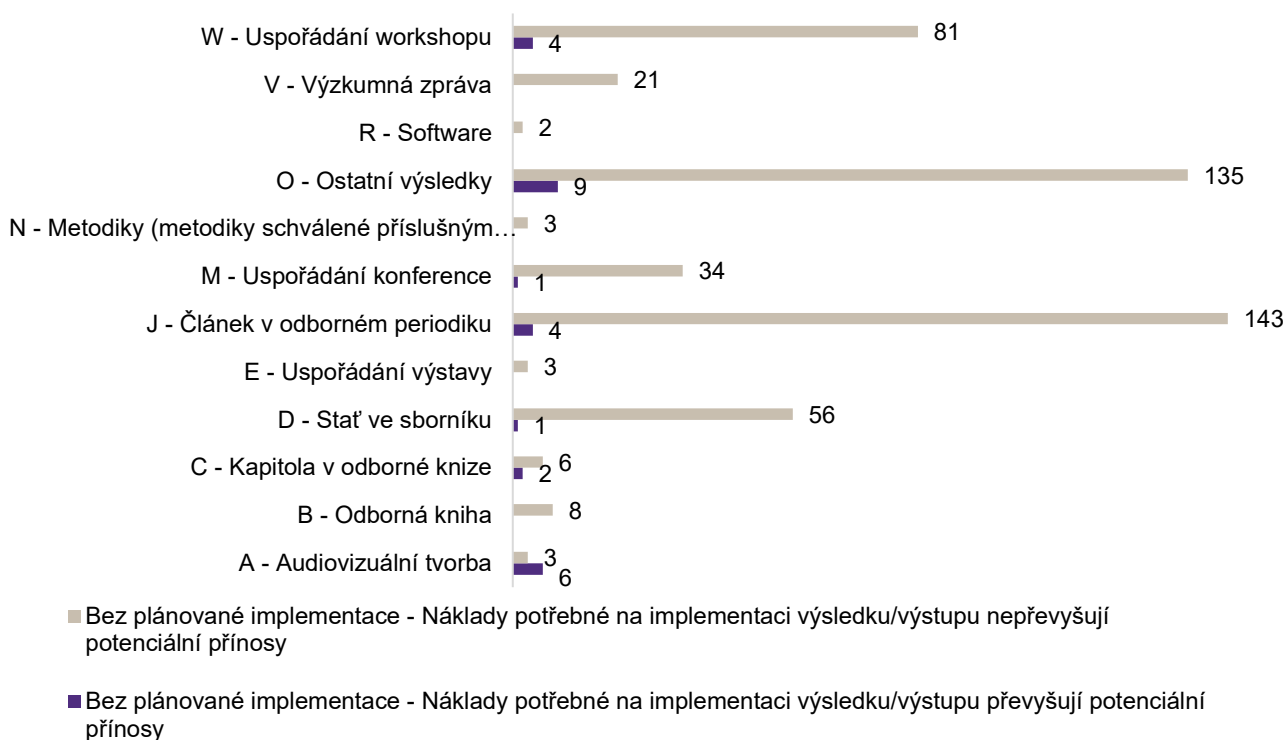
Celkově lze konstatovat, že ekonomická neefektivita představuje jen marginální důvod neimplementace (5 %), zatímco u naprosté většiny případů (95 %) absence implementace souvisí s jinými faktory než s nepříznivým poměrem nákladů a přínosů. Tento výsledek dokládá, že projekty programu ÉTA jsou koncipovány s vysokým důrazem na reálnou využitelnost výstupů a že ekonomická omezení implementace se objevují pouze výjimečně.

I mezi projekty, které neplánují formální implementaci výsledků, jsou výstupy většinou určeny konkrétním uživatelům. Nejčastěji jde o orgány veřejné správy a samosprávy, odbornou veřejnost či akademické instituce. Respondenti uvádějí, že výsledky jsou určeny např. „státní správě, školství a jejich prostřednictvím všem obyvatelům“ nebo „učitelům, studentům a výzkumníkům“.

Část výstupů má interní nebo vzdělávací charakter, například „prototyp bude využit interně k ověřování funkčnosti softwaru“. V menší míře jsou výstupy zaměřeny na širší veřejnost nebo na úzké odborné skupiny, například experty v oblasti společenské odpovědnosti.

Celkově lze říci, že i bez formální implementace nachází většina výsledků své praktické či vzdělávací uplatnění, zejména v prostředí veřejných institucí, odborné komunity a školství.

Graf Třídění neimplementovaných výsledků podle důvodů

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Z dat zároveň vyplývá, že u výstupů, kde implementace není plánována, se nejčastěji opakují čtyři hlavní důvody.

Každý z nich se vyskytuje přibližně u stejného počtu případů (522 záznamů), což odpovídá všem neplánovaným implementacím:

- Náklady na implementaci převyšují potenciální přínosy
- Změna trhu – výsledek již nemá tržní opodstatnění
- Současný výzkum „předběhl“ možnosti jeho uplatnění
- Jiné důvody

Analýza odpovědí ukazuje, že důvody neimplementace jsou ve většině případů věcného či formálního charakteru, nikoli ekonomického. Nejčastěji se objevují formulace typu „kritérium není relevantní“, „výsledek byl implementován současně s jeho realizací“ nebo „nejde o výstup vhodný k implementaci“.

Velká část projektů uvádí, že výsledky měly časově omezený charakter, např. workshopy, kulaté stoly či konference, které „splnily svůj účel během projektu“ a „jejich opakování po skončení nemá smysl“. Dalším častým důvodem je, že výsledek má vzdělávací či popularizační povahu, tedy jde o akci či publikaci určenou k šíření poznatků, nikoli k jejich následné aplikaci.

Často se objevují také případy, kdy se implementace považuje za již proběhlou – výsledek byl např. využit v rámci jiné výzkumné aktivity nebo zapracován do výstupů projektu („souhrnná výzkumná zpráva obsahuje všechny dílčí výsledky projektu, implementace je tedy zahrnuta v jejím rámci“).

Menší část odpovědí (cca 10 %) uvádí, že výsledek není z povahy věci určen k praktickému využití – jde o výzkumný či teoretický výstup, jehož přínos spočívá v rozvoji znalostí, nikoli v přímé aplikaci („*obecné poznatky z dané problematiky nemají příliš aplikační potenciál*“).

Jen výjimečně (cca 5 % případů) je zmíněn ekonomický důvod – obvykle v podobě sdělení „*jelikož je výsledek veřejně dostupný, neočekáváme finanční přínosy*“ nebo „*náklady na implementaci nemají s tímto typem výstupu souvislost*“.

Celkově lze shrnout, že projekty, které implementaci neplánují, tak činí převážně z důvodu povahy výsledku (akce, publikace, teoretický výstup) nebo proto, že jeho funkce byla naplněna již během projektu. Ekonomické bariéry hrají v rozhodování o implementaci jen okrajovou roli.

Komerčně využití výsledky

Analýza komercializace vychází primárně z údajů z Implementačních plánů (3293 výstupů), dále z agregace finálních zprávách o implementaci (FZI), které byly dostupné u 152 projektů. Tyto zprávy umožňují podrobné zhodnocení míry využití výsledků v praxi, typů komerčního uplatnění a nutnosti dalších investic. **V případech, kdy finální zpráva dosud nebyla předložena, byla pro účely hodnocení využita data z posledních průběžných zpráv o implementaci (ZOI) (262 případů)**, která poskytují orientační přehled o stavu komercializace a implementace výstupů v dané fázi projektu.

Z implementačních plánů vyplývá, že komerční využití výsledků se ve většině případů nepředpokládá. Převážná část výstupů programu ÉTA byla koncipována jako nekomerční, s cílem zajistit otevřený přístup, širokou dostupnost a společenský přínos. Respondenti opakovaně zdůrazňují, že „cílem projektu není vytvářet produkt pro tržní uplatnění, ale poskytnout podklady pro rozhodování a vzdělávání v oblasti veřejné správy“ nebo že „výsledek má primárně přispět ke zvýšení informovanosti a porozumění, nikoliv ke komerčnímu zisku“.

Nejčastějším důvodem absence komerčního využití je samotná povaha výstupů, které jsou určeny pro veřejnou správu, vzdělávací instituce, neziskový sektor či širší veřejnost. V řadě případů se objevuje důraz na princip otevřeného přístupu (Open Access) – výstupy mají být volně dostupné, aby jejich dopad byl co nejširší. Jak uvedli někteří řešitelé, „článek je publikován formou open access a nebude komerčně využíván“ nebo „metodika je volně ke stažení na webu projektu, její zpoplatnění by omezilo přístup cílových skupin“.

Dalším faktorem je, že povaha mnoha výsledků neumožňuje přímé ekonomické zhodnocení. Výzkumné zprávy, metodiky či workshopy slouží především pro odbornou a institucionální praxi, nikoliv jako komerční produkt. Typicky se uvádí, že „charakter výstupu neumožňuje komerční využití, je určen pro potřeby státní správy“ nebo „jedná se o osvětový materiál, jehož komerční využití nebylo v plánu“. Častým argumentem je i to, že projekty byly financovány z veřejných prostředků, a proto je záměrně zachován otevřený přístup: „Výsledek vznikl za podpory veřejných zdrojů, proto musí být volně dostupný.“

Pouze menší část odpovědí (přibližně 5–10 %) připouští možnost sekundárního komerčního efektu, například využití výsledků jako podkladu pro navazující komerční služby, školení nebo licencování softwaru. Jak uvedl jeden z respondentů: „Primárním smyslem je nekomerční využití, komerční verze může být zvažována v případě dlouhodobého zájmu.“ Tyto případy se objevují převážně u technických a softwarových výstupů, které mohou mít aplikační potenciál i mimo původní rámec projektu.

Celkově lze uzavřít, že většina výsledků programu ÉTA je využívána v nekomerčním režimu, což odpovídá jeho zaměření na podporu společenského dopadu a veřejných politik. Princip otevřeného přístupu a volné dostupnosti je v projektech programu ÉTA pevně zakotven a napomáhá naplňování hlavního cíle programu – propojovat výzkum se společenskou praxí a posilovat veřejnou hodnotu výsledků výzkumu a vývoje.

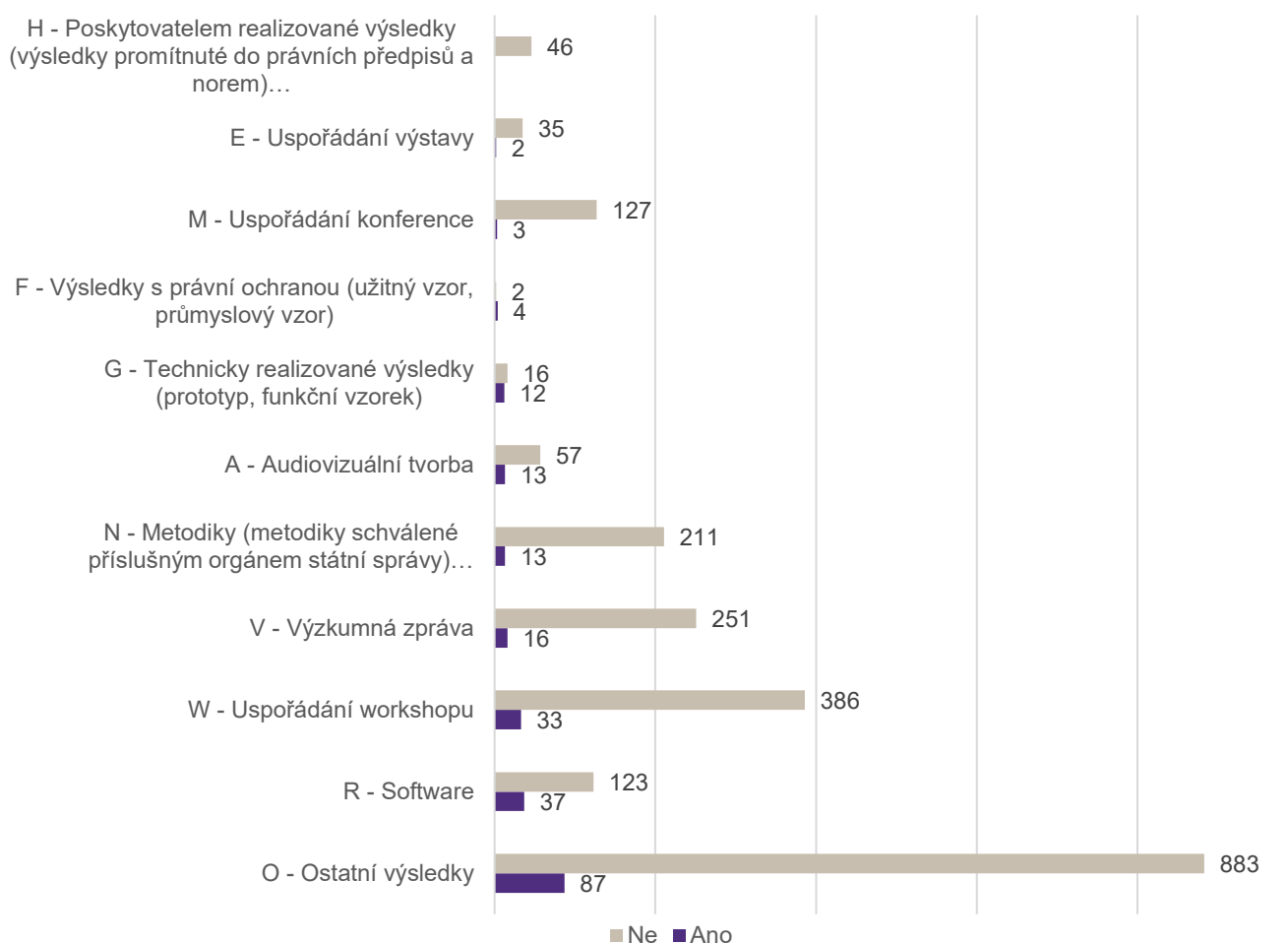
Z celkového počtu 2 357 implementovaných nepublikačních výsledků plánují příjemci komerční využití pouze u 220 výsledků (9 %). Převážná většina výstupů (91 %) je tedy realizována v nekomerčním režimu, což odpovídá zaměření programu ÉTA na podporu společenského dopadu a veřejných inovací.

Nejvyšší podíl komerčního využití vykazují, logicky, výsledky s právní ochranou (F; 4 z 6 plánovaných výsledků by mělo být komerčně využito) a technicky realizované výsledky, jako jsou prototypy či funkční vzorky (G; 12 z 28 plánovaných výsledků). Tyto typy výstupů přirozeně umožňují tržní uplatnění či licencování a jsou typické spíše pro technicky nebo mezioborově zaměřené projekty. Nadprůměrné zastoupení komerčně využívaných výsledků je také u softwaru (R; 23 % - 37 ze 160) a audiovizuální tvorby (A; 19 % - 13 ze 70), kde dochází k využití například formou licencí, vzdělávacích aplikací nebo distribuovaných vzdělávacích materiálů.

Naopak jen malá část komerčního využití se objevuje u ostatních výsledků (O; 9 %), metodik (N; 6 %), výzkumných zpráv (V; 6 %) či workshopů (W; 8 %). Tyto formy jsou typicky určeny pro veřejné instituce, neziskové organizace či odbornou komunitu a jejich přínos je převážně neekonomický – spočívá v rozšiřování znalostí, metodické podpoře a přenosu know-how. Na úplném konci spektra stojí poskytovatelem realizované výsledky (H; 0 %), které ze své povahy nemohou být komerčně využívány, a dále konference (M; 2 %) a výstavy (E; 5 %), jejichž účelem je popularizace či odborná komunikace.

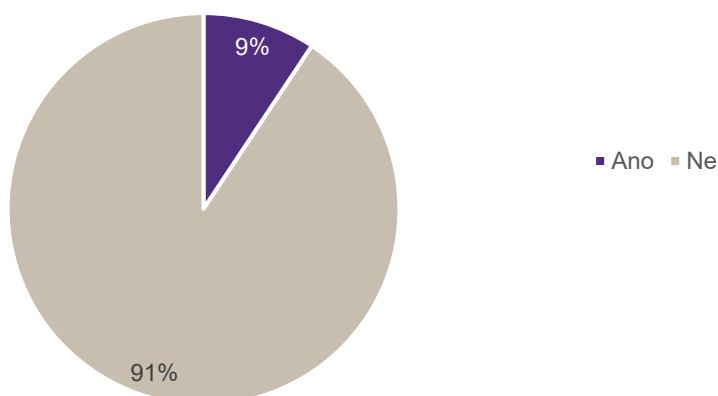
Celkově lze uzavřít, že pouze malý podíl (9 %) implementovaných nepublikačních výsledků je plánován pro komerční využití. Většina výstupů má veřejný, vzdělávací či společenský charakter, což odpovídá poslání programu ÉTA – podporovat inovace, které přinášejí společenskou hodnotu spíše než přímý ekonomický zisk.

Graf Počet komerčně využitých nepublikačních výsledků – implementační plán

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Graf Podíl komerčně využitých výsledků

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Z obsahové analýzy popisů komerčního využití dosažených výsledků vyplývají následující poznatky:

Co se způsobu komerčního využití týče, více než dvě pětiny příjemců popisují, že předmětem „komercializace“ bude implementace výsledku v praxi institucí – toto se týká především zavádění metodik nebo dalších nástrojů přímo do praxe nemocnic, škol nebo výzkumných institucí. Taková opatření sice mohou přinést určité provozní úspory, je ale otázkou, zda v řadě případů došlo ke správnému pochopení toho, co je komercializací myšleno. Další způsoby (plánovaného) komerčního využití zahrnovaly:

- Placený software nebo aplikace, případně základní verze softwaru dostupná zdarma, rozšířené verze distribuovány komerčně (cca 18 %)
- Dlouhodobé nasazení specializovaných SW systémů – např. evidenční systém MUSEION využívaný řadou sbírkotvorných institucí. (cca 13 %)
- Smluvní využití partnery – aplikace zajištěna na základě **formálně uzavřených smluv** s konkrétními partnery (aplikačními garanty, institucemi či firmami), řeší jejich konkrétní potřeby. (38 %)

Uživatelé těchto komerčně využitých výsledků mají být, dle implementačních plánů, především:

- Veřejná správa a akademická sféra – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Masarykova univerzita, Akademie múzických umění v Praze, České vysoké učení technické, základní školy.
- Zdravotnictví a sociální služby – Nemocnice Pardubického kraje, Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.
- Soukromé firmy – PERFECT HOTEL CONCEPT s.r.o., RCE systems s.r.o., Kartografie PRAHA a.s., DelpSys s.r.o.
- Neziskové organizace a kulturní instituce – POST BELLUM z. ú., muzea a sbírkotvorné instituce využívající MUSEION.
- Specializované technologické společnosti – např. MUSOFT.CZ, s.r.o., které zajišťují software.

Většina projektů, jejichž implementace již byla ukončena, komerčně žádné z dosažených výsledků nevyužila. Z celkového počtu 152 projektů, které předložily (správné a vyplněné) finální zprávy o implementaci (FZI) bylo u 129 případů (85 %) uvedeno, že žádný z implementovaných výstupů nebyl komerčně využit, a pouze v 9 případech (6 %) došlo ke komercializaci všech výstupů. Zbývajících 14 projektů (9 %) uvedlo, že ke komerčnímu využití došlo jen částečně.

Tato data potvrzují celkový trend napříč programem — komercializace představuje spíše okrajový způsob využití výsledků, zatímco dominantní formou zůstává nekomerční implementace prostřednictvím veřejných institucí, vzdělávacích organizací nebo odborné komunity.

Graf Komerční využití výsledků projektů dle FZI

Byl každý implementovaný výstup/výsledek komerčně využit?

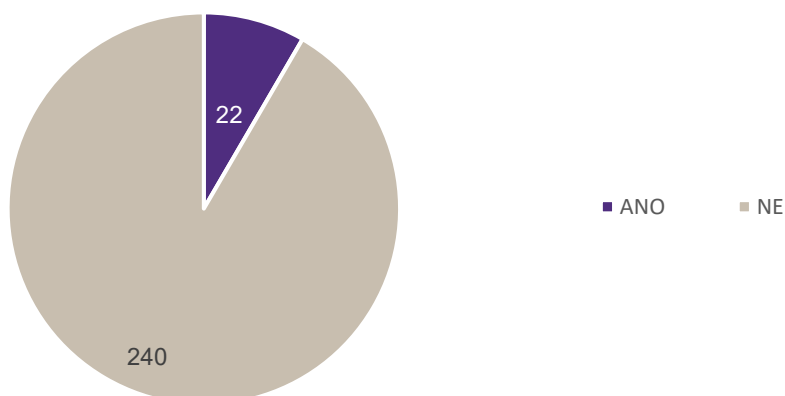
Zdroj: vlastní zpracování – agregace FZI

U projektů, které ještě implementaci neukončily, byla analyzována alespoň data z průběžných zpráv o implementaci – tedy analyzována byla vždy poslední předložená ZOI (zpravidla za rok 2024). Z přehledu vyplývá, že komerčního využití dosáhla, stejně jako v případě finálních zpráv o implementaci, pouze menší část těchto projektů. Konkrétně z celkových 262 sledovaných projektů uvedlo 22 (8 %), že *všechny nebo některé z jejich výstupů byly komerčně využity*, zatímco 240 projektů (92 %) takové využití neuvádí.

Tento poměr potvrzuje, že komerční uplatnění výsledků není pro většinu projektů programu ÉTA hlavním cílem – převažují zde výstupy společensky, vzdělávací či metodicky orientované, jejichž dopad se realizuje ve veřejném prostoru, ve vzdělávacích institucích nebo v praxi veřejné správy, nikoliv v tržním prostředí.

Graf Podíl komerčně využitých výsledků dle ZOI

Všechny/některé z výstupů/výsledků byly komerčně využity.

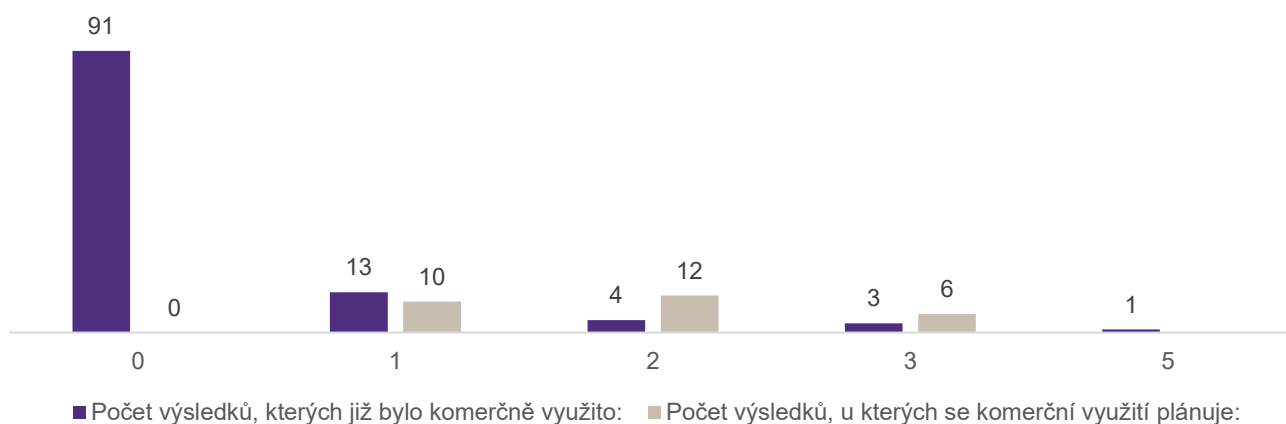

Zdroj: vlastní zpracování – agregace ZOI

Podobný trend je možné pozorovat také v dotazníkovém šetření. Cca 18 % respondentů uvedlo, že některé výsledky komerčně využili, dalších 9 % komerční využití v nějaké formě alespoň plánuje. Celkem 91 respondentů uvedlo, že žádný výsledek nebyl komerčně využit. Opak potvrdilo 21 respondentů, z nichž většina plánuje komerční využití jednoho výsledku. Dalších 10 respondentů žádný výsledek prozatím nevyužilo, ale využití plánuje.

Graf Počet komerčně využitých výsledků – dotazníkové šetření

Kolik z dosažených výsledků VaV bylo komerčně využito nebo jejich komerční využití plánujete? N= 112

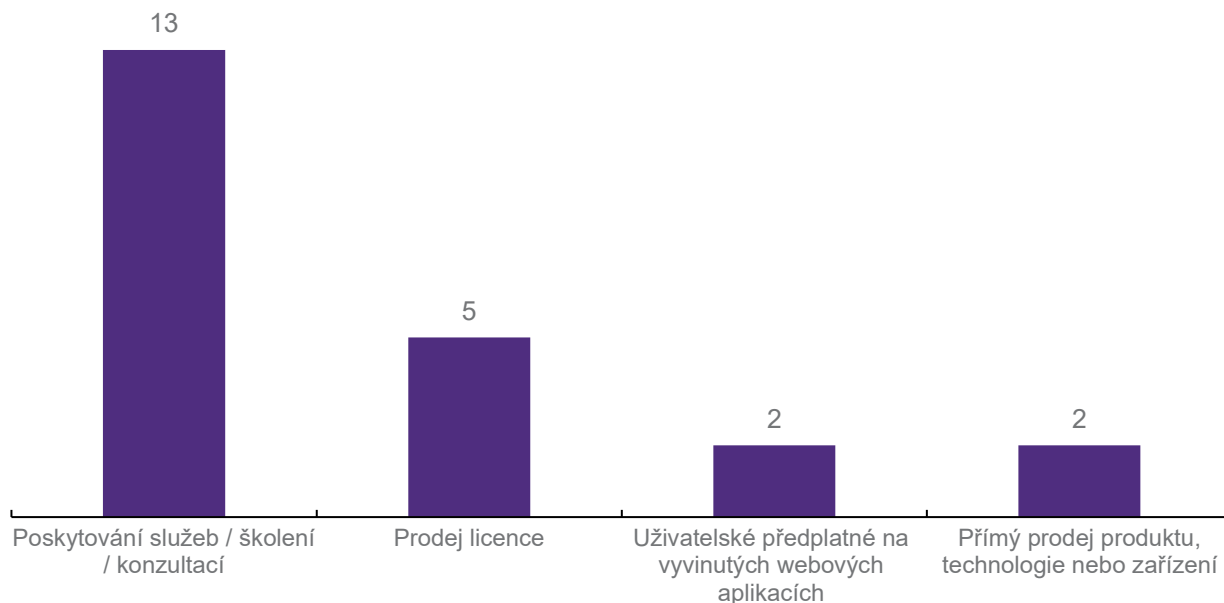
Zdroj: vlastní šetření

Ve velké většině ale je podstatou komerčního využití poskytování služeb, konzultací nebo školení. Další formy komerčního využití výsledků jsou spíše omezené.

Graf Formy komerčního využití výsledků

Jaké formy komerčního využití byly uplatněny? (Můžete označit více možností)

N= 21

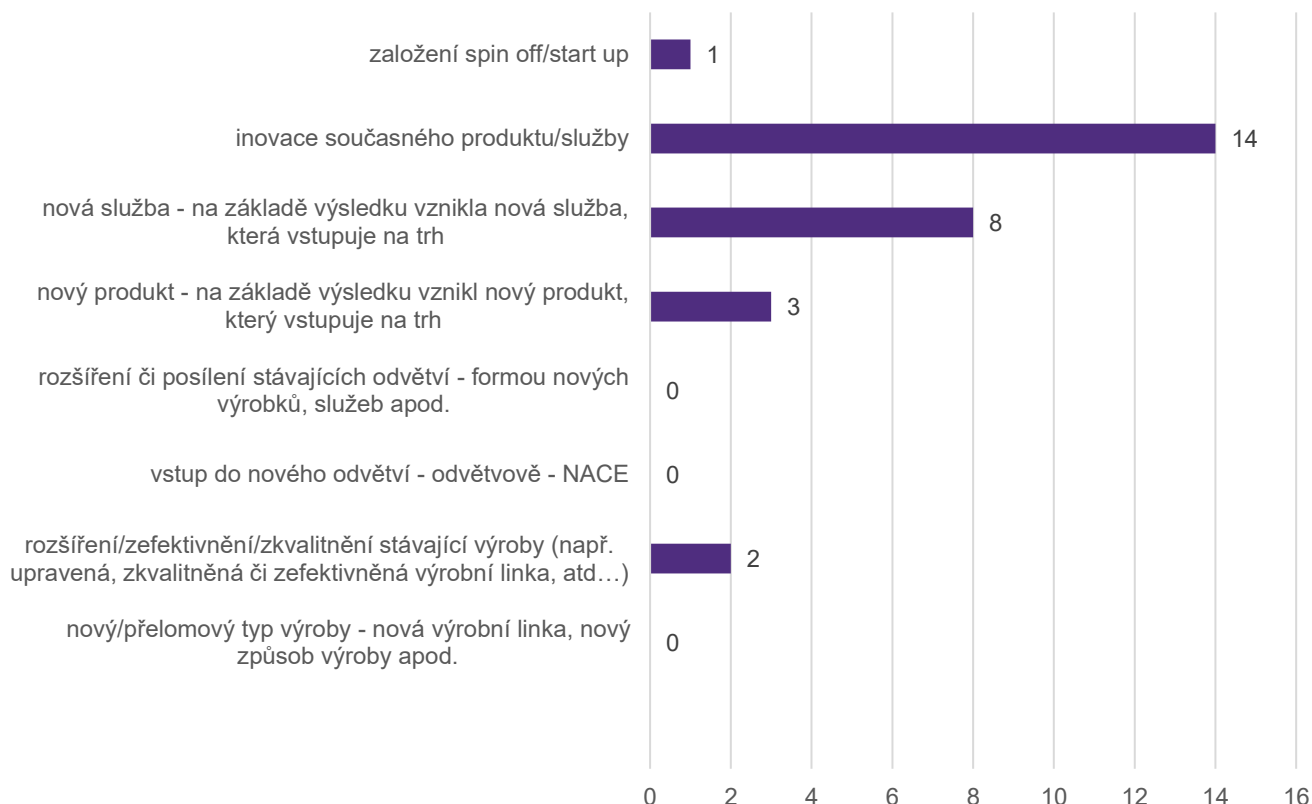

Zdroj: vlastní šetření

Z celkového počtu analyzovaných projektů s odevzdanou finální zprávou o implementaci (152) vyplývá (jak bylo uvedeno výše), že komerční využití je spíše výjimečné – celkem bylo zaznamenáno 26 projektů, které komerční využití pozorují (17 % - velmi blízko hodnotě 18 % respondentů v dotazníkovém šetření). K nejčastěji komerčně uplatňovaným výsledkům patří inovace současného produktu nebo služby (14 projektů) a dále nové služby vstupující na trh (8 projektů) nebo rozšíření či zkvalitnění stávající výroby (2 projekty). V jednom případě bylo uvedeno, že výsledkem komercializace je založení spin-off firmy nebo start-upu. Naopak žádný z projektů neuvádí komercializaci v kategoriích *nový/přelomový typ výroby* ani *vstup do nového odvětví (NACE)*.

Celkově lze konstatovat, že komercializace probíhá především v oblastech navazujících na rozvoj existujících produktů a služeb, zatímco projekty zaměřené na nové výrobní či odvětvové přístupy zůstávají převážně ve fázi nekomerčního využití.

Graf Způsob komercializace výsledku – ukončené projekty

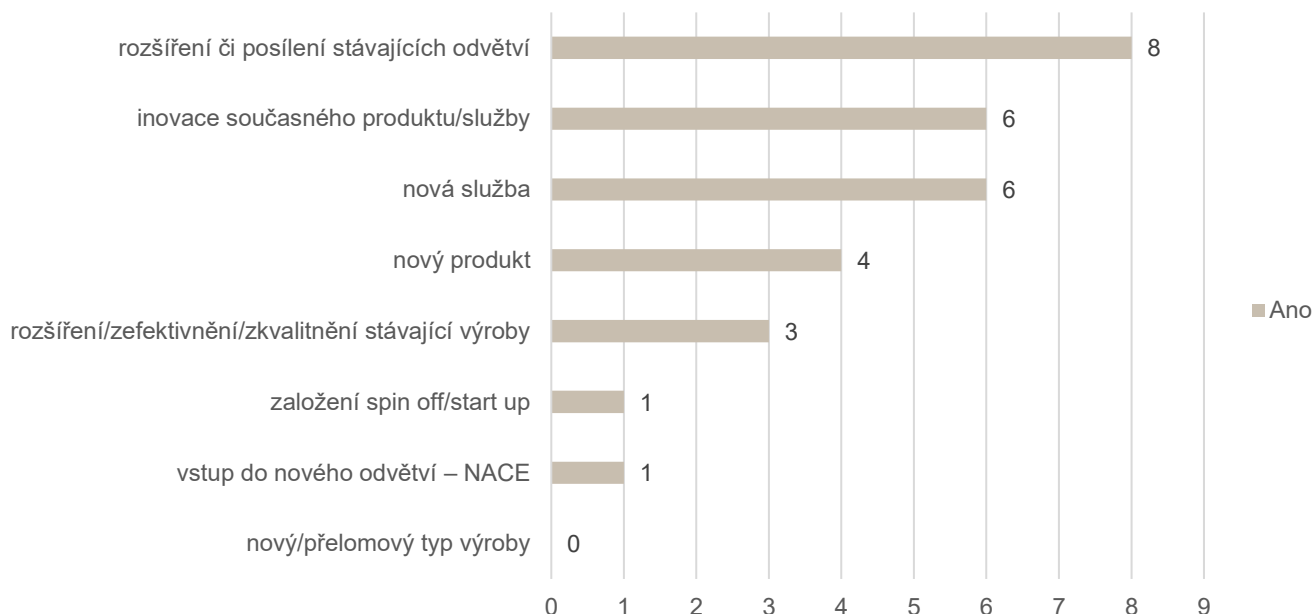

Zdroj: vlastní zpracování – agregace FZI

Podobně je hodnocen způsob komerčního využití v průběžných zprávách o implementaci. Nejčastěji zmiňovanými formami inovačního přínosu u 22 projektů, které uvedly, že ke komerčnímu využití výsledku došlo, jsou vznik nové služby (6 případů) a inovace stávajícího produktu nebo služby (6 případů), dále pak rozšíření či posílení stávajících odvětví (8) a vývoj nového produktu (4). Naopak jen výjimečně dochází ke založení spin-off či start-up společnosti (1), vstupu do nového odvětví (1) nebo vytvoření zcela nového typu výroby (0).

Celkově výsledky ukazují, že projekty programu ÉTA přinášejí inovace spíše ve formě zefektivnění procesů, rozvoje služeb a metodik než ve formě průmyslových novinek či podnikatelských entit. Přínosy programu se tak soustředí primárně na nekomerční, společensky užitečné inovace, které doplňují klasický výzkum a vzdělávací činnost.

Graf Způsob komercializace výsledku – neukončené projekty (ZOI)

Zdroj: vlastní zpracování – agregace ZOI

Struktura uživatelů komerčně využitých výstupů

Komerční využití se týká především vzdělávací a aplikační sféry. Největší skupinu tvoří vzdělávací instituce (137; 34 %), které využívají výsledky zejména formou placených vzdělávacích materiálů, licencí softwaru či odborných školení. Významnou roli hrají také specializované profesní a tematické skupiny (131; 33 %) sdružené v kategorii „jiné skupiny“, kam spadají konkrétní odborné organizace, firmy či výzkumné týmy, které výsledky využívají v rámci komerčních aktivit nebo interních inovací. Další silně zastoupenou skupinu tvoří vývojáři IT řešení (44; 11 %), což ukazuje na rostoucí propojení výsledků programu ÉTA s technologickými a digitálními aplikacemi. Menší, avšak významné zastoupení mají státní instituce a veřejná správa (29; 7 %), kulturní instituce (18; 4 %) a samosprávy (17; 4 %) – v těchto případech jde obvykle o zpoplatněné licence, konzultace či metodické produkty, které se uplatňují při zefektivnění veřejných služeb.

Komerční využití se objevuje také v neziskovém a sociálním sektoru – NNO a občanská společnost (12; 3 %), poskytovatelé sociálních služeb (6; 1,5 %) a poskytovatelé zdravotnických služeb (6; 1,5 %). Naopak ekologické organizace a úřady zaměřené na ochranu životního prostředí se vyskytují jen ojediněle (celkem 3 případy).

Celkově struktura potvrzuje, že komerčně využitě výsledky programu ÉTA směřují převážně do vzdělávacího a aplikačního prostředí a jen v omezené míře do čistě tržních vztahů. Komerční využití tak často představuje doplňkovou formu přenosu poznatků – např. formou vzdělávacích kurzů, licencí nebo odborných konzultací – nikoli hlavní cíl projektů programu ÉTA.

Graf Struktura cílových uživatelů komerčně využitých výsledků – implementační plány

Zdroj: vlastní zpracování ÉTA Implementační Plány

Dobrá praxe komercializace

Z implementačních plánů vyplývá, že komercializace výsledků výzkumu a vývoje v programu ÉTA probíhá především prostřednictvím vzdělávacích aktivit, licencí, prodeje publikací a softwarových řešení. Převládají akreditované kurzy, odborná školení a programy celoživotního vzdělávání, například „Writing for Publication Teacher Training“ nebo „DVPP kurzy akreditované MŠMT“. Tyto aktivity jsou často realizovány univerzitami a partnerskými institucemi a představují spojení akademického výzkumu s praktickou výukou. Další důležitou skupinu tvoří softwarové produkty a aplikace, které jsou uváděny na trh formou licencí či placených verzí, jako například *CzechME PRO* nebo *PSYCOMO* pro diagnostickou práci psychologů. Některé projekty uvádějí spolupráci s aplikačními garanty a firmami, které výsledky integrují do svých systémů – typicky *IMA, s.r.o.* v případě systému *IMAPorter PRO*. Doplnkovou formou komercializace je vydávání odborných knih a metodických publikací prostřednictvím univerzitních nakladatelství, jako jsou *MUNIpress* či *GRADA*, nebo zařazování metodik do katalogů komerčně nabízených analytických činností. V menší míře se objevují i kulturní a umělecké výstupy – například divadelní inscenace či výstavy – které mají hybridní, částečně komerční charakter. Z těchto plánů je patrné, že komercializace v programu ÉTA bývá spíše měkkého typu, orientovaná na služby, znalosti a vzdělávání, nikoli na masovou výrobu produktů.

Finální zprávy o implementaci (FZI) potvrzují, že pouze menší část projektů dosáhla plného komerčního uplatnění – všechny své výstupy komercializovalo přibližně 6 % projektů, zatímco částečně dalších 9 %. Přesto tyto příklady představují cennou praxi, jak lze výzkumné výsledky udržet a rozvíjet i po skončení podpory. Například testová baterie *PorTex (PedF UK)* byla implementována formou akreditovaných kurzů celoživotního vzdělávání, které byly zpoplatněny mimo region aplikačního partnera (3 800 Kč na účastníka), přičemž výnosy pokrývaly lektorné, tisk materiálů a údržbu softwaru. Podobně aplikace pro výuku češtiny pro nerodilé mluvčí vyvinutá na Masarykově univerzitě byla nasazena v jazykových centrech a školách, přičemž Centrum pro cizince Jihomoravského kraje získalo 500 licencí zdarma díky univerzitní dotaci, zatímco veřejnost měla přístup k placené verzi. Jiný příklad představuje projekt *JAMU „Inkluze divadlem“*, jehož výsledky byly přeneseny do praxe Divadla Aldente. Během tří let po ukončení projektu vznikly dvě nové inscenace, počet představení i diváků se více než zdvojnásobil a herci s Downovým syndromem se stali aktivními lektory v umělecké činnosti. Úspěšná komercializace proběhla i v technických oborech – například software pro řízení znalostí (ČVUT a AMBIS) byl licencován obcím a městům a používán v rámci poradenských služeb, čímž se propojil výzkum s aplikační praxí.

Průběžné zprávy o implementaci (ZOI) rozšiřují tento obraz o projekty, které jsou ve fázi přípravy nebo testování komercializace. Například v rámci NUDZ a ČVUT se připravuje spin-off zaměřený na využití virtuální reality v

duševním zdraví, zatímco jiné projekty zvažují licenční smlouvy nebo model krátkodobých licencí pro klinická pracoviště. Z těchto zpráv také vyplývá, že řada projektů usiluje o postupný přechod z experimentálního do aplikačního prostředí, často prostřednictvím pilotního ověřování či dalšího vývoje produktů (např. pachové snímáče testované ve spolupráci s Policií SR). Kromě toho ZOI zdůrazňuje především nefinanční dopady implementace – posilování odborných kompetencí, vzdělávání či rozvoj digitálních nástrojů. Výrazným příkladem je akreditovaný kurz neurokognitivní rehabilitace, jediný svého druhu v ČR, který systematicky zvyšuje kvalifikaci zdravotních sester, nebo software DiaGraMo, který objektivizuje diagnostiku psaní u dětí a nahrazuje dříve subjektivní posuzování.

Napříč všemi zdroji lze identifikovat opakující se formy dobré praxe: licencování softwaru a aplikací, akreditované kurzy ČŽV a DVPP, komerční publikace a metodiky, případně hybridní modely kombinující veřejné a komerční využití (např. *CzechME PRO*, který je zdarma pro veřejné instituce a zpoplatněn pro komerční uživatele). Další příklady představují přímou integraci výstupů do praxe firem, jako v případě *IMA, s.r.o.*, *Axiell* nebo *Kolovrat ČM*, které výsledky převzaly do své produkce či rozšířily nabídku služeb. Tyto modely ukazují, že úspěšná komercializace v programu ÉTA je nejčastěji založena na propojení akademického a aplikačního sektoru, postupném rozšiřování produktů na trh a současném zachování veřejně prospěšného charakteru výstupů.

Z celkové syntézy všech tří datových zdrojů vyplývá, že komercializace v programu ÉTA má především doplňkový charakter. Většina projektů klade důraz na společenské, vzdělávací a inovační dopady, zatímco přímé ekonomické efekty se objevují spíše okrajově. Přesto jsou příklady jako *PorTex*, *CzechME PRO*, *DiaGraMo* či *Inkluze divadlem* dokladem toho, že i projekty s primárně nekomerčním zaměřením mohou dosáhnout ekonomické udržitelnosti a dlouhodobého dopadu prostřednictvím chytré, společensky citlivé formy komercializace.

Hodnocení potenciálu komercializace výsledků

Kvalitativní hodnocení potenciálu komercializace výsledků dosažených v programu ÉTA ukazuje, že většina projektů má spíše omezený komerční potenciál, což je dáno jak povahou výstupů, tak i zaměřením programu na společenské inovace, nikoli na přímý tržní dopad. Z finálních zpráv (FZI) vyplývá, že další investice byly pro komerční využití nutné pouze výjimečně. Většina řešitelských týmů uvádí, že komercializace nebyla v projektu plánována, a tedy nebyl důvod investovat dodatečné prostředky. Typicky se jednalo o metodiky, výzkumné zprávy či softwarové nástroje s veřejným přístupem, které byly určeny pro vzdělávací, kulturní nebo veřejně správní účely. Jak uvádí jeden z respondentů, „cílem projektu bylo vytvořit nástroj pro podporu rozhodování ve veřejné správě, nikoli produkt pro tržní využití“. Tam, kde investice proběhly, šlo převážně o technické nebo provozní náklady – údržbu a hosting aplikací, licenční přípravu nebo marketing. V ojedinělých případech šlo o rozvoj akreditovaných kurzů (např. *PorTex*), kde byly z poplatků hrazeny „lektorné, cestovné, tisk materiálů a propagace testové baterie“. Významnější kapitálové vstupy se objevují jen u technických řešení vyžadujících další testování, například při přechodu „z výzkumné fáze (TRL 4) do aplikační (TRL 9)“. Celkově FZI ukazují, že přímé finanční vstupy do komercializace jsou marginální, což odpovídá charakteru programu orientovaného na společenskou hodnotu výsledků (Finální dokument BN a MV, 2025).

Z analýzy průběžných zpráv (ZOI) dále vyplývá, že absence komercializace je ve většině případů záměrná a reflektuje veřejně-prospěšný charakter projektů. Příjemci uvádějí, že jejich výstupy – metodiky, vzdělávací nástroje, open-access publikace či výzkumné databáze – nejsou koncipovány pro tržní prostředí, ale pro podporu veřejných politik, vzdělávání a výzkumu. Typickými vysvětleními jsou formulace jako „komerční využití nebylo plánováno“ nebo „výstupy jsou volně dostupné odborné veřejnosti“. Řada respondentů zdůrazňuje, že projekty sledují společenský dopad a princip otevřené vědy – například v oblasti vzdělávání či inkluze, kde by zpoplatnění nástrojů „mohlo vést k vyloučení škol z periferních oblastí“. V některých případech jsou důvody etické či institucionální – například veřejnoprávní média či veřejné výzkumné organizace nemohou generovat zisk z výsledků své činnosti, nebo by komerční využití „bylo v rozporu s povinností otevřeného sdílení dat“. Tyto odpovědi potvrzují, že nekomerční charakter projektů není selháním komercializačního potenciálu, ale odrazem jejich společenského poslání.

Samostatnou skupinu tvoří projekty, u nichž byla komercializace odložena. Zde se ukazuje, že zdržení má často strategický a vývojový charakter, nikoli povahu neúspěchu. Řešitelské týmy uvádějí potřebu „dalšího vývoje, testování a právního zajištění“ či „získání partnera z praxe“. Typickým příkladem je projekt Národního ústavu duševního zdraví, kde bylo uvedeno, že pro uvedení softwaru na trh bude nutné „zajistit právní poradenství, licenční přípravu a dlouhodobého technologického partnera“. V jiných případech zdržení souvisí s legislativními omezeními – například nutností postupovat podle zákona o hospodaření s majetkem státu. Jak uvádí respondent z NUDZ, „komercializaci nelze realizovat dříve, než proběhne víceetapový proces nabídky majetku ostatním složkám státu“. Významnou část odložených projektů tvoří i ty, které reagují na vnější změny poptávky (např. útlum po pandemii COVID-19) nebo technické faktory, jako „nutnost dopracování grafických prvků a ochranných prvků PDF před spuštěním elektronické verze učební příručky“. Ve všech těchto případech odklad slouží k zajištění kvality, právní jistoty a udržitelnosti komercializace, nikoli jako rezignace na její budoucí uskutečnění.

Závěrem lze shrnout, že potenciál komercializace výsledků programu ÉTA je diferencovaný. V humanitních a společenských oborech převažuje nekomerční využití s důrazem na veřejný přínos, otevřenost a vzdělávací dopad. V technických a aplikačních projektech se objevuje selektivní komercializace formou licencí, akreditovaných kurzů či spolupráce s aplikačními partnery. Odložené projekty naznačují latentní potenciál pro budoucí tržní uplatnění, často podmíněný právním rámcem a dodatečnými investicemi.

Komercializace v programu ÉTA tedy není cílem sama o sobě, ale jedním z kanálů udržitelnosti výsledků, přičemž klíčovým kritériem úspěchu zůstává společenský dopad a dlouhodobé využití poznatků ve vzdělávání, veřejné správě a inovacích.

Analýza EO 2

Příjemci podpory

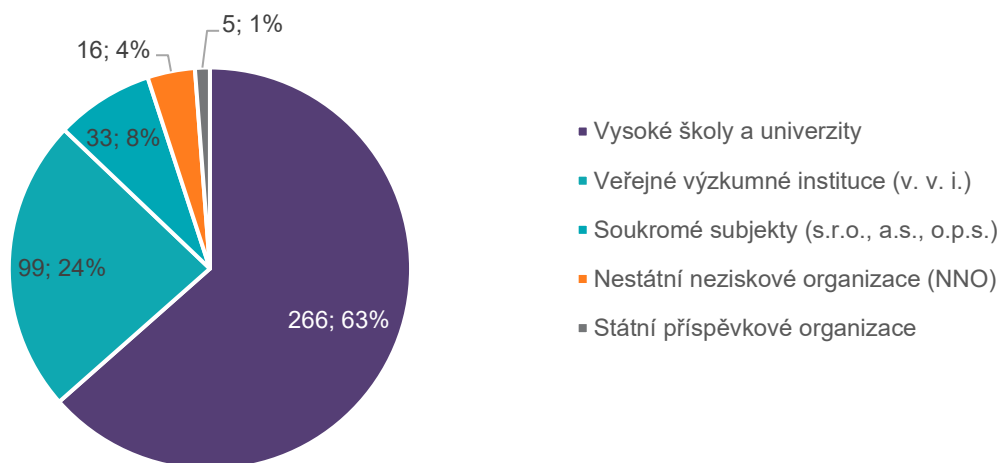
Do programu se celkově zapojilo 97 unikátních subjektů, které reprezentují celé spektrum organizací působících ve výzkumném a inovačním ekosystému České republiky.

Největší skupinu tvoří vysoké školy a univerzity (32 subjektů, tj. 33 %), které představují hlavní pilíř akademického výzkumu. Následují veřejné výzkumné instituce (28 subjektů, 29 %), mezi nimiž dominují jednotlivé ústavy Akademie věd České republiky. Třetí největší skupinou jsou soukromé subjekty (23 subjektů, 24 %), typicky malé a střední podniky nebo aplikační organizace, které se do programu zapojují především z pozice partnerů. Dále jsou zastoupeny nestátní neziskové organizace (9 subjektů, 9 %), často působící v oblasti vzdělávání, kultury či společenských inovací, a státní příspěvkové organizace (3 subjekty, 3 %), mezi které patří například muzeální či zdravotnické instituce. Toto složení ukazuje, že program oslovil široké spektrum institucí – od velkých veřejných výzkumných organizací až po menší aplikační a občanské subjekty. Z hlediska počtu zastoupených organizací je tedy české výzkumné prostředí v rámci programu poměrně diverzifikované, i když výsledky jednotlivých skupin se výrazně liší podle jejich typu a kapacit.

Z grafu znázorňujícího počty projektů podle typu subjektů vyplývá, že 97 subjektů dohromady realizovalo celkem 419 projektů. Největší část projektů realizovaly vysoké školy a univerzity, které dohromady stojí za více než dvěma třetinami všech projektů (266 projektů, tj. 63,5 %). Z hlediska jednotlivých institucí mají největší zastoupení Univerzita Karlova (57 projektů) a Masarykova univerzita (45 projektů), následované Univerzitou Palackého v Olomouci, VUT Brno, Jihočeskou univerzitou a Západočeskou univerzitou v Plzni. Tyto instituce představují hlavní realizátory výzkumných aktivit, což odpovídá jejich postavení v národním výzkumném systému i rozsahu jejich odborného zázemí. Druhou nejvýznamnější skupinou jsou veřejné výzkumné instituce (v. v. i.), které realizovaly 99 projektů (23,6 %). Tato skupina zahrnuje především ústavy Akademie věd ČR, jako např. Ústav státu a práva AV ČR, Sociologický ústav AV ČR či Ústav mezinárodních vztahů. Výzkumné ústavy se zaměřují zejména na společenskovědní, technické a environmentální projekty a často vystupují v roli hlavních řešitelů nebo odborných partnerů univerzit. Zbývající třetí a čtvrtinu skupinu tvoří soukromé a neziskové subjekty, jejichž účast je nižší, avšak významná z hlediska aplikačního dopadu. Soukromé subjekty realizovaly 33 projektů (7,9 %), typicky prostřednictvím společností jako TREXIMA s.r.o., INESAN s.r.o. či PRK Partners s.r.o. Nestátní neziskové organizace se podílely na 16 projektech (3,8 %) a státní příspěvkové organizace na 5 projektech (1,2 %). Tyto menší skupiny se zapojují především do projektů se společenským přesahem, v oblasti vzdělávání, kultury či zdravotnictví.

Celkově graf ukazuje, že přes 85 % všech projektů je soustředěno do veřejného akademického a výzkumného sektoru, což potvrzuje jejich klíčovou roli v systému veřejné podpory výzkumu a inovací.

Graf Počet projektů dle subjektů

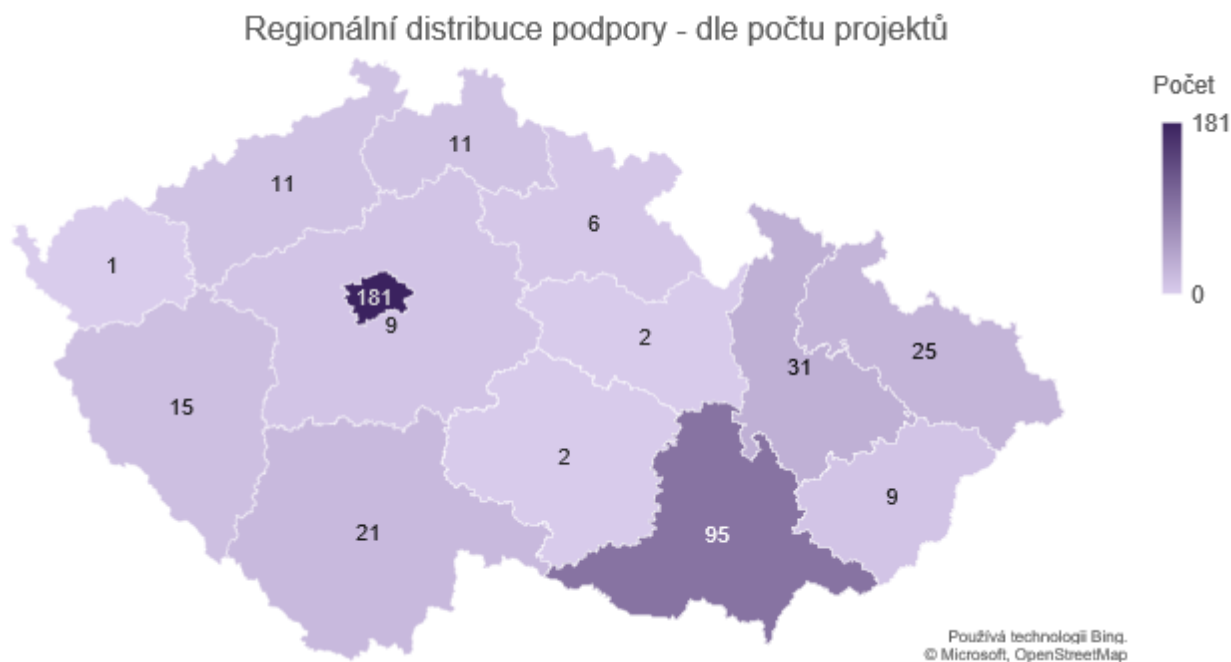

Do programu se podle dostupných dat zapojilo celkem 97 institucí, z nichž 44, tedy přibližně 45 %, se účastnilo více než jednoho projektu. Účastníky tvoří především veřejné vysoké školy a výzkumné organizace, které se do programu zapojují opakovaně a představují jeho dlouhodobé jádro. Menší část tvoří neziskové organizace, města a soukromé společnosti, které se účastní jednotlivých výzev nebo spolupracují na specifických tématech. Největší počet projektů realizovala Univerzita Karlova, která se zapojila do 56 projektů, následovaná Masarykovou univerzitou s 45 projekty a Univerzitou Palackého v Olomouci s 28 projekty. Významné zastoupení mají také Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích s 18 projekty a Vysoké učení technické v Brně se 17 projekty. Tyto instituce představují nejaktivnější a nejstabilnější účastníky programu a vytvářejí páteř výzkumné komunity, která propojuje akademické prostředí s aplikovaným výzkumem a inovacemi. Celkově lze říci, že téměř polovina zapojených institucí se programu účastní opakovaně, což potvrzuje dlouhodobou kontinuitu a odbornou kapacitu českého výzkumného sektoru.

Z hlediska zapojení nových institucí lze konstatovat, že podle dostupných dat od roku 2019 všechny zapojené instituce již mají zkušenosti s čerpáním podpory z dalších nástrojů systému VaVal (např. TAČR, GAČR, strukturální fondy EU, Horizon aj.). Program tedy v tomto období nepřilákal zcela nové subjekty bez předchozí zkušenosti, ale navazuje na spolupráci s již etablovanými aktéry českého výzkumného a inovačního systému.

Regionální distribuce podpory z programu Éta je zpracována v kartogramech níže. S ohledem na strukturu příjemců není překvapivé, že dominuje hl.m. Praha (největším příjemcem podpory je Univerzita Karlova, v Praze navíc sídlí většina podpořených veřejných výzkumných institucí) a výrazně nadprůměrný je také podíl Jihomoravského kraje, tedy především města Brna.

Obrázek 2 Regionální distribuce podpory

Zdroj: IS VaVal – CED

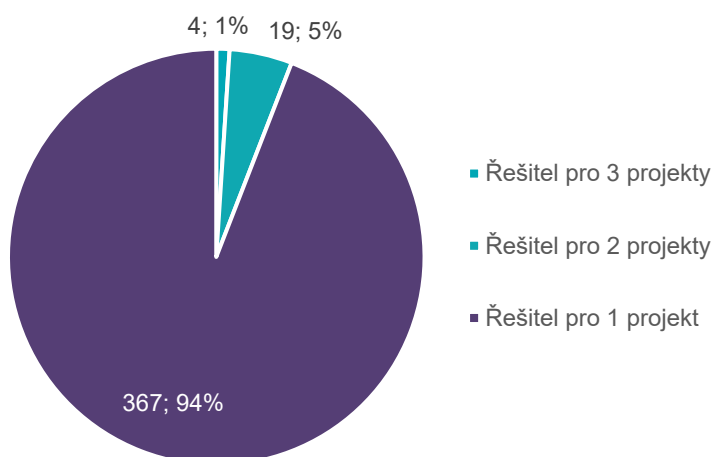
Analýza výše je zpracována na základě dat ISTA a zohledňuje pouze zapojené subjekty, nikoliv další účastníky řešení.

Jak bylo uvedeno, hlavními příjemci podpory jsou především vysoké školy a veřejné výzkumné instituce. Tyto instituce ale není možné v evaluaci pojímat jako homogenní bloky, které nesou určitý počet projektů. Projekty podpořené z programu Éta jsou navázány na konkrétní výzkumné týmy, které působí v konkrétních organizačních

složkách těchto hlavních příjemců – na fakultách, katedrách, ústavech atd. Často přitom působí bez významnější vzájemné koordinace. Právě výzkumné týmy je proto nutné brát za základní jednotku analýzy – například co se týče cílení dotazníkových šetření nebo případových studií.

Z pohledu výzkumných týmů, resp. jejich hlavních řešitelů, bylo v rámci podpořených projektů programu ÉTA identifikováno celkem 390 unikátních hlavních řešitelů. Většina z nich se podílela pouze na jednom projektu, nicméně 23 řešitelů se vyskytuje ve více než jednom podpořeném projektu. Tito opakující se řešitelé představují významnou skupinu, která se podílí na realizaci více výzkumných aktivit v rámci programu. Ve většině případů řešitelé působili v rámci jedné instituce. U 20 z 23 opakujících se řešitelů byla jejich účast ve více projektech spojena s jedinou organizací. U tří řešitelů byla zaznamenána účast ve více než jedné instituci.

Graf Počet projektů na jednoho řešitele

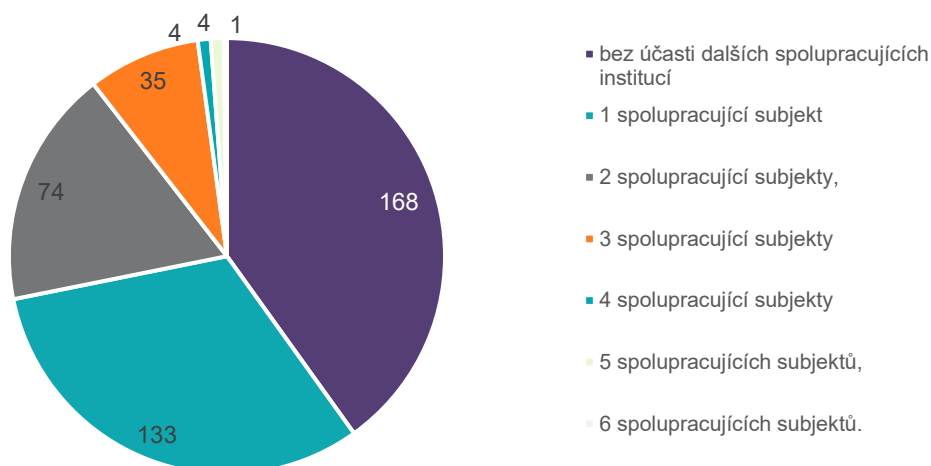

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Z hlediska institucionální příslušnosti se ukazuje, že opakovaně zapojení řešitelé působí převážně na velkých univerzitách (např. Univerzita Karlova, Masarykova univerzita, Univerzita Palackého v Olomouci) nebo ve významných výzkumných organizacích (např. AV ČR, CESNET). To potvrzuje dřívější zjištění o dominantním postavení těchto institucí v rámci programu ÉTA.

Z celkového počtu projektů evidovaných v rámci programu ÉTA bylo 251 projektů realizováno ve spolupráci s alespoň jedním dalším subjektem, zatímco 168 projektů proběhlo bez účasti spolupracujících institucí. Počet zapojených partnerů se mezi jednotlivými projekty liší. Některé projekty byly řešeny pouze hlavním příjemcem, jiné zahrnovaly více spolupracujících institucí. Nejčastěji se vyskytují projekty s jedním nebo dvěma spolupracujícími subjekty. Konkrétně 133 projektů mělo zapojený jeden spolupracující subjekt a 74 projektů spolupracovalo se dvěma institucemi. U 35 projektů byly evidovány tři spolupracující subjekty. Čtyři spolupracující instituce se vyskytly u čtyř projektů, stejně jako pět spolupracujících subjektů. V jednom případě byl projekt realizován ve spolupráci se šesti různými institucemi.

Graf Počet projektů podle počtu spolupracujících subjektů

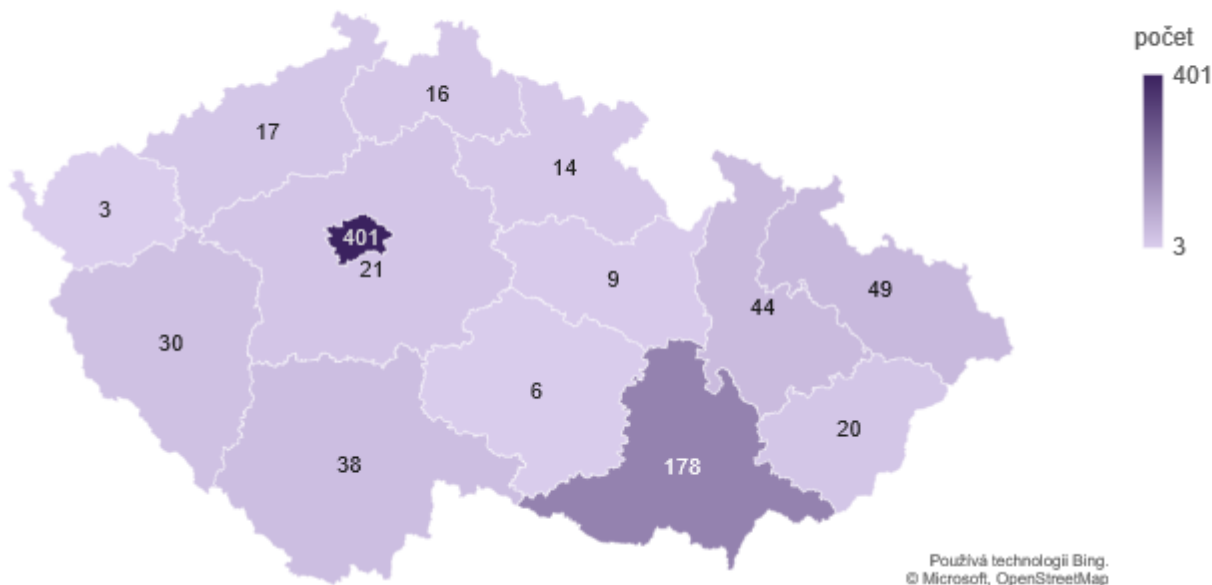

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Z hlediska četnosti výskytu mezi spolupracujícími subjekty se nejčastěji objevuje Masarykova univerzita, která byla zapojena jako spolupracující instituce ve 31 případech. Následuje Univerzita Karlova s 24 výskyty a České vysoké učení technické v Praze se 23 výskyty. Mezi další často zapojené instituce patří Vysoká škola ekonomická v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava a Vysoké učení technické v Brně.

Obrázek 3 Regionální distribuce podpory

Regionální distribuce podpory dle počtu projektů, vč. dalších účastníků

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

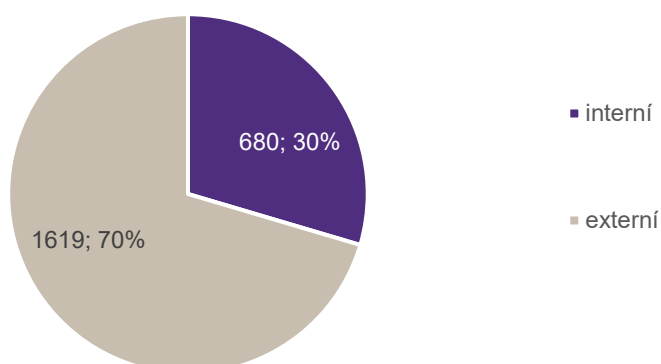
Aplikační garanti

Program ÉTA zahrnuje široké spektrum aplikačních garantů, kteří se podílejí na realizaci výzkumných projektů. Tito garanti představují důležitý most mezi výzkumnými institucemi a aplikační sférou, a jejich zapojení napomáhá přenosu výsledků výzkumu do praxe.

Celkem bylo zaznamenáno 2 299 případů zapojení aplikačních garantů do projektů programu ÉTA. Každý záznam představuje jednu účast konkrétní organizace v rámci určitého projektu. Aplikační garanti se v systému dělí na dvě základní skupiny – interní a externí. Interním aplikačním garantem je subjekt, který je zároveň uchazečem o podporu v daném projektu, tedy buď hlavním uchazečem, nebo dalším účastníkem. Tento typ garanta se přímo podílí na řešení projektu, má přístup k výsledkům a zpravidla se účastní řešitelského týmu. Naproti tomu externí aplikační garant není uchazečem o podporu a do řešení projektu se nezapojuje přímo. Jeho role spočívá v deklarovaném zájmu o využití výsledků projektu v praxi, což je doloženo formální přílohou k návrhu projektu.

Z hlediska složení převažují externí garanti, kteří tvoří přibližně 70 % (1619) všech záznamů. Interní garanti představují zhruba 30 % (680). Tento poměr ukazuje na silné zapojení aplikační sféry do programu a potvrzuje důraz na praktickou využitelnost výstupů výzkumu.

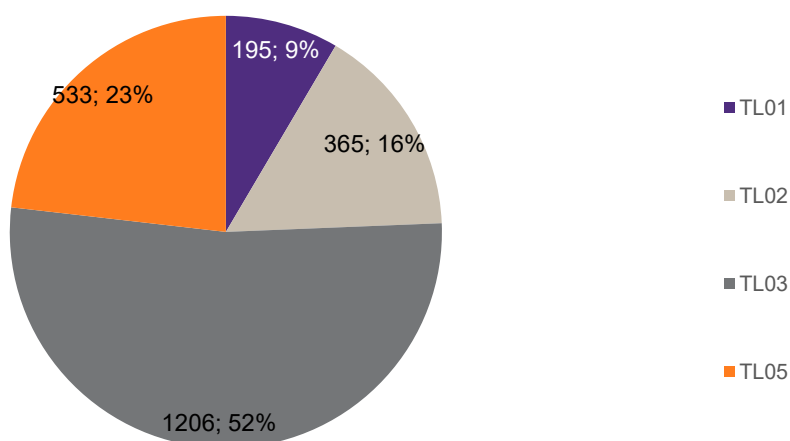
Graf Kategorie aplikačních garantů

Zdroj vlastní zpracování dle dat ISTA

Rozdělení aplikačních garantů podle jednotlivých veřejných soutěží ukazuje výraznou převahu 3. VS, která zahrnuje více než polovinu všech záznamů (52 %). Tato veřejná soutěž tedy představuje hlavní oblast zájmu aplikačních garantů. Na druhém místě se umístila 5. VS s podílem 23 %, což je přibližně polovina oproti 3. VS, ale stále jde o významný počet záznamů. Třetí nejčastější je 2. VS, která tvoří 16 % záznamů. Nejméně zastoupená je 1. VS s podílem 8 %

Graf Počet AG dle veřejných soutěží (podpořené i nepodpořené projekty)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ISTA

Z hlediska právní formy jsou mezi aplikačními guaranty nejčastěji zastoupeny organizační složky státu (19 %), společnosti s ručením omezeným (11 %), spolky (10 %), veřejné vysoké školy (9 %) a příspěvkové organizace (9 %). Tato rozmanitost ukazuje, že program oslovuje jak veřejné instituce, tak soukromý a neziskový sektor.

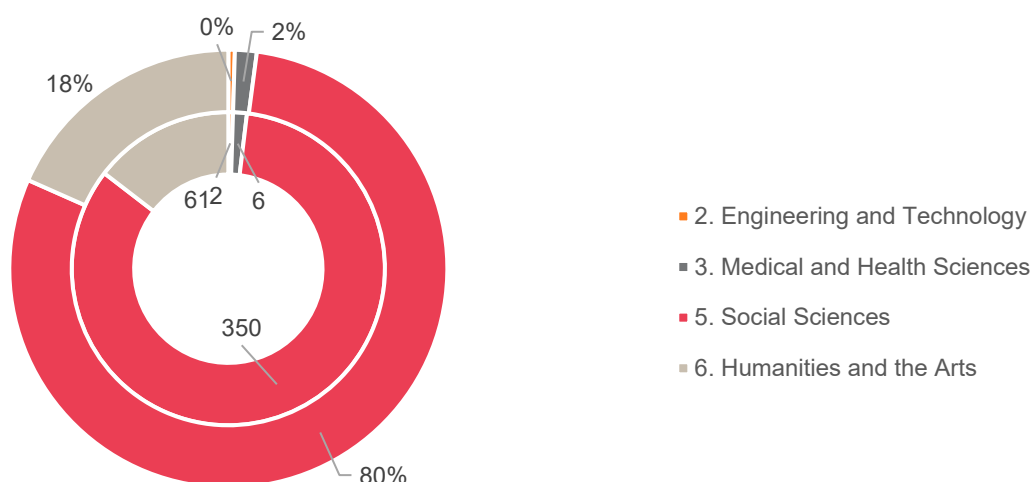
Z dat rovněž vyplývá, že interní garanty mají nejčastěji právní formu vysoké školy, veřejné výzkumné instituce nebo ústavu (to, s ohledem na převahu těchto institucí v pozici hlavních řešitelů, nemůže být překvapivé). Externí garanty jsou naopak častěji zastoupeni mezi organizačními složkami státu, spolky, obcemi nebo podnikatelskými subjekty.

Oborová struktura podpory z programu

S ohledem na zaměření programu je zřejmé, že podpora byla směřována především do oborů společenských věd. Druhým nejčastějším oborem (dle klasifikace FORD) jsou humanitní vědy a umění a na třetím místě (ovšem s marginálním počtem realizovaných projektů) se umístily medicínské a zdravotnické obory. Grafy níže ukazují podíl schválených projektů na druhé, podrobnější úrovni klasifikace FORD:

Graf Oborová struktura projektů – hlavní obor

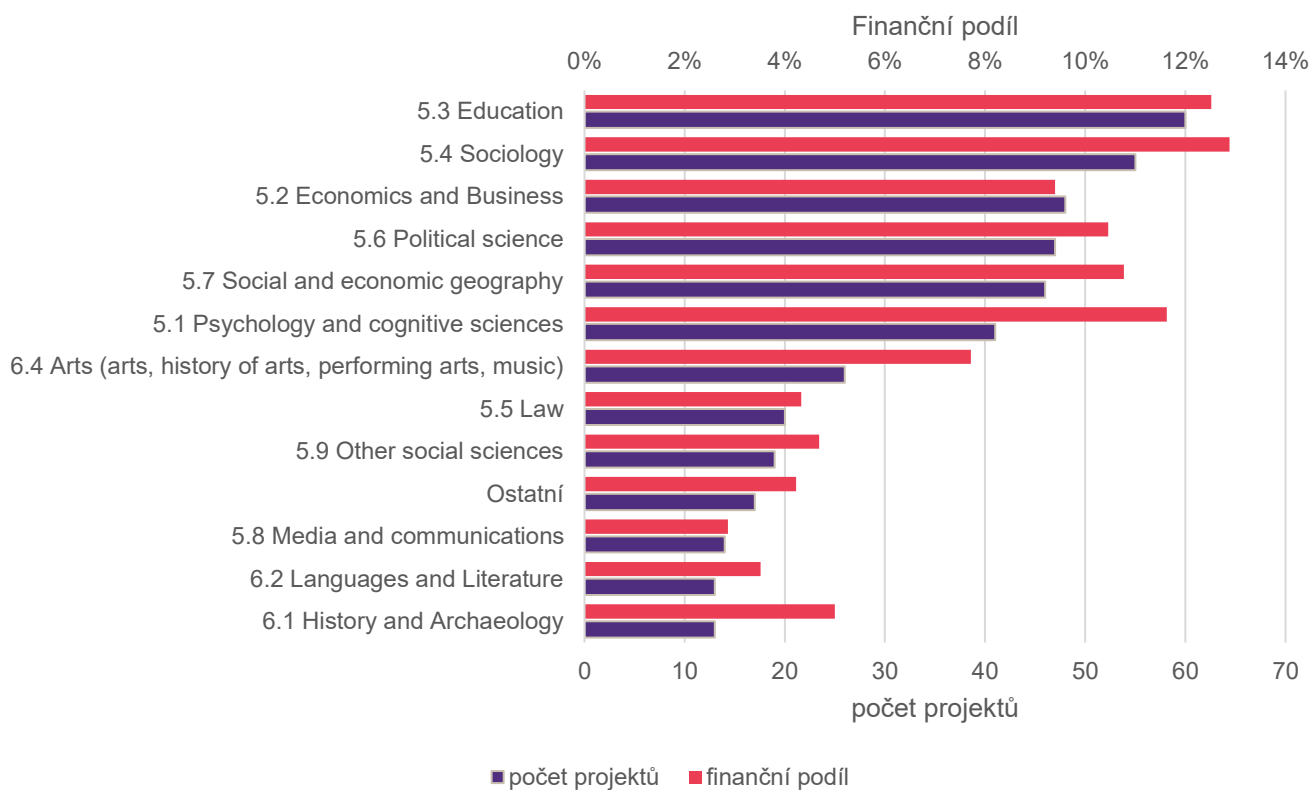
Počet (vnitřní prstenec) a finanční objem (vnější prstenec) projektů dle oborů (1. úroveň)

Zdroj: ISTA a IS VaVal – CED

V podrobnější struktuře viz následující graf:

Graf Počet a finanční objem projektů dle oborů v klasifikaci FORD (2. úroveň)

Zdroj: IS TA a IS VaVal – CED

V nejpodrobnější klasifikaci (3. úroveň) patří mezi 5 nejčastějších oborů zastoupených v realizovaných projektech následující:

Tabulka 4 Nejčastější obory na 3. úrovni klasifikace

Číslo	Název oboru	Počet projektů
50301	Education, general; including training, pedagogy, didactics [& education systems]	53
50401	Sociology	38
50602	Public administration	38
50101	Psychology (including human - machine relations)	28
50702	Urban studies (planning and development)	25

Zdroj: ISTA a IS VaVal – CED; klasifikace FORD

Analýza EO 3

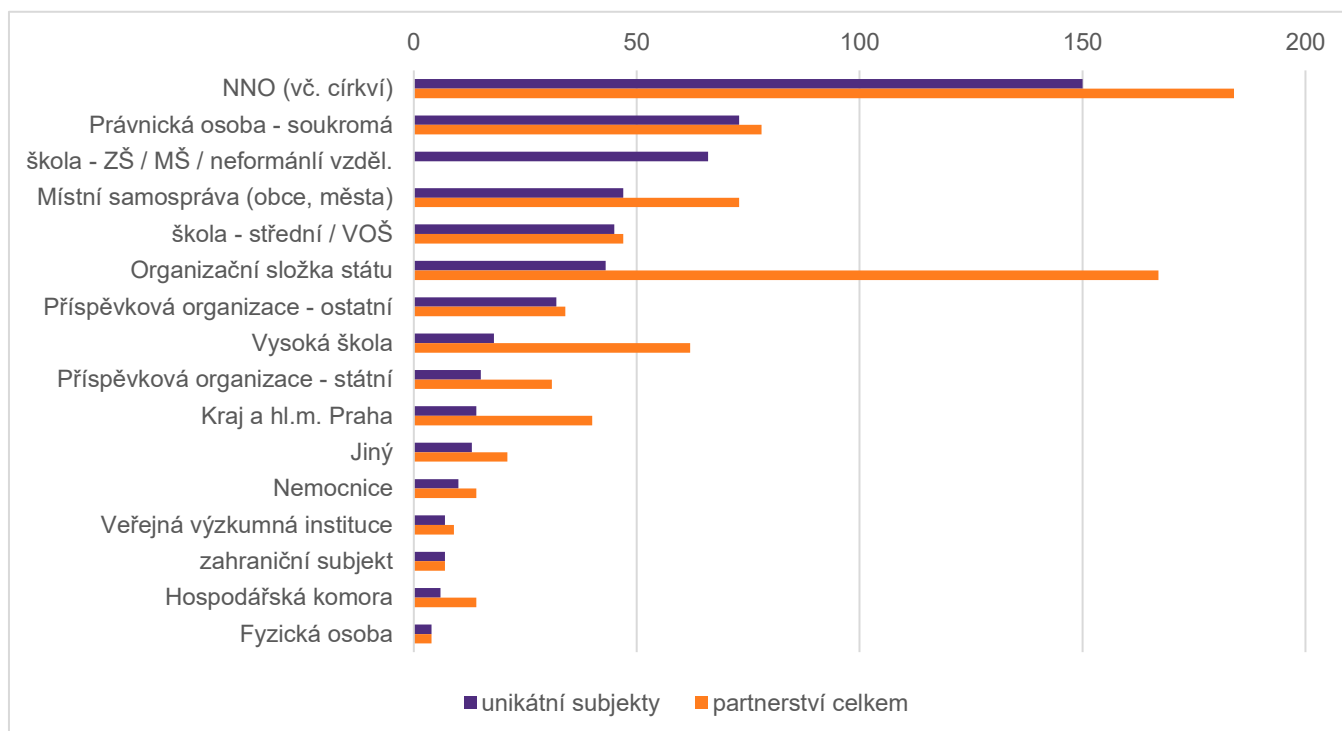
Četnost a struktura aplikačních garantů.

Alespoň jeden aplikační garant byl zapojen v každém podpořeném projektu s výjimkou projektů ve 4. VS, ve které nebylo zapojení AG vyžadováno. Celkem tedy byli AG zapojeni do 386 z 419 podpořených projektů. Rozdíl 33 projektů bez AG jsou právě projekty podpořené ve 4. VS.

V rámci uvedených 386 projektů bylo vytvořeno celkem 855 partnerství s AG – do jednoho projektu tak bylo zapojeno v průměru 2,2 aplikačních garantů. Do realizace podpořených projektů bylo naopak zapojeno 550 unikátních aplikačních garantů. Jeden aplikační garant tak měl v průměru vytvořeno 1,6 spoluprací. Celkem 38 z uvedených 550 unikátních AG zároveň realizuje jiný projekt s podporou ÉTA v pozici hlavního řešitele. Logicky jde primárně o vysoké školy, které jsou nejčastějšími hlavními řešiteli těchto projektů. Zároveň ale lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že ve velké většině jde o odlišné týmy, které fungují pod „hlavičkou“ VŠ nebo VVI. A naopak, v pozici aplikačních garantů bylo do implementace programu ÉTA zapojeno 512 subjektů, které jinak do implementace zapojeny nebyly. Pozice AG v tomto kontextu tedy výrazně rozšiřuje záběr programu mimo okruh institucí, které bezprostředně čerpají podporu.

Struktura AG je z pohledu jejich právní formy, resp. typu organizace, výrazně rozmanitější než v případě hlavních řešitelů.

Graf Struktura AG dle počtu unikátních subjektů (nezohledňuje opakování)

Zdroj: ISTA – TAČR

Z dat výše je zřejmé, že nejčastějším subjektem jsou NNO (do kategorie jsou zahrnuté také například asociace nebo církevní právnické osoby a mohou sem být zařazeny také příspěvkové organizace obcí v sociální oblasti, pokud nebylo explicitně uvedeno, že jde o příspěvkové organizace). Velmi výrazný je také podíl právnických osob, tedy soukromých společností. Třetím nejčastějším aplikačním garantem jsou základní a mateřské školy (bez ohledu na právní formu – do kategorie jsou tedy zařazeny příspěvkové organizace obcí i soukromé školy) a až na čtvrtém místě, s výraznějším odstupem, jsou zástupci místních samospráv, tedy obce a města (bez započítání hl.m. Prahy, které je zahrnuto do kategorie Praha, ovšem včetně například pražských městských částí). Nízký je také podíl kategorií, které jsou v případě hlavních řešitelů dominantní, a sice vysokých škol (veřejných i soukromých) a VVI.

Struktura AG se ale mění v případě, že jsou započítána jednotlivá partnerství, nikoliv unikátní subjekty – jeden subjekt je tedy započítán tolikrát, v kolika projektech v pozici AG vystupuje. V tomto vyjádření nadále zůstává jako nejčastější spojení s NNO, výrazně ale naroste počet uzavřených partnerství s organizačními složkami státu – tj. především s ministerstvy a případně dalšími centrálními státními orgány. Výrazné navýšení lze pozorovat také u vysokých škol, to je ale s ohledem na výše uvedené logické. Právě u těchto typů institucí lze pozorovat nejvyšší průměrný počet vytvořených partnerství na jeden unikátní subjekt – jedna instituce v kategorii Organizační složka státu v průměru vstupuje v pozici AG do 3,9 různých projektů, v případě VŠ činí průměr 3,4 projekty. Naopak, v případě NNO vstupuje jeden subjekt průměrně pouze do 1,2 partnerství a u soukromých právnických osob to je dokonce pouze 1,07. Tomu odpovídá i podíl subjektů v jednotlivých kategoriích, které byly zapojeny do více než jednoho projektu. Zatímco u NNO bylo do právě jednoho projektu v pozici AG zapojeno 86 % subjektů, v případě soukromých právnických osob tento podíl činil více než 93 % a v případě základních a mateřských škol a dalších školských institucí byl do více než jednoho projektu v pozici AG zapojen pouze 1 subjekt z 66, v případě organizačních složek státu bylo do více než jednoho projektu v pozici AG zapojeno cca 47 % subjektů a v případě vysokých škol dokonce 61 % (11 z 18 unikátních subjektů). Specifická je situace krajů: každý z krajů (vč. hl. m. Prahy) byl zapojen v pozici AG do alespoň jednoho schváleného projektu. Pouze dva kraje (Ústecký a Plzeňský) přitom byly zapojeny pouze do jednoho projektu, ostatní se účastnily dvou a více projektů (nejvíce, sedmi, Jihomoravský kraj a hl.m., Praha).

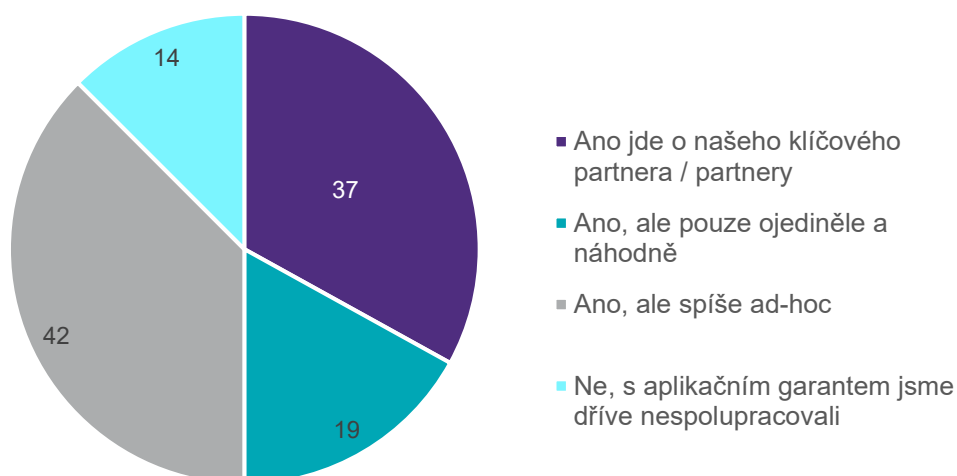
Z hlediska vztahu k hlavnímu řešiteli výrazně převažují externí AG – tedy zapojení jiných subjektů než (jiných) zaměstnanců hlavního řešitele. Tato forma spolupráce je, dle dat ISTA, vykazována v cca 79 % všech navázaných spoluprací u schválených projektů. Zajímavé je přitom srovnání s nepodpořenými projekty, u kterých činí podíl externích AG pouze 65 % (945 z 1444 navázaných partnerství s AG u 905 nepodpořených projektů) – přitom průměrný počet AG na jeden projekt zůstává u nepodpořených přibližně stejný – 1,6 partnerství na jeden projekt. Tento nepoměr tedy není způsoben tím, že by do podpořených projektů bylo v průměru zapojeno více AG (a tedy se logicky zvyšoval podíl externích AG). Pokud jsou ovšem data o hlavních řešitelích a AG porovnána podle IČO, je výsledek ještě výraznější – dle poskytnutých dat TAČR bylo zachyceno pouze 55 případů, ve kterých je IČO AG shodné s IČO hlavního řešitele. Podíl interních garantů by tedy z tohoto pohledu dosáhl pouze 6,5 %.

Dle výsledků dotazníkového šetření lze pozorovat, že ve většině případů je spolupráce mezi hlavním řešitelem a aplikačním garantem budována na půdorysu existujících vztahů a partnerství. Pouze 12,5 % respondentů uvádí, že s AG doposud nespolečně pracovala – díky podpoře z programu ÉTA tedy v těchto případech vznikla zcela nová partnerství. Naopak třetina respondentů uvádí, že v pozici AG vystupuje jejich klíčový partner nebo partneři, se kterými dlouhodobě spolupracují. Nejčastěji tedy dochází k tomu, že díky podpoře z programu ÉTA jsou prohlubována a formalizována doposud spíše neformální nebo ad-hoc partnerství.

Graf Předchozí spolupráce s AG dle odpovědí hlavních řešitelů

Spolupracovali jste s aplikačním garantem / garanty Vašeho projektu již před jeho realizací?

N= 112

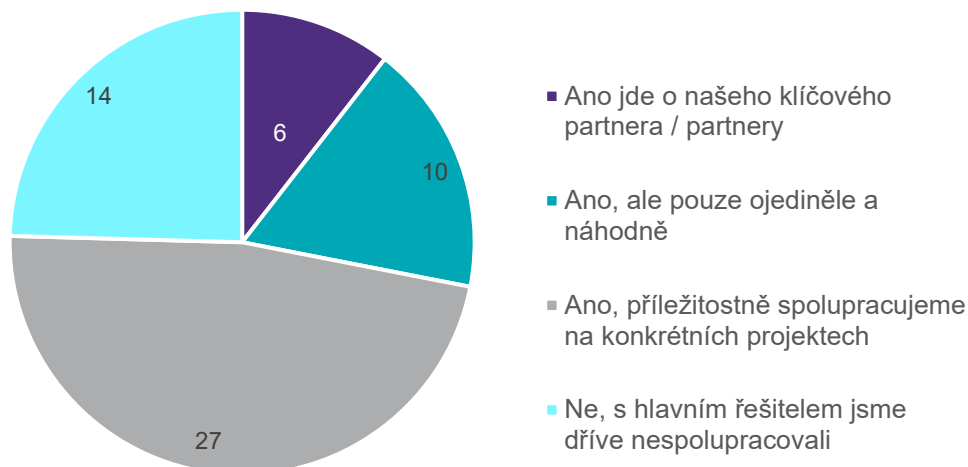
Zdroj: vlastní šetření

Z pohledu AG je struktura odpovědí mírně odlišná: i u těchto subjektů lze pouze v menšině případů pozorovat, že by docházelo k navazování nových partnerství, podíl těchto odpovědí je ale vyšší (cca čtvrtinový). Naopak se ve vzorku pouze výjimečně vyskytují případy, kdy respondenti uvádějí, že v pozici AG spolupracovali s hlavním řešitelem, který je jejich klíčovým partnerem a mají navázanu dlouhodobou spolupráci.

Graf Předchozí spolupráce s hlavním řešitelem dle odpovědí AG

Spolupracovali jste s hlavním příjemcem projektu již před jeho realizací?

N= 57

Zdroj: vlastní šetření

Tento mírný rozdíl v hodnocení mezi hlavními řešiteli a aplikačními garanty ale je způsoben spíše rozdíly v sestavení vzorku, než skutečně odlišným hodnocením předchozí spolupráce – na takový závěr může ukazovat analýza 18 odpovědí z obou dotazníkových šetření, ve kterých oba respondenti (hlavní řešitel a aplikační garant) své odpovědi vztahovali ke stejnému projektu. Ve dvanácti případech z těchto 18 hodnotí intenzitu předchozí spolupráce oba respondenti podobně. Ze zbývajících 6 případů uvádějí dva AG, že s hlavním řešitelem doposud nespolupracovali, zatímco hlavní řešitelé odpověděli, že dříve k omezené spolupráci (ad-hoc) docházelo, v opačném gardu odpověděly další dvě dvojice příjemců a ve zbývajících dvou případech se odlišuje hodnocení intenzity předchozí spolupráce (AG uvádějí, že jde o jejich klíčového partnera, zatímco hlavní řešitel odpovídá, že předchozí spolupráce byla spíše ad-hoc a ojedinělá).

Pro hodnocení předchozí spolupráce byla využita také data IS VaVal. Z tohoto systému byla ke každému projektu exportována data o osobách hlavního řešitele a aplikačních garantů. Následně byla provedena podrobná analýza výsledků VaVal, reportovaných v databázi RIV s cílem identifikovat výsledky, jejichž autory jsou současně osoby hlavního řešitele a alespoň jednoho aplikačního garanta (analýza byla pochopitelně omezena na osoby, které byly k projektům reportovány v CEP – tedy osoby řešitele příjemce a řešitele dalších účastníků projektu).

Z analýzy vyplývá, že v celém analyzovaném období 2013 – 2025 byl alespoň jeden výsledek se spoluautorstvím osob v pozici řešitele a dalšího účastníka v databázi RIV vykázan u 273 z 419 podpořených projektů. V období od roku 2013 do roku předcházejícímu zahájení realizace projektu podpořeného z ÉTA ale byly takové společné výsledky reportovány u 181 podpořených projektů. Jinými slovy, u 43 % projektů lze pozorovat, že klíčové osoby na straně hlavního řešitele a dalších účastníků (v datech IS VaVal bohužel nelze rozlišit, zda jsou další účastníci v pozici aplikačního garanta) prokazatelně významně spolupracovaly již před zahájením realizace svých projektů, poněvadž jsou uvedeny jako spoluautoři výsledků registrovaných v IS VaVal. Pokud zohledníme, že v průběhu realizace a po jejím ukončení byly výsledky se spoluautorstvím řešitelů příjemce a dalších účastníků zaznamenány pouze u 65 % projektů (273 z 419), dojdeme k závěru, že před zahájením realizace programu docházelo ke spolupráci těchto osob až ve dvou třetinách případů. Tato kvantitativní analýza tedy, i přes své limity, ukazuje stejným směrem jako výsledky dotazníkového šetření – většina spoluprací mezi AG a hlavním řešitelem byla založena na dřívějších partnerstvích a pouze v menšině případů lze pozorovat, že program ÉTA přispěl k vytvoření zcela nových partnerství mezi hlavními řešiteli a aplikačními garanty

Využití výsledků projektů v praxi u aplikačních garantů - nové nebo zlepšené procesy, produkty či služby, které aplikační garanti dále používají nebo rozvíjejí.

Konkrétní příklady dalšího využívání implementovaných výsledků ze strany AG přinášejí i případové studie. Konkrétně lze pozorovat následující trendy, které jsou v případových studiích ve vztahu k dalšímu využívání výsledků projektů po ukončení jeho realizaci, zmiňovány:

- Systémové začlenění a začlenění do standardních procesů: U řady aplikačních garantů (zejména ministerstev, krajů a měst) se výsledky staly **součástí trvalých procesů**:
 - **Ministerstvo životního prostředí a Jihomoravský kraj** dále využívají data a metodiku projektu MENDELU o plýtvání potravinami při přípravě strategií odpadového hospodářství a vzdělávacích kampaní; na základě projektu vznikl **Food Waste Institute**, který převzal roli platformy pro dlouhodobé šíření výstupů
 - **Ministerstvo dopravy** bude dále využívat poznatky ČVUT z projektu o autonomním řízení při **aktualizaci norem a metodických pokynů** k ochraně osobních údajů v dopravních systémech.
 - **Obce a města** využívají **demografický webový portál** vyvinutý s podporou z programu jako nástroj pro plánování a komunikaci se seniory, přičemž portál je **nadále aktualizován a doplňován o nové datové vrstvy**.
- Založení nových institucí nebo nástrojů. V několika projektech vedl úspěch implementace k vzniku nových subjektů nebo nástrojů, které zajišťují dlouhodobý rozvoj:
 - Projekt MENDELU vedl k vytvoření **neziskové organizace Food Waste Institute**, která spravuje databáze, vzdělávací materiály i komunikaci s veřejností.
 - U projektu „**Chytrá řešení napříč kontinuální péčí o seniory**“ (**OSU, ANUME, SeneCura**) došlo ke **komerčnímu rozšíření senzorických podložek** – z pilotního testování (200–300 kusů) vznikl **pronajimatelný produkt s potenciálem trhu přes 500 mil. Kč ročně**, který SeneCura dále rozšiřuje
 - **Projekt FF UK (výuka češtiny pro cizince)** vyústil ve vytvoření online nástroje pro výuku výslovnosti, který je nadále využíván a upravován v jazykové výuce univerzity i komerčních kurzů.
- Replikace a rozšiřování výsledků Část AG rozšiřuje výsledky mimo původní projekty:
 - **Projekt „Chytrý venkov“ (UJEP)** se stal metodickým základem pro další lokální strategie MAS a je používán v nových regionech.
 - **Projekt „R-DETI“ (TUL, UK)** rozšířil výrobu speciálních roušek na širší cílové skupiny (např. alergiky a školní děti).
 - **Ostravská univerzita** rozšířila diagnostickou **textovou čtecí baterii** do dalších pedagogicko-psychologických poraden v síti PPP ČR
 - **GEOSKOP (UPOL)** se po úspěchu ve školách rozvíjí o další vzdělávací moduly, které se připravují podle poptávky učitelů
- Navazující výzkum a nové projekty. Značná část aplikačních garantů se účastní dalších výzev TA ČR (zejména SIGMA, NCK, THÉTA) nebo jiných programů, kde využívají zkušenosti a data z předchozích projektů:
 - **MENDELU** a **Green Solution** pokračují v mezinárodním projektu COST a připravují white papery pro Evropskou komisi.
 - **UJEP, Ostravská univerzita** i **TUL** deklarovaly účast v dalších projektech s podobnou tematikou.

Někteří garanti (např. MŽP, JMK) výslovně uvedli, že účast v ÉTA byla „školou spolupráce“ a že se chtějí zapojovat do dalších projektů s reálným dopadem.

Bariéry nedostatečného využití výsledků v praxi.

U části organizací se však objevily příklady výsledků, které se nepodařilo plně implementovat. Důvody byly různorodé. Některé výsledky byly sice využity, ale jen po omezenou dobu, například v případech, kdy byl výsledek projektu prodán jiné firmě a dále nerozvíjen. Objevily se i příklady, kdy **architektonické návrhy** či jiné výstupy narážely na složitou cestu k realizaci, nebo kdy **semináře a workshopy** neměly dostatečnou účast a nebylo možné je v plánované podobě udržet.

Další respondenti poukazovali na **časové a organizační limity**, kvůli nimž nebyly některé informace či formy práce zapracovány do výuky, nebo na skutečnost, že po skončení projektu se náročnější vývoj protáhl a nebylo možné okamžitě výstupy publikovat či implementovat. Uvedeny byly také **rychlé změny vnějších podmínek**, například v oblasti legislativy nebo technologického vývoje u bezpilotních prostředků (UAS), které způsobily, že některé odborné studie ztratily relevanci.

Jiné důvody se týkaly vnitřních okolností, například změny personálu, které vedly k tomu, že určité výsledky nebyly převzaty, nebo zjištění, že daný nástroj či metoda není vhodná pro všechny cílové skupiny. Některé materiály a data zůstávají sice k dispozici, ale nebyly dosud prakticky využity a fungují spíše jako inspirace či potenciál pro budoucnost.

Dalšími limity, zmiňovanými v případových studiích i části respondentů DŠ byly vnější okolnosti. Pandemie COVID-19 omezila u části projektů možnosti testování a spolupráce v terénu. V jiných případech bylo zaznamenáno, že právní překážky (např. otázky autorských práv) komplikovaly nasazení některých kulturních výstupů

Celkově lze říci, že neuplatnění plánovaných výsledků bylo spíše výjimečné a souviselo především s organizačními a personálními překážkami, nedostatečnou poptávkou, nebo s rychlými změnami kontextu, v němž měly být výsledky uplatněny.

Analýza EO 4

Konkrétní přínosy zlepšení v důsledku realizace projektů, ovlivněné sektory a cílové skupiny.

Kategorizace přínosů byla zpracována na základě očekávaných přínosů, které byly na úrovni jednotlivých plánovaných výsledků formulovány podpořenými subjekty. Celkem tak byly obsahové analýze podrobeny popisy přínosů 3122 výsledků, u kterých byla plánovaná implementace a výsledky byly dosaženy. Pro podrobnou obsahovou analýzu byly využity nástroje s podporou AI.

Dále byly zpracovány také data na úrovni projektů – a to především popisy cílů projektů, klíčových slov, oborů, a oblastí a cílů dle NPOV.

Na základě této obsahové analýzy dat o přínosech projektů zpracovaných na základě těchto zdrojů – popisů projektů a implementačních plánech byly (očekávané) přínosy kategorizovány do následujících kategorií dle typu přínosů / dopadů a také končených uživatelů těchto výstupů (resp. cílových skupin):

Tabulka 5 Kategorizace očekávaných přínosů

Název kategorie – oblasti přínosů	Popis (zaměření)	Očekávané přínosy	Typy projektů / aktivit
Vzdělávání a rozvoj kompetencí	Inovace ve vzdělávání, posilování dovedností a přizpůsobování vzdělávacího systému novým společenským a technologickým výzvám.	Modernizace vzdělávání, tvorba nových kurikul, rozvoj digitální a občanské gramotnosti, posílení kompetencí pedagogů a pracovníků veřejné správy.	Vývoj vzdělávacích programů, online platformy, metodiky výuky, kurzy pro odborníky a veřejnost.
Zdraví a sociální péče	Zlepšení kvality, dostupnosti a efektivity zdravotních a sociálních služeb.	Nové modely zdravotní a sociální péče, nástroje prevence nemocí, zvýšení zdravotní gramotnosti, posílení propojení zdravotních a sociálních institucí.	Modely péče o seniory, preventivní programy, inovace v ošetrovatelství, systémy podpory pacientů.
Veřejná správa, governance a politiky	Zefektivnění fungování institucí veřejného sektoru a zkvalitnění rozhodovacích procesů.	Datově podložené politiky, transparentnost, metodiky pro strategické řízení, zlepšení participace a evaluace veřejných opatření.	Metodiky řízení, nástroje pro participativní rozhodování, strategie rozvoje, evaluace dopadů politik.
Digitalizace, data a umělá inteligence	Rozvoj digitálních technologií, datových nástrojů a systémů pro inovace a veřejnou správu.	Automatizace procesů, využití velkých dat, aplikace AI, zvýšení efektivity a dostupnosti služeb.	Datové portály, informační systémy, AI aplikace, digitalizace procesů, analytické platformy.
Životní prostředí a udržitelnost	Výzkum a inovace podporující ochranu životního prostředí a adaptaci na klimatické změny.	Udržitelný rozvoj, ekologická odpovědnost, efektivní hospodaření se zdroji, podpora environmentálních politik.	Klimatické strategie, energetické modely, environmentální

			monitoring, plánování městské zeleně.
Kultura a kreativní odvětví	Rozvoj kulturního dědictví, umění a kreativních průmyslů jako motorů společenské inovace.	Posílení kulturní identity a soudržnosti, modernizace kulturních institucí, propojení kultury s technologiemi.	Digitalizace kulturních dat, kreativní vzdělávání, rozvoj kulturních klastrů, participativní umění.
Ekonomika, trh a podnikání (inovace)	Podpora ekonomické konkurenceschopnosti a přenosu znalostí do praxe.	Nové inovační modely, zvýšení efektivity podnikání, podpora udržitelného růstu a spolupráce výzkumu s firmami.	Inovační strategie, podnikatelské modely, ekonomické analýzy, spolupráce akademie a firem.
Sociální začleňování, komunity a kvalita života	Posilování sociální soudržnosti, rovnosti příležitostí a aktivního občanství.	Zlepšení kvality života, prevence sociálního vyloučení, rozvoj komunit, vyšší angažovanost občanů.	Komunitní centra, sociální inovace, participativní programy, rozvoj občanské společnosti.
Mobilita, prostorové plánování a územní rozvoj	Strategický rozvoj měst, regionů a dopravní infrastruktury s ohledem na udržitelnost.	Efektivnější doprava, lepší využití území, zlepšení mobility a dostupnosti veřejných služeb.	Územní plány, dopravní modely, strategie rozvoje regionů, urbanistické koncepce.
Výzkumné metody, evaluace evidence	Zkvalitnění metodologických přístupů ve výzkumu a tvorbě politik.	Lepší měřitelnost dopadů, metodologická inovace, posílení evidence-based rozhodování.	Vývoj analytických rámců, hodnotící nástroje, standardizace výzkumných metod, metodické příručky.

Zdroj: Vlastní zpracování – obsahová analýza reportovaných dat

Do vyššího detailu jsou dopady podpory z programu ÉTA rozpracovávány v případových studiích. V těch jsou zdůrazňovány především následující oblasti a dopady (konkrétní příklady přínosů):

- Přínosy pro žáky a studenty
 - Získali nové diagnostické a výukové nástroje, které jim pomáhají lépe rozvíjet čtenářskou gramotnost a porozumění textu.
 - Výuka se stala atraktivnější a interaktivnější díky využití digitálních portálů, moderních úloh a vizuálních prvků.
 - Studenti byli zapojeni i do kulturních a vzdělávacích zážitků – výstavy, VR expozice či audiovizuální programy rozšířily jejich obzory a přiblížily jim kulturní dědictví.
- Přínosy pro rodiče a rodiny
 - Díky novým diagnostickým pomůckám a poradenským službám získali lepší podporu při vzdělávání svých dětí.

- Dostali konkrétní doporučení, jak se svými dětmi pracovat a jak jim pomoci při překonávání vzdělávacích obtíží.
- V oblastech jako je péče o seniory mohli rodiny těžit z vyšší kvality péče a větší jistoty, že jejich blízcí mají zajištěný komfort a bezpečí.
- **Přínosy pro seniory a klienty sociálních služeb**
 - Moderní technologie zlepšily komfort a bezpečnost v domovech pro seniory – méně rušivé kontroly, lepší monitoring zdravotního stavu.
 - Došlo k zvýšení kvality péče díky lepší informovanosti personálu a rychlejší reakci na potřeby klientů.
 - Seniori získali větší pocit důstojnosti a klidu, protože péče byla méně zatěžující a více přizpůsobená jejich potřebám.
- **Přínosy pro širokou veřejnost a komunitu**
 - Snížení plýtvání potravinami přineslo praktické úspory domácnostem i institucím a zvýšilo povědomí o environmentální odpovědnosti.
 - Kulturní a vzdělávací projekty umožnily veřejnosti zažít nové formy umění, výstav a interaktivních expozic, které obohatily volnočasové aktivity a vzdělávání.
 - Veřejnost získala přístup k novým online zdrojům a metodickým materiálům, které mohou využít jednotlivci i organizace.

Vedlejší a nepřímé efekty realizace projektů.

Většina respondentů uvedla, že jejich projekty přinesly **nepřímé či vedlejší přínosy**, často **společenského, komunikačního nebo organizačního charakteru**, které přesahovaly původní cíle. Celkové hodnocení naznačuje, že projekty:

- rozšiřují dopad na širší veřejnost a odbornou komunitu,
- posilují reputaci zapojených institucí,
- inspirují další aktivity (navazující projekty, vzdělávací iniciativy, komunity praxe),
- a v menší míře mají i sociální přínosy pro znevýhodněné skupiny.

Tyto efekty lze shrnout do několika hlavních rovin:

- **Zvýšení informovanosti veřejnosti i odborné komunity** o řešených tématech. Tento motiv se objevuje v největším počtu odpovědí (30 – 35 % všech odpovědí). Respondenti popisují, že projekty přispěly ke zvýšení povědomí o tématu, často skrze popularizační aktivity, média či konference.
- **Sdílení dobré praxe a posílení odborných sítí** mezi výzkumnými organizacemi, školami, aplikační sférou a veřejnými institucemi. Tento efekt se často pojí s dalším dopadem – vznikem nových profesních kontaktů nebo spoluprací. Respondenti například zmiňují, že díky realizaci projektu došlo ke zlepšení komunikace a spolupráce mezi odborníky.
- **Posílení reputace a důvěryhodnosti** – část příjemců zmiňuje nepřímý přínos v podobně zvýšení a / nebo zlepšení mediálního ohlasu a vnímání instituce (např. odpověď „zlepšení reputace fakulty jako důvěryhodného odborného partnera“ v projektu zaměřeném na zvýšení kvality vzdělávání pro pracovníky ve zdravotnictví – všeobecné sestry).

- **Nepřímé společenské a sociální dopady**, které se často vážnou především na projekty v oblasti zdravotnictví nebo sociální sféry. Jde o dopady, které přesahují přímé efekty podpořených projektů na cílové skupiny. Příkladem mohou být dopady v podobě zvýšení povědomí o potřebách znevýhodněných skupin nebo posilování povědomí o problematice neformálních pečujících.

Vedlejší efekty jsou převážně měkké a multiplikační: šíření povědomí, učení se napříč aktéry, propojování komunit a vznik dalších aktivit. I když explicitní odkazy na politiky/strategie nejsou četné, když se objeví, jde často o zásadní přínosy (analytické podklady, sítě, metodické rámce).

Nepřímé dopady projektů se mezi jednotlivými sektory výrazně liší, i když sdílejí společné rysy v podobě šíření výsledků mimo původní rámec projektu. V sektorech, které mají přímý vztah k práci s lidmi – jako je **školství, zdravotnictví či sociální služby** – převažují efekty, jež vedou ke **zvyšování informovanosti a zásahu dalších skupin**, často mimo původní cílové publikum. Projekty z oblasti vzdělávání například rozšířily dopady na rodiče, studenty či širší veřejnost prostřednictvím popularizačních aktivit nebo využití metodik v praxi mimo školy. Ve zdravotnictví a sociálních službách se podobné mechanismy projevují jako **zvýšení povědomí o problémech, prevenci a přístupech k péči**, často doprovázené novými formami spolupráce mezi institucemi a komunitami.

Naopak v sektorech, které fungují převážně v rámci institucí a rozhodovacích struktur, jako je **veřejná správa nebo urbanismus**, se nepřímé efekty soustřeďují spíše na **sdílení dobré praxe, vytváření odborných sítí a posílení komunikace** mezi výzkumnou a aplikační sférou. Tyto projekty často přispěly k **zvýšení povědomí uvnitř správy**, k lepšímu přenosu znalostí a k dlouhodobému navázání spolupráce mezi úřady, výzkumníky a dalšími institucemi. Dopady jsou zde méně viditelné na úrovni veřejnosti, ale mají zásadní význam pro institucionální učení a rozvoj kompetencí.

Specifické postavení zaujímají projekty v oblastech **životního prostředí a udržitelného rozvoje**, kde dominuje **osvětový a popularizační rozměr**. Zvyšování informovanosti veřejnosti, odborníků i samospráv o environmentálních tématech tvoří podstatnou část nepřímých dopadů, přičemž projekty často vedly k mediálním ohlasům, zájmu o další výzkum či k rozšíření výsledků do škol a regionálních plánů.

U sektorů, jako jsou **technologie, digitalizace či kultura**, mají nepřímé efekty spíše **komunitní a reputační charakter** – projekty posilovaly profesní kontakty, sdílení know-how a důvěryhodnost zapojených institucí. Celkově tak platí, že „měkké“ sektory generují především **společenské a vzdělávací přesahy**, zatímco „systémové“ a „technické“ oblasti přinášejí **organizační a komunikační dopady**. Společným jmenovatelem napříč všemi oblastmi je fakt, že nepřímé efekty – byť obtížně měřitelné – významně zvyšují dlouhodobý společenský přínos projektů.

Pozorování nepřímých a vedlejších dopadů se liší také podle toho, jaké cílové skupiny měly mít z realizace prospěch. Projekty zaměřené na **zdravotnictví** – tedy na lékaře, sestry a další zdravotnické pracovníky – vykazují převážně efekty spojené se **zvyšováním informovanosti a šířením poznatků**. Typicky jde o rozšíření povědomí o nových přístupech v prevenci, komunikaci s pacienty nebo o sdílení výsledků s odbornou veřejností. Tyto dopady mají spíše charakter odborné osvěty a přispívají ke zlepšení praxe i mimo původní rámec projektu.

U projektů zaměřených na **děti, žáky a studenty** se objevuje rozmanitější škála nepřímých dopadů. Často dochází k **přesahu mimo přímé cílové skupiny** – například k ovlivnění rodičů, pedagogů či širší komunity – a rovněž k **šíření dobré praxe** mezi školami nebo vzdělávacími institucemi. Zvýšení informovanosti o řešených tématech bývá doprovázeno navazujícími aktivitami, které posilují dlouhodobý dopad projektů ve vzdělávací oblasti.

V projektech zaměřených na **veřejnou správu a samosprávy** se jako dominantní ukazuje **sdílení dobré praxe a posilování spolupráce mezi institucemi**. Tyto projekty často přispěly k navazování nových kontaktů mezi úřady, výzkumnými organizacemi a neziskovým sektorem a k šíření výsledků formou metodických materiálů, seminářů či veřejných prezentací. Nepřímé dopady zde mají převážně **organizační a sítový charakter**.

Projekty s orientací na **neziskové organizace a občanskou společnost** přinášejí nejrozmanitější spektrum nepřímých efektů. Vedle zvýšení informovanosti se zde často objevují **přesahy do komunitní praxe, nové formy spolupráce a sdílení zkušeností**. Tyto efekty jsou obvykle dlouhodobé a projevují se v podobě nových partnerství, aktivit či pokračujících iniciativ.

U projektů zaměřených na **životní prostředí a ekologické organizace** dominuje **osvětový rozměr**. Zvýšení informovanosti veřejnosti a odborníků o environmentálních tématech představuje hlavní nepřímý přínos, často doprovázený mediálním ohlasem nebo vznikem dalších vzdělávacích aktivit.

Celkově je patrné, že struktura nepřímých dopadů odráží povahu cílových skupin. **Projekty orientované na přímou práci s lidmi** – ve vzdělávání, zdravotnictví či sociálních službách – přinášejí především **společenské a vzdělávací přesahy**, které rozšiřují dopad projektů na další skupiny. Naopak **projekty zaměřené na instituce a systémy** generují spíše **organizační a síťové dopady**, posilující komunikaci, spolupráci a přenos znalostí mezi aktéry.

Podrobněji byly nepřímé dopady zpracovány také v případových studiích. I zde jsou ale zmiňovány podobné typy nepřímých dopadů jako v datech z dotazníkového šetření. Za klíčové lze označit především následující:

1. Zvýšení povědomí, změna postojů a vnímání tématu. Tento typ dopadu se objevuje v největším počtu případových studií (cca 10 z 15). Projekty přispěly ke změně postojů veřejnosti, odborníků či cílových skupin, především skrze vzdělávací nebo popularizační aktivity. Nepřímé dopady zde nejsou měřitelné ekonomicky, ale mají silný společenský rozměr – přispívají k „měkkým“ cílům programu ÉTA: kultivaci společnosti, vzdělávání a rozvoji kultury učení.

Konkrétní příklady:

- Post Bellum – Expozice: rozšíření povědomí o moderní historii a metodách orální historie mezi pedagogy a žáky.
- GEOSKOP (UPOL): zvýšení povědomí učitelů o digitálních metodách ve výuce zeměpisu; zprostředkovaný dopad v dalších školách, které systém převzaly
- MENDELU – Food Waste Institute: výrazný společenský dopad v šíření povědomí o udržitelné spotřebě potravin a omezení plýtvání; vznikl samostatný vzdělávací institut, který působí nad rámec projektu.
- Projekt R-DETI (TUL): zprostředkovaný dopad v osvětě o zdravotních aspektech dětských ochranných pomůcek, zvýšení citlivosti rodičů i škol k materiálovým rizikům.
- Projekt OSU – senzorická podložka pro seniory: nepřímý dopad v podobě zvýšení povědomí, že „péče o blízké má řešení“ – tedy proměna postojů veřejnosti i pečujících osob
- Projekt FF UK – výuka češtiny pro cizince: posílil vnímání češtiny jako jazyka kulturní integrace a rozšířil metodické zázemí pro jazykové školy.

2. Rozvoj nových partnerství a spoluprací mimo původní projekt. Zhruba polovina projektů uvádí, že jejich výsledky vedly k **novým formálním nebo neformálním partnerstvím**, která pokračují mimo rámec původního grantu. Konkrétní příklady:

- Chytrý venkov (UJEP): vznik dlouhodobé spolupráce mezi akademickou sférou, MAS a ministerstvem; přenos metodiky do nových regionálních strategií.
 - Demografický portál (SC&C – SMO ČR): posílení komunikační sítě mezi obcemi a výzkumnými institucemi; zprostředkovaný dopad ve formě sdílení datových nástrojů.
 - Projekt MUNI HUMR (robot Pepper): rozšíření sítě spolupráce mezi univerzitami, technologickými firmami a organizacemi pečujícími o seniory.
 - Projekt ZEMAN VR (UTB): posílení mezinárodní sítě kulturních institucí a festivalů díky propagaci české audiovizuální tvorby
- .
- Projekt TUL R-DETI: vytvoření komunikačního kanálu mezi akademií, výrobním sektorem a školami.

3. Nepřímé institucionální dopady. Některé projekty vedly k **vnitřním změnám organizací** – zlepšení řízení, komunikace nebo posílení inovační kultury. Například:

- OSU – senzorická podložka: zlepšení koordinace mezi univerzitou, start-upem ANUME a poskytovateli sociální péče; vytvoření inovačního modelu spolupráce akademie + komerčního sektoru.

- MENDELU: projekt přispěl k formování interního výzkumného týmu a nové agendy udržitelnosti v rámci univerzity.
- CDV KOMPLEX: výzkum dopravního chování vedl ke vzniku nových interních datových procesů a spolupráce s kraji.
- FF UK: metodické výstupy pro jazykovou výuku se staly základem nových kurzů a výzkumných záměrů.

4. Dopady v oblasti politik, strategií a standardů. Ačkoli méně časté, několik projektů uvedlo, že jejich výsledky ovlivnily odborné standardy, doporučení nebo strategické dokumenty. Dopady tohoto typu se projevují zprostředkovaně – **přes přejímání principů a dat do politik či metodických rámců**, nikoli formálně prostřednictvím legislativních změn. Mezi tyto projekty patří například:

- MENDELU (plýtvání potravinami): podklady využity při přípravě národních strategií MŽP a krajských plánů.
- OSU – čtecí baterie: přispěla k diskusi o standardizaci diagnostických nástrojů v PPP síti
- Chytrý venkov: výstupy převzaty do metodik MMR pro rozvoj venkova.

5. Kulturní a symbolické dopady. Několik projektů mělo výrazný kulturní či hodnotový přesah, např:

- ZEMAN VR (UTB): popularizace českého filmového dědictví a nová forma vzdělávání o audiovizuálním umění.
- Post Bellum Expozice: posílení kulturní paměti a mezigeneračního dialogu.
- OBRAZY – vcházení do krajinomalby (ÚGN AV ČR): inovativní propojení umění, geografie a vzdělávání, vedoucí k novému pojetí „krajinomalby jako didaktického nástroje“

Mimo výše uvedené se prokázalo, že podpora z programu ÉTA má potenciál generovat nové a návazné projekty, které dále rozpracovávají řešená témata. Většina případových studií explicitně zmiňuje že zkušenosti či výsledky z ÉTA **vedly k přípravě nebo realizaci navazujících projektů**, často v dalších programech TA ČR (např. SIGMA, THÉTA, NCK), případně v mezinárodní spolupráci. Část projektů vedla také k vyšší institucionalizaci spolupráce a / nebo transformaci do komerčního fungování. Příkladem může být nově založená organizace z projektu MENDELU – Food Waste Institut nebo projekt ANUME, kdy původní spolupráce na výzkumu přechází do uvedení konkrétního produktu – senzorických podložek – na trh. Podobně pokračuje také projekt Demografický portál, který se z ad-hoc spolupráce transformoval do trvalé služby pro obce a na portálu jsou dále zpřístupňovány nové datové vrstvy a funkcionality. Jen menší podíl analyzovaných projektů uvádí, že další pokračování bylo spíše nepřímé nebo že projekty zůstaly bez dalších návazností.

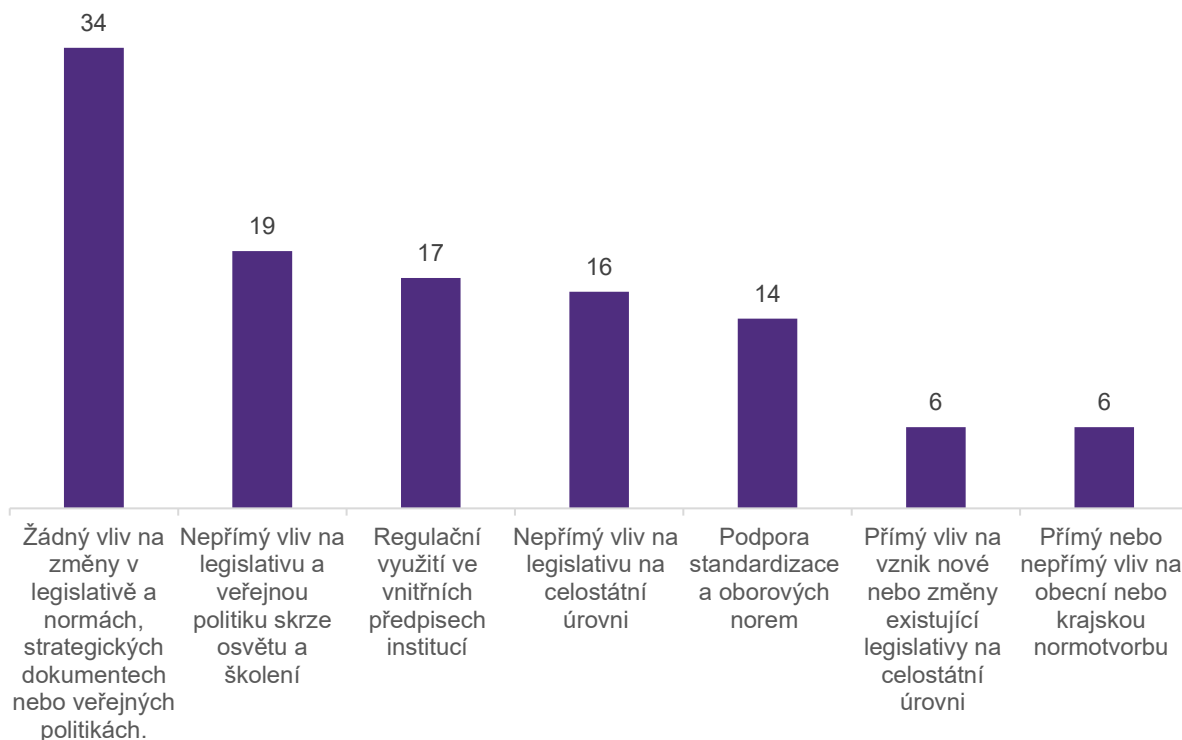
Program ÉTA se tak ukazuje jako **spouštěč dalších aktivit** – projekty po skončení podpory často pokračují v nové podobě, vytvářejí **dlouhodobé partnerství** a posilují **společenské i inovační dopady** původního výzkumu. Právě rozvoj nových spoluprací, a to s důrazem na mezioborová partnerství, je ze strany příjemců podpory jedním z nejvíce oceňovaných dopadů podpory z ÉTA.

Výsledky projektů využity v kontextu strategických dokumentů a veřejných politik?

V rámci šetření byli respondenti požádáni, aby zařadili svůj projekt podle toho, jakým způsobem jeho výsledky ovlivnily legislativu, normy, strategické dokumenty nebo veřejné politiky. Výsledky jsou shrnuty v grafu níže:

Graf Dopady podpory na úrovni veřejných politik a strategií

Uvedte prosím, do které z následujících kategorií byste zařadil/a Váš projekt a/nebo jeho výsledky z hlediska dopadu na změny v legislativě a normách, strategických dokumentech nebo veřejných politikách? N= 112

Zdroj: vlastní šetření

Výsledky ukazují, že nejčastější odpovědí byla možnost, že projekt neměl žádný vliv na změny v legislativě, normách či politikách (34; 30,4 %). To potvrzuje, že část podpořených projektů se zaměřovala spíše na jiné oblasti využití výsledků.

Na druhé straně však významný podíl projektů uváděl určitý dopad. Nepřímý vliv na legislativu a veřejnou politiku prostřednictvím osvěty a školení označilo 19 respondentů (17,0 %). Podobně 17 projektů (15,2 %) přispělo k regulačnímu využití ve vnitřních předpisech institucí, například při tvorbě metodických pokynů nebo provozních řádů. Dalších 16 projektů (14,3 %) bylo hodnoceno jako podklad či inspirace pro legislativu na celostátní úrovni, i když bez explicitního zapracování do právních předpisů.

Některé projekty se podílely přímo na tvorbě standardů a oborových norem (14; 12,5 %). Menší část respondentů uvedla přímý dopad na normotvorbu – ať už na úrovni obcí a krajů (6; 5,4 %), nebo na celostátní legislativní úrovni (6; 5,4 %).

V návaznosti na předchozí otázku, kde respondenti uváděli, zda jejich projekty měly dopad na legislativu, normy či strategické dokumenty, byli požádáni o konkrétní příklady takového vlivu.

Z odpovědí je patrné, že řada projektů měla praktický dopad na strategické a koncepční dokumenty – například připomínky zapracované do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2024–2028, využití výsledků v Strategických záměrech Olomouckého a Karlovarského kraje nebo přímé zapracování do dokumentů MPSV, jako je Strategie rodinné politiky 2024–2030 a Akční plán k naplnění Záruky pro děti.

Některé projekty přispěly také k úpravám nebo vzniku legislativy. Uváděno bylo například nařízení vlády č. 140/2023 o podpoře agrolesnictví, legislativní ukotvení cílové skupiny neformálních pečujících v novele zákona o

sociálních službách nebo příprava Zákona o podpoře bydlení (č. 175/2025 Sb.). Významný přímý dopad měla i certifikovaná metodika MMR či předpisy vydané Ministerstvem spravedlnosti, závazné pro znalce a uchazeče o znalecké oprávnění.

Silně zastoupený byl i vliv prostřednictvím standardizace a metodik, kdy výsledky projektů formovaly profesní standardy (např. v oblasti psychodiagnostické práce), metodické listy státních institucí nebo nové rámce hodnocení (např. metodika identifikace a hodnocení lokalit segregace, využívaná v rámci IROP a OPZ+). Další příklady se týkaly tvorby manuálů pro starosty obcí, nastavení vnitřních předpisů místních akčních skupin či metodických doporučení pro školní poradenská zařízení.

Významná část dopadů se projevila i v oblasti veřejných politik a mezinárodních strategií. Projekty byly využívány jako podklad pro Národní strategii pro AI a vyjednávání na úrovni EU, pro Národní strategii kybernetické bezpečnosti nebo v rámci participativních procesů v ochraně přírody a adaptace na klimatickou změnu. Některé projekty dokonce ovlivnily rozhodování na centrální úrovni – příkladem je prezentace výsledků v Parlamentu při rozhodování o dostavbě jaderné elektrárny Dukovany.

Z odpovědí je zároveň patrné, že ne všechny projekty měly ambici zasahovat do legislativní sféry. Někteří respondenti uvedli, že jejich výstupy směřovaly primárně do praxe (např. do školního prostředí, kulturních institucí či lokálních komunit), a legislativní dopad proto nebyl sledován ani očekáván.

Z analyzovaných případových studií vyplývá, že **zhruba polovina projektů (7 z 15) měla přímý nebo zprostředkovaný dopad** na tvorbu strategických dokumentů, metodik či veřejných politik. Další **čtyři projekty** deklarují **nepřímý vliv**, spočívající v tom, že výstupy či data byly využity při interní přípravě strategií nebo koncepčních materiálů partnerů (zejména krajů, ministerstev či obcí). Zbývajících čtyři projekty působily mimo rámec veřejné politiky – převážně v kulturní, vzdělávací nebo technologické oblasti.

Výstupy projektů se do politické a strategické praxe promítaly **zejména ve třech formách**:

1. Metodické a koncepční podklady pro veřejnou správu. Řada projektů vytvořila **nové nástroje, metodiky a data**, které byly převzaty do strategických nebo plánovacích dokumentů:

- Projekty **v oblasti životního prostředí** (např. MENDELU – *Food Waste Institute*, UJEP – *Zvýšení soběstačnosti*) poskytly **měřitelné metodiky** pro snižování potravinových ztrát a podporu komunitního zemědělství. Tyto výstupy **využilo MŽP a několik krajů** při aktualizaci strategií odpadového hospodářství a adaptace na klimatické změny.
- Projekt **Demografický portál (SC&C, SMO ČR)** přinesl **datovou infrastrukturu** pro plánování rozvoje obcí a stal se součástí **interních metodických nástrojů Svazu měst a obcí**.
- Výstupy projektu **Chytrý venkov (UJEP)** byly **začleněny do národních metodických rámců MMR**, čímž ovlivnily přípravu *Strategie rozvoje venkova 2030*.

2. Podklady pro nové standardy a doporučení. U některých projektů byl pozorován dopad na formulaci odborných či regulačních standardů. Tyto dopady nemají legislativní charakter, ale mohou podpořit **institucionální změny**. Příkladem může být:

- Výstupy ČVUT z projektu o **autonomním řízení** se promítly do metodických pokynů Ministerstva dopravy k ochraně osobních údajů a testování autonomních systémů.
- Ostravská univerzita v projektu vývoje diagnostické čtecí baterie iniciovala diskusi **o standardizaci diagnostických nástrojů** v síti pedagogicko-psychologických poraden a přispěla ke sjednocení praxe.
- UJEP – Chytrý venkov a MENDELU zároveň přispěly k tvorbě **nových doporučení pro MMR a MŽP, jak aplikovat koncepty udržitelnosti a smart řešení v malých obcích**.

3. Změny v praxi a organizační politiky institucí. Více než třetina projektů měla vliv i na **vnitřní strategie aplikačních garantů** – tedy na to, jak jejich instituce plánují, rozhodují a řídí agendu:

- Například Post Bellum začlenilo metodiku z projektu do svých vzdělávacích a muzejních programů a rozšířilo ji do regionálních expozic.
- MENDELU vytvořila z projektu samostatný institut, který působí jako partner státních institucí při přípravě environmentálních politik.

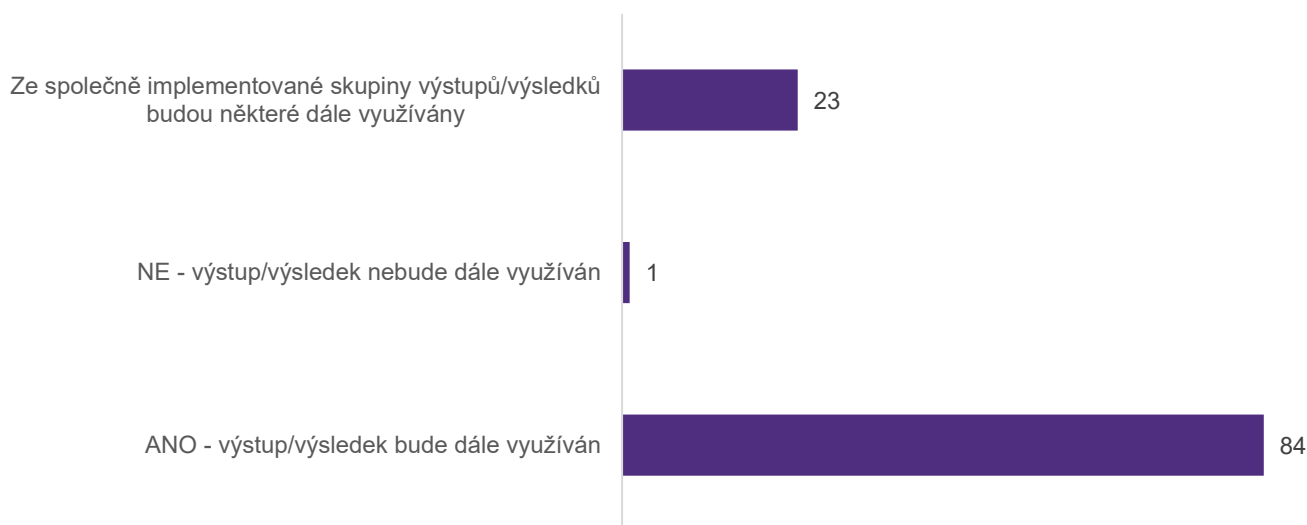
Žádný z projektů přímo nezměnil zákonnou úpravu, ale několik z nich působilo jako expertní podklad pro legislativní či strategické práce:

- *Food Waste Institute* (MENDELU) se podílí na přípravě národní politiky prevence potravinového odpadu, která má být začleněna do legislativního rámce MŽP.
- Výsledky ČVUT budou přispívat k návrhům technických standardů a datové ochrany v oblasti autonomní dopravy, které mohou být v budoucnu legislativně kodifikovány.

Pokračující aktivní využívání výsledků projektů a zajištění udržitelnosti

Ve finálních zprávách o implementaci jsou informace k dalšímu využívání výsledků projektů zpracovány ve 108 ze 152 zpráv. Velká většina z těchto subjektů uvádí, že výstupy budou dále využívány. Pouze v jednom případě příjemce ve zprávě uvádí, že výsledky dál využívat nebude:

Graf Využívání výstupů po ukončení implementace projektu (N=108)

Zdroj: Odevzdané FZI projektů

Kvalitativní popisy dalšího využívání výsledků, které příjemci ve zprávách poskytli, je možné shrnout následovně:

- **Pokračování ve výzkumu a navazující projekty (ca 60 %)**
Mnoho výsledků slouží jako „odrazový můstek“ pro další granty (TA ČR, Horizon, norské fondy), publikace, rozšiřování datových sad či metod. Typický scénář: výstup se stává referenčním zdrojem pro další badatelské aktivity nebo datovým základem pro nové modely.
- **Vzdělávání a výuka (cca 48 %)**
Výstupy se stabilně propisují do výuky na univerzitách i do ČŽV: didaktické materiály, metodiky, příručky, případové studie, kurzy a workshopy pro pedagogy i praxi. Často se zmiňuje průběžná aktualizace verzí, semináře a šíření know-how.

- **Údržba, aktualizace a rozvoj (cca 44 %)**
Řada řešení bude dále udržována (aktualizace dat, rozšiřování funkcí, helpdesk). U softwaru a map je běžná „produktová“ údržba, verzování a přidávání vrstev/dat.
- **Provoz on-line aplikací a software (cca 40 %)**
Aplikace (portály, kalkulačky, mapy, databáze) zůstávají veřejně dostupné a aktivně využívané – často se deklaruje dlouhodobý provoz, rozvoj uživatelské komunity, webináře a podpora.
- **Využití ve veřejné správě a samosprávě (cca 34 %)**
Praktické nasazení v agendách měst, krajů a ministerstev: podklady pro rozhodování, koncepce/strategie, územní analytické podklady, plánování mobility (SUMP), sociální péče, školství, zemědělství apod. V řadě případů jde o přímé pokračování spolupráce s aplikačními garanty.
- **Metodiky, standardy a legislativa (cca 22 %)**
Certifikované metodiky a standardy se dále používají (někdy i k úpravám legislativy či resortních metodik), případně čekají na začlenění do aktualizovaných rámců.
- **Otevřený přístup (cca 11 %)**
Výstupy zůstávají volně dostupné (open access, ke stažení), což podporuje opakované použití a sekundární analýzy.
- **Komerční/servisní využití (cca 10 %)**
Menší, ale podstatná část směřuje k zakázkám, integraci do produktů, školením či evaluacím „na klíč“. Často vedle nekomerčního režimu běží i „službové“ využití.
- **Nepokračuje/omezené (cca 7 %)**
Jednotlivé výstupy již splnily účel (workshopy, jednorázové akce) nebo je další využití nejisté; někdy se explicitně uvádí, že se neplánuje pokračování.

Podobná otázka byla položena i respondentům dotazníkového šetření, kteří měli odpovídat, kolik výsledků projektu bylo nebo je aktivně využíváno po ukončení jeho realizace. Z odpovědí vyplývá, že výsledky se nadále uplatňují v širokém spektru oblastí. Nejčastěji jde o metodiky, odborné publikace, vzdělávací materiály či online aplikace, které využívají pedagogové, studenti, psychologové, sociální pracovníci, zemědělci, zástupci samospráv nebo státní správy.

Řada projektů přispěla také k tvorbě či aktualizaci legislativních a strategických dokumentů, případně se jejich výstupy staly podkladem pro rozhodovací procesy veřejné správy. Silně je zastoupeno i využití ve vzdělávacím kontextu – výsledky byly začleněny do vysokoškolské výuky, kurzů celoživotního vzdělávání a metodické přípravy učitelů.

Vedle toho je v menším podílu projektů zmiňováno uplatnění softwarových nástrojů, webových a mobilních aplikací, které jsou využívány obcemi, školami, neziskovými organizacemi nebo aplikačními garanty.

Významná část řešitelů zdůraznila začlenění výsledků do vzdělávání, a to jak na univerzitní úrovni (např. do výuky budoucích pedagogů nebo v rámci nově vzniklých kurzů), tak v podobě akreditovaných programů celoživotního vzdělávání (DVPP) určených pro učitele a odborníky z praxe. Zavedení výsledků do praxe a úprava vzdělávacích programů v souladu s výsledky projektů je jedním z nejčastěji zmiňovaných způsobů dalšího využívání výsledků v dotazníkovém šetření i v případových studiích.

Dalším důležitým způsobem podpory udržitelnosti byla pokračující spolupráce s aplikačními garanty a uživateli výsledků, kteří se podíleli na validaci, testování či dalším využívání metodik a softwarových řešení. Některé instituce rovněž zajistily veřejnou dostupnost výstupů prostřednictvím webových portálů, databází nebo distribucí tištěných materiálů.

Opakovaně se objevovala také zmínka o navazujících projektech a výzkumu, které čerpaly z původních výstupů a rozvíjely je v dalších oblastech (např. nové certifikované metodiky, projekty TAČR, Horizon, OP JAK či NAKI), viz výše.

Důležitá role AG pro udržení implementovaných výstupů / výsledků se prokazuje také v dotazníkovém šetření se zástupci AG. Ti většinou odpovídají, že změny a inovace, které byly díky projektu zavedeny, fungují i po ukončení projektu ve stejném rozsahu. Pouze minimum aplikačních garantů uvádí, že po skončení realizace projektu nejsou tyto inovace dále využívány.

Graf Udržení zavedených inovací a výsledků po ukončení projektu – AG

Zdroj: vlastní šetření

Pět odpovědí bylo zařazeno do kategorie „jiná“. Zde zaznívaly komentáře, že část změn pokračuje, zatímco jiné aktivity (např. semináře a články) již byly ukončeny nebo zůstávají pouze dostupné zpětně. Objevila se i vyjádření nejistoty („nemohu posoudit“, „doufáme“) nebo poznámka o specifickém charakteru projektu, který do předem nabízených možností nelze snadno zařadit.

Komentáře respondentů ukazují, že udržitelnost a další rozvoj zavedených změn a inovací po skončení projektů je velmi různorodý. V řadě případů došlo k jejich pokračování a rozšíření, například formou navazujících projektů, které stavěly na získaných zkušenostech, či rozšiřováním programů pro nové cílové skupiny. Některé vzdělávací programy se staly akreditovanými a jsou pravidelně otevírány, jiné byly aktualizovány a dále rozvíjeny v podobě metodických pokynů nebo revizí interních standardů. Objevila se i konkrétní zmínka o návaznosti na strategické dokumenty, například koncepce rozvoje vězeňství, kde projektové závěry podpořily formulaci nových cílů a opatření – udržitelnost je v tomto smyslu spíše zprostředkovaná, protože ovlivňuje další směřování strategií a politik.

V dalších případech respondenti uváděli, že výsledky byly udržovány v původní podobě a využívány bez výraznějších změn, například v podobě softwarových nástrojů nebo portálů, které zůstávají funkční a dostupné. Některé inovace se staly součástí běžné praxe institucí, ačkoliv bez dalšího rozvoje.

Naopak část odpovědí upozorňovala, že výsledky se nepodařilo udržet či dále rozvíjet. Důvodem byla často povaha aktivit (jednorázové semináře, výzkumné akce, expozice zrušené kvůli rekonstrukci budovy) nebo nedostatečná podpora ze strany organizací. Jeden z respondentů například popsal, že výsledný software byl prodán jiné firmě, která však nerozvíjela původní myšlenku, ale využila jen klientskou základnu.

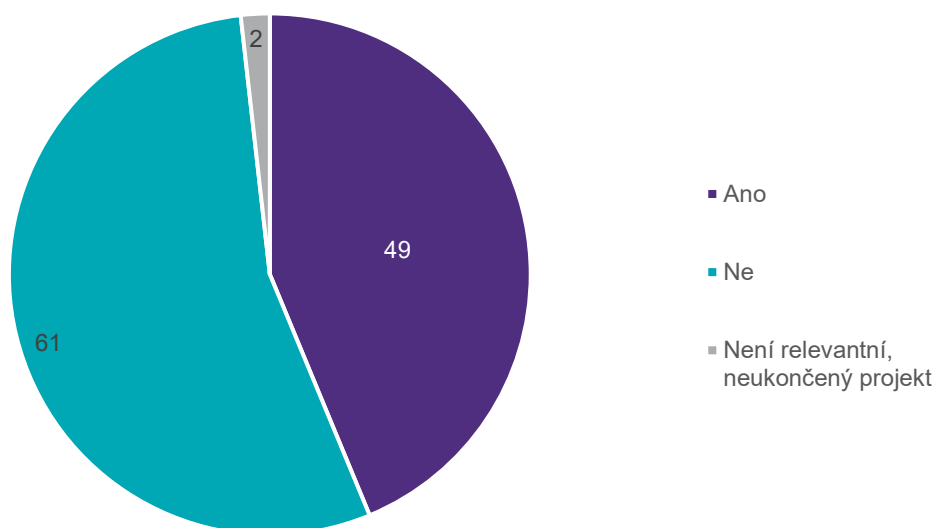
Také na základě analýzy všech 15 případových studií lze konstatovat, že většina projektových výsledků programu TA ČR ÉTA zůstává aktivně využívána i po ukončení podpory. Z údajů lze dovodit, že u nejméně 12 z 15 analyzovaných projektů se výsledky podpory ÉTA nadále využívají, a to i rok a více po skončení samotného projektu. Pouze ve třech případech nejsou výstupy dále systematicky využívány – šlo o jednorázové aktivity. V jednom případě je ovšem uváděno že pro dlouhodobou implementaci a udržení chybělo organizační zázemí a financování. U části projektů potom došlo po ukončení financování k mírnému utlumení aktivit nebo výstupy nejsou dále systematicky rozvíjeny. Specifickým případem jsou projekty podpořené ve 4. VS, které přinesly okamžitý dopad během pandemie, ale po odeznění poptávky bylo další pokračování utlumené (viz projekt vývoje roušek).

Menší polovina respondentů dotazníkového šetření uvádí, že udržení klíčových výstupů nebo výsledků vyžaduje další financování po ukončení realizace projektů:

Graf Potřeba finančních zdrojů na udržení klíčových výsledků – hlavní řešitelé

Vyžadovalo nebo vyžaduje udržení klíčových výsledků po ukončení projektu dodatečné finanční zdroje?

N= 112

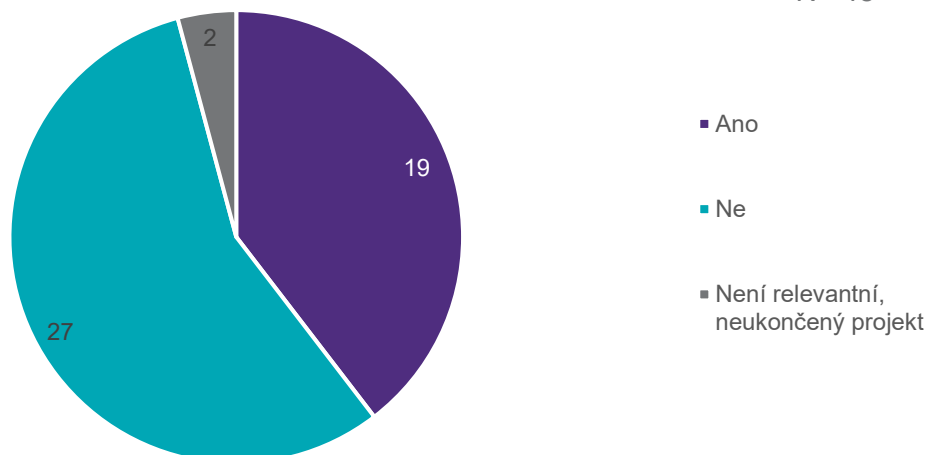
Zdroj: vlastní šetření

V případě AG jsou odpovědi srovnatelné, podíl respondentů, kteří tvrdí, že udržení klíčových výsledků vyžaduje další zdroje je mírně nižší.

Graf Potřeba finančních zdrojů na udržení klíčových výsledků – AG

Vyžadovalo nebo vyžaduje udržení klíčových výsledků po ukončení projektu dodatečné finanční zdroje?

N= 48

Zdroj: vlastní šetření

Udržení je ve většině případů zajištěno vlastními prostředky. Většina z těchto odpovědí se pohybuje v řádově cca desítek tisíc korun a jedná se primárně o prostředky na udržení chodu webových a mobilních aplikací nebo na pokračování v organizování konferencí, workshopů, atd. Rovněž v případě aplikačních partnerů je ve většině udržení a další rozvoj výsledků zajišťován z vlastních zdrojů, jejich výše je ale častěji odhadována ve statisících. V jejich případě ale již jde o implementované výsledky s vlastním obchodním modelem, který financuje udržení a rozvoj výsledků – aplikační garanti v takovém případě častěji uvádějí, že z využití (implementace) výsledků mají konkrétní ekonomické přínosy

Z případových studií lze dovodit následující modely, kterými je udržitelnost zajišťována (a které se často vzájemně doplňují):

1. Institucionalizace – zakotvení výstupů do činnosti organizace. Nejčastější model (cca 6 projektů). Udržitelnost je zajištěna tím, že výsledek se stal součástí běžných procesů aplikačního garanta nebo výzkumné instituce, bez nutnosti externího financování.

Příklady: UJEP – Chytrý venkov (metodika využívána úřady a MAS), SC&C / SMO ČR – Demografický portál (trvalý nástroj pro obce), FF UK – nástroje pro výuku češtiny (součást výuky).

2. Komerční nebo polokomerční model. Úspěšně využit ve 5 projektech. Výsledky získaly ekonomický model – generují příjmy nebo fungují jako tržní služba. Příjmy jsou využívány pro krytí provozních nákladů udržitelnosti (např. udržení webového portálu, dotisk publikací, atd.)

Příklady: OSU + ANUME – senzorická podložka (pronájem, prodej), MENDELU – Food Waste Institute (vzdělávací a poradenské služby), UTB – ZEMAN VR (komerční využití VR obsahu), FF UK – nástroj pro výuku češtiny (licence pro plný přístup do webové aplikace).

3. Grantová návaznost – nové projekty a programy. Přibližně 5 projektů pokračuje díky navazujícím grantům. Udržitelnost spočívá v nových projektech, které výstupy dále rozvíjejí.

Příklady: MENDELU – Food Waste Institute (projekt COST, spolupráce s EK), OSU – čtecí baterie (TA ČR SIGMA, krajské PPP), UJEP – Zvýšení soběstačnosti (navazující environmentální projekt).

4. Síťové a partnerské financování. V menším počtu (cca 3 projekty). Udržitelnost založená na sdílení nákladů mezi více partnery.

Příklady: GEOSKOP (UPOL) – příspěvky škol a regionů, Post Bellum – kombinace grantů a partnerství s muzei.

Obecněji potom lze z dat reportovaných příjemci v informačním systému dovodit následující faktory, které pomáhají udržení výsledků:

- **Aplikační garanti** a jasný „majitel“ provozu (město, ministerstvo, univerzita).
- **Plán údržby a aktualizace dat** (periodicita, zodpovědnosti, rozpočet).
- **Otevřenost a interoperabilita** (volná dostupnost, standardy, napojení na jiné portály).
- **Komunita a podpora uživatelů** (webináře, helpdesk, metodická podpora).
- **Vazba na kurikula a profesní vzdělávání** (zajišťuje průběžnou poptávku a obnovu kompetencí).

Propagace a popularizace výsledků

Data o medializaci výstupů, jejich propagaci a medializaci nejsou příjemci podpory systematicky vykazována a sbírána v monitorovacím systému. Průběžné ani závěrečná zpráva neobsahují žádné informace o realizovaných propagačních aktivitách nebo mediálních výstupech.

Konkrétní data o propagaci a popularizaci výsledků byla proto sbírána v rámci případových studií.

Popularizace výsledků byla součástí téměř **všech analyzovaných projektů** programu ÉTA. Z 15 případových studií se v 13 projektech výslovně uvádějí aktivity popularizačního nebo komunikačního charakteru (v různých formách – workshopy, články, mediální výstupy, konference, veletrhy, výstavy či webové prezentace). Pouze dva projekty měly spíše **odborně interní výstupy**, zaměřené na implementaci metodik, nikoli na veřejnou popularizaci.

Souhrnně lze říci, že projekty dohromady realizovaly více než 60 popularizačních aktivit, přičemž nejčastějšími formami byly:

- **workshopy a semináře** (u 9 projektů),
- **výstavy a expozice** (4 projekty),
- **mediální a online komunikace** – weby, sociální sítě, články (10 projektů),
- **prezentace na konferencích a veletržích** (6 projektů).

U několika projektů se popularizace stala **trvalou součástí jejich fungování** (např. GEOSKOP, VR Zeman, Food Waste Institute, Chytrý venkov).

Typy realizovaných popularizačních aktivit:

1. Workshopy, semináře, konference

Nejrozšířenější forma popularizace – přímé setkávání s odborníky i cílovými skupinami z praxe.

- GEOSKOP (UPOL) – opakované workshopy a školení pro učitele; cílové publikum: učitelé ZŠ a SŠ, pedagogičtí pracovníci; účast uváděna v řádu stovek osob.
- Chytrý venkov (UJEP) – konference a regionální workshopy s obcemi; cílové publikum: starostové, zástupci samospráv.
- Food Waste Institute (MENDELU) – workshopy pro zástupce MŽP, měst a potravinářských firem; publikum: instituce veřejné správy a stakeholdři v potravinovém řetězci.

- Demografický portál (SC&C + SMO ČR) – prezentace na setkáních Svazu měst a obcí; cílová skupina: představitelé obcí, analytici, regionální pracovníci.
- CDV Komplex – workshopy se záchrannými složkami (IZS, hasiči, policie) a sociálními službami.
- Post Bellum Expozice – vzdělávací workshopy s učiteli a studenty v návaznosti na expozice.
- VR Zeman – prezentace a praktické workshopy v rámci festivalu FilmFest Zlín a na školách.

2. Výstavy, expozice, kulturní akce

Typické zejména pro projekty s kulturním, vzdělávacím a humanitním zaměřením.

- OBRAZY (ÚGN AV ČR) – výstava kombinující umělecké a vědecké prvky; cílové publikum: široká veřejnost, školy, návštěvníci muzeí.
- Post Bellum Expozice – interaktivní výstavy „Paměť národa“; cílové publikum: veřejnost, žáci, učitelé; uváděná návštěvnost přes 10 000 osob v rámci hlavních expozic.
- VR Zeman – virtuální výstava a prezentace výsledků formou interaktivní projekce; cílové publikum: široká kulturní veřejnost, studenti, návštěvníci festivalů.

3. Mediální výstupy a sociální sítě

Většina projektů využila webové stránky, odborné i popularizační články a sociální média.

- GEOSKOP – aktivní portál s veřejně přístupným obsahem; pravidelné články a sdílení novinek.
- Food Waste Institute (MENDELU) – mediální kampaně o plýtvání potravinami, články v tisku a rozhovory; cílové publikum: široká veřejnost.
- VR Zeman – online a televizní reportáže, sociální sítě festivalu, publicita přes kulturní média.
- Chytrý venkov – metodiky a informační listy zveřejněné online, cílová skupina: obce, regionální samosprávy.
- Demografický portál – veřejně přístupný web s datovými nástroji a návody pro obce.
- Post Bellum Expozice – rozsáhlá mediální propagace expozic a doprovodných aktivit, včetně reportáží na webu Paměť národa.

4. Publikace, články, produktové listy, metodiky

- FF UK – jazyková aplikace: odborné i popularizační články o vývoji aplikace a jejím využití při výuce češtiny pro cizince.
- Čtecí baterie (OSU): publikace metodických pokynů pro poradenské pracovníky, distribuovaných do krajských PPP; cílové publikum: psychologové, speciální pedagogové.
- CDV Komplex: metodiky a brožury distribuované do nemocnic a IZS; publikum: odborná veřejnost, pomáhající profese.

Konkrétnější kvantifikace popularizačních a propagačních aktivit je rozpracována v šesti případových studiích:

Tabulka 6 kvantifikace popularizačních a propagačních aktivit v

Projekt	Typ aktivity	Kvantitativní údaj	Cílové publikum
---------	--------------	--------------------	-----------------

Post Expozice	Bellum	Výstavy expoziční	a	Návštěvnost přes 10 000 osob	Veřejnost, školy
GEOSKOP (UPOL)		Workshopy portál	a	Účast stovek učitelů ; desítky škol zapojených	Učitelé, školy
VR Zeman (UTB)		Festivaly, workshopy		Publikum FilmFestu Zlín – tisíce návštěvníků , výstavy i přednášky	Veřejnost, studenti
Food Waste Institute (MENDELU)		Workshopy, mediální kampaň		Desítky článků a vystoupení v médiích; stovky účastníků akcí	MŽP, firmy, veřejnost
Chytrý (UJEP)	venkov	Regionální semináře		Účast zástupců více než 60 obcí	Samosprávy
Vcházení do krajinomalby (ÚGN AV ČR)		Výstavy Přednášky Brožura		V rámci projektu realizovány 4 výstavy; dle reportovaných dat následně 3 další výstavy, celkem 7 výstav ; data o návštěvnosti nejsou k dispozici Počet přednášek není uveden	Veřejnost
CDV Komplex		Workshopy IZS a zdravotnictví		10+ pracovních setkání , účast desítek odborníků	IZS, zdravotníci, sociální pracovníci

Zbývající projekty alespoň zčásti vykazují zmínky o propagačních a popularizačních aktivitách, ovšem bez konkrétnější kvantifikace a v menším rozsahu (často zaměřené spíše na odborné publikum):

- **FF UK** – zmiňuje zveřejnění článků o jazykové aplikaci, ale bez údajů o dosahu.
- **Čtecí baterie (OSU)** – popisuje metodickou distribuci materiálů, nikoli však počty či frekvenci.
- **R-DĚTI (TUL)** – uvádí prezentaci výsledků zdravotnickému personálu, ale bez dat o účasti.
- **Demografický portál (SC&C + SMO ČR)** – uvádí veřejný web a školení obcí, ale bez kvantifikace.
- **MUNI HUMR** – zmínky o konferenční prezentaci a výstupech, bez čísel.
- **Zvýšení soběstačnosti** – komunikace v odborných kruzích, opět bez měřitelných údajů.
- **ČVUT** – odborná komunikace s průmyslovými a regulačními partnery – konference, odborné články; popularizace vůči veřejnost neprobíhala.

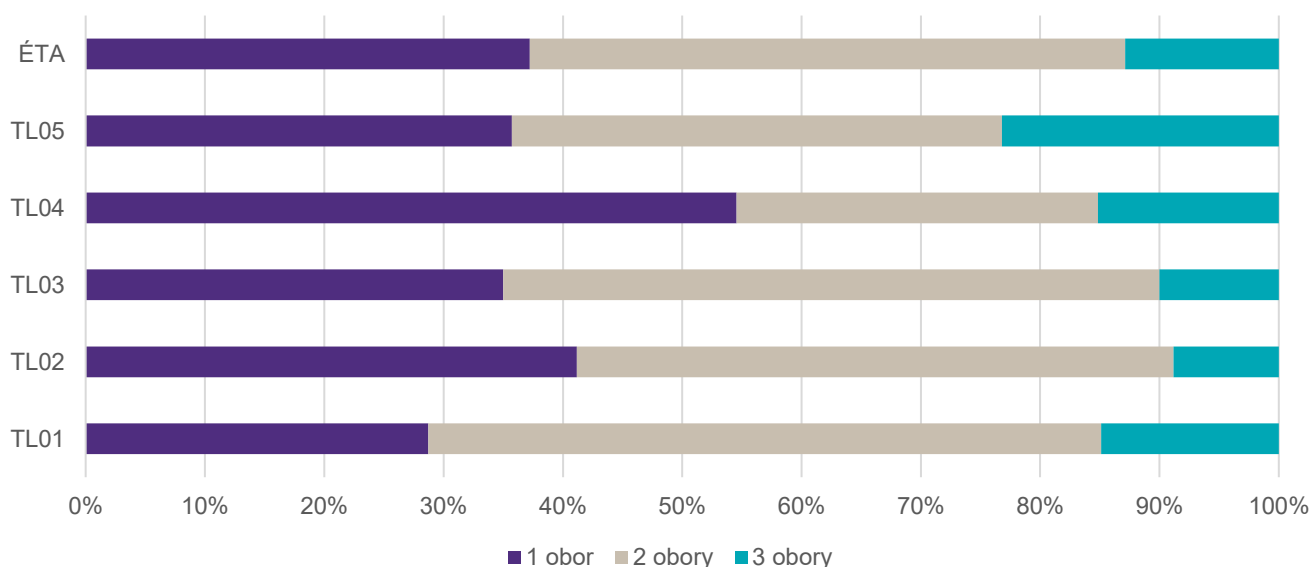
Analýza EO 5

Zapojení projektů do mezioborové spolupráce a její přínos; propojení technických a netechnických oborů, zapojení kreativních a uměleckých oborů do výzkumných projektů.

Základním zdrojem pro analýzu mezioborové spolupráce jsou data o projektech reportovaná v systému ISTA. Třídění oborového zaměření projektů dle mezinárodní klasifikace FORD i národních klasifikací umožňuje podrobněji analyzovat plánovaná a realizovaná mezioborová propojení. Pro tuto analýzu je každý projekt přiřazen do jednoho hlavního a dvou vedlejších oborů.

Z dat vyplývá, že při analýze na nejvyšší úrovni „vědních oblastí“ vykazuje většina projektů mezioborová propojení: téměř dvě třetiny projektů (263 ze 419) je přiřazeno do více než jedné vědní oblasti a 54 projektů je dokonce směřuje do tří vědních oblastí. Viz následující graf:

Graf Třídění projektů k oborům na úrovni „vědních oblastí“ dle veřejných soutěží

Z grafu lze ale zároveň pozorovat, že podíl mezioborových projektů (tedy těch, které jsou zaříděny do více než jednoho vědního oboru) v čase spíše mírně klesá – zatímco u 1. VS bylo rozkročeno mezi alespoň dvě vědní oblasti téměř 70 % projektů, v následujících VS tento podíl klesá na cca 59 – 65 % (s výjimkou specifické 4. VS, ve které tvoří pouze 45 % schválených projektů).

Nejčastěji se v projektech objevuje kombinace **přírodních věd (1)** a **společenských věd (5)**, a to ve **114 případech**. Tato dvojice představuje nejpočetnější spojení napříč všemi analyzovanými daty. Na druhém místě se nachází kombinace **společenských věd (5)** a **humanitních věd a umění (6)**, zaznamenaná v **75 případech**. Třetí nejčastější kombinací jsou **lékařské a zdravotní vědy (3)** společně se **společenskými vědami (5)**, které se objevují ve **56 případech**.

Dalšími významně zastoupenými kombinacemi jsou **technické vědy (2)** a **společenské vědy (5)** s **41 výskyty**, a dále **přírodní vědy (1)** a **humanitní vědy a umění (6)** s **29 výskyty**.

Tabulka 7 Přehled hlavních kombinací

Vědní oblast 1	Vědní oblast 2	Počet výskytů
Přírodní vědy	Společenské vědy	114
Společenské vědy	Humanitní vědy a umění	75

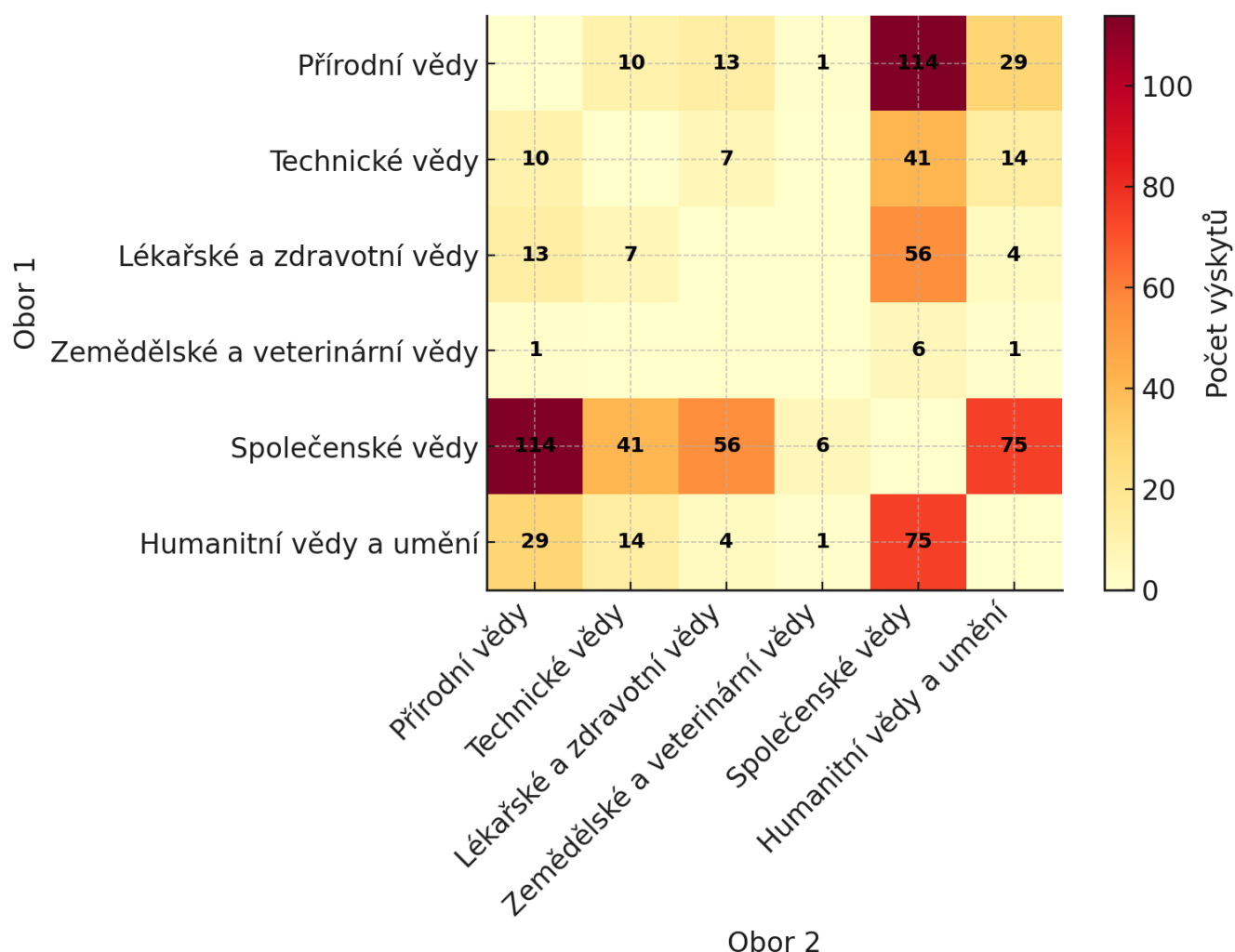
Lékařské a zdravotní vědy	Společenské vědy	56
Inženýrství a technologie	Společenské vědy	41
Přírodní vědy	Humanitní vědy a umění	29

V souboru se dále vyskytují méně časté kombinace, například **technické vědy (2)** s **humanitními vědami a uměním (6)**, **přírodní vědy (1)** s **lékařskými a zdravotními vědami (3)** nebo **zemědělské a veterinární vědy (4)** se **společenskými vědami (5)**. Tyto dvojice se však vyskytují v jednotkách až nižších desítkách případů.

Z kvantitativního hlediska tedy lze konstatovat, že nejvíce projektů programu ÉTA spadá do kombinací, ve kterých se vyskytují **společenské vědy**. Tento obor je přítomen ve většině nejčastějších dvojic.

Podrobněji jsou mezioborové kombinace zaznamenány v následujícím schématu:

Obrázek 4 Kombinace vědních oborů dle klasifikace FORD v projektech ÉTA

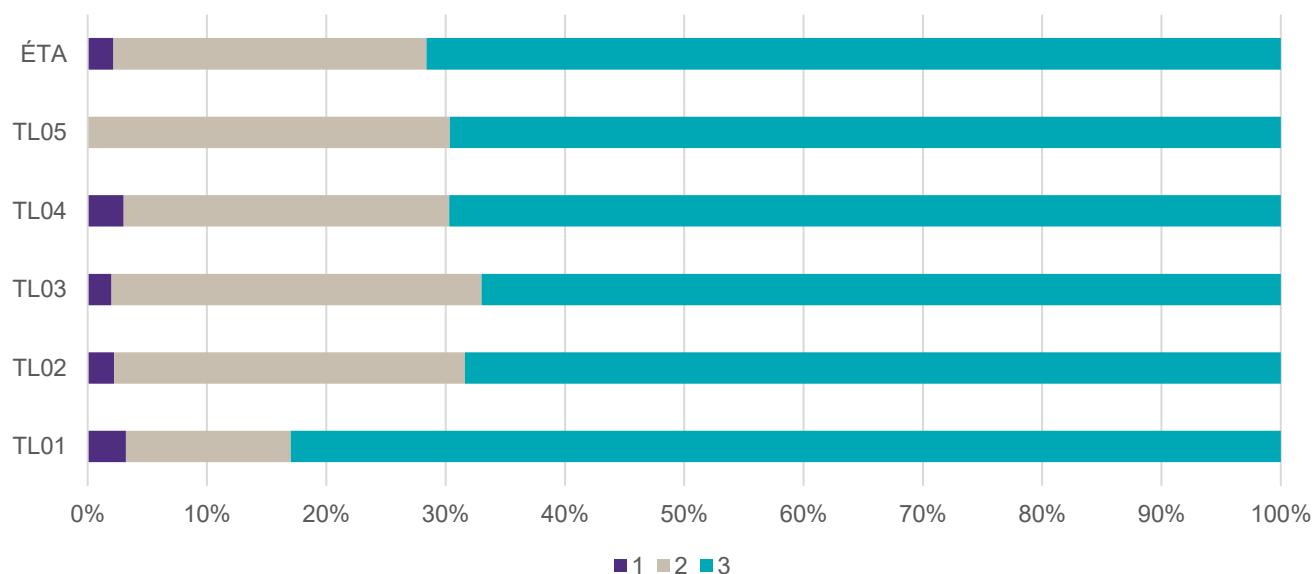
Zdroj: vlastní zpracování

Z dat výše je ale, mimo jiné, možné také pozorovat, že podíl projektů, ve kterých jsou kombinovány technické a netechnické obory je relativně malý.

V menším počtu projektů byly kombinovány tři vědní obory. Nejčastější z těchto kombinací je spojení přírodních, společenských a humanitních věd a umění (15 případů). Více než 10 projektů kombinuje také přírodní a společenské vědy s lékařskými a zdravotnickými.

Při analýze ve vyšší podrobnosti, tedy propojení vědních oborů na druhé úrovni, je podíl projektů, které kombinují dva a více oborů pochopitelně vyšší a situace, kdy se projekt věnuje pouze jednomu vědnímu oboru je spíše výjimečná – celkem pouze 9 projektů. Naopak nejčastější je situace, kdy jsou v projektech vykázány tři různé vědní obory (téměř tři čtvrtiny případů):

Graf Třídění projektů k oborům na druhé úrovni FORD – dle vědních oborů

I při této úrovni analýzy je ale možné pozorovat, že trojkombinace oborů je v případě 1. VS výrazně častější než u ostatních dvou.

Nejčastěji se vyskytují kombinace oborů spadajících do rámce **společenských věd (FORD oblast 5)**. Nejpočetnější jsou propojení mezi psychologií, vzděláváním, sociologií, ekonomikou, politologií a geografickými disciplínami.

Nejvyšší četnosti dosahují tyto dvojice:

- **Psychologie (5.1) a Vzdělávání, didaktika, pedagogika (5.3)** – 32 případů
- **Ekonomie a podnikání (5.2) a Politologie a veřejná správa (5.6)** – 32 případů
- **Politologie a veřejná správa (5.6) a Geografie, územní rozvoj (5.7)** – 30 případů
- **Sociologie (5.4) a Politologie a veřejná správa (5.6)** – 27 případů
- **Vzdělávání, didaktika (5.3) a Sociologie (5.4)** – 26 případů

Dále se opakují kombinace:

- **Ekonomie a podnikání (5.2) se Sociologií (5.4)** – 26×
- **Sociologie (5.4) s jinými společenskými vědami (5.9)** – 24×
- **Sociologie (5.4) s geografii a územním rozvojem (5.7)** – 21×

- **Ekonomie a podnikání (5.2) s geografii a územním rozvojem (5.7) – 20×**
- a mezioborové propojení **Počítačových a informačních věd (1.2) a Vzdělávání (5.3) – 19×**

Pokud bychom sledovali zvlášť které **konkrétní vědní obory** se nejčastěji propojují napříč různými **vědními oblastmi**, je zřejmé, že četnost takových kombinací je nižší. Nejčastějším mezioborovým propojením je kombinace **1.2 a 5.3**, tedy **Počítačové a informační vědy a Vzdělávání, didaktika, pedagogika**, která se objevuje v **19 případech**.

Velmi časté jsou i kombinace mezi **přírodovědně-technickými obory (zejména 1.2, tedy počítačové a informační vědy)** a obory **společenských věd**, zejména **psychologií (5.1)**, **sociologií (5.4)** a **politologií a veřejnou správou (5.6)**. Dále se v menší míře objevují propojení mezi **zdravotnickými (3.3)** a **společenskovědními obory**, především psychologií, sociologií a veřejnou správou.

Nejčastější mezioborové kombinace jsou zpracovány v následující tabulce:

Mezioborové kombinace	Počet projektů
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.3 (Vzdělávání, didaktika, pedagogika)	19
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.1 (Psychologie)	16
3.3 (Zdravotnické vědy) – 5.1 (Psychologie)	15
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.6 (Politologie a veřejná správa)	14
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.8 (Média a komunikace)	12
3.3 (Zdravotnické vědy) – 5.4 (Sociologie)	12
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.4 (Sociologie)	12
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.5 (Právo)	12
3.3 (Zdravotnické vědy) – 5.6 (Politologie a veřejná správa)	11
1.2 (Počítačové a informační vědy) – 5.2 (Ekonomie a podnikání)	11

Kombinace tří různých oborů jsou sice časté, ale velmi rozmanité. Nejčastěji se vyskytující kombinace tří oborů propojuje obory **5.2 (Ekonomie a podnikání) – 5.6 (Politologie a veřejná správa) – 5.7 (Geografie, územní rozvoj)**, vyskytuje se ale pouze u 8 projektů. Další kombinace jsou méně časté. Nejčastější kombinace oborů ze tří různých odvětví zahrnuje vždy počítačové vědy (1.2) v kombinaci s obory Média a komunikace (5.8) a Umění (6.4), Vzdělávání (5.2) a Jazykověda (6.2) nebo Klinická a preklinická medicína (3.2) a Psychologie (5.1) – vždy po 4 projektech.

Propojení s uměleckými obory je relativně málo časté. Dle zpracované analýzy se umění (FORD 6.4) jako hlavní obor podpořených projektů vyskytuje relativně málo často – pouze v 25 projektech (necelých 6 % projektů). Celkem potom, při zohlednění hlavních i vedlejších oborů, je na umělecké obory alespoň zčásti zaměřeno pouze 34 projektů. Jinými slovy: pouze u devět projektů, které nebyly bezprostředně zaměřeny na umělecké obory jako hlavní obory vykazuje určitý přesah do této oblasti. Nejčastější je z tohoto pohledu kombinace uměleckých oborů s počítačovými vědami (1.2 – 9 projektů) a oborem Média a komunikace (3.2 – 8 projektů). Tomu odpovídají také

data z dotazníkového šetření, ve kterém pouze 4 respondenti (3,6 %) uvedli, že v jejich projektech vznikly také výstupy, které byly registrovány v Registru uměleckých výsledků. Konkrétně byly v těchto případech zmíněny například výstava, audiovizuální díla, monografie či kombinace monografie a výstavy. Jeden z projektů uvedl rozsáhlý soubor výsledků souvisejících s vývojem a designem autonomních dopravních prostředků (např. autonomní hasičský dron, autonomní metro či interiér vozidla).

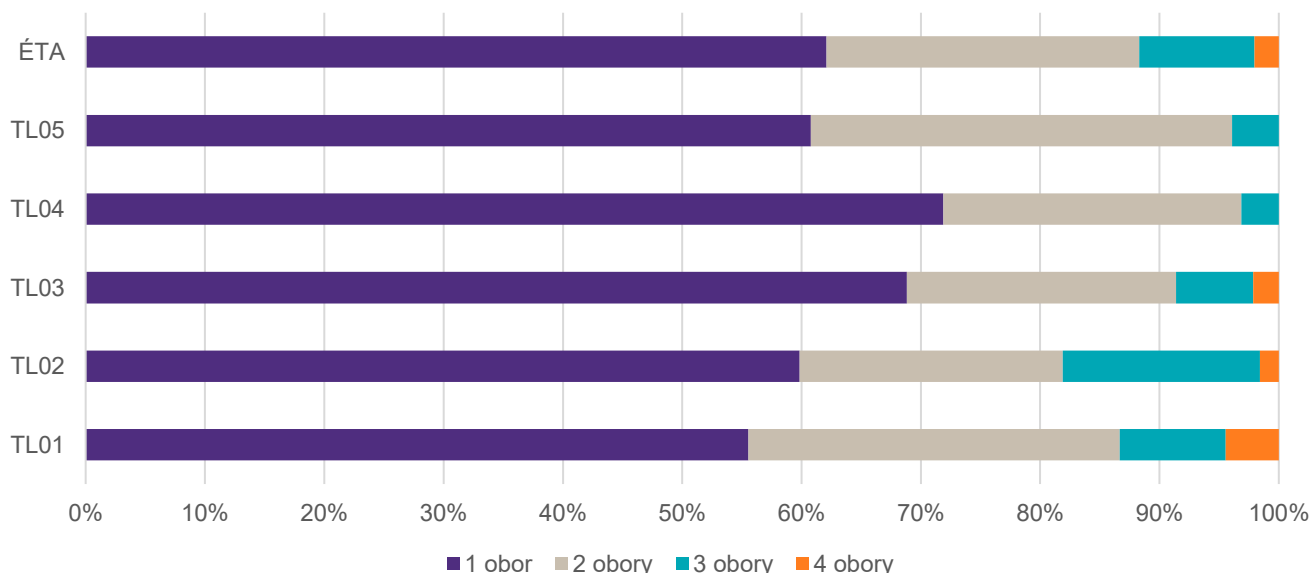
Je zřejmé, že tato analýza vztahů mezi obory na úrovni projektů může být do jisté míry deklaratorní. Má tedy význam analyzovat podrobněji i skutečná mezioborová propojení, která v projektech vznikla. Taková analýza může být poměrně omezeně zpracována na základě dat o samotných spolupracujících institucích – a to především z důvodu omezení co se týče přesné identifikace spolupracujících subjektů (především u VŠ jsou další účastníci identifikováni jako celá univerzita, nikoliv fakulta, natož například pracoviště) a potažmo obtížného zařazení hlavního řešitele, a především spolupracujících subjektů do správných vědeckých odvětví a oborů.

Dobrym indikátorem skutečného mezioborového charakteru projektů ale mohou být výsledky, které jsou v projektech dosahovány. Při nahlášení výsledku do RIV je totiž uváděna také oborová klasifikace výsledku. Lze tedy předpokládat, že pokud byly výsledky projektů zatříděny do různých oborů, docházelo v těchto projektech k mezioborové spolupráci.

Pro tuto analýzu tedy byla zpracována data z RIV (s využitím API přístupu k datům) s tím, že reportované výsledky v RIV byly propojeny s projekty ÉTA a následně analyzovány co se týče zařazení k oborovým skupinám FORD. Do analýzy nebyly zahrnuty projekty s pouze jedním výsledkem registrovaným v RIV, takových projektů ale bylo velmi málo (16 projektů).

Při tomto typu analýzy jsou mezioborová propojení identifikována méně často, než co naznačovala data, která příjemci reportovali do systému ISTA (výše). Podíl projektů, jejichž výsledky zasahovaly do více než jedné vědní oblasti dosahují v programu ÉTA jako celku méně než 40 %. Jinými slovy, více než dvě pětiny projektů generovaly výsledky spadající pouze do jedné vědní oblasti. I při této analýze se ale potvrdilo, že v 1. VS docházelo k takovým propojením výrazně častěji než v pozdějších soutěžích. Naopak nejvyšší podíl projektů, které produkovaly výsledky pouze v jedné vědní oblasti vykazují opět projekty z 4. VS.

Graf Počet různých vědeckých oblastí (1. úroveň FORD), do kterých byly zatříděny výsledky podpořených projektů

Mezioborovou spoluprací jde tedy z pohledu generovaných výsledků projektů jednoznačně potvrdit u cca 30 – 45 % podpořených projektů. Obdobně jako při analýze administrativního třídění projektů v ISTA je i při pohledu na strukturu produkovaných výsledků zdaleka nejčastější spolupráce mezi přírodními a společenskými vědami. Tuto mezioborovou spolupráci lze potvrdit u 80 projektů – tj. u nadpoloviční většiny všech projektů s prokázanou multioborovou spoluprací. Na druhém místě je kombinace technických věd (2) a společenských věd (5) s 37 výskyty, těsně následovaná spojením lékařských a zdravotních věd (3) se společenskými vědami (5), které se objevuje 36krát.

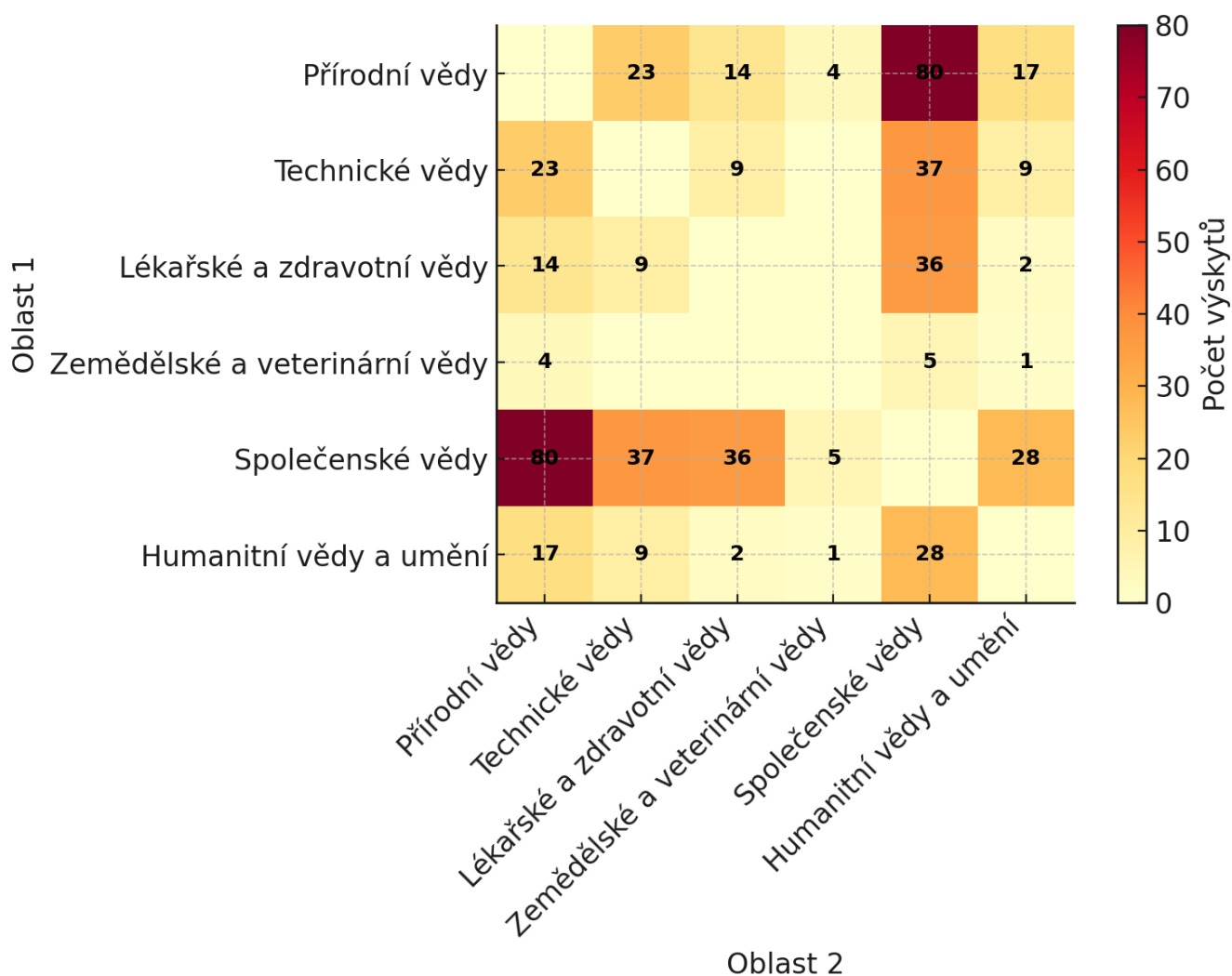
Další výraznou dvojicí je propojení společenských věd (5) a humanitních věd a umění (6) s 28 výskyty. Kombinace přírodních (1) a technických věd (2) je evidována ve 23 případech.

Mezi méně časté, ale stále zaznamenané kombinace patří:

- **přírodní vědy (1) a humanitní vědy a umění (6)** – 17 výskytů,
- **přírodní vědy (1) a lékařské vědy (3)** – 14 výskytů,
- **technické vědy (2) a lékařské vědy (3)** – 9 výskytů,
- **technické vědy (2) a humanitní vědy a umění (6)** – 9 výskytů,
- **zemědělské a veterinární vědy (4) a společenské vědy (5)** – 5 výskytů.

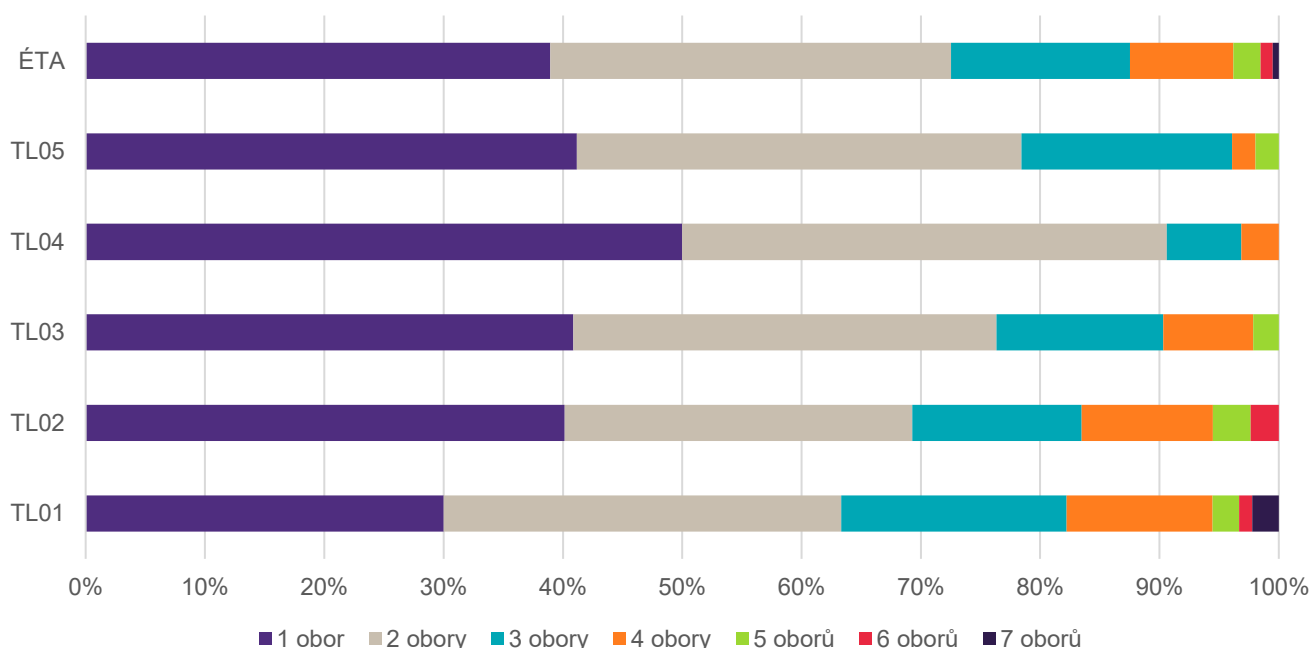
Pro názornost je zpracováno podobné schéma v matici (heat mapa), která zachycuje potvrzené mezioborové spolupráce (vzhledem k tomu, že v jednom projektu se může projevit více dvojic spolupracujících odvětví je celkový součet párových spoluprací vyšší než počet projektů, u kterých byla mezioborová spolupráce potvrzena).

Obrázek 5 Kombinace vědních oborů dle klasifikace FORD v projektech ÉTA – dle třídění dosažených výsledků projektů

Také v tomto vyjádření byla zpracovaná analýza spolupráce na druhé úrovni FORD klasifikace. Pochopitelně je i v tomto vyjádření znovu možné zaznamenat četnější mezioborovou spolupráci – zohledňuje totiž spolupráce, které se udály uvnitř stejné vědecké oblasti. Při tomto vyjádření byl také zaznamenán vyšší absolutní počet zapojených oborů (to je logické, jde totiž o „jemnější“ klasifikaci, která zohledňuje vnitřní strukturu vědních oborů) – u dvou projektů z 1. VS tak byly zaznamenány výsledky, které byly zatříděny do celkem sedmi různých vědeckých oborů. I při takto jemné klasifikaci ale bylo stále zaznamenáno, že nejvyšší počet podpořených projektů vytvořil výsledky, které byly zatříděny pouze do jednoho vědeckého oboru (připomínáme přitom, že z analýzy byly vyloučeny projekty, které vytvořily pouze jeden výsledek) – 153 z 393 analyzovaných projektů. Podrobnosti viz následující graf:

Graf Počet různých vědeckých oblastí (2. úroveň FORD), do kterých byly zatříděny výsledky podpořených projektů

Nadále platí, že v 1. VS byl podíl víceoborových projektů výrazně vyšší (o 10 a více procentních bodů) než v ostatních VS.

- Nejčastější propojení se týkají znovu především **společenských věd** – zejména ekonomických, sociologických, geografických a politologických oborů, které se často objevují ve stejných projektech. V menší míře se k nim připojují obory z přírodních věd. Konkrétně byly zachyceny následující typická mezioborová propojení:
- Nejčastější kombinací je Sociologie (504) a Jiné společenské a interdisciplinární vědy (509), které se objevují ve 21 projektech.
- Druhou a třetí nejčastější dvojicí jsou Ekonomie a podnikání (502) s Politologií a veřejnou správou (506) a Ekonomie a podnikání (502) s Geografií a územním rozvojem (507), obě s 19 výskyty.
- Následuje kombinace Sociologie (504) a Geografie a územní rozvoj (507) s 16 výskyty, stejně jako dvojice 105 (přírodovědný obor) a Geografie a územní rozvoj (507), rovněž s 16 výskyty.
- Dvojice Psychologie (501) a Vzdělávání, didaktika, pedagogika (503) se vyskytuje ve 15 projektech.
- Dalšími častými kombinacemi jsou Geografie a územní rozvoj (507) s Jinými společenskými vědami (509) (12 výskyty), Matematika / fyzika (102) s Vzděláváním (503) (11 výskyty) a Sociologie (504) s Politologií a veřejnou správou (506) (10 výskyty).
- Na podobné úrovni četnosti se objevuje také Ekonomie a podnikání (502) s Jinými společenskými a interdisciplinárními vědami (509) (10 výskyty).

Z přehledu výše je zřejmé, že nejčastější kombinace na druhé úrovni klasifikace FORD jsou uvnitř jednotlivých vědeckých oblastí (1. úroveň FORD). Pokud bychom vyhledávali výhradně dvojice z různých odvětví, četnost takto vyjádřené mezioborové spolupráce poklesne. Nejčastější kombinací mezi obory z různých vědních oblastí je propojení **105 – 507**, tedy oborů z přírodních věd a z geografie a územního rozvoje (**16 výskytů**). Další časté kombinace zahrnují propojení mezi **matematicko-fyzikálními obory (102)** a společenskovědními disciplínami – zejména **vzděláváním (503) – 11 výskytů**, **psychologií (501)** a **sociologií (504) – shodně 9 výskytů**.

Dále se objevují kombinace mezi **lékařskými vědami (303)** a obory společenských věd - sociologií (504) a jinými společenskými a interdisciplinárními vědami (509) – shodně 8 výskytů nebo mezi **technickými vědami (201, 202)** a společenskovědními obory, například geografií (507).

Mezioborová spolupráce v oblasti umění s dalšími obory je spíše výjimečná. Nejčastěji zaznamenaným stavem, kdy v rámci projektu byly vytvořeny umělecké výsledky (604) a výsledky v jiném odvětví se týká spolupráce s matematickými a ekonomickými obory, v obou případech ale byly zaznamenány pouze 3 projekty tohoto typu.

Posledním datovým zdrojem pro analýzu spolupráce je typologie organizací, které se v podpořených projektech propojují. V tomto smyslu jde již spíše o analýzu mezisektorové než mezioborové spolupráce, pro vyhodnocení EO5 má ale i tento pohled význam.

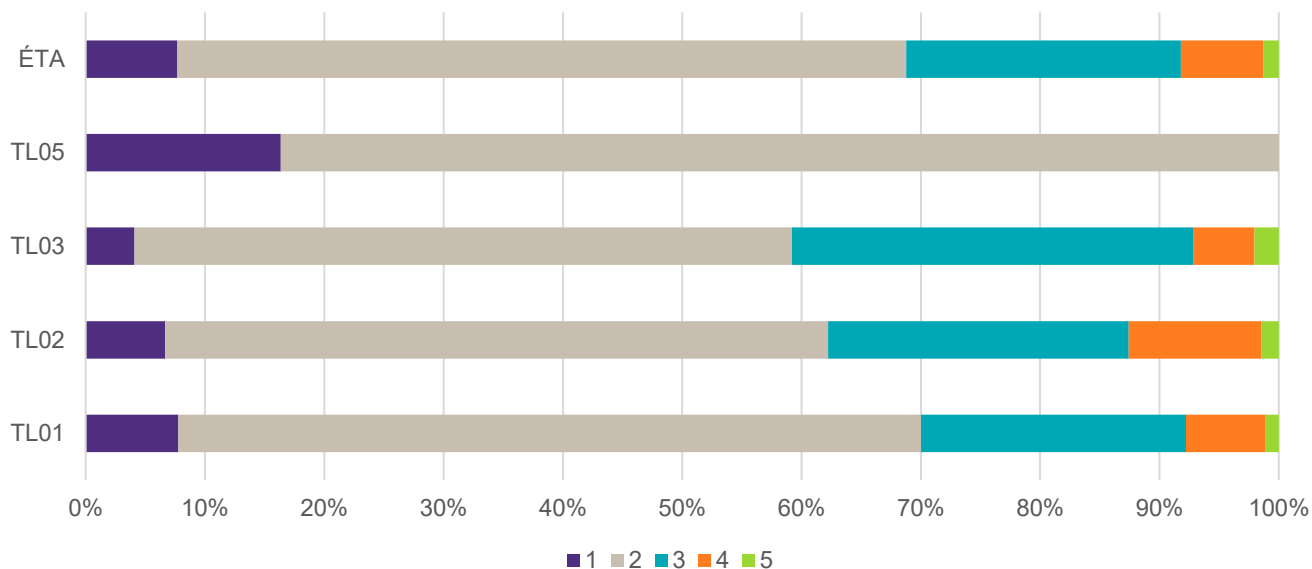
Pro zpracování analýzy byla realizována typologizace subjektů zapojených do podpořených projektů. Subjekty byly rozděleny do následujících kategorií:

- Veřejná instituce (zahrnuje OSS, státní příspěvkové organizace, ministerstva, atd.)
- NNO
- Samospráva (krajská, obecní)
- Soukromý subjekt (vč. fyzických osob)
- Vzdělávací instituce (mimo VŠ)
- Vysoká škola
- Veřejná výzkumná instituce

Následně bylo analyzováno do jaké míry došlo k provázání těchto sektorů v podpořených projektech. Do analýzy nebyly zapojeny projekty, které neměly žádného aplikačního garanta a také nebyly analyzovány instituce v kategorii „jiné“ nebo „zahraniční subjekty“. Celkem tak bylo analyzováno 378 subjektů.

Z dat vyplývá, že žádnou mezisektorovou spolupráci v projektech nevytvořila velká menšina projektů – zástupce pouze jednoho sektoru (bez ohledu na počet subjektů) vykazuje celkem pouze 29 projektů (necelých 8 %). Naopak zdaleka nejvíce projektů (61 %) propojuje právě dva sektory.

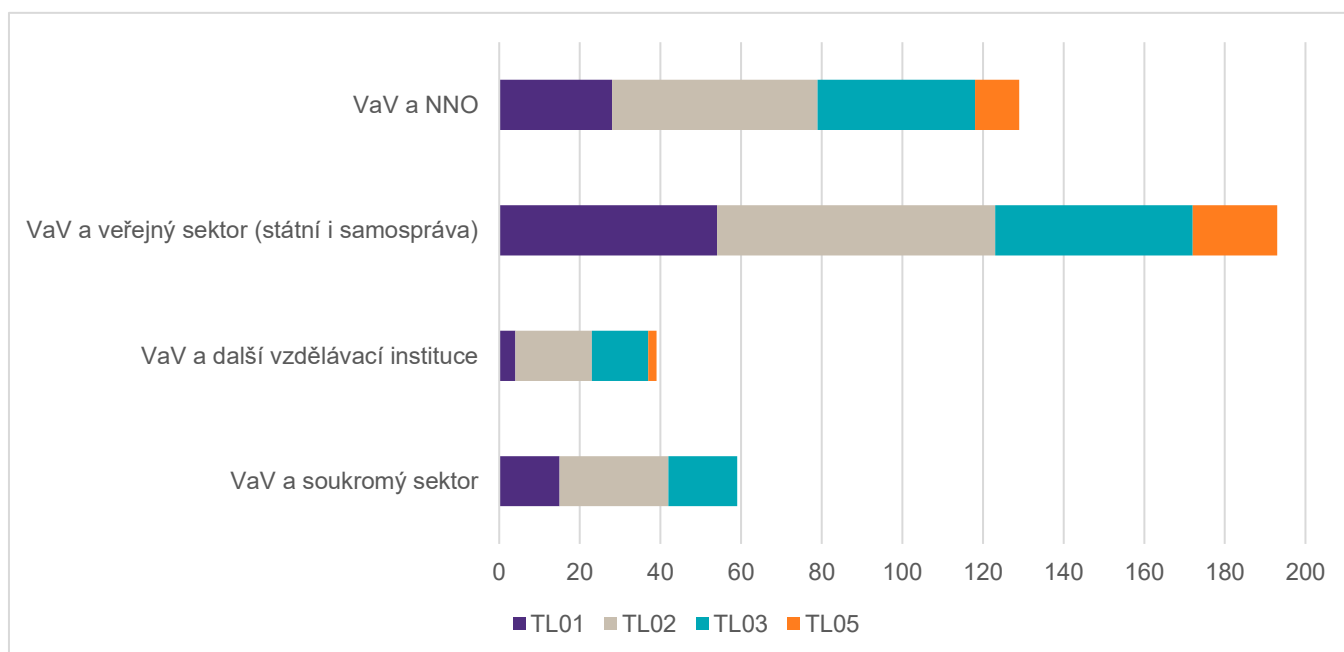
Graf Počet propojených sektorů v podpořených projektech

Z dat je patrné, že při tomto pohledu na data, na rozdíl od předchozích analýz mezioborové spolupráce, není pozorován odlišný trend u 1. VS. Nejintenzivnější mezisektorovou spoluprací lze pozorovat u projektů ze 3. VS. Na druhou stranu ale je pozorováno výrazné snížení intenzity mezisektorové spolupráce v 5. VS, ve které je podíl projektů se spolupracujícími subjekty pouze z jednoho sektoru dvojnásobný ve srovnání s ostatními VS a také nejsou pozorovány spolupráce subjektů s více než dvou sektorů.

Specificky byly analyzovány některé formy mezisektorové spolupráce – a to především spolupráce mezi VaV institucemi (VŠ, VVI) a jinými sektory. Z dat vyplývá, že nejčastějším typem spolupráce je propojení VaV institucí a veřejného sektoru – tedy spolupráce VŠ nebo VVI s orgány státní správy a samosprávy (193 projektů). Druhým nejčastějším modelem spolupráce je propojení sektorů VaV s NNO (129 projektů). Propojení VaV institucí se soukromým sektorem je pozorováno v 59 projektech (ovšem v žádném projektu v 5. VS) a spolupráce mezi VaV institucemi a ostatními vzdělávacími institucemi byla navázána v 39 projektech.

Graf Graf 66: Modely mezisektorové spolupráce

Tabulka 8 Evaluační matice pro EO5:

Podotázka	Ukazatel	Zdroje dat	Metody sběru a analýzy dat
Kolik projektů zapojilo mezioborovou spolupráci a jaký byl její přínos? Došlo k propojení technických a netechnických oborů? Jak byly zapojeny kreativní a umělecké přístupy do výzkumných projektů?	Počet projektů s mezioborovou spoluprací	Žádosti o podporu (Finální) zprávy o implementaci Data ISTA	Deskriptivní statistická analýza
	Typy oborů zapojených do projektů (např. SHUV + technické/přírodní vědy); Zastoupení kreativních / uměleckých oborů	Další externí databáze - IS VaVal, RUV	Obsahová analýza (vč. AI nástrojů)
	Rozdíly v kvantitativních (a příp. i kvalitativních) výsledcích projektů realizovaných v mezioborové spolupráci a ostatních projektů	Příjemci podpory	DŠ - příjemci
	Kategorizace navázaných modelů mezioborových partnerství		
	Přínos spolupráce dle příjemců (např. inovace, nové metodiky, větší dopad)	Příjemci podpory	DŠ – příjemci
	Efektivita různých forem sdílení výsledků napříč obory (např. konference, akademické publikace, workshopy)	Další subjekty zapojené do implementace projektů	Případové studie
	Mezioborová propojení na úrovni výstupů (např. společné publikace, podíl SHUV nebo technických oborů na uměleckých výsledcích, atd).		
	Konkrétní příklady úspěšného propojení, příklady dobré praxe	Příjemci podpory, aplikační garanti a další relevantní subjekty	Obsahová analýza
	Konkrétní příklady synergií a/nebo střetů různých perspektiv při dosahování výsledků projektů, které vyplývají z multioborového charakteru	Relevantní dokumenty související s výstupy a dopady projektů	Případové studie

Bariéry mezioborové spolupráce

Tabulka 9 Jaké byly případné bariéry mezioborové spolupráce?

Jaké byly případné bariéry mezioborové spolupráce?	Typy bariér (např. jazyková, metodologická, organizační, finanční)	Příjemci podpory	DŠ – příjemci
	Frekvence výskytu bariér napříč projekty	Aplikační garanti	Případové studie
		Další subjekty zapojené do	

implementace projektů

Rozdíly dle typu spolupráce
(např. SHUV + přírodní vs.
SHUV + umělecké)

Nástroje, jakými byly bariéry
překonávány

Návrhy na systémová zlepšení

Příjemci
aplikační
další
subjekty

podpory,
garanti a
relevantní

Případové
studie

Klíčoví stakeholdeři

IDI

Předchozí zjištění a
závěry

Syntéza

Grant Thornton Česká republika

Grant Thornton v České republice poskytuje kompletní nabídku služeb od oblasti auditu, daňového poradenství, oceňování a služeb mzdového účetnictví včetně, právního, manažerského a transakčního poradenství. Roční obrat Grant Thornton v České republice v současnosti přesahuje 800 miliónů Kč.

V kancelářích v Praze, Brně a Ostravě pracuje přes 450 odborníků. Grant Thornton poskytuje v České republice služby více než tisícovce klientům z privátní i veřejné sféry, k nimž patří i polovina Czech TOP 100 firem.

Přes 800 mil. Kč

rat Grant Thornton Česká republika

450

odborníků v Praze, Brně a Ostravě

Více než 1 800

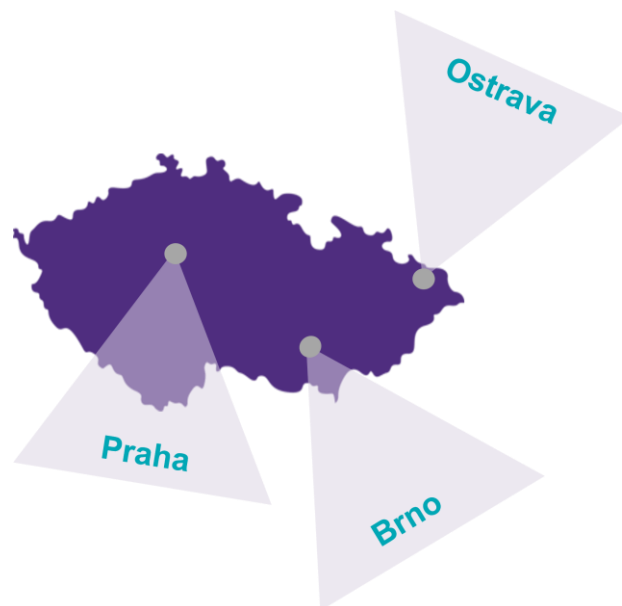
klientů mezi velkými a středními firmami

Grant Thornton Advisory

Grant Thornton Advisory patří mezi 5 největších poradenských společností na českém trhu a od roku 2002 neustále roste. Od roku 2011 poskytuje kompletní nabídku služeb zahrnující digitální transformaci, ESG a udržitelnost, smart data analytics, transakce, fúze a akvizice, finanční poradenství, odpadové hospodářství, služby zajištění rizik podnikání, infrastrukturní investice a řízení rizik.

V současnosti zaměstnává více 100 profesionálů a působí v úzké spolupráci se slovenskou pobočkou v Bratislavě.

a umět ji uskutečnit. Svou firmu znáte nejlépe Vy sami, ale při hledání cesty, jak předčit konkurenci a uvolnit její růstový potenciál, Vám může pomoci pohled zvenku, zkušenosti těch, kteří danou situací již prošli.

Život před nás staví řadu překážek i příležitostí. Při jejich zdolávání jsou důležité jen dvě věci: mít vizi

www.grantthornton.cz

© 2025 Grant Thornton Advisory k.s. All rights reserved.

Grant Thornton Advisory k.s. je členská firma Grant Thornton International Ltd. (Grant Thornton International). Odkazy na Grant Thornton se vztahují ke Grant Thornton International nebo ke členským firmám. Grant Thornton International a členské firmy nejsou mezinárodním partnerstvím. Služby jsou nezávisle poskytovány jednotlivými členskými firmami.